#2 • MAART/APRIL • PRIJS € 6,99

Jazzism

WIN
3 x 2 kaarten voor Transition Festival

Al Jarreau
Afscheid van een groots mens

José James
Opnieuw het roer om

Ella Fitzgerald
100 Jaar Lady of Song

Makaya McCraven
"Jazz wordt nu door een nieuw publiek weer omarmd"

BRUUT!
Superjazz: helemaal over de top

Space cowboy danst weer
Jamiroquai

John Scofield, Hank Mobley, Fay Claassen, Fatback Band, Shai Maestro, Pink Oculus, Raad van Toezicht, Hans Theessink, Jef Neve, Stuart McCallum, Einzelgänger, Marzio Scholten, Kurt Rosenwinkel, TenTemPiés, Xavi Torres, Rag 'n' Bone Man, Ado Broodboom, Voodoobeats, Max Roach en meer...

AP 8 719189 232141 00217

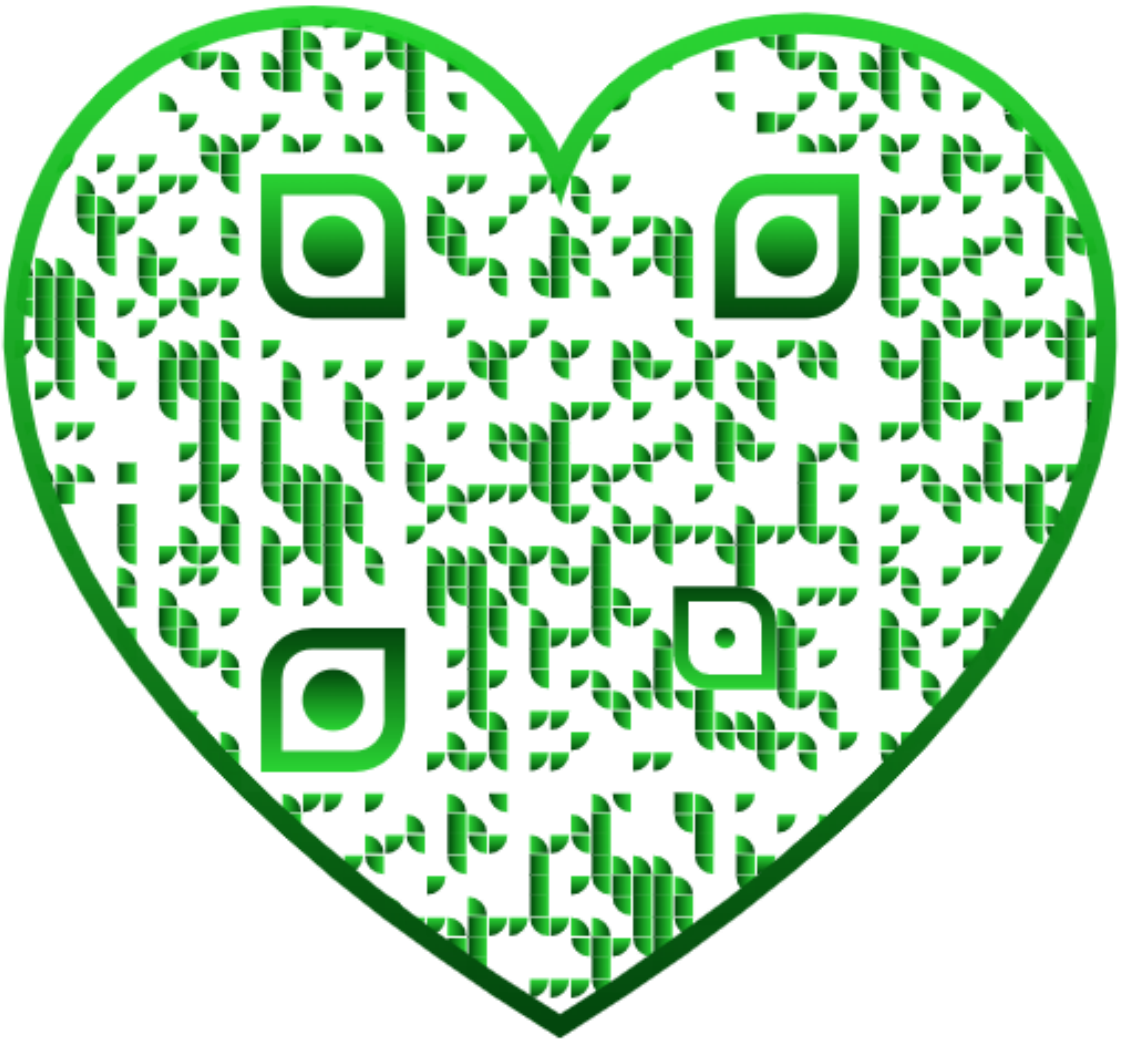

5 MEI
BESTEL NU
KAARTEN

CORY HENRY
The Revival

ALLES
KLINKT
MOOIER
IN
HET
CONCERT
GEBOUW

Drummernummer

Drummers komen en gaan. We hebben afscheid moeten nemen van Clyde Stubblefield, de legendarische slagwerker op tal van James Brown-nummers, waaronder *Funky Drummer*. Daarmee werd Clyde een van de meest gesamplede artiesten ooit, dankzij een breakbeat van twintig seconden die in meer dan duizend nummers - van onder meer Public Enemy en Prince - gebruikt werd. Dat lot is twee andere drummers in deze editie van Jazzism niet beschoren geweest, tot nu toe. Max Roach werd bij zijn dood hoogstens als de verbindende schakel tussen Louis Armstrong en hiphop bestempeld. Makaya McCraven heeft nog een dynamisch drumleven voor zich, nadat hij uit de voetsporen van zijn vader - drummer bij Archie Shepp en Yusef Lateef - is getreden. En met succes, want drummers doen het goed als bandleider in de oplevende jazzscene van nu. Justin Brown is er zo een. Hij draaide warm bij Esperanza Spalding en Ambrose Akinmusire en voert nu zijn eigen groep Nyeusi aan. Of Nate Wood, drummer van Kneebody, die indrukwekkend solo gaat als multi-instrumentalist. Zoals een beetje bassist vandaag de dag ook multitasker is, Als Thundercat, of Miles Mosley met z'n krachtige debuut *Uprising*.
Het is maar dat je het weet: de anonieme ritmetandems van weleer staan in de jazz van nu vol in het podiumlicht. Ze zijn de nieuwe voorgangers in de *church of jazz*. En deze editie van Jazzism bidt hardop mee.

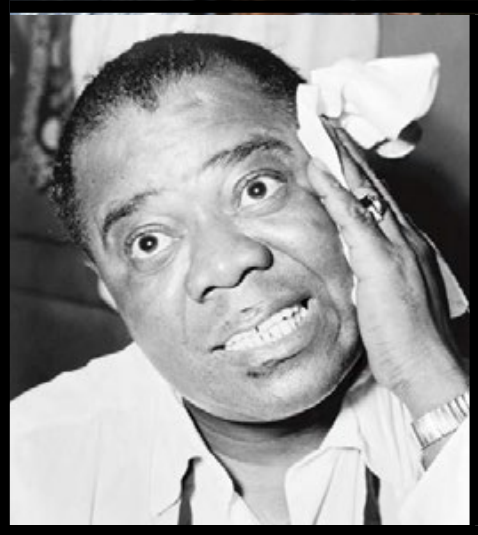

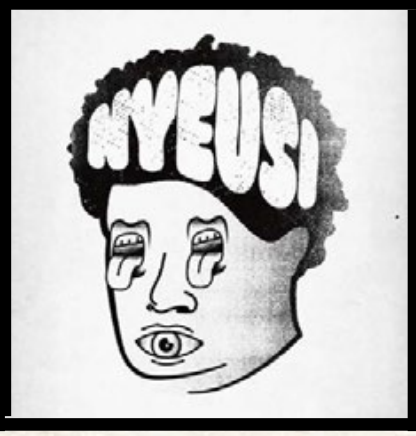

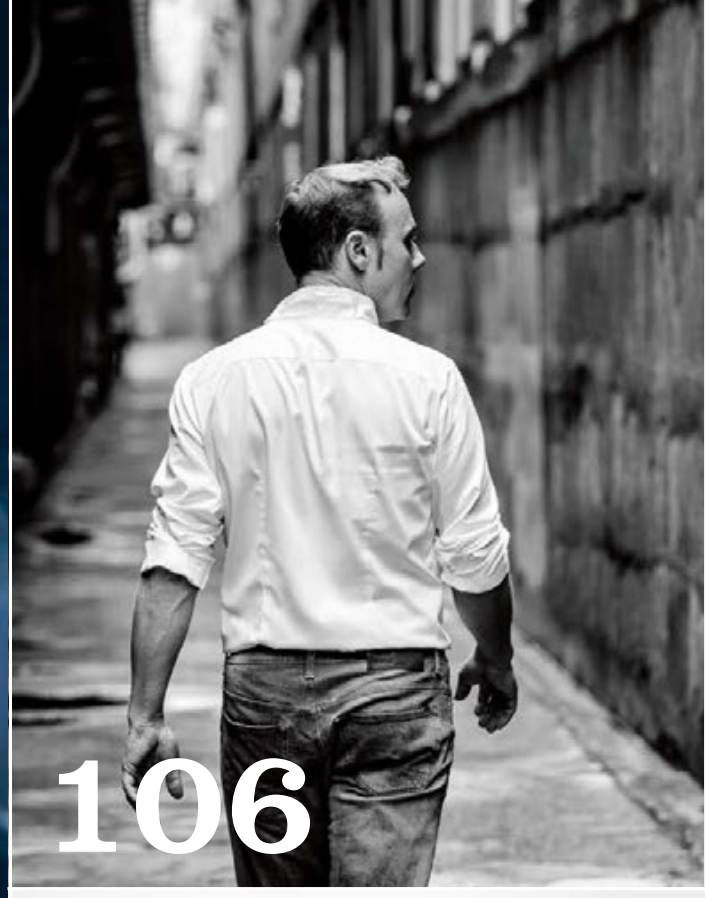

Preview	3
Taste of Jazzism	7
Marzio Scholten	8
Dutch Jazzism	9
Kurt Rosenwinkel	10
Einzelgänger	13
TenTemPiés	16
Hans Theessink	18
Hotline: Michiel Borstlap	22
Hank Mobley	23
Rag 'n' Bone Man	24
Xavi Torres	26
SoSezCo	27
Raad van Toezicht	28
Big in Belgium: Niels Van Heertum	30
Jonge Held: Tim Hennekes	33
Al Jarreau	34
Fatback Band	38
Bruut!	40
Jamiroquai	44
Pink Oculus	48
Fay Claassen	52
Shai Maestro	56
Ella Fitzgerald	60
Voodoobeats Togo Benin	66
Rewind: Brussels Jazz Festival	74
Outdoors	76
Audio: KEF LS50 Wireless	78
Mantels musthaves	80
Jazz Not Jazz	82
Cd-recensies	84
Vinylrecensies	98
Giovanca's Vinyl Choices	99
Bebop Business	100
Collector: Frank Sinatra	102
Stuart McCallum	104
Jef Neve	106
José James	110
Makaya McCraven	114
John Scofield	118
Ado Broodboom	122
Max Roach	126
Leve als Neve	130

Per direct

En zo kan iedere voorgaande versie van een afgewogen voorwoord voor deze editie van Jazzism de prullenbak in. Want vrijwel bij het ter perse gaan van dit nummer, kwam het bericht dat de Amsterdamse North Sea Jazz Club per direct stopt. Een jazzclub op Amerikaanse leest geschoeid, dat was de opzet. En geheel on-Hollands met dinerconcerten en een brede programmering, waar naast jazzcoryfeeën en starters ook ruim baan was voor blues en worldacts. Het heeft niet goed uitgepakt, blijkt. Na vijf jaar op het befaamde Westergasfabriekterrein is de Club tot stoppen gedwongen. Financiële problemen en twijfel over de programmering deden het moedermerk North Sea Jazz besluiten de licensie voor de naam niet te verlengen. Met een andere naam ging de verhuurder, opgejaagd door een huurachterstand, niet akkoord, waarna investeerders zich schielijk terugtrokken. Doodzonde en bloedjejammer. Het is een abrupt einde van een uniek podium, waar je menig mega-artiest, van Gregory Porter tot Ibrahim Maalouf, in het klein hebt kunnen ervaren. Klein als intiem, dicht op de huid, aanraakbaar. Misschien keert het tij nog ten goede bij verschijning van deze uitgave van Jazzism. Maar anders zijn wij de klos. Wij, de liefhebbers van goede muziek gepresenteerd in een setting die de artiesten bijna op je schoot deed belanden. Natuurlijk stappen we aanstonds naar Transition in Utrecht, en de moeder aller jazzfestivals in Rotterdam. Maar voor de hoofdstad is dit een flinke aderlating en ligt de druk bij Bimhuis. Ook jazz is business.

Paul Evers

Coverfoto: Jamiroquai

BCM
Esp 101, 5633 AA Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
www.bcm.nl

UITGEVER
Eric Bruger

REDACTIEADRES
BCM / Jazzism
Postbus 1392
5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
www.jazzism.nl
info@jazzism.nl

HOOFDREDACTEUR
Paul Evers

EINDREDACTIE
Karlijn Linssen
Teun van Rooij
Annie van der Velde
Dietmar Terpstra (cd-recensies & Jazzism.nl)

MARKETING EN PR
Kristin Bruger
marketing@bcm.nl

ADVERTENTIES
Peter Schrijver
Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
Mob: 06 - 53 21 15 35
p.schrijver@bcm.nl

AANLEVEREN ADVERTENTIES
BCM, Sia Eltink
Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
support@bcm.nl

MEDEWERKERS
Sonja Alferink, Mischa Andriessen, Mark Bink, Tom Beetz, Ad Bijleveld, Rik van Boeckel, Henning Bolte, Fred van Doorn, Koen Graat, Pieter Franssen, Marcel Haerkens, Jean-Paul Heck, Guuz Hoogaerts, Herman van der Horst, Iddo Havinga, Dick Hovenga, Coen de Jonge, Willem Jongeneelen, Kris Keijser, Amanda Kuyper, Hans Mantel, Marie-Claire Melzer, Ruud Meijer, Jef Neve, Angelique van Os, Giovanca Ostiana, Leo Polak, Kees Smallegange, Sjeng Stokkink, Tim Sprangers, Jan Jasper Tamboer, Dietmar Terpstra, Georges Tonla Briquet, Jeroen de Valk, Jasper van Vugt, Ken Vos, Bert Vuijsje, Rien Wisse

FOTOGRAFIE
Tom Beetz, Paul Bergen, Govert Driessen, Dirk W. de Jong, Joost Leijen, Joke Schot Photography, Carolien Sikkenk/ Photoline, Hans Speekenbrink, Andreas Terlaak

CONCERTAGENDA
Kris Keijser
jazzagenda@gmail.com

DTP
Marcha van den Einden, Marjanne Gielen, Patrick Hoogduin, Rik Janssen, Nicole Lennards, Eric Waterschoot, Daniëlle Bouman

DRUK
PreVision, Eindhoven

DISTRIBUTIE
Aldipress

ABONNEMENT
Een jaarabonnement voor zes nummers kost € 41,15.
Bel voor een abonnement:
Tel: 085 7600237 (8.30 - 12.30 uur)
Postbus 1392
5602 BJ Eindhoven
abonnement@bcm.nl | www.jazzismmagazine.nl
Een abonnement kan elk gewenst moment ingaan en kan twee maanden voor de vervaldatum schriftelijk worden opgezegd.

DISCLAIMER
De uitgever kan op generlei wijze aansprakelijk worden gesteld voor eventueel geleden schade door foutieve vermelding in het blad. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Namenfestival

Ja, de eerste namen van de grote jazzfestivals druppelen gaandeweg binnen. Als de voortekenen niet bedriegen wordt het weer een hete jazzomer. Eerst de koplopers. De 42e editie van het North Sea Jazz Festival vindt dit jaar plaats op 7, 8 en 9 juli in Ahoy, Rotterdam. Tot de allereerste bevestigingen hoorden Jamiroquai, Norah Jones en Jamie Lidell & The Royal Pharaohs. Daarna volgden Steve Winwood, St. Paul & The Broken Bones, George Benson, Mavis Staples, Laura Mvula en Herbie Hancock. Daarnaast maken Avishai Cohen Quartet, Lee Ritenour & Dave Grusin, Ambrose Akinmusire, Bill Laurance, Tiggs Da Author, Shabaka & The Ancestors en Richard Bona & Mandekan Cubano hun opwachting. Op de valreep zijn hier nog de volgende optredende acts aan toegevoegd: Van Morrison, Cory Henry & The Funk Apostles, Wayne Shorter Quartet with Casco Phil, Dhafer Youssef, Makaya McCraven,Yussef Kamaal Sextet, John Beasley presents MONKestra (3x), Atmosphères: Hamasyan-Henriksen-Aarset-Bang, Dianne Reeves, Sampha, Noname, Eric Vloeimans, Christian McBride, Tomasz Stanko & Enrico Rava Quintet, Bokanté, Maceo Parker, Metropole Orkest with Cory Henry & Jacob Collier, McCoy Tyner Trio with special guests Craig Taborn & Geri Allen, Kamasi Washington, Robert Glasper, The Cinematic Orchestra, Taj Mo: The Taj Mahal & Keb ‘Mo’ Band, Steve Lehman Sélébéyone, Wolfgang Muthspiel Quintet. Meer namen worden de komende maanden aangekondigd. Alle info over ticketing en programma: northseajazz.com.

Ook onze zuiderburen strooien met een flink aantal trekkers op de affiches. Gent Jazz Festival zal dit jaar plaatsvinden van 5 - 15 juli op de altijd sfeervolle Bijloke-locatie. Het ziet er nu al indrukwekkend uit, want voorlopig zijn bevestigd: Herbie Hancock, Christian McBride’s New Jawn, Christian Scott, French Quarter, Ben Wendel, SCHNTZL, Norah Jones, Emile Parisien & Vincent Peirani Duo, Omer Avital Quintet, LABtrio, Einstürzende Neubauten, Archive, DAAU, Fire, Kleptomatics en Yves Peeters Gumbo. Voor alle ticktets en info: gentjazz.com

Shai Maestro

En om nog even in het zuiden te blijven: het Leuven Jazz Festival lanceerde onlangs het volledige programma van de 5de editie (van 18 tot en met 26 maart). Na de eerdere aankondiging van Avishai Cohen, Shai Maestro, Logan Richardson en Sun Ra Arkestra nu ook: Ron Carter & Richard Galliano, Bram De Looze, LeFtO & The Gaslamp Killer en een Belgische All Stars Band met onder anderen Bert Joris en Jef Neve. Snel zijn dus en voor alle info: leuvenjazz.be

Foto: **Alexandre Lacombe**

Tot slot : op naar het centrum van Nederland voor het jazzhoogtepunt in het voorjaar. Het vorig jaar zo succesvol gestarte Transition Festival in Tivoli/ Vredenburg (8 april), Utrecht heeft de line-up gecompleteerd. Nog even alle namen? Vooruit: Branford Marsalis Quartet featuring special guest Kurt Elling, Steve Coleman 'Reflex Trio', Mulatu Astatke, Thundercat, José James, Christian Scott aTunde Adjuah, GoGo Penguin - Koyaanisqatsi Live Score, Miles Mosley, Metropole Orkest met Reinier Baas & Ben van Gelder, Phronesis, Jeff Parker, Tigran Hamasyan, Moses Sumney, Shabaka and the Ancestors, Kaja Draksler Octet, Thumbscrew (Mary Halvorson, Michael Formanek & Tomas Fujiwara), Somi, Dans Dans, Bigyuki, Ties Mellema & Rembrandt Frerichs Quartet, ALA.NI, Joris Posthumus & Tokyo's Bad Boys, Jasper Stadhouders Polyband, BRUUT!, Raad van Toezicht, Dominic J Marshall, Okabe Family en Xavi Torres Trio... zo kan-ie wel weer. Gewoon gaan dus: www.transitionfestival.nl

Winnen?

3 x 2 kaarten voor Transition Festival

Op zaterdag 8 april vindt voor de tweede keer het Transition Festival in Utrecht plaats. In alle zalen van TivoliVredenburg treden meer dan 25 artiesten op, hierboven staat de volledige line-up.
Jazzism mag 3 x 2 kaarten voor dit festival weggeven. Iets voor jou? Ga dan naar bcm.nl/jazzism-winactie en vul daar alle velden in. Vul ook de unieke code Code: JA217TRA17 in. De actie loopt tot 27 maart 2017, dus wees er snel bij! De winnaars ontvangen na die datum bericht.

Taste Of Jazzism

Waar luisteren Jazzism-redacteuren momenteel naar? In elke editie van Jazzism - en iedere maand online ververst - vijftien tracks van vijftien prominente albums. Ga naar jazzism.nl en beluister de speciale Spotify-playlist Taste of Jazzism

Koen Graat
Jeroen van Vliet Moon Trio - Earth Time (Earth Time)
Michael Wollny & Vincent Peirani - Hunter (Tandem)
TaxiWars - Bridges (Fever)

Coen de Jonge
Lester Young - Back To The Land (Lester Young Trio)
Maarten Hogenhuis Trio - The Peter-Cat (Mimicry)
Don Byas - Billie's Bounce (Groovin' High)

Angelique van Os
Becca Stevens - Queen Mab (Regina)
Fay Claassen - Blackbird (Luck Child)
Guillaume Perret - En Good (Free)

Sjeng Stokkink
Robert Randolph & The Family Band feat. Cory Henry - I Thank You (Got Soul)
Delicate Steve - Help (This Is Steve)
Delbert McClinton - Never (Prick Of The Litter)

Paul Evers
Miles Mosley - Abraham (Uprising)
Chris Thile & Brad Mehldau - The Old Shade Tree (Chris Thile & Brad Mehldau)
Nate Smith - Spinning Down (Kinfolk: Postcards From Everywhere)

Marzio Scholten

"Deze muziek wil ik echt delen"

Foto: **Govert Driessen**

Het speelde al een tijd in zijn achterhoofd: een soloalbum maken met verstilde stukken, doordrenkt van americana, folk en subtiele improvisaties. Met *We Never Left Town* is dat gelukt en brengt gitarist Marzio Scholten een ode aan het buitenleven, jeugdvriendschap en familie.

Afgelopen maanden waande Marzio Scholten zich regelmatig een kluizenaar wanneer hij zich terugtrok in zijn thuisstudio. Hij sloot zijn ogen en riep met zijn ingetogen gitaarspel beelden op van jeugdherinneringen en rustige buitenwijken. *We Never Left Town* is dan ook deels een ode aan het niet-stadse leven en aan het ontsnappen aan de alledaagse hectiek.

Het is tevens een soloalbum waarop Scholten zich kwetsbaar opstelt. "In eerste instantie werkte ik aan materiaal voor het Americana Trio - Sean Fasciani (b) en Niek de Bruijn (d) - waarmee ik sinds voorjaar 2016 optreed. Toen ik er echt voor ging zitten, ging het eigenlijk vanzelf de goede kant op met mijn soloproject."

Gelaagdheid

Scholtens zesde studioalbum is in alle rust opgenomen en grotendeels akoestisch. Laagje voor laagje, waarbij hij vele geïmproviseerde lijnen en soundscapes combineert met een basismelodie en akkoorden. Het creëren van de basislijn was soms even zoeken, een knop omzetten zodat hij kon verder bouwen. "Het is net zoals met schrijven. Als je door de eerste paar zinnen heen bent, kom je in een flow. Ik heb overigens veel meer liedjes en lagen opgenomen, waardoor ik tijdens het mixen kon filteren of weglaten." Als tiener was Scholten al fan van blues en (indie) rock. De liefde voor americana en rootsmuziek is van de laatste jaren, waarbij hij luistert naar artiesten als Bill Frisell, William Tyler, Nels Cline, Blake Mills en oude blueshelden Robert Johnson, Leadbelly en Son House. Wat hem vooral raakt in deze stijlen is de melancholie, de stemmige sferen, die verwijzen naar het ingetogen niet-stadse leven. Scholtens eigen roots liggen mede in Spanje, waar hij kort woonde. Met zijn Nederlandse vader en Spaanse moeder groeide hij grotendeels op in het provinciestadje Boskoop. "Ik woon natuurlijk niet in Amerika, maar ik kan me wel verplaatsen in die sfeer. Dat heb ik bijvoorbeeld ervaren in een *residential area* van Miami."

Cultuur

Scholten begrijpt dat mensen voor cultuur voornamelijk naar grote steden verwijzen. Hij vindt het jammer dat alles daar aan gerelateerd wordt, want de meerderheid van de Nederlandse bevolking woont daar niet. "Het is interessant om te laten zien dat er ook mooie muziek is buiten de stad en het leven daar minder vluchtig is. Mijn beste vriend ken ik al sinds de basisschool. We hebben een hechte band en delen herinneringen aan een zorgeloze tijd, wat ik erg voel in deze muziek. Dit is mijn meest persoonlijke album. Het gaat over wat echt belangrijk voor me is, zoals mijn gezin. Het lijkt me tof om met dit album enkele soloconcerten te gaan doen. Hierbij wil ik mezelf ondersteunen met een *loop station*. Er zal meer improvisatie zijn dan op de plaat. Voor grotere festivals en zalen speel ik met het trio, dat leent zich er prima voor. Het smaakt naar meer, deze muziek wil ik echt delen."

"Het is interessant om te laten zien dat **er ook mooie muziek is** buiten de stad"

Angelique van Os

Joshua Redman

Eerste namen Jazz in Duketown

In ’s-Hertogenbosch vindt van 2 t/m 5 juni de 44e editie van Jazz in Duketown plaats. Het grootste gratis jazzfestival van Nederland heeft met saxofonist Joshua Redman een van de beste saxofonisten ter wereld op het podium.

De openingact op de Parade is Michelle David & The Gospel Sessions. Trijntje Oosterhuis & Dutch Concert Big Band sluiten het vierdaagse evenement af op maandagavond. Verdeeld over verschillende podia in de stad staan een aantal opvallende acts. Uit Engeland komen The Comet is Coming en Sons of Kemet. Beide bands worden geleid door de veelgeprezen Engelse saxofonist Shabaka Hutchings. Andere artiesten die te horen en te zien zijn in het pinksterweekend bij Jazz in Duketown zijn: China Moses , La Selva Sur, The Preacher Men, Dinosaur, Renegade Brass Band, Ben Williams & Sound Effect, Lucy Woodward, Étienne Mbappé, rijzende ster Pink Oculus en Jasper Høiby’s Fellow Creatures. Meer namen en bijzonderheden in het programma worden later bekendgemaakt.
Voor de zesde keer is de Conservatorium Talent Award een onderdeel van Jazz in Duketown. Dit jaar strijden de finalisten van verschillende conservatoria op zaterdag 20 mei in de Verkadefabriek tegen elkaar om deze prestigieuze prijs. De finalisten van CTA 2017 zijn: Gerben Wasser (Groningen, saxofoon), Sanne Rambags (Tilburg, zang), Gijs Idema (Amsterdam, gitaar), Patrick Bonnet (’s-Gravenhage, saxofoon), Benjamin Torbijn (Utrecht, drums), Annelie Koning (Arnhem, zang), Kasper Rietkerk (Zwolle, saxofoon), Babs van Bree (Maastricht, zang) en Jelle Roozenburg (Rotterdam, gitaar).
Alle info: www.jazzinduketown.nl

Win!

Een originele North Sea Jazz artworkfoto

Vormgever Hans Pols en fotograaf Maarten Fleskens maken al jaren de foto’s voor het artwork van North Sea Jazz. Deze foto’s zijn als limited edition verkrijgbaar via hun website. Iedere foto heeft een uniek nummer met bijbehorend certificaat. Een waardevol collectors item! Kijk voor alle beelden op de website: frozensessions.com

Abonnees van Jazzism kunnen nu een artworkfoto naar keuze van 60 x 90 cm op aluminium winnen. Ga daarvoor naar bcm.nl/jazzism-winactie. Vul alle velden in plus de unieke code JA217FO17. Geef ook jouw keuzefoto aan. De actie loopt tot 3 mei 2017.
De winnaar ontvangt na die datum bericht.

Dutch Jazzism 5

Dutch Jazz, het radioprogramma waarin de Nederlandse jazz centraal staat, wordt elke dinsdag van 22.00 tot 23.00 uur uitgezonden op Sublime FM. Deze selectie van vijf platen is speciaal samengesteld door presentatoren Rolf Delfos en Bart Wirtz en te beluisteren op Sublime FM en jazzism.nl

1. Tim Langedijk trio - *Up North*
Tim Langedijk nam met vaste bassist Udo Pannekeet en drummer Hans van Oosterhout zijn derde cd *Up North* op. Hij behoort tot het rijtje gitaristen die hun eigen koers uitzetten, een eigen landschap creëren wars van elke trend en zich louter bekommeren om het muzikale resultaat.

2. Electric Love - *Monsanto*
Gitarist Lucas Meijers en zangeres Sarah Lee Vos werken al twaalf jaar samen. Bassist Robin Koerts sloot zich bij hen aan en een wervelwind aan stijlen was het gevolg. Door veel live te spelen en met ‘loops’ te werken kreeg de band de sound die ze wilden. Een uitermate creatieve plaat is het gevolg.

3. Alquin - *Nobody Can’t Wait Forever*
In de rubriek ‘De Oude Doos’ zit alle Nederlandse jazz van voor 1976. Het is mooi als je dan stuit op progressive rock uit de begin jaren zeventig, want toen waren er veel goede cross-over popgroepen. Alquin is er zo een, een groep met gave melodische stukken en ook ruimte voor goede soli. En het klinkt retro-hip!

4. Fay Claassen - *Luck Child*
Wat een prachtig album. Met recht haar meest moderne en eigentijdse plaat. Invloeden van Kenny Wheeler (waarin ze zoals Norma Winston de melodie zingt zonder tekst) en van haar man Paul Heller. Mede door deze muzikanten en gitarist Peter Tiehuis wordt elk stuk een intiem en intens verhaal op zích.

5. Jacques Scols quartet - *Suddenly It’s Spring*
Immer bassend en groovend op de achtergrond is deze man van onschatbare waarde voor de Nederlandse jazz. Van Cees Slinger tot Piet Noordijk van Louis van Dijk tot de Ramblers, Schols was van de partij. Dit album met onder anderen Ruud Brink op tenor is een van de weinige albums onder zijn eigen naam.

Kurt Rosenwinkel

“Ideeën ontstaan in het moment van spelen”

“Smoothjazz?” Kurt Rosenwinkel fronst zijn wenkbrauwen en trekt een vies gezicht. “Je vindt mij toch niet klinken als Grover Washington jr.?” Nee, dat niet, maar het nieuwe album *Caipi* van de Amerikaanse gitarist heeft volgens de interviewer toch duidelijk zachte en vriendelijke kwaliteiten.

Foto: **Osamu Kurihara**

Rosenwinkel ontkent dat niet, maar liever benadrukt hij de rockkanten van de plaat, waarbij hij ook bevestigt dat er duidelijke popinvloeden en impulsen vanuit Braziliaanse hoek inzitten. De gitarist klinkt verfijnder dan ooit. Hij is zeer ingenomen met *Caipi*, waaraan hij in totaal tien jaar gewerkt heeft.

Wereldwijde gemeenschap starten

"Het is een hoogtepunt in mijn carrière tot nog toe, een voorlopig magnum opus. Ik ben er heel gelukkig mee en vind het fantastisch klinken. In februari komt het album officieel uit in Europa. Nu al toeren we met het materiaal van de cd, waarbij we als eerste mijn woonplaats Berlijn aandeden. Het is enorm opwindend om live het repertoire van *Caipi* te spelen en de reacties van het publiek te ondergaan. *Caipi* komt uit op mijn eigen Heartcore Records, ik voer nu mijn eigen business. Het is de bedoeling dat er rond het label een wereldwijde gemeenschap en beweging ontstaan van artiesten, ongeacht de stijl of genre, waarbij verschillende scenes tezamen komen."

"Uiteindelijk ging het erom **dat ik meer kon worden** wie ik werkelijk ben"

Invloeden

Dat is een streven, eerst is er vooral de reuring rondom *Caipi*. "Ik heb altijd veel waardering gehad voor rockmuziek en dan met name Engelse bands als Led Zeppelin, The Kinks en The Rolling Stones. Die invloeden komen allemaal terug op het nieuwe album. Hoewel ik de songs door de jaren heen geschreven en opgenomen heb, heb ik toch sterk het gevoel dat ze bij elkaar horen. Als producer heeft het me veel moeite gekost om het project na al die tijd af te ronden, ik was daar onzeker over. Nu het gefikst is, heb ik een sterk gevoel van opluchting en bevrediging. Als ik mijn albums van de afgelopen jaren overzie, zie ik niet zozeer een ontwikkeling, maar vind ik wel dat ze allemaal goed naast elkaar kunnen bestaan. Op *Reflections* uit 2009 speelde ik standards met mijn trio, daarna volgde *Our Secret World* met een groot orkest en op *Star Of Jupiter* uit 2012 hoor je vooral fusion.
Op *Caipi* komt dus meer rock aan bod en heb ik alles zelf gecomponeerd en ook de teksten geschreven. Als ik een song geschreven had, nam ik alle instrumenten apart op in lagen, waarna ik de arrangementen maakte, alles in mijn eigen studio aan huis. Ik heb vrijwel alle instrumenten zelf ingespeeld, waarbij het voor mij een ontdekking was om de nylongitaar te exploreren. Het mixen heb ik overgelaten aan een goede vriend in een Londense studio, waar Eric Clapton toevallig binnenwandelde. Ik had eerder met hem gespeeld en het was nu een kans om hem op het album te hebben. Hij is op *Caipi* vertegenwoordigd met enkele onmiskenbare licks. Clapton heeft mij altijd gesteund en heeft mij met belangrijke personen in contact gebracht."

Intensief proces

"*Caipi* bestaat grotendeels uit vocale stukken, waarbij ik zelf de teksten schreef. Dat voelde voor mij als een onmogelijke opgave, een intensief proces dat een vorm van meditatie vereiste. De teksten zijn geen oppervlakkige rijmelarijen, maar behelzen de diepere zaken des levens. Ze ontstonden doordat ik ideeën kreeg in mijn hoofd die ik dan eerst zong, waarna zich meerdere frasen aandienden die dan evolueerden tot een song. Ik wil een diepe en positieve boodschap overbrengen, die mensen met elkaar in verbinding brengt. Een jaar geleden veranderde mijn leven op een subtiele wijze. Ik besefte dat ik het lesgeven meer los moest laten en mijn eigen carrière meer in de hand moest nemen. Daarom ben ik ook mijn eigen label begonnen. Het afronden van *Caipi* was ook cruciaal. Toen dat eindelijk lukte, voelde ik me herboren. Het was erg emotioneel. Uiteindelijk ging het erom dat ik meer kon worden wie ik werkelijk ben."

Uitdrukken

"Ik heb veel respect en waardering voor de Nederlandse muziekscene, waar op een hoog niveau wordt gespeeld. Ik hoop in de toekomst vaker samen te werken met artiesten als Peter Beets en Joost Patocka, met wie ik goede ervaringen heb. De verrichtingen van collega's als Martijn van Iterson en Jesse van Ruller vind ik erg indrukwekkend, ik leer veel van ze. In technische zin zijn er in mijn spel wel verbeteringen mogelijk, bijvoorbeeld bij de coördinatie van mijn linker- en rechterhand. Toch ben ik heel blij met waar ik nu ben, omdat ik mezelf heel goed kan uitdrukken. De meeste ideeën ontstaan in het moment van spelen, in spirituele sferen met een gevoel van verbondenheid, waarbij het is als geboren worden en doodgaan in hetzelfde ogenblik. Ik bewandel alle mogelijke zijpaden en zie wel waar ik uitkom. Het is net als het leven zelf, dat altijd veranderlijk is. Een voorwaarde is wel een goed instrument. Momenteel ben ik erg gelukkig met de sound van mijn huidige gitaar, die exclusief voor mij ontworpen is. Elke noot is het resultaat van spirituele bedoelingen en verbeeldingskracht. Het gaat er uiteindelijk om het beste te doen met wat we hebben."

Jan Jasper Tamboer

The best
wireless headphones
in the world
are now officially
the best
wireless headphones
in the world.

P7 Wireless €399, P5 Wireless €299

Bezoek bowers-wilkins.nl/store voor een dealer bij u in de buurt of bestel direct op bowers-wilkins.nl/Hoofdtelefoon.

WHAT HI-FI? AWARDS 2016

Wireless headphones
Best wireless headphones £300+
Bowers & Wilkins P7 Wireless

WHAT HI-FI? AWARDS 2016

PRODUCT OF THE YEAR
Best wireless headphones £200-£300
Bowers & Wilkins P5 Wireless

Bowers & Wilkins

Einzelgänger

"We zijn drie relativerende types"

Trombonist Louk Boudesteijn schreef speciaal voor zijn nieuwe trio Einzelgänger, met Anton Goudsmit (gitaar) en Nils van Haften (saxofoon/klarinet), een tiental composities. Ook vergrepen de mannen zich en passant aan 'een echt liedje liedje' van The Beach Boys. Hun lenige muzikaliteit vertaalt zich in spannende stukken met grappige titels en hilarische clips: *Musica Gymnastica*.

De samenstelling is onconventioneel, het resultaat reuzespannend. Drie gelijkgestemden met lef en zin in avontuur. "Is dat niet zoals het altijd zou moeten gaan", vraagt Boudesteijn. "Ik selecteer muzikanten, personen, karakters. Mensen van wie je hoopt - en verwacht - dat het fijn is om mee samen te spelen. Anton is daar bijvoorbeeld uitgelezen voor. Als hij piano gespeeld had, had ik hem er ook bij genomen. Hij is tevens een geweldige componist, maar hier even niet. Hij ging op een geweldige manier met mijn composities aan de haal. Anton kan een chaoot lijken, maar gaat vanuit een gesprek over computergames binnen een halve seconde feilloos over in een geweldig intro."

Rare bezetting

Helemaal uniek is de bezetting niet. Boudesteijn ontdekte laatst de muziek uit de jaren vijftig en zestig van het trio van klarinettist Jimmy Giuffre, met Jim Hall (gitaar) en Bob Brookmeyer (trombone). Van Haften kende dat al als geen ander. Boudesteijn: "Rare bezetting dacht ik eerst. Maar het is zó goed dat het eigenlijk helemaal niet opvalt. Opnemen en optreden zien wij als een geweldige uitdaging. De vrijheid is groot." Op het debuut is het niet alleen jazz dat de pot schaft. We horen ook blues, funk en pop. "We houden het expres spontaan. Het voordeel van zo'n kleine bezetting is dat je zelfs in een huiskamer kunt repeteren. Als het te leuk dreigde te worden, stopten Anton en Nils soms acuut. Dit moeten we zo opnemen, zeiden ze dan huiverig, bang dat we het voor die tijd al kapot zouden spelen. Uiteindelijk verliepen de opnamen erg relaxt. Er was geen enkele druk."

V.l.n.r.: Nils van Haften, Louk Boudesteijn en Anton Goudsmit

Foto: **Rob van Pelt**

Logisch

Aan de grappige songtitels zou je kunnen afleiden dat de heren de zaken niet altijd serieus nemen. Niets is minder waar. "We zijn drie relativerende types. De boel moet niet te zwaar worden, zeker niet als de muziek ook al niet te gemakkelijk is. We houden van een knipoog. Soms ontstaat iets ook echt uit iets grappigs, want veel lijkt bij ons van toevalligheden aan elkaar te hangen. Achter alle titels zit echter een logische verklaring. *Moppie* is een ouderwets jazzliedje waar we iets leuks mee wilden doen. We begonnen met improviseren en eindigden nu eens met sec het liedje. Zodra dat er was, was het nummer klaar. *Tikkiejijbentum* slaat echt op ons. Een spel met drie. We komen allemaal aan de beurt. En *Wenn 3 Einzelgängers Den Blues Haben* is net geen blues, maar wel bluesy. Ik dacht aan *When Will The Blues Leave* van Ornette Coleman. Dat was zijn vrije manier om met blues om te gaan. Dit de onze."

Willem Jongeneelen

Hedendaagse jazzbespiegelingen van Tim Sprangers

Vinyl, cd, of digitaal?

Toen een muzikant onlangs een oproepje plaatste met de vraag of hij zijn nieuwe album uit zou moeten brengen op cd, vinyl of/en digitaal, volgde een stortvloed aan reacties van collega's. Het onderwerp blijkt nogal te leven.

Want tja, wat moet je in deze schizofrene tijd waarin vrijwel alles digitaal verloopt, waardoor mensen juíst behoefte hebben aan het omgekeerde en waarin de al een tijd geleden uitgezwaaide cd toch zegeviert als best verkochte geluids-drager? Over één ding is iedereen het in ieder geval eens: een digitale optie moet je sowieso aanbieden. Via een website, mailinglijst en natuurlijk een download-optie bij de eventuele cd of lp.
Vinyl is minimaal twee keer duurder in productie dan een cd. Maar het klinkt beter en het ziet er prachtig uit, zeker als veel aandacht is besteed aan de vormgeving. Dan voelt het als een waar kado. Aan de andere kant hebben relatief weinig mensen een platenspeler. En voor toerende muzikanten zijn de extra kilo's heftig.
De cd is dus relatief goedkoop en sommigen zweren bij de geluidskwaliteit. Maar ze gaan minder lang mee en ook voor de cd geldt: wie heeft er nog hifi in de huiskamer? Uit de meeste laptops is de cd speler verdwenen.

Volgens mij kan de muzikant zich beter focussen op hoe, in plaats van wat. Zie het niet als een verkoopproduct, maar als een geschenk aan de luisteraar. Ik moet denken aan de Belgische rietblazer Joachim Badenhorst. Na een concert afgelopen jaar leek hij een kleine expositie te openen. Op een tafel lagen prachtig vormgegeven cdtjes - elk uniek - en zelfgeknutselde magazines. In het oog sprong zijn soloalbum op vinyl, met ongelooflijk oog voor detail. Zijn toewijding was evident. Binnen *no time* was de tafel leeg. Al hadden er bakelieten platen gelegen.

Me Dunkt

Sunshine in Lantaren

De als Denise Nicole White geboren Amerikaanse zangeres Avery*Sunshine ontwikkelde zich breed. Ze stond op Broadway, maakte deel uit van het achtergrondkoor van Michael Bublé, mocht in 2009 zingen tijdens de inauguratie van Obama en was koorleider in de theaterproductie *Dreamgirls*. In 2010 kwam haar titelloze debuut uit, dat vier jaar later werd gevolgd door het geprezen *The SunRoom*. Haar concert op het vorige North Sea Jazz Festival was een enorm succes. Met haar speelse mix van gospel, jazz, r&b, soul, een ontwapenende glimlach en die fenomenale, loepzuivere zwoele stem weet Avery*Sunshine ieder publiek voor zich te winnen. Een feest voor oor en oog, maar vooral de ziel. Meemaken, op 21 april in Lantaren Venster, Rotterdam? Dat kan. Als lezer van Jazzism betaal je geen € 15,- maar € 12,- (kortingscode JazzismLV, via desktop op lantarenvenster.nl)

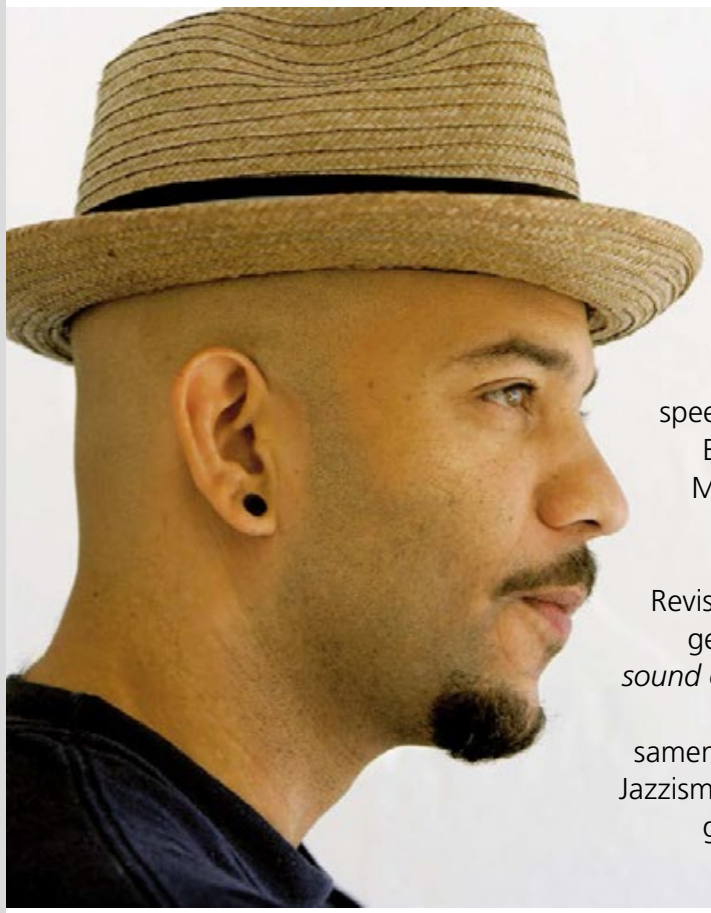

Revis in Bim

Op 12 april brengt contrabassist Eric Revis invloedrijke bandleiders uit de improscenes van New York en Chicago samen in dit eigentijdse jazz superkwartet. Saxofonist Ken Vandermark en drummer Chad Taylor speelden eerder op het album *Parallax* van Eric Revis. Pianist op *Parallax* was Jason Moran, in het huidige kwartet wordt de piano bespeeld door de eveneens zeer avontuurlijke Kris Davis uit New York. Revis wordt geroemd om zijn imponerende geluid op contrabas. "*Eric's sound is the sound of doom; big, thick, percussive*", aldus Branford Marsalis, met wie Revis veel samenwerkte. Je kunt er bij zijn als lezer van Jazzism. Je betaalt dan voor dit prachtconcert geen € 17,- maar € 14,- via bimhuis.nl/ kortingscode Jazzism.

SUBURBAN RECORDS
EST. 1999

"LEKKERE LEKKERE LEKKERE PLAATJES MAN."

– IEMAND DIE ECHT HEEL VEEL WEET VAN JAZZ

CD

PHRONESIS HEEFT EEN FORMIDABELE REPUTATIE OPGEBOUWD OVER DE JAREN EN THE BEHEMOTH IS DAAR WEDEROM EEN BEWIJS VAN!

2x CD / 2X LP

ONKEL PÖ'S IS EEN KLEINE CLUB IN HAMBURG WAAR LEGENDARISCHE CONCERTEN HEBBEN PLAATSGENOMEN. DIT CHET BAKER CONCERT STAMT UIT 1979.

2x CD / 3X LP

DIT CONCERT UIT 1978 IN ONKEL PÖ'S KOMT VAN LEGENDARISCH TROMPETTIST EN COMPONIST

DIZZY GILLESPIE.

CD / 2X LP

JOHNNY WATSON WAS EEN TOONAANGEVENDE MAN VOOR VELE MODERNE GENRES. OP DEZE LIVE PLAAT UIT '76 HOOR JE WAAROM.

2X CD + DVD

LEGENDARISCH ROCKPALAST CONCERT VAN CHAMPION JACK DUPREE. OPGENOMEN IN KEULEN IN 1980 EN UITGEBRACHT OP DUBBEL CD + DVD.

CD

HET NIEUWE ALBUM VAN VINCE MENDOZA. DITMAAL SAMEN MET DE

WDR BIG BAND.

WWW.SUBURBAN.NL

Foto: Sander Baks

TenTemPiés

Een Spaanstalige mix van stijlen

"Staan voor waar je in gelooft" is de vrije vertaling van TenTemPiés, de Amsterdamse band met Chileens bloed in de aderen. Acht jaar geleden werd de band opgericht door de in Nederland geboren Chileense zanger Maurino Alarcón en de in Chili opgegroeide gitarist Jouke Schwarz. Op het derde album *A Mi Propio Paso* wordt in het Spaans gezongen en voor het eerst ook in het Engels.

Met *A Mi Propio Paso* wil TenTemPiés zijn eigen verhaal vertellen met een aanstekelijke mix van latin, rock, reggae, ska en rumba. Maurino: "Wij zijn een Amsterdamse band die in het Spaans zingt en die politieke en sociaal-economische kwesties aansnijdt. Alle stijlen die wij spelen omarmen elkaar en leiden tot nieuwe dansen. We worden vaak gezien als een feestband en het is logisch dat het op die manier geïnterpreteerd wordt in een niet-Spaanstalig land. Spaanstalig wordt gezien als leuk, gezellig, feestelijk en zomers. Het is zo dat onze concerten een feest zijn, maar tegelijkertijd zijn er veel nummers die echt dieper gaan."
Die diepte zit vooral in de door Maurino geschreven teksten. Zo klinkt *Ayudame* (Help me) als een vrolijke song, terwijl de tekst juist het tegenovergestelde is. Maurino: "*Ayudame* is het meest donkere nummer van het album. Een laatste wanhopige schreeuw naar een geliefde die hem of haar verlaten heeft. En hoe donker ook, je moet erop kunnen dansen."

> "*Ayudame* **klinkt als een vrolijke song** terwijl de tekst juist het tegenovergestelde is"

Betrokken

De vergelijking met Manu Chao valt, de godfather van de mestizorock. "Hij is een groot voorbeeld geweest", zegt Maurino, "maar wij zetten wel iets heel anders neer. TenTemPiés is vooral meer beïnvloed door de muziek uit Latijns-Amerika. In een lied als *Otro Mas Cayo* hoor je de de Chileense *nueva canción*. Het is opgedragen aan Berta Cáceres, een verzetsstrijdster uit Honduras, die vorig jaar is vermoord."
De betrokkenheid van de band bij actuele maatschappelijke vraagstukken uit zich met name in *Basta Ya*. Maurino: "Deze song is direct gerelateerd aan de vluchtelingencrisis en de reactie van de westerse wereld daarop."

Boek

Na brainstormsessies in een blokhut in de Ardennen werd het album opgenomen in de E-Sound studio in Weesp. Mario Breuer mixte het in Buenos Aires, hij is voor veel albums uit de Zuid-Amerikaanse rockgeschiedenis verantwoordelijk. "Met de band hebben we alles tegelijkertijd opgenomen, om zo een natuurlijke klank te krijgen", zegt Jouke Schwarz tot slot. "Ieder nummer is anders. Het album is als een boek geworden, de songs zijn de hoofdstukken. *Besos Del Ritmo* is een apart verhaal. Dat is in een uur geschreven tijdens een opname voor *3FM*."

Rik van Boeckel

de Bijloke
puur muziek

JAZZ

KOMENDE CONCERTEN

wo 22 mrt 17 — Double bill: Philippe Aerts & Raphaelle Brochet // Bobo Stenson & Palle Danielsson

do 13 apr 17 — Branford Marsalis Quartet & Kurt Elling

do 4 mei 17 — Dré Pallemaerts - Jozef Dumoulin - Mark Turner - Drew Gress

Tickets vanaf € 18 | reserveer nu: debijloke.be

Volg ons op

BRANFORD MARSALIS & KURT ELLING (C) PALMA KOLANSKY

JAZZ IN TIVOLIVREDENBURG

8 APR TRANSITION FESTIVAL MET O.A. BRANFORD MARSALIS & KURT ELLING, THUNDERCAT EN JOSÉ JAMES

12 APR VRIJE GELUIDEN LIVE

12 MEI EVENSANNE

14 APR LOUIS! DOOR MICHAEL VAREKAMP

21 APR HKU BIG BAND MET SHIRMA ROUSE

19 MEI AVA (SEYED POURIYA JABERI, GIUSEPPE DORONZO & ESAT EKINCIOGLU)

21 APR WILBERT DE JOODE & FRIENDS

9 MEI VRIJE GELUIDEN LIVE

14 MEI CHRIS POTTER QUARTET

2 JUN MAARTEN ORNSTEIN & MERIÇ DÖNÜK

9 JUN KAJA DRAKSLER & EVE RISSER

7 NOV AN EVENING WITH PAT METHENY

SUNDAY AFTERNOON JAZZ SERIE 2017-2018:
MET ARTVARK, JEROEN VAN VLIET, REMBRANDT FRERICHS, ANDERSON-BENNINK -GLERUM-VAN KEMENADE, BEETS-BENNINK-HERMAN-JACOBS, REIN DE GRAAFF EN REINIER BAAS TRIO + STEVEN DELANNOYE & NICOLA ANDRIOLI

TIVOLI VREDENBURG UTRECHT

IEDERE VRIJDAGAVOND: CLOUDNIGHTS IN CLUB NINE.
KIJK VOOR HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP TIVOLIVREDENBURG.NL/JAZZ

Hans Theessink

Autodidact met persoonlijke stijl

In pakweg een halve eeuw heeft de in Oostenrijk wonende Nederlandse zanger en multi-instrumentalist Hans Theessink (68) in de halve wereld een reputatie gevestigd. De fraaie donkere baritonstem en zijn vaardigheden op een arsenaal aan snaarinstrumenten zijn inmiddels op ruim dertig albums te beluisteren.

Foto: **Ira Hantz**

Theessink reist de wereld over, verwerkt invloeden vanuit de vele landen die hij bezoekt in zijn songs. "Maar", zegt hij stellig, "blues is het uitgangspunt voor excursies in diverse richtingen. In mijn jeugd, eind jaren vijftig tot in de jaren zestig, was ik een folkie. Ik woonde toen in Enschede en luisterde naar Donovan, Pete Seeger en Derroll Adams. Op Radio Luxemburg hoorde ik Big Bill Broonzy en was verkocht. Broonzy's akoestische gitaar klonk alsof er drie gitaristen tegelijk aan het werk waren en dan die emotionele zang. Ik wist toen nog niet dat dit blues was, maar wilde absoluut die stijl leren spelen. Dat was niet eenvoudig, want er waren geen leraren en boeken, terwijl platenzaken nauwelijks blues verkochten. Ik probeerde zelf de klanken die ik had gehoord te reproduceren. Dat ging vaak fout, maar daardoor is wel een persoonlijke stijl ontstaan. De eerste zwarte artiest die ik live zag, was Brownie McGhee in 1967. Geweldig! Ik heb hem flink op zijn vingers gekeken en kon daarmee enkele jaren vooruit. Vervolgens kwam ik countrybluesmannen als Mississippi John Hurt, Leadbelly, Blind Blake en Sleepy John Estes op het spoor. Bij Estes hoorde ik voor het eerst Yank Rachell meespelen op mandoline, mijn eerste instrument. Ook hoorde ik slidegitarist Mississippi Fred McDowell. Slidegitaar was toen een compleet mysterie."

Successen

"Gaandeweg bouwde ik lokale bekendheid op en al vrij snel trok ik in een oude Volkswagen-bus door Europa. Folk en akoestische blues waren toen populaire stromingen en ik had van Scandinavië tot in Zuid-Frankrijk veel werk op straat, in clubs en op festivals. Bovendien maakte ik in de jaren zeventig al platen, die ik bij optredens aan de man bracht. Nadat ik enige tijd in Denemarken had gewoond, vestigde ik me in 1982 met mijn Oostenrijkse vrouw Milica in Wenen. Daar wonen we nog steeds en Milica regelt mijn zaken. Ik speel het vaakst in deze buurt. In Scandinavië treed ik pakweg dertig keer per jaar op, maar regelmatig ook in andere Europese landen, in Noord-Amerika en Australië. Hoogtepunten waren optredens tijdens het New Orleans Jazz & Heritage Festival en als enige Europeaan op het Chicago Blues Festival met een immens publiek. *Call Me*, het album dat ik in 1992 met de Canadese muzikant Colin Linden produceerde, was m'n grootste succes en de titelsong van het album staat nog altijd op de setlist. We maakten de opnamen in Europa en in de VS en vlogen met kilo's aan 24-sporenbanden de wereld over. Er waren veel gastmuzikanten, onder wie Bobby King en Terry Evans. Met Terry heb ik inmiddels drie cd's en enkele tournees gemaakt. Verder heeft de inzet van de JB Horns (Maceo Parker, Pee Wee Ellis en Fred Wesley, red.) bijgedragen aan het succes van het album. De tuba van Jon Sass, met wie ik jaren bleef samenspelen, was eveneens een essentiële factor. Uiteindelijk zijn er meer dan vijftigduizend stuks van verkocht."

Eigen label

"De beslissing om mijn eigen label Blue Groove op te richten, was een van de beste uit mijn carrière. Ik heb alles zelf in de hand en kan contracten tekenen met buitenlandse sublabels. In de jaren tachtig kreeg ik aanbiedingen van Arhoolie in de Bay Area en Flying Fish in Chicago. Ik heb toen voor Flying Fish gekozen, maar helaas stopte dat label vanwege het vroegtijdig overlijden van baas Bruce Kaplan.

Ik weet van andere artiesten dat ze bij gerenommeerde blueslabels in Amerika en Europa zeker niet meer platen verkopen, terwijl ze vanwege tussenpersonen veel minder aan hun producten verdienen. Ik heb ook heel veel fans in de hifi-wereld. Vooral de studioproducties komen ook al jaren op vinyl en voor de échte hifi-freaks zelfs op *reel to reel*-band uit. Die albums gaan prima en ik verkoop vrij veel in Europa en de VS. De *reel to reel*-tapes gaan vooral goed in Thailand, Amerika, China en Rusland."

Krenten in de pap

"In Nederland heb ik geen agent of boeker en vele podia en festivals ken ik er niet. Maar elk voorjaar maak ik er een tourtje langs de kleinere clubs, waar ik altijd naar uitkijk. De zaaltjes zijn altijd uitverkocht, dat maakt mijn intieme akoestische optredens heel gezellig. Opgeteld heb ik in Nederland en België toch wel in aardig wat grotere theaters en op grotere festivals gespeeld. Ik heb al veel droomprojecten gerealiseerd. Het was fantastisch om op het album *Delta Time*, dat ik samen met Terry Evans maakte, te kunnen samenwerken met Ry Cooder, van wie ik al jaren fan ben. Nog steeds grijp ik de gelegenheid aan als er iets interessants voorbijkomt. Zo heb ik in 2016 voor het Tönder Festival in Denemarken een Roots & Blues Revue georganiseerd met mijn vijfmansband, Eric Bibb, Big Daddy Wilson en de Blind Boys Of Alabama. Dat soort optredens zijn de krenten in de pap."

"Broonzy's akoestische gitaar klonk **alsof er drie gitaristen** aan het werk waren"

Rien Wisse

LUISTER VIA
FM, DAB+,
EN ONLINE

www.sublimefm.nl

SUBLIME FM

fresh jazzy sounds

90.7 fm

DAB+ radio

ONLINE player

MOBILE app

Re:Freshed Orchestra

Robeco SummerNights 2017

Op 1 juli start de 29e editie van Robeco SummerNights in Het Concertgebouw Amsterdam met 86 concerten in klassieke-, jazz-, pop- en wereldmuziek. De opmaat naar een mooie muziekzomer. Het Koninklijk Concertgebouworkest speelt het beste van Bernstein (7 juli) en staat het Metropole Orkest met diva's Tania Kross en Sven Ratzke voor een concert vol glitter en glamour (24 juli). Op 28 juli treedt het Re:Freshed Orchestra op met rapper Brainpower, direct gevolgd door het Jazz Orchestra of the Concertgebouw dat samen met Patti Austin een *tribute to* Ella Fitzgerald brengt. Fuse treedt op en daarna onder anderen Richard Bona met Mandekan Cubano, het Metropole Orkest met dj Henrik Schwarz. Op 27 augustus viert Greetje Kauffeld haar 60-jarig jubileum.
Voor alle info: robecosummernights.nl

Rechtstreeks uit de collegebanken

Met het tweede lustrum net achter de kiezen is Delftse Studenten Jazz Vereniging Groover klaar voor de toekomst. Deze unieke studenten-vereniging is veel meer dan een beetje bier drinken en muziek maken. Met ruim 275 leden is Groover een levendige vereniging, die zowel voor beginnende als gevorderde muzikanten een goede uitvalsbasis en gezelligheid biedt. "Er wordt veel georganiseerd", vertelt voorzitter Daan Houtzager. "Groover is er voor iedereen. De meeste leden maken zelf muziek en als overkoepelende vereniging zijn er veel bands ontstaan door Groover." Iedere woensdag houdt de vereniging bovendien een besloten 'sociëteit' voor haar leden. Er wordt gejamd, maar Groover biedt ook plaats aan workshops van jazzmusici. "Verder organiseren we ieder jaar Just Jazz, een festival in Theater de Veste in Delft. Daarmee willen we onszelf profileren in de stad en daarbuiten. Het biedt bovendien een mooi opstapje voor ambitieus talent vanuit Groover."
Voor meer informatie: www.grooverjazz.nl

De mannen van Bruut! na het optreden bij Groover.

Michiel Borstlap

Foto: **Francesco Barasciutti**

Hotline met... Michiel Borstlap

Zijn nieuwe release *Velvet* is een echt 'onthaastalbum' geworden. Michiel Borstlap schenkt zijn publiek een pure pianoplaat met nummers die nog niet eerder uit z'n vingers kwamen. Een album waar bovenal liedjes met een aantrekkelijk luistergehalte een plaats krijgen.

Geen geram op de toetsen. 'Velvet' bevat veel rustig materiaal. Was je daar aan toe?
"De inspiratie was het leven. Dat is rumoerig en opstandig, dus dan moet er muziek komen. Een nieuw album in dit geval, als een soort tegenwicht. Met die gedachte ben ik achter m'n piano gekropen. Je kunt een plaat maken waarvan mensen zeggen 'Zo, die Michiel kan goed pianospelen!', maar deze plaat is eenvoudig en is er juist voor de luisteraar. Ook ervaringen uit het leven spelen een rol bij *Velvet*. Mijn dochter woont bijvoorbeeld in het buitenland. Dat laat duidelijke sporen na en dat gevoel stop je in zo'n plaat."

De meeste nummers lijken moeiteloos gespeeld. Het klinkt alsof je ballast hebt losgelaten.
"De meeste stukken zijn muzikale reisjes. Veel nummers ontstonden spontaan en leunen tegen meerdere stijlen aan: een mix van klassiek, jazz en pop. Ik heb een speciale piano gebruikt voor dit album, die speelt erg lekker. Het instrument is honderd jaar oud, maar de sound van dat ding is ongelooflijk. Op die piano zijn thuis in mijn eigen studio, de meeste nummers ontstaan. Ook per toeval, zoals het eerste nummer *Velvet* bijvoorbeeld. Dat was gewoon 'bám'. Eerste take, meteen goed."

De laatste jaren ben je meer gaan soleren. 'Arena', 'Blue' en 'Frames' waren soloalbums. Maakt dat het eenvoudiger om jezelf op 'Velvet' meer bloot te geven?
"Een van de dingen die je kunt doen als pianist, is heel veel noten spelen om indruk te maken. Daar heb ik niets mee en speel het daarom nu op mijn manier. Met meer toucher en ruimte tussen de noten dus. Je kunt op die manier subtiel veel gevoel in de muziek leggen. Ook bij bekende nummers als *Hallelujah* van Leonard Cohen betrek ik mijn eigen stijl. Dat is een prachtig nummer geworden, echt *beautiful*. Maar er staan ook solo's met duidelijkere jazzkenmerken op. *Voyage* is er zo een."

Guus Arnouts

Hank Mobley in Holland

Historisch document op cd

Hank Mobley was een *musician's musician*, die pas in 1968 eventjes in ons land was. Hij trad bij verschillende gelegenheden op, maar de weergave daarvan was jarenlang onvindbaar. Tot de speurzin van Frank Jochemsen resultaat had: een nieuwe cd in de serie *Treasures Of Dutch Jazz*.

Toen tenorsaxofonist Hank Mobley in 1968 voor het eerst in ons land arriveerde, was hij eigenlijk jaren te laat. Hij had hier tien jaar eerder al veel jonge fans die hem graag in levende lijve wilden zien en horen. Zoals pianist Rein de Graaff, zijn grootste fan in Nederland en die trouwens al in 1967 met hem in Amerika mocht spelen. Volgens hem was Hank Mobley te goed voor de harde jazzwereld: "Mobley was een *musician's musician*. Hij kwam midden jaren vijftig op, in de tijd dat de moderne jazz knetterhard moest zijn, terwijl Hank veel subtieler en melodieuzer speelde, met een prachtige ronde toon. Een zachtaardige klank middenin de hardbop. Zijn karakter was net zo, geen vechtersbaas. Eigenlijk te zacht voor deze wereld."

Korte tournee

Naast zijn toon was er de fraaie ontspannen frasering, de zorgvuldige manier waarop hij zijn solo's opbouwde en zijn - op het eerste gehoor - wat slome manier om een eindje achter de beat te hangen. Mobleys solo's waren meestal uitgewogen kunstwerkjes. Maar in ons land zagen we hem niet, ook al omdat hij in 1962 een jaar in de nor zat. Drugs, u weet wel. Op 20 maart 1968 was het zover. Mobley kwam aan op Schiphol voor een korte tournee van twee weken. Die voerde hem onder meer langs Studio Bellevue, de Birdsclub te Amsterdam, Hilversum (met het Hobby Orkest), Jazzclub B14 te Rotterdam, Enschede, Groningen en Doetinchem. Hij werd begeleid door wisselende gezelschappen. Meestal het Pim Jacobs Trio, maar soms moesten er ook begeleiders opdraven als Rob Agerbeek, Pierre Courbois en Cees See. Bij het concert in Groningen nam Rein de Graaff (ook mede-organisator) na de pauze de pianokruk over van Pim Jacobs. De pianist liet vrijwel altijd een audioband meedraaien, maar was deze keer zo vol van beslommeringen 'dat hij er dat niet bij kon hebben'. Nou net bij dit concert met zijn idool – een jammerlijk gemiste kans. In 1986 was er toch nog sprake van dat Mobley bij het North Sea Jazz Festival zou optreden, een geste van organisator Paul Acket. De Graaff: "Leuk bedacht, maar ik wist allang van anderen dat dat helemaal niet meer kon. Ik maakte me bloednerveus, zag er enorm tegenop, maar zijn dood loste het probleem voor me op."

> Mobleys solo's waren meestal **uitgewogen kunstwerkjes**

Speurwerk

Van Mobleys optredens was decennia lang niks te vinden. Maar door noest speurwerk van producer Frank Jochemsen kwamen de mensen van het Nederlands Jazz Archief toch op het spoor van drie concerten, namelijk die in Bellevue, Rotterdam en Hilversum. Het resultaat is een nieuwe cd in de NJA-serie *Treasures of Dutch Jazz*, met de titel *To One So Sweet - Stay That Way*. Weer een historisch document.

Coen de Jonge

Rag'n'Bone Man

Ontstijgt de blues

De woorden 'doorbraak' en 'blues' kom je alleen tegen in slechte muzikantengrappen. Tenzij het om Rag'n'Bone Man gaat. Met een wereldhit op zak en tal van juryprijzen op zijn naam moet debuutalbum *Human* de grote klapper worden.

Doe je ogen dicht en je hoort een oude, gekleurde bluesman uit de negentiende eeuwse katoenvelden. Eentje die rechtstreeks van de zuidelijke staten van de VS is getransporteerd naar het Engeland van de eenentwintigste eeuw, zo bewijst debuutalbum *Human* van Rag'n'Bone Man. "Ik hoor vaak dat ik als Muddy Waters klink", zegt Rory Graham (Rag'n'Bone Man) trots. "Die vergelijking is ook niet zo gek, ik leerde zingen door te luisteren naar zijn muziek." Bijzonder is het rijke geluid van de 31-jarige Graham, waarin blues, soul, folk en hiphop om een plekje vechten. Het levert hem een breed publiek op. "Ik ben gevormd door de bluesplaten van mijn vader", legt hij uit. "De eerste plaat die ik bewust hoorde, was van John Lee Hooker. Dankzij mijn vader. Hij is zelf muzikant in een Ierse folkband. Zo leerde ik ook Fairport Convention en Richard Thompson kennen. Het was dankzij Muddy Waters dat ik zing zoals ik nu zing. Ik probeerde hem na te doen zoals hij zingt op *I'm Ready*."

Verschillen zijn niet groot

Via de hiphop en drum-'n-bass, waar hij als mc feestjes opleukt, komt Graham uit bij de blues. In Brighton wil hij muzikant worden. De ene avond treedt hij op als rapper, de andere als blueszanger. Juist dat tweede vindt hij doodeng wanneer hij net begint bij een open mic-sessie in The Brunswick. De eerste keer durft hij het podium van de kroeg nog niet op. Bij zijn tweede bezoek waagt hij de stap. "Ik speelde mondharmonica", blikt hij terug. "Zo had ik een goed excuus om met mijn rug naar het publiek te staan. Het publiek aankijken was een stap te ver." Pas bij de derde keer durft hij zelf te zingen. Sindsdien combineert hij zijn muzikale liefdes. "Zo groot zijn de verschillen niet", zegt hij. Met dank aan de eerlijkheid in en het verhalende aspect van de teksten, de diversiteit van de genres en de wijze waarop het zijn weg vindt in andere genres. "Kijk naar Ray Charles. Ik ontdekte hem op mijn achttiende en wist niet wat ik hoorde. De ene keer is hij superjazzy, dan is hij weer country, compleet met strijkers en alles. En dan heb je nog zijn jaren bij Atlantic Records. Ik was echt buiten zinnen van wat hij deed en heb heel veel respect voor zijn diversiteit. Hij stapt over genres heen. Mijn muziek is enorm beïnvloed door de blues, daar kun je niet omheen. Als muzikant moet je verder, je kunt niet steeds hetzelfde blijven doen. Maar de blues is er altijd.

"Als muzikant moet je verder, je kunt **niet steeds hetzelfde** blijven doen"

Jasper van Vugt

Foto: **Dean Chalkey**

COLUMBIA

A DECADE OF
SEX 'N' JAZZ

THE 10TH ANNIVERSARY LEGACY EDITION
DELUXE 2CD, WHITE VINYL 2 LP AND DIGITAL DOWNLOAD.

FEATURING MARVIN GAYE, PAUL CARRACK & ERIK TRUFFAZ
INCLUDING THE HITS BEAUTIFUL DAY, YOU'RE MY MEDICINE AND MARVIN & MILES

THE ORIGINAL ALBUM + COMPLETE CLUB & CHILL MIXES
STATE OF THE ART REMASTERED.
THE ULTIMATE FAN EXPERIENCE.

THE TRIPLE PLATINUM, BEST SELLING DUTCH JAZZ ALBUM EVER!

OUT 28TH APRIL

Hij loopt al een tijdje mee in het muziekcircuit in Amsterdam, maar is nog steeds jong. Jong genoeg om dit jaar uitgeroepen te worden tot Young VIP, als een van de belangrijkste talenten in Nederland. Pianist Xavi Torres deelt die eer met de oorspronkelijk Japanse saxofonist Genzo Okabe, met wie hij samen op tournee is door Nederland.

Xavi Torres

"Ik heb mijn naïviteit afgelegd"

De Young VIPs tour van maart tot juli wordt jaarlijks georganiseerd door de Vereniging van Jazz- en Improvisatie Muziek Podia, waarbij 25 podia in het land samenwerken. Hun programmators kiezen talenten die hun eigen muziek componeren en die ook uitvoeren. Tijdens een serie optredens kunnen zij ervaring opdoen en een breed publiek bereiken. Dit jaar bestaat de Young VIPs tour twintig jaar. Eerdere winnaars waren onder meer Harmen Fraanje, Reinier Baas, Kaja Draksler en vorig jaar Vincent Houdijk.

Eigen sound

Als afgestudeerd muziekstudent in Barcelona kwam Torres (1991) naar Amsterdam voor een master jazzpiano aan het conservatorium, die hij inmiddels afgerond heeft. Momenteel doet hij een bachelor klassiek piano, waarbij hij zich buigt over componisten als Bartók en Skrjabin. Afgelopen jaar speelde hij zich in de kijker door de Dutch Jazz Competition 2016 te winnen, waarbij duidelijk werd dat Torres een geheel eigen sound heeft. 11 maart jongstleden presenteerde hij met zijn trio het nieuwe album *Unknown Past* in het Bimhuis, als startschot van de Young VIPs tour.
Torres: "Het toverwoord van het album is evolutie. Ik heb het met mijn vaste trio opgenomen en heb onze sterke punten willen benadrukken. Door onze hechte onderlinge band is het een echte groepsplaat geworden, meer dan piano met begeleiding. Het album is ritmischer dan ooit en een echte eenheid, met veel detail. Met de diepe sound van *Unknown Past* heb ik mijn naïviteit wel afgelegd. Dat wij als trio al lang samenspelen, betaalt zich nu uit."

"Het album is uitgekomen bij het Duitse Berthold en is in drie dagen opgenomen in de Powersound Studio in Amsterdam, waar een Steinway D-concertvleugel staat. Ik was er in het voorjaar van 2016 al voor begonnen te schrijven, speciaal gericht op de opnamen. In het hele proces zijn de opinies van het trio heel belangrijk voor me geweest, de bassist en drummer zijn ouder dan ik en ik vraag hen veel. Samen spelen we bij de Young VIPs tour het materiaal van *Unknown Past* en ook kersverse nummers. Verderop in het jaar kom ik met een soloalbum. Ik ken Genzo Okabe niet, maar er is vast een goede reden dat ze ons bij elkaar hebben gezet. Er zijn ongetwijfeld overeenkomsten. Misschien ontmoet ik hem in het Bimhuis pas voor het eerst, ik ben benieuwd."

"Het **toverwoord van het album** is evolutie"

Jan Jasper Tamboer

inJazz 2017

De beste jazz van vandaag en morgen ontdek je tijdens inJazz op 22 en 23 juni. In Rotterdam presenteert inJazz twee dagen lang een internationaal programma voor zowel jazzprofessionals als muziekliefhebbers. Overdag, tijdens de conferentie, staan ontmoetingen en kennisuitwisseling centraal. In de avonduren vindt het gratis toegankelijke festivalprogramma plaats. inJazz vormt het startschot van North Sea Round Town, twee weken jazz in Rotterdam met het Port of Rotterdam North Sea Jazz Festival als afsluiter. Anders dan voorgaande jaren zijn de dagen waarop inJazz plaatsvindt. Het evenement is verschoven naar donderdagavond en de hele vrijdag. De organisatie heeft hiervoor gekozen op basis van feedback van de bezoekers. Vanaf maart is het mogelijk om je in te schrijven voor het conferentie-programma via injazz.nl. En je leest alles over inJazz 2017 in de volgende editie van Jazzism.

Wereldjazz in Amersfoort

Het jaarlijkse festival Rabobank Amersfoort Jazz (8-11 juni) heeft de programmering van het driedaagse festijn bijna rond. *Artist in residence* en festivalopener is de Amerikaanse tenorsaxofonist en souljazzmeester Houston Person. Jong talent en oude meesters verbinden is onderdeel van de nieuwe koers. Het Sena Laureaten Festival, dat gelijktijdig in Amersfoort plaatsvindt, biedt talentvolle jonge jazzmusici de gelegenheid zich te presenteren aan internationale jazzprofessionals. De internationale festivals die de Amersfoortse conferentie bijwonen (Jazz & Wold Conference), presenteren hun jonge finalisten naast de Nederlandse laureaten van de Dutch Jazz Competition en het Prinses Christina Concours. Een andere pijler is muziekstijlen die elkaar ontmoeten. Akua Naru, de Amerikaanse rapzangeres is een goed voorbeeld, met geëngageerde muziek en teksten. Of Adedeji Adetayo, een uit Nigeria afkomstige gitarist wiens spel wordt gekenmerkt door een samensmelting van traditionele Afrikaanse muziek met jazz, soul en r&b. Een ander kenmerk van het festival is het landenthema, met ditmaal de focus op Spanje. Bij het Camerata Flamenco Project smelt jazz samen met met klassieke muziek en flamenco. Pianist Pablo Suárez, cellist José Luis López en saxofonist Ramiro Obedman spelen een Europa zonder grenzen. De Madrileen Nono Garcia is op zoek naar nieuwe muzikale horizonten waar jazz, latin en Oosterse muziek deel van uitmaken. Het is slechts een greep uit het totaal van bijna 350 musici die het festival jaarlijks onderdak biedt.
amersfoortjazz.nl

So Sez Co!

Co de Kloet presenteert elke zaterdag en zondag van 19.00 tot 21.00 uur Co Live! op NPO Soul & Jazz met liveopnamen van nieuw talent en grote namen. Op Jazzism.nl steeds een unieke, gratis download. Enjoy!

Het wordt me steeds duidelijker. Jazz is allang geen genreaanduiding meer. Het behelst veel meer. Het is eerder een manier van denken, van leven. Soul klinkt als soul, country als country, een schlager is een schlager... Maar jazz is een paraplu, een omgeving, een wereld die openstaat voor invloeden van buitenaf, met respect voor de eigen traditie. Een blauwdruk voor een mooie maatschappij als je het mij vraagt. Daarom passen zoveel verschillende klanken op de meeste veelzijdige radiozender van Nederland, NPO Radio 2 Soul & Jazz, waar 'mijn' NTR een belangrijke rol in speelt. Bijvoorbeeld wanneer we elke eerste zondag van de maand CoLive! opnemen in Nick Vollebregt Jazz Café in Laren. 5 februari jl. ontving ik de Portugese zangeres Marta Garrett, masterstudente aan het Conservatorium van Amsterdam. Ze zingt eigen werk, speelt ukelele en liet zich die dag begeleiden door Leonardo Mezzini (gitaar) en Giuseppe Romagnoli (contrabas). Luister naar de download en stel vast hoe rijk en gevarieerd de jazzwereld is!

De download vind je op jazzism.nl. Kom eens langs in Laren (en kom op tijd, we beginnen scherp om twee uur)!

colive@ntr.nl

De Raad van Toezicht

“We hebben iets goeds in handen”

De Raad van Toezicht hoefde weinig te ‘vergaderen’, want de band schoot als een komeet omhoog. Het energieke twaalfkoppige gezelschap van twintigers stond in 2016 opeens op diverse grote festivals en dit voorjaar verschijnt hun debuutalbum *De Raad*.

Op de hoek bij Utrecht Centraal Station zitten ze in een café-restaurant met een kop chocolademelk en slagroom voor hun neus. Hun optredens tijdens de Music Meeting in 2015 en Amersfoort Jazz Festival 2016, zorgden ervoor dat het balletje ging rollen. Jazz in Duketown, InJazz en North Sea Jazz volgden snel. De Raad van Toezicht is hot. Maar wie zijn die jonge vogels eigenlijk? Wat maakt hun muziek zo toegankelijk en hoe maken ze zich los van voorbeeld Snarky Puppy? *Jazzism* schoof aan tafel met leden Joël Botma (trp), Teun Creemers (b/percussie) en Daan Leever (b/ts).

Hoe kijken jullie terug op 2016?
Teun: “Er is veel gebeurd. We kwamen steeds een treetje hoger doordat er nieuwe optredens volgden van een festivalgig daarvoor.”
Daan: “Het was eigenlijk onverwacht dat we op grote festivals mochten spelen. We weten dat we iets goeds in handen hebben, maar we zijn nog gewend dat wij opeens gevraagd worden om te komen spelen.”

Jullie zijn toch nog maar kort bezig?
Joël: “We zijn serieus bezig sinds vorig jaar.”
Teun: “We kennen elkaar van Artez Conservatorium. Studenten ontvingen op een gegeven moment allerlei mailtjes toen er binnen de opleiding een nieuwe raad van toezicht gekozen werd. Dat was nogal vaag. In de wandelgangen gonsde de vraag: wie zijn in godsnaam de raad van toezicht? Die naam bleef bij ons hangen.”

Hebben jullie een bandleider?
Daan: “Nee, niet één persoon. Er is een aantal mensen dat composities bijdraagt en organiseert. Dat is denk ik ook onze kracht, het blijft daardoor gevarieerd.”
Teun: “Het is wel chaotisch soms.”
Daan: “Maar geeft ook energie.”
Joël: “Ja, en je leert door fouten te maken.”

Zoals?
Teun: “Dingen die misgaan, komen op het randje goed. Het levert wel veel stress op.”
Daan: Doordat je met twaalf man bent, is het qua planning en beschikbaarheid vaak puzzelen.”
Joël: “En we wonen verspreid. Duitsland, Rotterdam en Arnhem, dus dat is met repeteren lastig afstemmen.”

Jullie sound doet erg denken aan Snarky Puppy: de breaks, de harmonieën, de bezetting. Hoe willen jullie een eigen geluid gaan neerzetten?
Daan: “Toen we op Artez zaten, zijn bandleden van Snarky een week over de vloer geweest. Tijdens de eindpresentatie hebben we met vrijwel de huidige bezetting nummers gespeeld die erg in de

Foto: **indvdu**

"We hebben **alles gefinancierd** van de festivalopbrengsten"

smaak vielen. Dat triggerde ons."
Joël: "*Londinium* is een van onze eerste nummers en geïnspireerd door Snarky. Ik vind echter dat we bij elk nieuw stuk loskomen van ons voorbeeld."
Teun: "Ja, we hebben een aantal sfeervolle worldachtige stukken, energieke uptempo songs en laidback composities à la Steely Dan."
Daan: "Elke componist brengt eigen invloeden in, waardoor er een gevarieerde bandsound klinkt, met uiteenlopende stijlen. Anders dan bij Snarky."

Jullie hebben violist Mirco Wessolly in de band en veel dubbele instrumentaties. Vanwege de gelaagdheid, de vette sound?
Daan: "Ja, je hebt daardoor meer mogelijkheden. Je kunt veel experimenteren en elke sectie draagt iets bij. En qua groove biedt dat ook variatie, want elke muzikant heeft een andere stijl."

En hoe zit dat met twee bassen?
Daan: "We spelen niet tegelijk. Teun en ik wisselen elkaar af. Als ik bas, dan speelt hij percussie en als hij bast, speel ik tenorsax."

Het album is opgenomen in Wisseloord Studio. Jullie dachten: we pakken het gelijk groots aan?
Daan: "Haha, we wilden graag met engineer Chris Weeda werken. Joël heeft eerder met hem opgenomen. Het idee was om elders op te nemen, maar Chris kreeg een mooie deal aangeboden bij de Wisseloord Studio. Hij heeft ons gematst, een gouden kans dus."
Joël: "We hebben alles gefinancierd van de festivalopbrengsten."
Daan: "Iedereen heeft andere projecten of geeft les, dus dat was haalbaar."
Teun: "We houden er nu niets aan over, het is investeren in de toekomst."

Hoe lang hebben jullie in de studio gezeten?
Joel: "Drie dagen, waarvan we twee dagen vier sets voor publiek hebben opgenomen."

Komen jullie door dat live-element het beste tot je recht?
Teun: "Ja, we functioneren dan het beste."
Daan: "Er hangt een hele andere vibe met publiek erbij. Het was precies de goede mix van concentratie en losheid."
Joël: "Het geeft ook een rauwer randje, omdat het minder geproduceerd is."

Hoe hebben jullie de opnamen ervaren?
Teun: "De zenuwen gingen vanzelf weg door de huiskamersfeer en de enorme professionaliteit en service van het technische team."
Daan: "Het is ook bijzonder omdat er weinig jazzbands aan het begin van hun carrière in Wisseloord kunnen opnemen."

Is er een rode draad op het album?
Teun: "Nee, niet echt…"
Joël: "Het is een overzicht van wat we vorig jaar hebben gedaan op festivals, maar dan nu vastgelegd."
Teun: "We moeten naar buiten treden met wat we hebben, zodat we dit jaar weer kunnen knallen en wellicht een clubtour kunnen gaan doen."

Angelique van Os

In deze serie tast onze Jazzism België-correspondent de grenzen af en belicht de Belgische jazz.

Niels Van Heertum

Het creatieve heeft absolute voorrang

Niels Van Heertum is een wat vreemde vogel. Als achtjarige knaap geraakte hij in de ban van het euphonium. Vervolgens koos hij niet voor de traditionele hafabraweg, maar voor jazz en improvisatie. Nu brengt hij een soloplaat uit met euphonium, tuba en electronics.

Het moet een fascinerend beeld geweest zijn in huize Van Heertum toen twee grootvaders samen euphonium oefenden in de huiskamer. Gekoppeld aan het feit dat enkele andere familieleden eveneens diverse instrumenten speelden in de lokale harmonie, leidde dit er haast automatisch toe dat ook de jonge Niels (1990) dit wereldje instapte. Maar al snel keek de nieuwsgierige jongeman verder dan de partituren. Hij bleef weliswaar halsstarrig vasthouden aan het euphonium, maar zocht zijn heil in jazz en improvisatie. Zo kwam hij op het spoor van Miles Davis. Nog belangrijker was dat hij het pad kruiste met gelijkgestemde vrijbuiters die later de kern vormden van de groep Ifa y Xangô. "Samen evolueerde onze sound van een jazzgeoriënteerd idioom naar collectieve improvisatie." Voor zijn academische opleiding liet Niels Antwerpen achter zich en trok hij naar Brussel. "Nergens is er een specifieke opleiding euphonium, maar de mogelijkheden waren daar wel ruimer. En er was de uitdaging van de grote stad. Zo ontmoette ik andere generatiegenoten die er evenzeer op uit waren de bestaande wetmatigheden te doorbreken. Onder hen Benjamin Sauzereau, Jens Bouttery, Stijn Cools en Lander Gyselinck."

Foto: GeertVandepoele

Eigen methode

Ondertussen heeft Van Heertum zijn eigen methode gevonden. "Mijn manier van werken is niet zozeer toegespitst op het instrument en de techniek, maar eerder op muziek in het algemeen. Veel luisteren, denken wat ik wil maken en uitproberen. Het creatieve heeft absolute voorrang." Klankesthetisch is deze aanpak mijlenver verwijderd van de harmonies en fanfares, maar toch toerde hij Europa rond met Alain Platels theaterproductie *En avant, marche!*, waarin de hafabratradities centraal staan. "Dat was inderdaad een grappige flashback. Het typisch lichtere repertoire werd weliswaar geruild voor werk van Mahler, Verdi en Elgar. De grootste uitdaging was dat onze kern van acht muzikanten steeds optrad met een lokaal amateurorkest. Op die manier creëerden we een symbiose van het volkse karakter en onze eigen micromaatschappij."

> "Veel **luisteren, denken** wat ik wil maken en uitproberen"

Intuïtief

We hadden het al over het collectief Ifa y Xangô. De debuut-cd *Abraham* werd lovend onthaald, maar het zijn vooral de optredens die grote indruk nalaten. Pure trancetrips van een uur en langer, voortdrijvend op een golf van grooves en meer intimistische passages. Het intuïtieve bepaalt duidelijk de route. Net als bij de soloplaat *+50.92509° +03.84800°*. Hier is de rode draad een persoonlijke zoektocht naar rust. Dat er parallellen zijn met het Scandinavisch lyrisme is niet echt verwonderlijk gezien Van Heertums samenwerking met gitarist Ruben Machtelinckx, die al even graag in dergelijke sferen vertoeft. Niels' horizon reikt trouwens nog veel verder door zijn ervaringen bij het meer georkestreerde avant-garde sextet Oba Loba en popgetinte combo's als Chantal Acda en Marble Sounds.
Wie dacht vertrouwd te zijn met het klankenpotentieel van euphonium en tuba moet toch maar eens luisteren naar Van Heertums diverse projecten. Verrassingen gegarandeerd.

Georges Tonla Briquet

SÜDTIROL JAZZ FESTIVAL ALTOADIGE

New Sounds
Fresh Perspectives

SÜDTIROL

gefördert von Stiftung Südtiroler Sparkasse Fondazione Cassa di Risparmio sostenuto da

- Anne Paceo "Circles"
- Antoine Pierre - Urbex
- Baas - Badenhorst - Schumacher
- buffzack
- Carate Urio Orchestra
- Clod
- David Helbock Trio
- De Beren Gieren
- Euregio Projects
- Francesco Diodati Yellow Squeeds & Guests
- Govaert - Chientaroli - Maraffa
- Han Bennink Mix & Match feat. Ben van Gelder, Reinier Baas, Onno Goevert, Joris Roelofs, Joachim Badenhorst
- Hermia - Darrifourq - V. Ceccaldi
- In Love With
- Interzone
- Jazz Labs
- Jazzrausch Streetmarching Band
- Joris Roelofs "Rope Dance"
- Kompost 3
- Kuhn Fu
- LABtrio
- Laura Perrudin Solo
- Laura Perrudin Trio
- Leila Martial "Baa Box"
- Leo Betzl Trio
- Little Known Facts
- Martial - V. Ceccaldi
- Metro Mara
- Music for Brass & Guitar by Reinier Baas
- On Dog
- Permeable
- Pol Belardi's Urban Voyage
- Rawfishboys
- Reinier Baas vs. Princess Discombobulatrix XL
- Reis - Demuth - Wiltgen
- Shake Stew
- Sketchbook Quartett
- Sweet Alps Orchestra
- Three Fall & Melane
- Verena Marisa's Claeng
- Warped Dreamer
- Woody Black 4

30.06.–
09.07.2017

www.suedtiroljazzfestival.com
www.altoadigejazzfestival.com

OUMOU SANGARE

25 april - De Oosterpoort, Groningen
26 april - Muziekgebouw aan 't IJ, Amsterdam
28 april - Muziekgebouw Eindhoven, Eindhoven
29 april - LantarenVenster, Rotterdam

DE OOSTERPOORT GRONINGEN · Muziekgebouw · BIMHUIS · BOZAR · Muziekgebouw Eindhoven · LANTAREN VENSTER · EB

STINGRAY djazz

Living the world of jazz.
All day. Every day.

The only worldwide Jazz TV Channel | stingraydjazz.com

Piano Nodig ?

Vergeet niet ook een bezoek te brengen aan Piano's Maene !

Akoestische piano's in alle prijsklassen :
Steinway, Boston, Essex, Doutreligne, Yamaha,
Kawai, Sauter

Tweedehands piano's met 5 jaar waarborg
Digitale piano's
Yamaha, Kawai, Roland en Nord

Huur je piano vanaf 35 Euro per maand

5 showrooms
BRUSSEL - GENT - ANTWERPEN -
LANAKEN - RUISELEDE
Vestiging Lanaken (Oud-Rekem)
ook open op zondag !

ONTDEK ONZE PROMOTIES
EN WEBSHOP OP
WWW.MAENE.BE

JONGE HELDEN
Fotograaf & schrijver Govert Driessen portretteert aanstormend talent.

"Van jazz had ik nog nooit gehoord, maar ik wist wel zeker dat ik **niet in een klassiek orkest** wilde drummen"

Tim Hennekes

Leiden, 21 september 1997

OPLEIDING
2015 - heden:
Conservatorium van Amsterdam (CvA)

BANDS
Gijs Idema Trio
Gijs Idema - gitaar
Cas Jiskoot - bas

Anna Serierse Quartet
Gijs Idema Trio + Anna Serierse - zang

PRIJZEN
Prinses Christina Jazz Concours 2012 met het
Festival Youth Jazz Orchestra
o.l.v. Johan Plomp & Tilmar Junius
Prinses Christina Jazz Concours 2014 met het
Gijs Idema Trio
Leiden Jazz Award 2016
met het
Gijs Idema Trio

"Op m'n vierde kreeg ik mijn eerste drumstel, ik ging op les toen ik zes was en op mijn twaalfde ging ik naar de School voor Jong Talent. Dat is een combinatie van een gewone middelbare school en vooropleiding voor hoger dans- , beeldende vormgeving- en muziekonderwijs in Den Haag. Bij het voorspelen kreeg ik de vraag of ik jazz of klassiek wilde drummen. Nou, van jazz had ik nog nooit gehoord, maar ik wist wel zeker dat ik niet in een klassiek orkest wilde drummen. Die keuze was dus makkelijk. Zo kwam ik op les bij Eric Ineke, hij is een super enthousiaste, gepassioneerde docent die zich enorm inzet om de liefde voor zijn muziek door te geven aan de nieuwe generatie. Überhaupt was die school te gek: klein, maar je leeftijdsgenoten hebben allemaal dezelfde drive, of het nou voor de muziek, dans of wat dan ook is. En je hebt de mogelijkheid om als middelbare scholier te spelen met conservatoriumstudenten!
Nu zit ik in het tweede jaar van het CvA. Eerlijk gezegd was het - ondanks de jaren vooropleiding - best even wennen. Ik zit niet stil en drummen is gewoon het leukste wat er is. Ik zou dat het liefst dag en nacht doen, maar ja solfège en algemene theoretische vakken moet je ook halen. Dus ik moet mezelf regelmatig even terugfluiten.
Ik luister naar drummers, maar ook veel naar musici als Peter Bernstein en John Scofield. Misschien niet heel toevallig, want beiden spelen veel met Bill Stewart. Wat een drummer is dat! Zijn dynamiek, zijn opvatting van swing, de ruimte in zijn spel – je herkent hem uit duizenden, heel karakteristiek. Uiteindelijk ben ik natuurlijk ook op zoek naar mijn eigen sound, maar voorlopig ben ik vooral bezig zoveel mogelijk te leren en me te ontwikkelen. Ik heb een brede muzikale interesse, maar denk ook dat er tegenwoordig van muzikanten verwacht wordt dat ze veel verschillende stijlen beheersen.
Met het trio hebben we begin dit jaar een cd opgenomen in de Fattoria Musica, in de buurt van Osnabrück. Vooral veel eigen stukken. Met name Gijs schrijft, komt met ideeën en die werken we dan met z'n drieën uit. Deels gebaseerd op de traditie, maar we komen ook wel tot modernere dingen. Meer rechte stukken, wat voor mij ook echt een verbreding van mijn repertoire betekent. De planning is dat de cd in mei uitkomt."

"Ik ben **geen popmiljonair** of zoiets"

I.M. Al Jarreau

Een man om nooit te vergeten

Al Jarreau, de zanger met de meest elastische stem uit de jazz, overleed op 12 februari in een ziekenhuis in Los Angeles. Hij werd 76 jaar. In 1982 werd hij wereldberoemd met zijn hit *Roof Garden.* Daarnaast verdiende hij in ons land de bijnaam 'Mr. North Sea Jazz'. "North Sea Jazz is mijn festival. Telkens voelt het alsof ik naar een feestje ga dat ze speciaal voor mij hebben georganiseerd."

Tekst: **Jean-Paul Heck** | Foto's: **Wenn**

In 1992 sprak ik Al Jarreau voor het eerst, hij had toen net zijn volbloed r&b-album *Heaven And Earth* uitgebracht. Het was de periode dat de Amerikaan als een echte popster door het leven ging. Een man die sneller sprak dan zijn eigen schaduw. Jarreau was toen een superster die was gevangen door de wereld van de commerciële pop. Geen fijne positie voor een veelzijdige en onafhankelijke geest zoals hij. In zijn leven won hij maar liefst zeven Grammy Awards in drie verschillende categorieën: jazz, pop en r&b. En ja, nog eentje voor de kinder-cd *In Harmony: A Sesame Street Record.*

Levenservaring

Al Jarreau werd als Alwin Lopez Jarreau geboren op 12 maart 1940 in Milwaukee, Wisconsin. De zoon van een dominee en een kerkpianiste bleek bovengemiddeld intelligent te zijn en studeerde in 1964 af aan de Universiteit van Iowa. Vervolgens verhuisde hij naar San Francisco voor een baan in arbeidsre-integratie. "Ik moest als psycholoog mensen met problemen begeleiden en zorgen dat ze terug konden keren in de maatschappij. Het was een zware baan voor mij, omdat ik ook nog elke avond in jazzclubs optrad", liet hij tijdens die eerste ontmoeting los. Jarreau keek bij die gelegenheid ook terug op zijn eerste jaren in de muziekwereld. "Ik had een geweldig bandje met mijn goede vriend George Duke en gitarist Julio Martinez. Van hen heb ik alles geleerd." Samen met Martinez trok hij zuidwaarts en in Los Angeles kwam Jarreaus carrière pas echt van de grond. In 1977 verscheen zijn baanbrekende debuutalbum *We Got By*. "Ik was toen al 36 en had dus de nodige levenservaring. Dat heeft mij erg geholpen bij de keuzes die ik later moest maken." Jarreaus grote doorbraak kwam met zijn vierde plaat *This Time,* waarop hij op een onnavolgbare wijze Chick Coreas *Spain* interpreteerde. De wereld lag open voor

> "Ik heb **alles geleerd** van George Duke en Julio Martinez"

good looking Al*,* de man die altijd straalde. De in 2013 overleden George Duke keek in 2005 terug op de loopbaan van zijn goede vriend. "Al was en is het complete pakketje. Hij ziet er geweldig uit, is slim, lacht altijd en heeft een ongeëvenaarde stemtechniek. Oneerlijk gewoon."

Motivatie

Maar die perfectie leverde hem ook kritiek op. Zeker nadat hij in 1981 met zijn vijfde album *Breakin' Away* wereldwijd

marantz®

Introducing the Marantz SA-10 SACD player/DAC and PM-10 amplifier. For this Premium 10 Series Ken Ishiwata and his team of dedicated engineers at Marantz developed groundbreaking new audio technology. The 10 Series is perfection in every detail, designed to deliver the best possible sound from high-resolution audio formats and CD alike. It is taking its place at the pinnacle of the range. Both amplifier and SACD player are so advanced in technology and performance that we simply refer to the 10 Series as:

The New Reference.

www.marantz.nl

because music matters

doorbrak. Jarreau scoorde twee ferme hits met *Roof Garden* en *We're In This Love Together,* maar de kritische jazzmedia verweten hem een gebrek aan vocaal inlevingsvermogen. "Zangtechnisch is het allemaal perfect wat Al Jarreau doet, maar het is ook wat klinisch en gevoelloos", kopte *The New York Times* in 1983. Jarreau wilde daar in 2007 nog wel op reageren: "Ik vind het jammer dat voornamelijk jonge journalisten oude rotten zoals ik heel gemakkelijk in een hoek zetten. Ze snappen helemaal niet wat wij doen, omdat ze de historie van de jazz niet kennen. Voordat je het weet, sta je alleen nog maar voor oude mensen op te treden. In de jaren

Hij gebruikte zelfs **trucjes om zichzelf** te blijven motiveren

negentig heeft mijn carrière een lange tijd stilgelegen. Maatschappijen waren immers helemaal niet geïnteresseerd in jazzvocalisten." Tijdens die moeilijke jaren kwam de psycholoog en mentor in hem naar boven. Hij gebruikte zelfs trucjes om zichzelf te blijven motiveren. "Ik plakte een briefje op mijn spiegel waarop stond: vergeet niet waarom je dit doet. Dat is erg belangrijk, zeker in een tijd waarin platenmaatschappijen hun jonge sterren zien als een speeltje dat ze afraggen en daarna weggooien. Elke dag moet ik mijzelf er weer van overtuigen waarom ik een succesvolle carrière als psycholoog opgaf om een onzeker vak als zanger op te pakken. Elke dag opnieuw kom ik tot dezelfde conclusie: ik heb de juiste keuze gemaakt."

Al Jarreau en de NDR Bigband speelden live in Hamburg op 1 november 2016.

Geen concessies

Jarreau deed ook veel aan zelfreflectie, maar wel gepaard met humor. "Ik ben flamboyant. Sterker nog, ik ben gewoon een primaat die het podium als zijn jungle gebruikt. Soms luister ik terug naar dingen die ik heb opgenomen en denk ik: 'Al, wat klink je daar als een afgrijselijke aansteller'. Als ik nu oude nummers zoals *Take Five* of *Boogie Down* live zing, benader ik die veel ingetogener", vertelde hij in 2006. Een paar maanden na dat interview won Jarreau samen met collega en tijdsgenoot George Benson een Grammy Award voor hun duoalbum *Givin' It Up*. Hij moet er heel blij mee zijn geweest, want in het gesprek kwam immers ook zijn niet aflatende fanatisme bovendrijven. "Als ik wakker word, bel ik altijd eerst naar mijn platenmaatschappij met de vraag of ik net zoveel albums heb verkocht als Norah Jones. Na het antwoord huil ik eerst een beetje, maar ga dan weer aan de slag. Ik ben een instinctieve muzikant, een roofdier dat toeslaat op het juiste moment."
Jarreau bleef ook de laatste jaren werken. Deels uit liefde voor de muziek, maar deels ook uit noodzaak. "Ik ben geen popmiljonair of zoiets. Ik moet gewoon werken om mijn hypotheek te betalen en goed voor mijn vrouw en zoon te zorgen." Het harde tourleven begon zich te wreken. Al kreeg last van zijn rug en ook zijn hart begon tegen te sputteren. In 2010 werd hij in kritieke toestand met ademhalingsproblemen opgenomen in een ziekenhuis in het Zuid-Franse Gap. Een jaar later deed hij daar laconiek over. "Ik word de laatste jaren geconfronteerd met mijn fysieke beperkingen en dus het fenomeen 'ouder worden'. Vooral rugklachten beperken me. De plaatsing van pinnen in mijn lijf helpen me nu door het leven. Ik functioneer prima, maar ik moet geen gekke bokkensprongen meer maken."
Bij die gelegenheid liet Jarreau de littekens zien die twee zware rugoperaties als eeuwig aandenken achterlieten. Maar ook toen was daar de humor en de lach. "Ik ben getransformeerd tot een soort RoboCop van de jazz. Als ik dans, hoor ik weleens een kraakje dat haast wel van die pinnen afkomstig moet zijn."
Ondanks allerlei gezondheidsklachten, bleef hij volharden. Voor concessies was er bij Jarreau geen ruimte. "Het creatieve experiment houdt mij jong. Telkens als ik een nieuwe cd maak, lijkt het alsof ik mijn huis opnieuw meubileer en ontwerp. De meubels worden steeds moderner en frisser. Dat talent om de juiste dingen weg te zetten, is een talent dat ik van God heb gekregen en van dat talent zal ik tot aan de laatste snik optimaal gebruikmaken." J

De huidige Fatback Band, met op de bovenste rij Bill Curtis (tweede van rechts).

The Fatback Band

“Optreden is de enige optie”

In de begindagen van de funk - eind jaren zestig en begin jaren zeventig - kwam Bill Curtis en zijn New Yorkse Fatback Band met een eigen geluid. Heel anders dan dat van bijvoorbeeld James Brown, Sly & The Family Stone, The Meters of Kool & The Gang. Anno 2017 is Bill Curtis een van de weinigen van die eerste funkgeneratie die nog aan de weg timmert.

Tekst: **Sjeng Stokkink** | Foto’s: **A. Chabala**

Drummer, percussionist, zanger, producer, labelbaas en organisator Bill Curtis (1932) heeft door de jaren heen vele bandleden en gastvocalisten versleten, zonder daarmee ooit het karakter van de band aan te tasten. Momenteel werkt hij met de vierde generatie Fatbackers. Vanaf het prille begin wist hij met tomeloze energie, schaamteloze brutaliteit en een flinke dosis straatwijsheid op de ontwikkelingen van de zwarte muziek vooruit te lopen. Hij startte al in de jaren zestig met zijn eigen label Fat Back Records, waar hij zelf diverse acts voor produceerde. Tevens organiseerde Curtis livemuziek voor feesten en partijen en speelde hij als sessiemuzikant op platen van onder meer Bill Doggett, Charles Williams, Pucho & His Latin Soul Brothers en Ellen McIlwaine. Met de beste muzikanten uit zijn omgeving stelde hij al in 1966 The Fatback Band samen, kiezend voor de funk. Het debuutalbum *Let's Do It Again* verscheen in 1972. Hij nam zijn Fatback-albums live op in de studio, jammend, met publiek als graadmeter voor de dansbaarheid en werd zo een van de voorlopers van de disco. *"Welcome to our studio discotheque"*, hoor je Curtis roepen aan het begin van hun tweede album *People Music* uit 1973. Het sterkste staaltje van zijn kunnen, is het uitbrengen van de allereerste rap op plaat in 1979 toen de Fatback track *King Tim III Personality Jock* exact een maand eerder verscheen dan *Rapper's Delight* van The Sugarhill Gang.

Bezetting

De funk van de Fatback Band klonk als uitgesproken *good time party music*. Losjes, maar met een retestrakke basis van bas, drums en gitaar, aangevuld met jazzy blazersriffs, aanvankelijk nog grotendeels instrumentaal. Later zouden daar tal van gastvocalisten bij komen. Tot 1985 zouden er namelijk nog 22 Fatback albums volgen, die samen 31 hitsingles opleverden. Althans in de Amerikaanse r&b Top 100, want de US Pop Top 100 werd nooit behaald. Van de oorspronkelijke bezetting, met naast Curtis gitarist Johnny King (een dwerg), bassist Johnny Flippin, trompettist George Williams, saxofonist/fluitist George Adams en saxofonist Earl Shelton, is nu alleen Curtis nog over. De iets later toegetreden toetsenist Gerry Thomas combineerde zijn Fatback-werk indertijd met een hoofdrol in *The Jimmy Castor Bunch.* Hij was naast Curtis een belangrijke componist van Fatback, maar is tegenwoordig niet langer van de partij. Al zegt Curtis nog wel steeds met hem samen te werken. Curtis: "Ik heb niet echt een geheim voor mijn uithoudingsvermogen, behalve dat ik let op mijn eten, in beweging blijf en regelmatig mijn oefeningen doe. Doordat ik in vorm blijf, kan ik blijven optreden. Dat is trouwens de enige optie die een muzikant van mijn generatie nog heeft, want platenlabels investeren er niet meer in tegenwoordig."

HITS VAN THE FATBACK BAND:
Spanish Hustle, *I Like Girls*, *Gotta Get My Hands On Some (Money)* en *Backstrokin'* kwamen daarvan het hoogst. Funkfanaten prefereren Fatback-tracks als *Goin' To See My Baby*, *Dance Girl*, *Put The Funk On You*, *Stuff*, *Do The Bus Stop* en zo meer.

Hiphopgeneratie

"In 1985 verliet ik New York om in North Carolina mijn zieke moeder te verzorgen en had de band om die reden ontbonden. De albumreleases stopten toen ook. Toen mijn moeder in 2002 overleed, besloot ik in Carolina te blijven en daar een nieuwe Fatback op te richten. Fatback was inmiddels danig door de hiphopgeneratie omhelsd via talloze samples en bovendien was er in Europa en vooral Engeland nog altijd een trouwe schare

Hij liep vooruit op de ontwikkelingen **van de zwarte muziek**

Fatback-fans. Dat inspireerde mij tot het album *Second Generation*." Dat verscheen in 2004, met zelfs Flippin, King, Williams en Thomas opnieuw in de gelederen, naast heel wat nieuwe leden. Het album werd uitgebracht door het Engelse Ace, dat inmiddels ook de Fatback-catalogus beheerde. Sindsdien bleef Curtis aan de weg timmeren met albums in eigen beheer, meestal onder de naam Bill Curtis & Friends with The Fatback Band, maar Ace zag inmiddels meer in het compileren van het oudere Fatback-materiaal dan in Curtis' nieuwere opnamen, dus die bleven helaas tamelijk obscuur.

Vleiend

Dankzij de trouwe Engelse aanhang was The Fatback Band het afgelopen decennium nog regelmatig te zien in Engeland, maar Curtis denkt dat hij al in geen 25 jaar meer in Nederland heeft opgetreden. Vooral de hiphopproducers vergemakkelijkten het voortbestaan van The Fatback Band. Curtis: "Wij wonnen ooit de eerste samplingrechtszaak van Beastie Boys. Sindsdien bleef er geld binnenstromen, want iedereen samplede ons indertijd. Tegenwoordig is dat veel minder, omdat men in plaats van sampling onze licks naspeelt. Maar begrijp me goed, ik beschouw al die navolging als uitermate vleiend." Fatback zal dus pas ophouden te bestaan, wanneer Bill Curtis ophoudt te bestaan. Maar de Fatback-platen kunnen eeuwig gekoesterd worden, door steeds weer nieuwe liefhebbers die kunnen kiezen uit een funkschatkist met al meer dan 35 albums! J

BRUUT!

“Herkenbaarheid is een doel”

Ze werden door het magazine *Esquire* uitgeroepen tot bestgeklede band van 2016. BRUUT! hecht aan een goed uiterlijk, maar de muziek is hun eerste zorg. Die is nog altijd dik in orde, getuige het nieuwe album *Superjazz*.

Tekst: **Jan Jasper Tamboer**
Foto's: **Fred van 't Slot en Bram Damman**

Het is een echt bandje, zoals alleen mannen, jongens onder mekaar, dat kunnen hebben. Eén voor één druppelen de bandleden binnen op de interviewlocatie en de ontmoetingen zijn allerhartelijkst. Ouwe jongens krentenbrood. Mocht zich in een dergelijk gezelschap toch een vrouw bevinden, dan zou zij ongetwijfeld *one of the guys* zijn. Bij BRUUT! spelen echter geen vrouwen en als zij al een gast hebben, dan is dat een man, zoals gitarist Anton Goudsmit. Als muzikaal supertalent voelt hij de sfeer en muzikaliteit van het viertal feilloos aan. Dat geldt zeker ook voor presentator en theatermaker Wilfried de Jong, met wie BRUUT! maandenlang door Nederland toerde en een fantastische muziektheatervoorstelling neerzette.

Muisstil

Saxofonist Maarten Hogenhuis: "Van de samenwerking met Wilfried hebben we ontzettend veel geleerd. Voorheen waren we vooral met de muziek bezig, nu werden we gedwongen ons bewust te zijn van onze rol op het podium en was de houding tegenover het publiek veel belangrijker. De regisseur met wie wij werkten, heeft ons in vele opzichten de ogen geopend. Door hem zijn we op zoek gegaan naar de interactie met het publiek en bleef het plezier op het podium niet beperkt tot ons vieren." Drummer Felix Schlarmann: "In het theater wordt alles uitvergroot. Het moest visueel overkomen. Voorbeeld: in veel zalen loopt de vloer op, als je dan op het podium je hoofd naar beneden richt, zit de halve zaal naar je kruin te kijken. We werden dus geïnstrueerd om vooral het hoofd opgericht te houden en oogcontact te maken met de zaal." Bassist Thomas Rolff vult aan dat de band vooral niet introvert mocht ogen. Hij benadrukt dat de band verder weinig concessies hoefde te doen, afgezien van de regieaanwijzigingen. Organist Folkert Oosterbeek: "Normaal spelen we in een halve

cirkel, Wilfried vond het beter om nu in een rij op het podium te staan, ook met het oog op het publiek." Het was voor de leden van BRUUT! behoorlijk wennen om in de ambiance van het theater te spelen. Hogenhuis: "In het theater is het muisstil. De reacties van het publiek zijn niet altijd even direct, daardoor hadden we vaak een verkeerde perceptie van de waardering uit de zaal." Rolff: "We wisten niet hoe we de houding van de mensen moesten interpreteren. We hadden vaak het gevoel alsof ze naar een film zaten te kijken." "Na afloop bleek dan dat ze het waanzinnig hadden gevonden", vult Oosterbeek aan. Over de samenwerking met De Jong zijn de leden van BRUUT! zeer te spreken. Schlarmann: "Wilfried heeft de mentaliteit van een jazzmuzikant, maar vanuit de toneelwereld. Hij is een jazzmuzikant zonder instrument." Rolff: "Hij heeft een houding van doen en proberen.

"Wilfried is een **jazzmuzikant** zonder instrument"

Hij wilde veel aandacht voor de muziek en gaf ons veel ruimte. Het publiek kon toch geen kant op, daarom kregen we royale mogelijkheden voor onze solo's." Oosterbeek: "We hadden onze vaste stukken in het programma en konden daarnaast vrijuit improviseren." Hoewel niet elke avond uitverkocht, was de uitgebreide tournee een groot succes, met lovende recensies in de pers. Hogenhuis: "Vooral toen we bij *De Wereld Draait Door* waren geweest. Het begon te lopen als een trein, met een hoogtepunt in het Oude Luxor in Rotterdam."

Bop en rock

Inmiddels dendert de trein van BRUUT! voort met een album en een bijbehorende tournee door het land. Het album *Superjazz* is onmiskenbaar BRUUT!, met als bakens het walmende hammondspel van Oosterbeek en de onbevangen frasen van saxofonist Hogenhuis. Het is een aansluitend vervolg op het in 2015 verschenen *Mad Pack*, met pakkende tunes en hecht samenspel. De sound van het viertal staat en bevat weinig verrassingen meer, of het moeten een heerlijk oldskool bopnummer zijn en een wel zeer stevig rocknummer. Schlarmann: "Herkenbaarheid is een doel. Voor ons als muzikanten zijn de verschillen tussen *Superjazz* en eerder albums misschien groter. De songs zijn nu meer liedjes, meer pop. We hebben echter zeker niet onze sound verloren. Ook bop past bij ons, dat mag ook langskomen. Oosterbeek: "Het album bevat bewust minder solo's. Het geeft veel voldoening dat we een uitgesproken rocknummer hebben opgenomen, omdat we alle vier min of meer een rockachtergrond hebben. Het past bij hoe we zijn begonnen. Rolff vult aan: "We hebben in het algemeen contrasten aan willen brengen. De sound bindt dat allemaal samen." Hogenhuis: "We zijn weggebleven van een jazzmanier van opnemen waarbij je alles tegelijk in één ruimte inspeelt in zo weinig mogelijk takes. Bij de opnames waren bas en drums gescheiden. Gezamenlijk inspelen in één ruimte was niet haalbaar bij de sound die ons voor ogen stond. In februari 2016 hebben we het materiaal geschreven in een huisje op het platteland van Frankrijk. We hebben dagen- en wekenlang samengespeeld. In juni hebben we in drie dagen opgenomen en tussendoor hebben we de songs veel live gespeeld, later ook in de theatershow met Wilfried. We componeren al improviserend, altijd gezamenlijk. Het is niet zo dat één iemand met een song komt en wij ons daar dan allen over buigen." Schlarmann: "We spelen de nummers met zijn vieren, nemen die op, luisteren terug en kijken of het werkt. We schrijven maar heel weinig uit. *Superjazz* is opgenomen in de Moon Music Studio in Maasbracht, we kwamen daar via via terecht. De ruimte bleek goed geschikt voor ons en we hebben er drie dagen heel gefocust kunnen werken." Hogenhuis: "*Superjazz* komt uit bij ons vaste label van Dox Records. De titel verwijst naar de benaming die Bart Suèr van Dox Records aan onze muziek gaf. Hij wilde daarmee aangeven dat wij het genre ontstijgen. Tegelijkertijd willen wij afrekenen met het stoffige imago van jazz. De naam superjazz is natuurlijk helemaal over de top. Dat wilden wij ook zo, er zit een flinke

Bruut! v.l.n.r.: Folkert Oosterbeek, Maarten Hogenhuis, Felix Schlarmann en Thomas Rolff

portie ironie in." Rolff: "Al met al zijn wij erg tevreden over het nieuwe album, dat ook op vinyl verschijnt. Het is aan de ene kant hetzelfde als wat we eerder deden, maar toch ook weer anders. Het artwork komt op lp heel goed tot zijn recht. De plaat zelf is feloranje. Het eerste wat we deden nadat de opnamen waren gemaakt, was het aanleveren van de master voor het vinyl, gezien de lange wachttijd bij de perserij."

"Wij willen afrekenen met het **stoffige imago** van jazz"

Merk

BRUUT! is inmiddels een merk, een vaste waarde in het Nederlandse muziekcircuit. Schlarmann: "We hebben samen een enorm groeiproces doorgemaakt. Dat gaat vanzelf, het kost ons geen noemenswaardige moeite. Het lukt ons nog steeds om iets los te maken bij elkaar." Oosterbeek: "We reageren haast op een stereotype manier, zo goed kennen we de anderen inmiddels. We reageren zoals we van elkaar verwachten. Het gaat niet steeds een andere kant op. Dat maakt de samenwerking heel soepeltjes." Rolff vult aan: "Onze persoonlijkheden matchen, we zijn meer dan collega's. Het is meer dan gedogen. We gaan heel vrij met elkaar om en kunnen alles zeggen. We zijn gewoon vrienden." Oosterbeek: "We maken bij elkaar directe reacties los en bepalen gezamenlijk de muzikale grenzen. We houden onszelf in het gareel. Wilfried heeft ons overigens wel over bepaalde grenzen getrokken, hoewel we sommige ideeën dan ook wel weer in onze richting ombogen. In de context van de samenwerking met hem was er meer mogelijk. In die zin is het verfrissend dat we ook werken met artiesten van een ander genre." Hogenhuis: "De rolverdeling bij ons ligt vast en is volkomen in balans. Ieder heeft zijn eigen inbreng op zijn instrument." Rolff: "Je kan ons niet inwisselen. We spelen weinig met gasten en we hoeven zelden iemand te vervangen. Ook met griep staan we op het podium." Oosterbeek: "We spelen met zijn vieren of we spelen niet." De tournee die aan het nieuwe album *Superjazz* is verbonden, loopt nog tot in mei. Dox regelt dat allemaal voor hen. Daarna volgen de zomerfestivals. Schlarmann: "We hebben daar nog weinig zicht op. De festivals zijn altijd laat met boeken, dat heeft te maken met fondsen en subsidieaanvragen. We hopen daar straks natuurlijk wel de boel plat te spelen. Eerst maar eens de tournee door Nederland. Dan willen we ook nieuw materiaal spelen, naast de songs van *Superjazz* die inmiddels alweer een jaar oud zijn. We moeten de nieuwe stukken ook nog beter leren kennen, dat gaat het beste door ze live te spelen." Oosterbeek: "Ondertussen blijft bij ons voortdurend de behoefte leven om dingen te maken, maar we zijn uiteindelijk vooral een liveband. Je moet BRUUT! live horen. Schlarmann: "Als iedereen ons in zijn leven nou eens één keer gehoord heeft, dan zijn we al een stuk verder." Hogenhuis: "We hebben enorm veel plezier in het samen muziek maken en willen dat overbrengen op het publiek, dat hopelijk de energie begrijpt. We willen de vooroordelen over jazz wegnemen. Keer op keer blijkt dat wij erin slagen om te laten horen dat jazz niet duf is, maar springlevend. Dat is onze missie." Schlarmann: "Daar heb ik niks aan toe te voegen." J

Jamiroquai

Jay Kay creëert zijn eigen Star Wars

In 2010 wist Jay Kay het zeker. "Dit is mijn laatste album. Jamiroquai is mooi geweest." Maar kijk aan, zeven jaar later komt er bijna vanuit het niets een nieuwe plaat van van, jawel, Jamiroquai! *Automaton* is de titel. En als klap op de vuurpijl staat Jay Kay deze zomer met zijn geweldige liveband ook nog eens op North Sea Jazz. Het kan verkeren.

Tekst: **Jean-Paul Heck**

In 2010 was ik voor het laatst bij Mr. Jamiroquai op bezoek. Het werd een rare middag met Jay Kay die al zijn personages de revue liet passeren. Ongedurig, dan weer charmerend, maar ook scheldend en tierend op zijn management. *What you see is what you get* bij deze charismatische voorman. Het enigma Jay Kay is dan ook een parel voor de muziekwereld. Onuitstaanbaar soms, maar extreem getalenteerd. Na het laatste album *Rock Dust Light Star*, toerde hij weer met Jamiroquai over de wereld. "Ja, fans heb ik overal. Blijkbaar krijgen ze niet genoeg van mij. Altijd is daar die oerschreeuw om meer, meer Jamiroquai." Na die tournee verdween hij opnieuw voor een lange poos in het schijnbare niets. Op internet werd er gesuggereerd dat Jay Kay toch echt bezig was met nieuwe muziek. "Nepnieuws", reageerde hij via social media. Wel echt was de 51-jarige Australische vrouw met de naam Ilona Angel, die de superster een half jaar stalkte en zelfs twee weken lang haar tent opsloeg op zijn landgoed in het fraaie Engelse Buckinghamshire. Het leidde tot paniekaanvallen bij Jay Kay en uiteindelijk in 2015 tot de arrestatie van de dame in kwestie.

Langs de afgrond

Opeens was er afgelopen januari een nieuwe videoclip. Een uiterste fraai, futuristisch filmpje met natuurlijk een nieuw hoofddeksel vol bewegende lichtjes. Alsof Jay Kay zijn eigen Star Wars had gecreëerd. *Automaton* was geboren. Nee, interviews doet hij dit keer niet, wat overigens wel te begrijpen is. De nu 47-jarige zanger is nooit een groot fan van de media geweest. De pers kon zijn milieukritische teksten niet rijmen met zijn voorliefde voor snelle sportauto's. En de roddelpers bracht hem alleen maar in het nieuws als hij een nieuw liefje aan de haak had geslagen of een paparazzo op zijn gezicht had getimmerd. "Ik haat interviews omdat ik de pers haat, net zoals ik sigaretten haat. Maar ik heb ze allemaal nodig, weet je", zei hij tijdens onze laatste ontmoeting. Jay Kay is een gevoelsmens en een man die handelt vanuit zijn instinct. "Ik leef op de rand van de afgrond. Waar andere mensen al lang zijn gestopt, waag ik nog een stap. Dat heeft me al een paar keer bijna de kop gekost. Maar het is een uitdaging om zo te kunnen leven."

Puur

Op *Automaton* valt wel een nieuw geluid te ontdekken. Het gebruik van elektronica is opgeschroefd en het is duidelijk dat acts zoals Daft Punk, maar ook pionier Gary Numan veel invloed op Jay Kay hebben gehad. Daarnaast grijpt hij veelvuldiger terug op de soul van eind jaren zestig. Het is nog wel altijd puur Jamiroquai. "Ja zeg, ik ga niet opeens van die huilebalkmuziek maken. Van die shit die helemaal niets voorstelt. Weet je wat een Engelse journalist ooit aan mij vroeg? 'Jay, waarom maak je nooit eens een experimenteel album?' Experimenteel? Ik vroeg hem wat hij daarmee bedoelde. Moet ik er dan een paar Tibetaanse monniken bijhalen of Indonesische klankschalen toevoegen? Mijn God, waar eindigen we dan?" Met die wetenschap zetten we de nieuwe tracks op een rijtje.

1. Shake It On

Op het eerste nummer is meteen te horen dat Jay Kay erg beïnvloed is door de sound die discogoeroe Giorgio Moroder in de jaren zeventig en tachtig creëerde. "Door de muziek van bijvoorbeeld Donna Summer en de song *Life In Tokyo* van de band Japan, ben ik me meer gaan interesseren voor disco. Pas na een poosje zag ik dat beide acts, hoe afwijkend ook, waren geproduceerd door Moroder." Op *Shake It On* horen we ook weer de vertrouwde invloed van Stevie Wonder terug. Vette synthesizers, een sterk refrein met vrouwenkoortjes en Bee Gees-achtige orkestraties in het tweede deel van de song maken deze sterke dancetrack compleet. Ook dat venijnige synthesizersolootje in het midden mag er zijn.

2. Automaton

De single die het album vooruitsnelde is een typische spacesong. Zonder dat de heren van Daft Punk er iets mee te maken hadden, lijken ze over Jay Kays schouder mee te kijken. De effectjes, robotachtige stemmetjes en de van Billy Idol geleende zinsnede *Eyes Without A Face* tekenen voor de herkenbaarheid. Het is ook meteen duidelijk dat Jamiroquai beduidend meer tijd in de productie heeft gestoken dan voorheen. Terug naar classic Jamiroquai, maar dan anno 2017.

3. Cloud 9

Cloud 9 is een simpel liedje met nog een simpelere tekst. Jay Kay hangt nog altijd de niet te vangen vrijgezel uit. "*I'm not the one for you, you can't chance it baby*", zingt hij met zijn hoge stem. Het hammondorgelpartijtje geeft het nummer enige warmte, maar voor de rest een niemendalletje.

4. Superfresh

Love doctor Jay Kay is in topvorm op *Superfresh*. Een ingenieus gecomponeerde song met vele lagen en *moodswings*. Zijn stem is door de vocoder gehaald en de productietechniek van Moroder is ook hier toegepast. "*Put your love to the test. I always feel you are superfresh!*" jubelt hij. De geweldige baspartij tilt dit nummer ver boven het gemiddelde uit. Een Jamiroquai-classic in de dop.

5. Hot Property

Een Russisch sprekende stem, een driestemmig coupletje en een vette bassynthesizer. Maar die obligate, haast vrouwonvriendelijke tekst kan echt niet. Jammer, want muzikaal klopt het als een bus. De experimentele soundscape maakt dit instrumentaal tot een spannend en vrij experimentele track. Met opnieuw een hoofdrol voor bassist Paul Turner, die oerdegelijk *slapt*.

Acts zoals **Daft Punk en pionier Gary Numan** hebben veel invloed op Jay Kay gehad

6. Something About You

Dit is weer zo'n typisch Jamiroquai-nummer waarvan Jay Kay er al veel heeft gemaakt. Een lichtvoetige, haast Nile Rodgers-achtige gitaarpartij en ouderwetse soulelementen van mensen als Bootsy Collins en James Brown. De weelderige productie en de haast aan ELO refererende strijkers maken deze song af. Jammer dat Jay Kay weer voor een wat clichématige tekstbenadering kiest. *"It's tragic, to lose that magic."* Tja...

7. Summer Girl

"She zipps a limoncello, need a special fellow to melt that ice queen." Het is feest in huize Kay, die dit keer geen zin heeft in diepzinnige bespiegelingen over het milieu. *Automaton* is vooral dansen, veel dansen. Tekst is ook hier niet meer dan behang voor deze percussieve *dancesong*. Een mooi

"Fans krijgen blijkbaar **niet genoeg** van mij"

strijkersarrangement, handclap en koortjes. Meer van hetzelfde en een song die op maat is gesneden voor de dansvloer.

8. Nights Out In The Jungle
Jay Kay *goes* Motown op deze track. Na een lang intro valt hij in met een falsetstem die we nog niet vaak van hem hebben gehoord. Een heerlijk getimede triangel en wederom een uiterst virtuoze baspartij maken dit nummer spannend. Net als in de titelsong gebruikt Jamiroquai alle elektronische mogelijkheden die voorhanden zijn. Soms een beetje overdreven, want apengeluiden uit een kastje neigen wel erg naar kitsch.

9. Dr Buzz
Dr Buzz is een van de sterkere tracks op dit album. De ruimtelijke productie en het ijzersterke refrein komen direct binnen. Het is een song die duidelijk de beginjaren van Jamiroquai doen herleven. De sound van de jaren zeventig soul en disco weet Jay Kay in deze, ruim zes minuten durende, track perfect te kopiëren. Ritmisch steekt *Dr Buzz* boven alle andere songs uit. Het spannende couplet, de sterke leadvocalen en de eerste echte gitaarsolo in het tweede deel van de song, maken *Dr Buzz* tot een avontuur. Monsterlijk goed nummer!

10. We Can Do It
Een song met voor de verandering spaarzame instrumentaties. Een koebel geeft het ritme aan en een zoemend hammondorgel doet de rest. "*We can do it, I love you baby!"* kirt Jay Kay. Vocaal is *We Can Do It* dan ook een hoogstandje. Letterlijk, want in het verleden heeft hij zelden zo'n hoge noot geraakt en klinkt hij bij vlagen als Sting in zijn Police-tijd. Stijlmatig kruipt het nummer door de tegenbeat tegen de zonnige reggae van Bob Marley aan. De zon schijnt en de wereld is mooi.

11. Vitamin
Vitamin is classic soul en met afstand de snelste song op *Automaton*. De liefde voor Curtis Mayfield en Isaac Hayes steekt Jamiroquai hier niet onder stoelen of banken. *Superfly,* maar dan nu! De mooie koortjes, een tegendraads basloopje en als toetje een sopraansaxofoonsolo. Toch nog blazers.

12. Carla
"I love the way you are my open book. I see your innocence in every look of the sunshine." Is Jay Kay echt verliefd? Je zou het wel denken als de tekst voorbijkomt. Carla is absoluut een uiting van liefde. Volgens de roddelmedia zou Jay Kay vader zijn geworden van een dochter, maar enig bewijs is er niet. Deze song zou daar weleens uitsluitsel over kunnen geven. Wat betreft stijl en sound lijkt het op het werk van Stevie Wonders *Talking Book*. Dit heerlijk nummertje zou zomaar een volgende single kunnen zijn. J

Pink Oculus

“Ik wil kracht uitstralen”

Pink Oculus speelt zich keer op keer in de kijker, al dan niet bij *De Wereld Draait Door*. Haar raps zijn streetwise en haar beats zijn aanstekelijk. Dit jaar komt ze met een compleet album, na eerder een aantal ep’s te hebben uitgebracht. De verwachtingen zijn hooggespannen.

Tekst: **Jan Jasper Tamboer** | Foto’s: **Geoffrey Sijlbing**

Ze moet nog bijkomen van het afgelopen weekend, toen ze voor twee concerten geboekt stond op Eurosonic Noorderslag. De recensies waren lovend. *De Volkskrant* sprak van een zinderend optreden en geweldige performance met dansbare beats. “Ik las het”, zegt rapper en zangeres Pink Oculus. “De reacties waren boven verwachting positief. Ik moet nog eens rustig lezen hoe het werd ervaren. *3voor12* is altijd scherp en kritisch, maar ook zij waren enthousiast. Zelf was ik erg blij met de optredens, ik had het gevoel dat ik mezelf ontsteeg en tegelijkertijd goed gegrond was. Het publiek joelde. Ik wil dicht bij mijzelf blijven op het podium en een soort controle bereiken in de euforie. Het is nu de kunst om verder te groeien in die vorm.” Pink Oculus wilde een ontmoeting op een inspirerende plek, dus spreken we af bij Fossa in Amsterdam-West, een grand café op het water. Het vriest en de ijsvorming beperkt zich niet tot de plassen op straat, ook de brede gracht is vrijwel geheel dichtgevroren. Als ze zich binnen georiënteerd heeft en de omgeving in zich heeft opgenomen, roept ze uit: “Ah, te gek, hier ga ik zeker terugkomen. Als er één element is waarin ik me thuisvoel, dan is het water.” Het draagt er zeker aan bij dat Pink Oculus zich comfortabel voelt en honderduit vertelt.

Balans

Ze begint voorzichtig met wat ze los wil laten over haar nieuwe album. “Ik wil nog het een en ander geheimhouden, zoals de titel van het album. Ik wil niet te veel prijsgeven. Ook over de exacte releasedatum kan ik nog niet veel vertellen, we hanteren een losse planning. Het komt in elk geval wel dit jaar uit. Het album zal de kern bevatten van alles wat Pink Oculus is. Dit wordt hoofdstuk één van het boek. Alle pre-productie is van mijn hand, tijdens het opnameproces bewerk en ontwikkel ik de songs verder met mijn vaste partners van de band Badjekkah, drummer Cochise en toetsenist Mano Yeah. Ik zit nu volop in het proces van veranderen, de demo’s liggen er al een tijdje en hier en daar kan ik er niet meer achter staan. Het album is in tweeën gesplitst: het ene deel heet 'yin', het andere deel 'yang'. Balans is belangrijk om te functioneren.” Balans waarin? Pink Oculus denkt na en zegt dan: “Ik wil bewust leven, met een zekere spiritualiteit, waarbij ik in connectie ben met mijn geest. Veel mensen zijn enorm gehaast, anderen zijn voortdurend bezig met Instagram. Ik besteed bijvoorbeeld bewust veel aandacht aan voeding. Muzikaal zoek ik ook altijd naar balans. Ik houd van hard, qua volume, en dat hoor je terug in mijn hit *Overdue*,

> “Ze vonden **mijn muziek onsamenhangend**, dat heeft me geraakt”

Voor nieuwe abonnees:

Jamiroquai Automaton

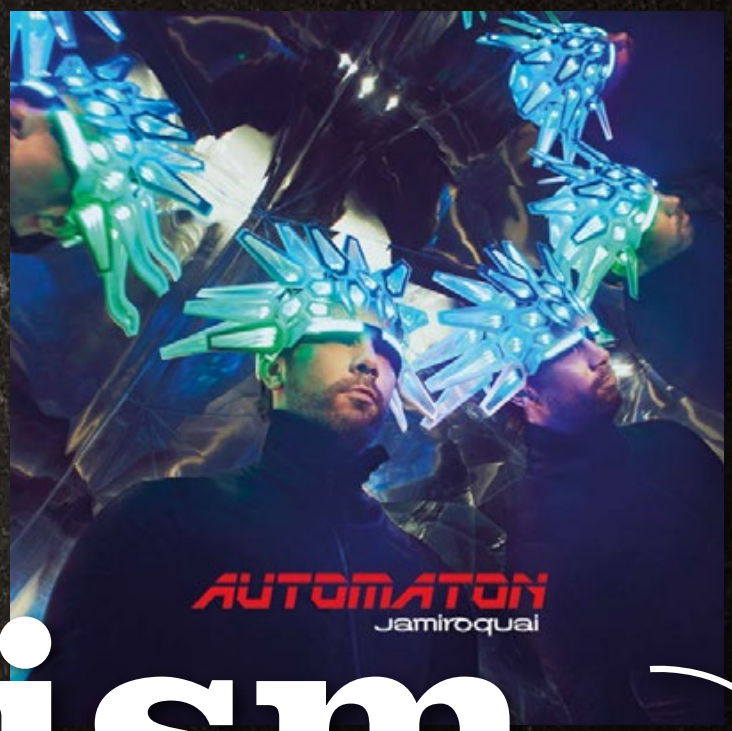

+ 6x Jazzism

Neem nu een jaarabonnement voor € 41,15 + gratis cd Automaton van Jamiroquai* of € 5,- korting!

Onder trouwe abonnees verloten we drie exemplaren van dit Jamiroquai-album. Hiervoor hoef je niets te doen, de winnaars krijgen hun geschenk per post toegestuurd.

Abonneren?

Telefoon: 085 7600237

(ma-vrij van 8.30 tot 12.30 uur, lokaal tarief)

E-mail: abonnement@bcm.nl

www.jazzism.nl

Jazzism is een uitgave van Uitgeverij BCM, Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven

*** Zolang de voorraad strekt.**

waarin ik helemaal losga. Daar staat dan een song als *Birds* tegenover, met een milde en vriendelijke sound. Ik laat me inspireren door jazz, rap en klassieke zang en zoek in al deze facetten het evenwicht. Dat geldt ook voor mijn dagelijkse bezigheden. Ik wil voortdurend mijn interesses verbreden."

Leren

"Ik had indertijd een demo opgestuurd naar de Grote Prijs van Nederland. De jury vond mijn muziek onsamenhangend, dat heeft me geraakt. Ik ben een spons, een kameleon. Wel kan ik nu alles beter bij elkaar brengen en meer eenheid en balans creëren. Ik denk dat we daar allemaal naar op zoek zijn. Ook ben ik gegroeid in mijn raps en zang. Ik ben nu veel beter in het vertellen van een verhaal, omdat ik meer ervaring heb. Toen ik als een van de leadzangeressen bij Re:Freshed Orchestra werkte, heb ik veel opgestoken. Ik weet nu wat ik wil zeggen en hoe ik het wil zeggen. Ook kan ik nu beter bewegen, met meer durf. Ik besef dat ik nog zoveel heb te leren, want als je denkt dat je uitgeleerd bent, kun je beter stoppen. De persoon die me erg geraakt heeft, is Karen Clark Sheard. Zij is een powerhouse gospelzangeres uit de kerk, goed voor vier Grammy Awards. Toen zij een medische ingreep moest ondergaan, scheurden er vitale bloedvaten, waarna ze in een coma raakte. De artsen gaven haar minieme overlevingskansen. Uiteindelijk kwam zij als haar *higher self* uit de coma, met haar krachtige krijgersenergie en haar goddelijke vuur. Dat inspireert mij enorm. Clark Sheard is voor talloze zangeressen een groot voorbeeld en een onuitputtelijke inspiratiebron."

"Ik hoop dat mijn muziek later mainstream wordt"

Pink Oculus staat bekend om haar extravagante outfits. Matthijs van Nieuwkerk van *De Wereld Draait Door* bracht ze daarmee keer op keer in verlegenheid. "Ik houd ervan om er dodelijk uit te zien, in die kleding voel ik me *larger than life.* Hoewel ik kracht wil uitstralen, wil ik geen bitch zijn. Wel besef ik hoe belangrijk vrouwelijkheid is, daarbij hoeft het van mij niet allemaal keurig te blijven. Liever kies ik voor stoer, voor power, voor erotisch. Het lijkt me geweldig om de muze te zijn van een bekende modeontwerper. Karl Lagerfeld zou natuurlijk te gek zijn."

Dansbare beats

In het weekend van 14 april staat Pink Oculus op Paaspop. "Op Paaspop ga ik killen", zegt ze. "Met bekend werk, nieuw materiaal van het aankomende album en songs die ik voor het eerst ga spelen. Sowieso staan er dingen op stapel. Er komen nieuwe singles aan: losse songs, die niet op het album komen. Verder wil ik iets helemaal alleen realiseren zonder enige inbreng van anderen, dat ligt nog in het verschiet. Het gaat dan om een totaalconcept van bedenken, inspelen, uitvoeren en het artwork. Het zal volledig compromisloos zijn. Ik werk er nu al aan en er gaat een wereld voor me open. Ik schrijf elke dag. Ik denk - letterlijk - op papier in mijn notitieboekjes. Het zijn soms flarden tekst of ideeën zonder vorm. Door het vele schrijven kreeg ik last van mijn rechterhand, daarom heb ik geoefend om ook mijn linkerhand te gebruiken. Zo train ik zowel mijn linker- als mijn rechterhersenhelft en kan ik beide kanten ontwikkelen. Het lijkt wel alsof links een ander persoon is dan rechts. Naast het schrijven wil ik ook meer studeren. Mijn productieskills zijn nog vrij jong en ik moet mijn muzikale taal nog verder ontwikkelen. Ik sta open voor suggesties van anderen. Cochise heeft me bijvoorbeeld gewezen op drummer Steve Gadd, die check ik dan."

Pink Oculus beseft dat haar muziek niet altijd even toegankelijk is, of die nu jazz, hiphop of soul wordt genoemd. Essentieel zijn in elk geval de dansbare beats. Het jazzelement zit hem vooral in de vrijheid van haar werk, een wezenskenmerk. In de ritmiek zijn de syncopen een duidelijk jazzaspect. "Ik heb altijd veel naar jazz geluisterd, bijvoorbeeld naar Ella Fitzgerald en Dinah Washington. Eerder nam ik ook standards op, zoals *Round Midnight.* Ik had ook standards in mijn liveset, maar die heb ik niet opgenomen. Een soulartiest als D'Angelo is echter ook een groot idool van me. Ik hoop dat mijn muziek later mainstream wordt en dat ik me daaraan niet aanpas." Pink Oculus heeft ook heel toegankelijke liedjes op haar repertoire staan, zoals het zeer sensitieve *The Makings Of You* van Curtis Mayfield. Afgelopen zomer zong ze daar een prachtige versie van in Amsterdam, geheel solo met akoestische gitaar, waarbij alles om gevoel leek te draaien. "Ondanks al mijn stoerheid, houd ik ook erg van tederheid." J

Fay Claassen

“De roeping van het zingen is groot”

Er kan nogal wat gebeuren in zes jaar tijd. Dat geldt zonder twijfel voor Fay Claassen. De vocaliste werd moeder, is gestopt met lesgeven en richt zich nu volledig op haar eigen projecten. Ze presenteert het album *Luck Child,* tourt met Cor Bakker en Trio Peter Beets en verzorgt het project Dutch Songbook met de WDR Big Band. “Ik voel me herboren.”

Tekst: **Angelique van Os** | Foto’s: **Stef Nagel**

Zomer 2015 ging de knop om. Haar besluit stond vast. Het vele reizen en de verplichting aan instituten braken haar op. Ondanks dat Fay Claassen (1969) een gepassioneerd docente is die graag talent volgt en haar kennis doorgeeft aan een jonge generatie, kiest ze nu voor zichzelf. Zonder afleiding en concessies. In de hoop meer mooie opnamen uit te brengen, zoals haar bekroonde *Portraits Of Chet Baker* (2006), *The Shakespeare Album* (met Ilja Reijngoud, 2009) en *Sing* (2010). Of concerten geven, zoals afgelopen jaar haar ode aan *Europe’s First Lady of Jazz,* Rita Reys. Dit was zo’n succes dat ze samen met Peter Beets, Ruud Jacobs en Martijn van Iterson het nieuwe programma *Hot en cool* voortzetten. Claassen vertelt openhartig over haar nieuwe koers: “Ik wil mezelf één keer de kans geven om volledig voor het zingen te gaan. Tot dusver gaat dat heel goed en ik krijg er enorm veel energie van. Het biedt meer rust en het is beter te combineren met een dochter van zes en de werkzaamheden van mijn man Paul (Heller, red.), die veel onderweg is. Overigens zal ik workshops en masterclasses zelf gaan organiseren, maar op het ogenblik ben ik bevrijd van lessen. De roeping van het zingen is vele malen groter.”

Cadeautjes

“Op *Luck Child* staan mijn absolute *heartsongs*. Sommige stukken zing ik al jaren, maar heb ik nooit eerder opgenomen, zoals *Cinema Paradiso* van Ennio Morricone of Paul McCartneys *Blackbird*. Ik heb me die popsongs volledig eigen gemaakt, dus maak in feite jazz van pop. Er staat ook origineel werk op. Zo schreef Paul de blazersfeature en vocalise voor *Miniature N°7* en *Finding You*. Ik kreeg het van hem als verjaardagscadeau met een tekst van de Amerikaanse Robin Meloy Goldsby. Ook bijzonder is *Fay*, dat was een cadeau van Kenny Wheeler aan Paul en mij. Kenny presenteerde een driestemmig harmonisch arrangement, dat ik vocalise heb ingezongen. Live dubbelen we de melodieën met andere instrumenten en is de sound wat anders. Het grappige is dat *Fay* heel Braziliaans aandoet en dat is de muziek waar ik naar luisterde toen ik jong was. Het geldt eigenlijk voor alle stukken. Ze gaan terug naar vroeger en ik draag ze al langere tijd met me mee. Zo ook *Luck Child*, een prachtig stuk van Leni Stern (alias Sandbox, red.). Sinds 2003 wilde ik dit al zingen, het is zo Iers. Op een gegeven moment vond mijn vriendin en tekstschrijfster, Catriona O’Daly, een Iers mythologisch verhaal over een mysterieus wezen, een combinatie van een godin en een nymf. Zij belichaamt het

YAMAHA

De motor. Muziek.
De soundtrack van mijn leven.

ROBERT DOORNBOS
Voormalig F1-coureur

Copyright © 2016 Yamaha Corporation. All rights reserved.

MusicCast

Wireless Music System

MORE THAN MUSIC,
PASSION.

Test je passie voor muziek.
Speel en win op
www.proveyourpassion.nl

begrip schoonheid waarvan je kunt genieten, maar niet kunt bezitten. Ik heb het nummer veel gezongen, maar het was nog niet af. Mede dankzij gitarist Peter Tiehuis kwam alles samen. Hij heeft me qua sound de laatste tijd erg beïnvloed, wat te horen is op de cd. Ondanks dat ik hem al jaren ken, ben ik enorm blij dat onze wegen zich eindelijk daadwerkelijk kruisen. Toen we in de voorbereiding zaten voor het repertoire dook *Luck Child* weer op en kreeg het een nieuw geluid door Peters akoestische en fusionachtige gitaarspel. Het klopt precies. Live speel ik ook met hem en daarnaast Karel Boehlee (t) en Theo de Jong (b). Toon Roos (s) doet soms spontaan mee, als speciale gast. Het klinkt live net wat vrijer dan op plaat. Ik heb ervoor gekozen om dan wat spaarzaam om te gaan met solo's en scats. De uitwisseling zit in het samenspel, in sound en vorm."

Wedergeboorte

"*Luck Child* is mijn persoonlijkste album, het is doordrenkt van mijn dochter. Ik ben door het moederschap enorm veranderd, ik relativeer veel meer. Het belang van mijn ego en faalangst, waar ik jarenlang last van had, heb ik sinds haar geboorte van me afgeworpen. Deze nieuwe tijd zie ik als een wedergeboorte van mezelf en dat hoor je ook. Als je me nu ziet optreden, zie je een andere Fay dan vroeger. Voor het moederschap leefde ik alleen voor mezelf. Nu ben ik daar niet mee bezig. Ik verzorg ook mijn vader en ik merk dat als je geeft, je daar zelf ook door groeit. Toen mijn dochter vijf maanden oud was, kreeg ik de uitnodiging van mijn leven, een cd-opname met de legendarische trombonist Bob Brookmeyer en The New Art Orchestra. Dat was een bijna heilige ervaring om die muziek te zingen. Die arrangementen zijn van zo'n hoog niveau en de manier waarop hij zijn band leidt, maakte enorme indruk op me. Ik ben lang bezig geweest met de voorbereiding, want het waren *heavy* stukken. Ik heb veel met grote bands mogen zingen, daar groeit je stem van in bereik en sound. Eigenlijk is het een wonder dat ik überhaupt met grote formaties kan zingen, want een paar jaar geleden bleek uit een kijkoperatie dat mijn stembanden een groot slagveld zijn. Ik zou eigenlijk niet kunnen zingen. Het was even schrikken, maar het gaat goed. Wel moet ik lief voor ze zijn en ze goed verzorgen. Het zal in de toekomst wellicht mijn muzikale keuzes gaan beïnvloeden. Ik moet me blijven aanpassen en kan

> "De manier waarop hij zijn band leidt, maakte **enorme indruk** op me"

mogelijk niet, zoals Rita Reys, tot mijn 86ste blijven zingen. Daarom is elk concert een waardevol moment, waarvoor ik dankbaar ben. Ik probeer het te relativeren en mijn stem minder te belasten. Dat is ook een reden geweest om te stoppen met lesgeven."

Nederlandstalig

"Omdat ik nou eenmaal dol ben op grote bezettingen, zeg ik geen nee tegen mooie projecten. Zo is er op 21 april een concert met het Brussels Jazz Orchestra, gearrangeerd door Bert Joris, geïnspireerd op de befaamde dichtbundel *Kaneelvingers* van schrijver Stefan Hertmans. Verder is er in juni een serie filmmuziekconcerten met het Noord Nederlands Orkest en het grote *Dutch Songbook*-project met de WDR Big Band. Bij laatstgenoemde vroeg het management mij terug voor een project rond het thema Nederland en om Nederlandstalige nummers te zingen. En ik moet zeggen, het is een verademing om in die bezetting *Is dit alles* van Doe Maar te zingen. Het is heerlijk om met dit materiaal die jazzy groove en mijn eigen klank op te zoeken. Ik kom helemaal los. Er zitten ook Engelstalige stukken tussen, zoals *Reach For The Rose* van Toon Roos, werk van Benjamin Herman en Ilja Reijngoud, maar bijvoorbeeld ook een fusionversie van *Opzij, opzij, opzij* van Herman van Veen. We gaan toeren en in het najaar verschijnt er een album. Het repertoire heb ik samengesteld met Cor Bakker. Met zijn eindeloze ervaring en muzikale verbeelding kan hij direct mijn ideeën destilleren en arrangeren aan de piano. We geven ook duoconcerten en vorig jaar heb ik samen met Ivo Janssen in zijn programma *Cor Bakker Ontvangt* mee mogen doen. We speelden toen ook een aantal prachtige Nederlandse liedjes zoals *Zonder jou* (van Annie M.G. Schmidt en Cor Lemair). Bij de voorbereiding hielden we het niet droog, zozeer raakte dat ons. Muziek is een en al emotie. Het is dan ook mijn missie om mezelf te bevrijden en mensen in contact te brengen met hun emoties door muziek. Dat doe ik het allerliefste, in welke vorm dan ook." JJ

Shai Maestro

De grote `onbekende' bekende pianist

Jazzpianist Shai Maestro speelde ruim vijf jaar lang met drummer Mark Guiliana in het trio van bassist Avishai Cohen. Cohen werd toen al een grote naam binnen de jazz en Guiliana's status werd in dat trio volledig gevestigd. Maestro maakte daarna drie albums onder zijn eigen naam en met zijn onlangs uitgebrachte *The Stone Skipper* lijkt ook hij nu door te breken.

Tekst: **Dick Hovenga**
Foto's: **Alexandre Lacombe**

Normaliter vormde Jazz Station samen met het grote Flagey het podium voor het rijkgevulde Brussels Jazz Festival in januari. Nu de programmering met veel grote jazznamen naar Flagey is overgegaan, vinden in Jazz Station een aantal waardevolle kleinere concerten plaats. Daaronder een masterclass met Shai Maestro, de man die uitblinkt in lyrische en melodieuze jazz op een stevige ritmische ondergrond. "Zo op papier lijkt een masterclass van twee uur veel te lang, maar meestal is het zo om", vertelt hij. "In het begin durft niemand wat te vragen. Dan speel ik wat improvisaties en als de druk eenmaal weg is, lijkt het vragenstellen bijna niet te stoppen. Ik geef niet vaak masterclasses, hoewel ik merk dat het me juist een impuls geeft om toch maar eens een pianosoloalbum te maken. Dat komt omdat ik probeer tijdens die masterclasses geen bekende stukken te spelen. Gisteren was ik voor een speciale sessie op de Canarische Eilanden en kreeg daar een huis met vleugel ter beschikking. In de ochtend heb ik het rustig aan gedaan en lekker van de natuur genoten, maar toen ik eenmaal achter de piano zat, ben ik negen uur achter elkaar doorgegaan met heel korte breaks voor eten en drinken. Ik denk dat ik daar de basis heb gelegd voor wat nu echt een soloalbum moet gaan worden." De masterclass verloopt precies zoals Maestro voorspelde. In het begint wat weifelend, maar daarna komt het goed op gang met veel vragen. De twee uren vliegen om. "Gelukkig waren er heel wat mensen vandaag. Ik heb steeds het idee dat ik in België en Nederland nog veel werk moet doen", vertelt hij. "Toen ik net uit het trio kwam (het vermaarde trio van Avishai Cohen, red.), had ik het wat gemakkelijker verwacht. Maar door het grote aanbod van jazzmuzikanten en albums moet je op eigen kracht toch weer opnieuw beginnen. De albums die ik met mijn trio maakte, kwamen uit op een Frans label en die zijn toch wat minder internationaal gericht, helaas. Dat had ik beter in de gaten moeten houden. Met het laatste album *The Stone Skipper* hebben we daar echt rekening mee gehouden en we merken al direct het verschil."

Avishai en Mark

De weg die Maestro in de muziek heeft afgelegd is afwijkend van veel andere muzikanten. "Ik ben geboren en getogen in Israël. Van jongs af aan speelde ik klassiek piano, maar rond mijn tiende leerde ik door Oscar Peterson jazz kennen en de zoektocht daarna is nooit meer gestopt. In mijn jeugd bleef ik naast klassiek ook jazz studeren.

BIMHUIS

CELEBRATING ICP ORCHESTRA 50 HAN BENNINK 75

ICP ORCHESTRA & FRIENDS:
OTTO LECHNER
NOËL AKCHOTÉ
MARIJE NIE
GREETJE BIJMA
MICHAEL SCHUMACHER
TERRIE EX
JOACHIM BADENHORST
SIMON TOLDAM
JORIS ROELOFS
CANDY DULFER
CAMILLO RODRIGUEZ
ICP ORCHESTRA
BEN VAN GELDER
REINIER BAAS
MATTHIJS VAN DE WOERD
OSCAR JAN HOOGLAND

VR 14 / ZA 15 / ZO 16 APRIL 2017 **20:30**

TICKETS & INFO:
WWW.BIMHUIS.NL

©FRANCESCA PATELLA

---

www.audioperfect.be

Audio Perfect
HiFi voor fijnproevers

We staan als gepassioneerde muziek- en audioliefhebbers 10 jaar in dienst van de muziek en vieren dat met de **AudioPerfect Decenniumshow** (2007-2017)

Ontdek op deze hifishow hoe perfect jouw favoriete muziek bij je thuis kan klinken.
Zowat 20 hifimerken in demonstratie.
Gratis toegang en glaasje Cava om ons decennium te vieren.

Op 22 en 23 april van 09u30 tot 17u00

In Hotel Weinebrugge, Leikendreef 1, Brugge

Ik won in Jeruzalem de National Jazz Ensembles Competition Jazz Signs' en kreeg een beurs om binnen een Israël-Amerika uitwisselingsprogramma een zomerklas te doen op de Berklee College of Music in Boston. Dat was natuurlijk een prachtig ervaring. Toen ze me vervolgens een beurs aanboden om er vier jaar lang te studeren, besloot ik het aanbod niet aan te nemen – hoe groot de eer ook was. Destijds twijfelde ik erg of ik naar New York wilde gaan of juist naar India. Ik had al jaren lessen gevolgd bij de geweldige Sanjay Kumar Sharma, een docent in Indiase klassieke muziek en ik was verzot geraakt op alles wat met India te maken had. Ook dacht ik dat jazz studeren me een minder creatieve pianist zou maken, dat ik beter mijn eigen weg kon zoeken. Opvallend genoeg was dat net het moment waarop Avishai belde en me vroeg om in zijn nieuwe trio te komen spelen, een bizarre uitdaging voor mijn negentien jaar. Al snel merkte ik dat ik nog veel moest leren. Avishai nam me bij de hand en hij heeft in zes jaar een hele andere muzikant van me gemaakt. Pianospelen kon ik al, maar écht improviseren en solo's spelen... Dat begon toen pas echt. In een trio met zulke geweldige muzikanten als Avishai en Mark, die beiden hun moment pakken om te laten zien wat ze als muzikant voorstellen, was mijn rol niet het simpel inkleuren van geluid. Ik werd dus keihard in het diepe gegooid. Gelukkig voelde dat niet zo. Avishai en Mark hebben me allebei erg gesteund, maar als ik er nu op terugkijk denk ik weleens: hoe heb ik dat geflikt? Vanaf het begin kon ik me al snel in mijn rol vinden. Ik merkte echter dat ik met elk optreden beter werd en meer durfde. Al met al een ongelooflijke ervaring die ik ruim vijf jaar heb mogen meemaken. Toen werd het echt tijd om op eigen kracht aan de slag te gaan."

> "Je went eraan dat andere muzikanten **muzikale lijnen** van je overnemen"

Eigen trio

"Ik heb eerst bijna een jaar vrijaf genomen om rustig te overdenken wat ik precies wilde", vertelt Maestro verder. "Omdat ik ondertussen in New York woonde, kon ik in die periode met iedereen spelen die ik wilde en ontdekte ik dat ik er echt aan toe was om mijn eigen trio te beginnen. Met de Peruaanse bassist Jorge Roeder en de Israëlische drummer Ziv Ravitz was de muzikale klik optimaal en zo begonnen we in 2010 het Shai Maestro Trio. Enkele maanden nadat we voor het eerst samenspeelden, doken we de studio al in voor ons eerste album. Vanaf dat moment liepen tours en opnamen voor nieuwe albums naadloos in elkaar over. Het is mooi om te merken hoe we elkaar blijven uitdagen en zo verder met onze muziek te komen. Ook qua instrumentatie. Ik speelde een lange periode niet alleen piano, maar probeerde alle toetsen uit die ik in mijn omgeving kon vinden. Ons laatste album *The Stone Skipper* heeft niets voor niets die titel gekregen. Zoals je een steentje over het water keilt en deze het water steeds opnieuw raakt voordat het onder water verdwijnt, zo moet je ook de composities op dit album zien. We proberen iedere keer weer nieuwe verrassingen in onze stukken in te bouwen waardoor er spanning blijft. Het is ons meest gelaagde en tevens ons beste album wat mij betreft."

Solo

Dan blijft er nog de ambitie voor een pianosoloalbum. "Ik denk dat iedere pianist daar op een bepaald moment aan toe is", zegt hij daarover. "Als je al langere tijd in een trio speelt of met vrienden meespeelt (zo speelde Shai ook een voorname rol op het fraaie *Family First* van Mark Guiliana's Jazz Quartet, red.), wen je eraan dat andere muzikanten muzikale lijnen van je overnemen. Of dat nu bas en drums zijn die je linkerhand ondersteunen of juist een sax of trompet voor de hogere regionen. Het allermooiste is om je te blijven verdiepen in hoe je solopiano interessant kan maken, zonder het idee te hebben dat je deze rollen moet overnemen. Dan pas krijg je een pianosoloalbum dat écht impact heeft." J

Ella Fitzgerald in het Concertgebouw, Amsterdam (1963)

100 jaar Ella Fitzgerald

Vocaliste van standing en met allure

Ella Jane Fitzgerald werd op 25 april 1917 geboren in Newport News in Virginia. Na een moeilijke jeugd grijpt ze haar kans bij een wedstrijd. Ella was een natuurtalent, haar spatzuivere intonatie en haar gevoel voor swing maken van haar *The First Lady Of Song* en *The Queen Of Jazz*.

Tekst: **Coen de Jonge** | Foto's: **Hollandse Hoogte**

Grote beroering in kringen van oudere jongens in de laatste maanden van 2016. The Rolling Stones komen met een bluesplaat! Zomaar, spontaan. Terwijl ze eigenlijk in de studio waren om een nieuw album met eigen liedjes op te nemen. Stergitarist Eric Clapton was toevallig ook in die studio en speelde meteen in enkele stukken mee. Mooi toch? Ja, als je het gelooft. Het marketingteam van de Britse band bezit immers zoveel power dat die makkelijk dit wenselijke beeld bij pers en volgelingen kan inpeperen. De Stones eindelijk terug op het nest! En jawel, veel muziekjournalisten snelden opgetogen naar een leep voorgekookte persconferentie, zagen daar dat het product in drie luxe versies werd gelanceerd en schreven ijlings hun juichende recensies. *Blue & Lonesome* vloog rechtstreeks naar de eerste plaats van de charts.

Niet geloofwaardig

Hoe anders was de ontvangst in 1963 toen Ella Fitzgerald haar plaat *These Are The Blues* uitbracht. De zangeres had in de jaren daarvoor een serie indrukwekkende platen opgenomen. Dit album - het laatste dat ze in de studio voor het label Verve zou maken - was na al dat krachtsvertoon toch een verrassing, de eerste lp waarop ze alleen maar blues zong. Niet dat dit genre voor Ella onbekend was. Integendeel, de muziek van de band van drummer Chick Webb - haar eerste werkgever - was vaak door de blues geïnfecteerd. Ook in haar jonge jaren zong ze regelmatig liedjes als *Sugar Blues* en *Basin Street Blues*. Twee van de vier films waarin ze figureerde, hadden aan de blues gerelateerde titels: *Pete Kelly's Blues* (1955) en *St. Louis Blues* (1958). Die laatste rolprent ging over het leven van bluespionier W.C. Handy en had Nat King Cole in de hoofdrol. Ella wist wel degelijk wat de blues inhield. Met *These Are The Blues* ging ze in zekere zin ook terug naar haar roots, net als de Stones met *Blue & Lonesome*. Maar er was geen vergelijkbare listige reclamecampagne om de release heen gebouwd. Het album werd wel besproken, de ontvangst schommelde tussen toegeeflijk en redelijk, maar daarna zakte de belangstelling in. Ella en de blues waren in de ogen van veel jazzliefhebbers kennelijk geen geloofwaardige combinatie na al die luxueuze *Great American Songbooks*. Er waren zelfs beschouwingen die erop neerkwamen dat ze eigenlijk een te goede stem had voor het genre: te licht, te clean, te flexibel. En ze had een veel te goedgemutste uitstraling voor de blues, volgens sommigen. Kwaadaardiger waren stemmen die suggereerden dat ze onder de vleugels van producer Norman Granz in feite was doorgestoken naar de andere kant. Naar de wereld van de blanke populaire muziek, naar de riante lounges, de champagne, de schittering en glamour van de zelfgenoegzame middle class. Oftewel: weg van de armoe. En zo iemand zou nooit goed de blues kunnen zingen.

Meer blues

Allemaal vooroordelen. Want luister na al die jaren nu eens goed naar *These Are The Blues*, de plaat die ze eind oktober 1963 maakte met trompettist Roy Eldridge, organist Wild Bill Davis, gitarist Herb Ellis, bassist Ray Brown en drummer Gus Johnson. Mooie hoes ook van David Stone Martin. Die begeleiders waren allemaal lieden die de blues vast in de vingers hadden, zeker Wild Bill Davis en Roy Eldridge. Die laatste had dan wel als bijnaam *Little Jazz*, maar hij wist

Toen **geschiedde het wonder:** *she brought the house down*

bliksems goed hoe hij smerige blueslicks kon spelen. En hoor eens hoe jazzgitarist Herb Ellis met gemak de Mississippi Delta opzoekt in *Cherry Red*, de song die Ella de kans geeft een effectief rauw randje op haar stem te plakken. Net als in *Downhearted Blues*, een regelrechte swinger die alle opinies over een te schone en lichte stem wegvaagt. Jazzmusici kunnen relatief gemakkelijk overweg met het bluesidioom, terwijl dat andersom weleens lastiger ligt. Even terzijde: de meeste jazzliefhebbers houden ook van de blues, maar andersom ligt dat vaak anders. Je hoort in Ella's vertolkingen dat ze er echt plezier in heeft, in stukken als *St. Louis Blues* en *Hear Me Talkin' To Ya*. Het zou echter toch de enige keer zijn dat Norman Granz haar op dit pad zette. Weliswaar kwam er in 1996 nog het album *Bluella: Ella Fitzgerald Sings The Blues* uit, maar dat was een compilatie van losse stukken die op allerlei platen hadden gestaan. Want de blues dook zeker nog in haar optredens op, maar dan ter

afwisseling tussen de jazzscats, de swingstukken en de ballads door. Kwam het alleen maar door een manager als Norman Granz dat Ella zo weinig aandacht aan de blues besteedde? Zeker niet, ook bij de aanvang van haar loopbaan koos ze liever liedjes van de populaire blanke zangeres Connee Boswell - van de Boswell Sisters - dan iets uit het oeuvre van een *sister* als Bessie Smith. Blues was volgens meisjes uit de grote stad een mode die was geweest, iets uit de oude doos. Liever zongen zij liedjes die op dat moment in trek waren, zoals de jeugd altijd zal doen. Het maakte Ella ook niet zoveel uit wat ze zong, het ging haar er meer om dát ze het kon doen. Ook als het merkwaardige noveltysongs waren als *McPherson is Rehearsin'* en *Vote For Mr. Rhythm,* die drummer en bandleider Chick Webb voor haar had uitgekozen. Ze hield gewoon van zingen, dat was het.

Streetwise

Ella was niet alleen maar naïef of argeloos, zoals weleens wordt voorgesteld. Ella werd in haar jeugd in Harlem al vroeg streetwise gemaakt. Ze fungeerde een tijdje als uitkijkpost bij een *sporting house*, zeg maar een bordeel. Ze moest op de deur kloppen als de politie bij het huis dreigde te komen. Ook was ze betrokken bij de verkoop van loten voor een illegale loterij. Ze had zelfs makkelijk op het verkeerde pad kunnen komen, maar toen greep de overheid in. Ella werd op een keurige nonnenschool geplaatst. Ze had al eerder op school gezeten, maar door de moeilijke omstandigheden - ze werd na de dood van haar moeder

Ella **wist wel degelijk** wat de blues inhield

opgevangen door haar tante Virginia, die meestal niet thuis was - zwierf ze meer op straat dan dat ze binnen zat. Op een zeker moment liep ze toch van school weg en was ze een tijdje letterlijk dakloos. De goot leek haar voorland, maar ze had van haar bijbelstudie - de familie was devoot methodist - toch flink wat over goed en kwaad opgestoken. De redding werd uiteindelijk haar wil om iets als entertainer te gaan doen. In eerste instantie probeerde ze het bij een contest in het Apollo Theatre als danseres, in het kielzog van haar idool Earl 'Snakehips' Tucker, maar dat werd een fiasco. Haar benen begaven het door de zenuwen, ze werd ook nog uitgelachen vanwege haar slobberige jurk en jongenschoenen. Toen besloot ze maar een liedje te zingen. Dat mislukte aanvankelijk ook, maar de begeleidende band van saxofonist Benny Carter gunde haar nog een tweede kans. Ze zong twee nummers (*The Object Of My Affection* en *Judy*) op de manier van Connee Boswell. En toen geschiedde het wonder: *she brought the house down*. Ella won die dag (21 november 1934) de eerste prijs en mond-tot-mondreclame zorgde daarna voor de volgende stap. Orkestleider Fletcher Henderson wilde niet echt toehappen. Hij vond Ella fantastisch zingen, maar had liever een knappe meid.

Het jaar daarop werd Ella ingelijfd door drummer Chick Webb. Hoe dat zomaar kon? Ze was een natuurtalent en daar kwam bij dat het publiek op dat moment, in het midden van de Grote Depressie, aangenaam verrast werd door Ella's upbeat aanpak en onbezorgde presentatie. Niet de realistische somberheid van de blues, maar liever muziek die je een vrolijk gemoed kon geven. *I'll Chase The Blues Away* (12 juni 1935) was niet voor niets een van haar eerste succesvolle verrichtingen op de plaat. De gehandicapte, kreupele drummer Chick Webb fungeerde vervolgens als mentor en beschermer van de nieuwe ontdekking. Daarbij stuitte hij eerst op onwil van de managers van de beroemde Savoy Ballroom, waar zijn orkest vaak speelde. Die zagen de puber waar Webb mee aan kwam zetten helemaal niet zitten. Zo iemand kon je het publiek niet voorzetten. De reactie van de orkestleider was koninklijk, hij betaalde de gage van Ella uit eigen zak. Hij was ervan overtuigd dat het publiek haar zou gaan adoreren en kreeg het gelijk aan zijn zijde. Sterker nog, na een tijdje werd Ella een van de voornaamste drijfveren voor het publiek om op optredens van Chick Webb af te komen. Hij zag de realiteit al snel in en probeerde die in het voordeel van zijn orkest om te buigen. Zo kon Ella in 1936 voor het eerst een plaat onder eigen naam uitbrengen, met het etiket *Ella Fitzgerald And Her Savoy Eight*. Dat ging om het befaamde stuk *The Darktown Strutters Ball*, een veilige keuze. Enkele jaren later werd het echt menens, toen het kinderliedje *A-Tisket, A-Tasket* (een idee van Ella zelf) werd omgebouwd tot een opwindend swingnummer. De plaat bleef in 1938 maandenlang op de hitparade staan en haalde zelfs meer dan een miljoen verkochte exemplaren. De doorbraak van Ella Fitzgerald was een feit.

Leiderschap

Het duurde niet lang tot de volgende stap. De aankondiging op de billboards gaf de veranderde krachtsverhoudingen goed weer. Eerst was het nog *Chick Webb and his Orchestra with Ella Fitzgerald*, maar al snel stond er *Ella Fitzgerald with the Chick Webb Orchestra*. Geen probleem voor de drummer, die de jonge zangeres inmiddels had geadopteerd. Zijn dood in 1939 was daarom een enorme slag voor Ella. Hij overleed na een lijdensweg met veel kwellingen, als resultaat van de tuberculose die hem zijn leven lang had achtervolgd. Ze was inmiddels twintig jaar en stond voor een moeilijke beslissing. Er was een succesformule opgebouwd en er kwam veel aansporing om daar een vervolg aan te geven. Onder meer door Moe Gale, de manager van de Savoy Ballroom. Uiteindelijk koos men voor *The Chick Webb Orchestra Directed by Ella Fitzgerald*, waarbij ze in naam baas van de band werd. Het leiderschap werd in werkelijkheid door anderen in het orkest uitgeoefend. Later werd de naam veranderd in *Ella Fitzgerald & Her Famous Orchestra*. Heel professioneel was dat management vaak niet. Orkestleden klaagden later over veel te lange reizen, armoedige bandkleding en een slechte organisatie. Zo moesten ze vaak zelf een onderkomen zien te vinden tijdens de tournees, daar kwam nog bij dat manager Moe Gale de zaak flink afroomde. Dat werd nog erger toen een uitvreter met de naam Benny Kornegay, oftewel *Cigarette*, Ella het hof maakte. Hij reisde na een poosje zelfs met de band mee en Ella, blij met al die aandacht, zag in hem een waarachtige echtgenoot. Kornegay leefde een tijdlang in een roes van luxe en pikte zoveel mogelijk

Anderen over Ella

Fay Claassen

“Ella Fitzgerald is in alle muzikale opzichten mijn grootste vocale voorbeeld. Haar stemgeluid en timbre zijn helder en warm tegelijk, zij heeft een perfecte intonatie. Haar muzikale smaak is bijzonder goed en het swingt de pan uit. Wat mij ook fascineert is dat je in haar stem hoort dat ze een lief mens is. Je moet gewoon van haar houden als ze zingt. Zij is absoluut geloofwaardig in alles wat ze zingt, ze vertelt het verhaal van ieder mens, het is niet extreem in zijn emotie.”

Ineke Vandoorn

“Ella gebruikt haar stem als instrument. Wat ze ook zingt, je hoort altijd dat ze dol is op zingen en dat ze geniet van haar stem, van het uitbuiten van alle mogelijkheden. Haar interpretaties lopen niet over van persoonlijke emotie, de emotie zit bij haar meer in de keuze van de noten en het ritme en minder in hoe ze de noten zingt. Bij Ella gaat het altijd over muziek, ze heeft weinig opsmuk nodig. Het is het soort van egoloze kwaliteit die de tijd overleeft en die er altijd toe zal blijven doen.”

Greetje Bijma

“Ella Fitzgerald, haar naam is als een jazzmelodie. Bij de eerste toon hoor je gelijk dat zij het is, ze zingt met een lichtheid en warmte en toch blijft het verstaanbaar. Ella blijft altijd een *lady*, zelfs als ze scat, blijft ze relaxed. Ongeveer 25 jaar geleden werd ik uitgenodigd voor een receptie ter gelegenheid van haar 75ste verjaardag. Ze zou ook nog optreden op het North Sea Jazz Festival. Jammer genoeg werd ze ziek en kon dat allemaal niet doorgaan.”

Denise Jannah

“De mensen zagen Ella als die vrolijke vrouw, meer het huiselijke type dan een diva met sterallures. Ze zong ook alles wat los en vast zat, waardoor sommigen haar in het begin niet zo serieus namen. Maar zingen maakte haar gewoon gelukkig, ze deed het vanuit haar tenen en uit haar hart, zo simpel was het – en het heeft haar uit een armzalig bestaan gehaald. Het lichte, jeugdige in haar stem heeft haar ook een wat onbezorgder imago gegeven.”

Greetje Kauffeld

“Ella is belangrijk geweest voor mijn muzikale ontwikkeling. Door haar lp’s maakte ik kennis met het prachtige *American Songbook*-repertoire. De eerste lp die ik kocht was in 1958 *The Rodgers And Hart Songbook.* Daarna volgden nog vele andere. Ze zijn van onschatbare waarde geweest voor mijn repertoirekennis. Ella is ook heel veelzijdig, ze zingt op een mooie manier ballads en kan scatten als geen ander. Daarom spreekt ze nog steeds tot de verbeelding.”

Masha Bijlsma

“Ella Fitzgerald was de eerste jazzzangeres waar ik naar luisterde. Voor een beginnende zangeres is Ella dé zangeres om van te leren, want ze zingt duidelijk, creatief, met humor en met grote kennis van akkoorden en melodie. En dat alles gedragen door een geweldige timing. Doordat ze zoveel met blazers heeft gespeeld, klinkt haar scatzingen alsof je naar een blazerssolo luistert. De combinatie van al deze ‘talenten’, verenigd in één persoon, maken haar uniek en daarom tijdloos.”

geld in, maar werd uiteindelijk door Gale effectief opzij geschoven. Hij regelde een scheiding vanwege het feit dat de boef niet had gezegd dat hij een crimineel verleden had.

Sjofele behandeling

Helaas duurde het succes niet lang. Ella zelf bleef populair genoeg, maar haar orkest kreeg nog maar weinig vermeldingen bij de jaarlijkse poll van het blad Down Beat. In 1941 stond de band zelfs niet meer bij de eerste 23. Bigbands begonnen het sowieso moeilijker te krijgen, als gevolg van het succes van Frank Sinatra als soloartiest. Moe Gale besloot daarom om Ella op een ander spoor te zetten. Hij liet haar in de zomer van 1942 optreden met een combo, The Four Keys geheten. Dat viel inderdaad meer op. Het platenlabel Decca stelde vervolgens voor om de zangeres op de plaat te koppelen aan de populaire vocalgroep The Ink Spots. Liedjes als *Cow Cow Boogie* en *Into Each Life Some Rain Must Fall* hadden veel succes. Dat leidde weer tot vele andere verbintenissen, zoals met rhythm-and-bluesman Louis Jordan (met wie Ella ook even een affaire had) en Louis Armstrong. In 1946 nam ze met Satchmo nummers als *The Frim Fram Sauce* en *You Won't Be Satisfied (Until You Break My Heart)* op, duetjes die goed aansloegen en smaakten naar meer. Midden jaren veertig was er in de Decca-studio's een man die zich bij uitstek bekommerde om de opnamen van Ella: producer Milt Gabler. Hij begon in 1945 met het produceren van *It's Only A Paper Moon*, waarop hij Ella koppelde aan de hummende The Delta Rhythm Boys. Gabler had wel zijn bedenkingen over de sjofele behandeling die manager Moe Gale voor zijn sterzangeres goed genoeg vond. Zo moest ze zich eens voor een show voorbereiden in een stikhete kleedkamer waar de muggen in- en uitvlogen: "*A great talent like that and the son-of-a-bitch didn't send a roadman to make sure that she was treated properly.*" Heel consistent was het beleid van Milt Gabler echter niet. Hij bedacht steeds andere constructies om Ella in de jukeboxen te krijgen. "*Recording companies are a business, and the singer and the record label are in it together*", zei hij eens ter verdediging van de song *My Happiness*, die hij Ella met de groep The Song Spinners liet zingen. "*I figured that Ella could get a good piece of the business. It didn't swing but it had a commercial sound.*" Ella zelf was er niet blij mee, ze vond het *a corny performance of a corny song*, maar het werd wel een hit.

> Voor haar was **scatten een volkomen** gelukzaligheid

Bebop

Gelukkig was er nu en dan, tussen de eendagsvliegen en noveltysongs door, ook ruimte voor een écht waardevolle plaat. Zoals de majestueuze opnamen die ze in 1950 mocht maken met pianist Ellis Larkins. Een verzameling songs van Gershwin, eigenlijk een recital, een voorafschaduwing van de collectie *Songbooks* enkele jaren later. Inmiddels was duidelijk geworden dat de jonge muziek die men bebop was gaan noemen - en die zeker nog niet ruim in de jukeboxen zat - meer betekende dan een overwaaiende rage. Ella had haar wortels in de swingperiode,

TIPS UIT EEN IMMENSE CATALOGUS

Verzamelingen:
The Complete Chick Webb & Ella Fitzgerald Decca Sessions 1934-1941 (Mosaic Records, prijzig)
Ella Fitzgerald, First Lady Of Song 1935-1960 (The Intense Media/Membran, import Suburban, zeer billijk)
The Complete Ella Fitzgerald Song Books (Verve, antiquarisch)
Ella & Louis: Complete Norman Granz Sessions (Verve, billijk)
Ella Fitzgerald Live In Paris 1957-1962 (Frémeaux, zeer billijk)

Afzonderlijke albums:
The War Years 1941-1947 (MCA)
Pure Ella (with Ellis Larkins, MCA)
At The Opera House (live, Verve)
These Are The Blues (Verve)
Ella At Duke's Place (with Duke Ellington, Verve)
Ella Fitzgerald Sings Songs from 'Let No Man Write My Epitaph' (with Paul Smith, ook getiteld *The Intimate Ella*, Verve)
Ella and Basie! (Verve)
's Wonderful - Live in Amsterdam 1957 & 1960 (Jazz at the Concertgebouw Series NJA)

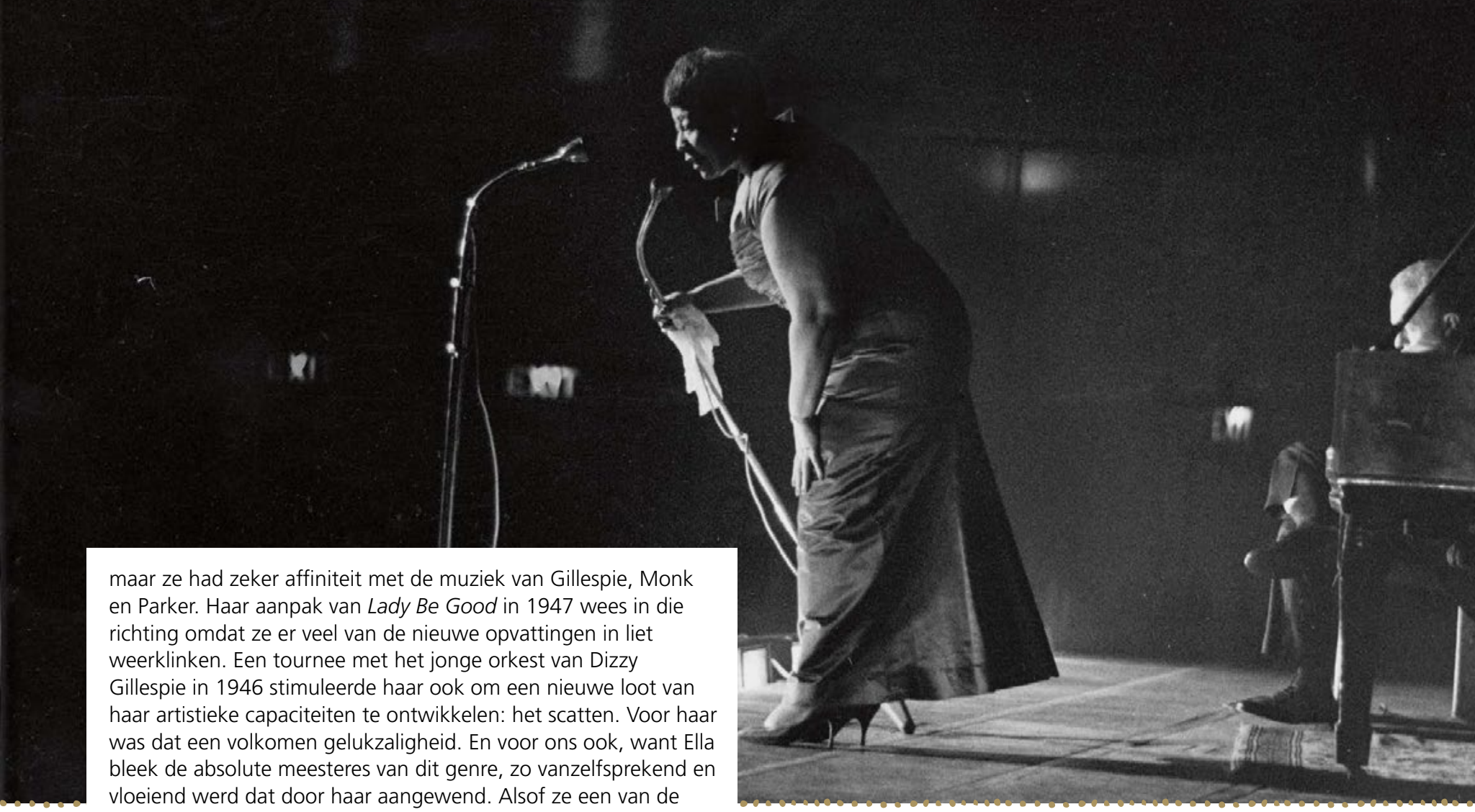

maar ze had zeker affiniteit met de muziek van Gillespie, Monk en Parker. Haar aanpak van *Lady Be Good* in 1947 wees in die richting omdat ze er veel van de nieuwe opvattingen in liet weerklinken. Een tournee met het jonge orkest van Dizzy Gillespie in 1946 stimuleerde haar ook om een nieuwe loot van haar artistieke capaciteiten te ontwikkelen: het scatten. Voor haar was dat een volkomen gelukzaligheid. En voor ons ook, want Ella bleek de absolute meesteres van dit genre, zo vanzelfsprekend en vloeiend werd dat door haar aangewend. Alsof ze een van de musici was, geen kunstje maar een onlosmakelijk deel van haar expressiemogelijkheden. Stukken als *Lady Be Good, Air Mail Special, How High The Moon* en *Flying Home* werden een vast bestanddeel van haar repertoire. De tournee met Gillespie was tevens gelukkig omdat ze verkering kreeg met bassist Ray Brown, een van de frontlieden van de bebop. Hij werd haar tweede echtgenoot. Een patroon dat Milt Gabler met gefronste wenkbrauwen bezag: "*But generally, many singers ended up marrying someone in the band, the bass player or something. They're lonely people and you go on the road and what the hell can you do with your time? They marry somebody in the band. It's sad.*" In 1953 was dit huwelijk alweer over, hoewel ze wel regelmatig bleven samenwerken.

Geen sterallures

In 1949 strikte een andere producer haar voor zijn lumineuze project *Jazz At The Philharmonic*. Zorgvuldig geselecteerde topmusici die tijdens een concert naar een climax konden toewerken. Zijn filosofie was overzichtelijk, jazzmusici moeten worden beschouwd als mensen van topklasse en moeten navenant worden betaald en behandeld. Bedenker Norman Granz had eerst meer oor naar zangeres Helen Humes, maar hij nam Ella toch graag op in zijn stal. Daarbij ontwikkelde hij een credo: als je Ella wil zien en horen, mag het publiek niet gesegregeerd zijn. Zijn protectie strekte zich later ook uit tot haar platenproductie, maar dat werd pas in 1954 geëffectueerd, toen ze eindelijk was verlost van haar contract met Decca en Moe Gale. Ze kon nu ingelijfd worden bij Norman Granz' nieuwe label Verve, dat hij speciaal rond haar had opgezet. Overigens bleek dat manager Moe Gale geen belasting over haar verdiensten had afgedragen, dus Ella begon bij Granz met een fiscaal debacle. Hij wist dat gelukkig snel op te lossen. Ze was al jaren een grote ster, maar bij Norman Granz werd ze echt een diva. Een vocaliste van standing en met allure, die eenzelfde status kreeg als Frank Sinatra bij het herendepartement. Een diva zonder echte sterallures. Wie bij haar in Beverly Hills aanbelde, mocht zo aanschuiven voor een kopje thee, zoals de Nederlandse fan Wim de Boois tot zijn vreugde bemerkte. Als ze in Amsterdam was, sliep ze steevast in Grand Hotel Krasnapolsky, vertelde ze hem – altijd met uitzicht op de Dam. Het monument dat ze onder de vleugels van Granz mocht optrekken, bestaat uit de *Songbooks*. Imposante projecten met muziek van de groten uit het *American Songbook*. Gershwin, Rodgers & Hart, Berlin, Porter, Arlen, Ellington, Kern: allemaal met weelderige arrangementen en grootscheeps bemande orkesten. Vooral de productie van *Ella Fitzgerald Sings The George And Ira Gershwin Song Book* - vier platen, verpakt met een prachtig hoesontwerp van Bernard Buffet - maakte grote indruk. Jazzpuristen waren er toen niet altijd zo verrukt over, ze vonden dat er te weinig jazz in deze dikbelegde muzikale sandwich zat. Daarnaast waren er bejubelde studiosessies met Louis Armstrong en een aantal liveplaten zoals *Ella In Berlin* en *At The Opera House* die haar flink wat vrijheid gaven.

Intonatie en swing

Rond 1960 begon Ella's stem toch wat rafels te vertonen, vooral in het hogere register. In de platen die ze vanaf 1971 voor het label Pablo maakte - dat Norman Granz had opgezet omdat hij het toch niet kon laten na de verkoop in 1961 van Verve - is die geleidelijke achteruitgang goed te horen. Haar spatzuivere intonatie en haar gevoel voor swing leden daar echter nooit onder. De laatste jaren van haar leven stonden in het teken van regels die Gerard Reve eens voor die fase bedacht: *Ziekte! Ouderdom! Lang leve de dood!* Ze leed al langer aan suikerziekte, er waren allerlei complicaties: haar gezichtsvermogen was ernstig verslechterd en in 1993 moesten haar onderbenen zelfs worden afgezet. Uiteindelijk had ze vrede met haar lot: "*I'm ready to go now.*" Ella Fitzgerald overleed op 15 juni 1996. *The First Lady Of Song* werd 79 jaar. J

Aanbidders van dondergod Shango op het strand van Ouidah, Benin.

Togo en Benin

De funky voodoogoden

Voor het boek *Voudou. Van New Orleans naar Cotonou op het ritme van de goden* eindigde Leendert van der Valk zijn zoektocht naar voodoomuziek in de West-Afrikaanse landen Togo en Benin. De goden die daar worden vereerd zijn van grote invloed op de moderne muziek: van afrobeat tot salsa en jazz. Hier volgt een bewerking van passages uit het boek.

Tekst: **Leendert van der Valk**
Foto's: **Achille Komlan Armattoe** en **Leendert van der Valk**

Op een Togolese motor passen twee volwassenen en twee kinderen. Met gemak. De gezinsleden dragen *matching* pakken en jurkjes in de kleurrijke West-Afrikaanse stijl. Op het stuur kun je dan nog een paar kippen kwijt: ingrediënten voor het feestmaal. Het loopt tegen nieuwjaar, het is druk in de belangrijkste straten van hoofdstad Lomé. De zijstraten zijn kalmer en stoffiger. Voor de barretjes, schoenmakers en naai-ateliers spelen kinderen met autobanden en scharrelen geitjes in het zand. Op een binnenplaats speelt Orchestre N'Kunu Soundz. De tent staat vol heupwiegende stelletjes. Als de avond verglijdt naar nacht, blijft de temperatuur aangenaam. De kinderen worden onder een tafel te slapen gelegd, zodat papa en mama kunnen dansen. De band speelt Togolese pop met surfgitaar, maar er zit iets in het ritme dat niet zo makkelijk te definiëren is. Iets waar alle muziek uit Togo en buurland Benin mee doordrenkt is: voodoobeats. En die klinken verdomd funky. Voodoo is het volksgeloof van de twee Franstalige landen in de 'oksel van Afrika'. Denk nu niet aan naalden en poppetjes en zwarte magie; voodoo (of vodun of voudou) is het oorspronkelijke natuurgeloof dat vaak naast het christendom of de islam wordt beleden. Muziek is de kern van het geloof, geen ceremonie kan zonder. De drums kunnen *voodoosi* (gelovigen) in trance brengen, zodat de dansers een medium worden voor de vele goden die elk hun eigen ritmes en liedjes hebben. Die voodoosongs klinken vaak lang niet zo obscuur als je misschien zou verwachten. Dat heeft alles te maken met het slavernijverleden. Eeuwenlang werden de ritmes voor de goden vanaf deze kusten via de slavenschepen uitgestrooid over de Nieuwe Wereld. Zonder voodoo klonk Cubaanse rumba niet als rumba, samba niet als samba en zelfs jazz niet als jazz.

De funk belt

Het huis van Serge Amiano is een goed begin voor een zoektocht naar moderne voodoomuziek. De Franse producer die al jarenlang op de motor stoffig Togo doorkruist om platen te verzamelen, heeft de wanden van zijn huis in Lomé verstopt achter stellingkasten vol lp's. "De eerste keer dat ik voodoomuziek hoorde, kreeg ik kippenvel zoals ik het nog nooit gevoeld had. Er zit iets in de muziek waardoor je keer op keer bevangen raakt door de groove." In trance raakte hij als atheïst nooit, maar in vervoering elke dag. "Wij Europeanen horen iets anders dan *voodoosi*. Zij leven in een andere wereld, ze horen codes en mythologische verhalen in de beats." Veel van zijn verzameling afrofunk is in Europa nauwelijks beschikbaar. De muziek staat niet op online muziekdiensten of op YouTube. Het is niet te downloaden, het is alleen te horen op de Afrikaanse lp's die zijn aangetast door het vocht van de jungle en het zand uit de Sahara. Hij zet een plaat op van Danielou Sagbohan, de eerste muzikant die in de jaren zeventig voodooritmes integreerde in populaire muziek. Het heeft veel weg van afrobeat. Een blik op de kaart van West-Afrika leert dat dat niet zo gek is. Togo en Benin liggen ingeklemd tussen twee Engelstalige grootmachten: Ghana en Nigeria. Deze regio wordt ook wel de *funk belt* genoemd. Het is een strook langs de West-Afrikaanse kust waarin James Brown grote indruk heeft gemaakt in de jaren zestig en zeventig, omdat zijn muziek direct herkenbaar was voor West-Afrikanen. Zijn funk was volledig gericht op ritme

Dansers tijdens het jaarlijkse voodoofestival in Ouidah.

Met witte klei beschilderde 'voodoosi' in trance, bezeten door een god of geest.

Egungun (vooroudergeest).

en groove, precies zoals de muziek voor de goden. De eerste muzikanten die voodoo integreerden in popmuziek wilden de Afrikaanse James Brown worden. Veel Togolese muzikanten uit die tijd hadden hun carrières in de metropolen Accra en Lagos. Accra in Ghana was de stad van de in palmwijn gedrenkte highlifemuziek, met sterren als Ebo Taylor en Pat Thomas, oudgedienden die onlangs nog hun revival vierden op Nederlandse

Muziek is de kern van het geloof, **geen ceremonie** kan zonder

podia. Lagos aan de andere kant, is de Nigeriaanse metropool waar Fela Kuti zijn afrobeat maakte. Die erfenis is te horen bij de jonge Togolese muzikant Ayeb Deseva. "Alles wat ik doe, komt voort uit voodoo", zegt hij. "Dat kan niet anders als Togolees. Mijn nummers gaan over de verschillende voodoogoden en de ritmes komen van de ceremonies." Hij speelt een paar liedjes op zijn gitaar en laat opnamen van zijn afrobeatband horen. In zijn stem klinkt de soulmuziek waar hij naar luistert: Otis Redding, Marvin Gaye, Ray Charles. Kortom: de Amerikanen die van kerkmuziek soul maakten. Ayeb maakt soul van voodoomuziek. En andersom. "Ik wil de nieuwe Fela worden", zegt hij. Maar in Lomé ontbreekt het hem aan mogelijkheden. "De enige manier om hier je brood te verdienen met muziek, is door in de kerk te spelen." De populaire, maar strenge pinkstergemeenten hebben veel geld en elke dienst wordt opgeluisterd met muziek. Maar Ayeb weigert pertinent daar te spelen, want juist die kerk vindt voodoo satanisch.

Trance

Het idee dat voodoo satansverering is, stamt uit de tijd van de slavendrijvers die vanaf de zestiende eeuw de Afrikanen kochten als handelswaar voor de overzeese plantages. De kust van Togo en Benin was populair handelsgebied voor Fransen, Portugezen, Spanjaarden, Britten en Hollanders. De slaven gingen geketend en naakt de oceaan over. Ze konden slechts meenemen wat in hun hoofden zat: de ritmes van de goden. In de Nieuwe Wereld werd voodoo een verboden geloof. Het maakte de Europeanen doodsbang, deels door het vermeende satanisme, maar vooral uit angst voor een slavenopstand. Niets bindt mensen meer dan religie, maar voodoo liet zich niet onderdrukken en vond een logische schuilplaats die buiten de witte belangstelling stond: de goden overleefden in de zwarte muziek. Een bezoek aan een voodoorituEel maakt duidelijk dat het satanische verhaal zo de prullenbak in kan. In het dorpje Akoumapé Apéyémé komen de doffe drums en het schelle getik van ijzer op ijzer aanwaaien

tussen de machtige baobabbomen. Verscholen onder een afdak tegen de landerige hitte zitten twintig vrouwen, hun kleintjes op de rug gebonden in kleurrijke doeken. Als ze niet dansen, slaan ze op de beat met twee platte houtjes tegen elkaar. Iets achteraf, bij een witte boom, ligt een cirkel van talkpoeder in het roodbruine stof: een spiritueel portaal voor de goden. Bij de voorouderofferplaats staan dierenschedels en lege flessen. Overal liggen huiden te drogen. Drie mannen bespelen de zogenaamde

"Wij Europeanen **horen iets anders** dan *voodoosi*"

breketedrum. Een jochie van ongeveer vier jaar imiteert de masterdrummer op een blik Campina-melkpoeder waarover een vel is gespannen. De vrouwen brengen plengoffers met jenever en steken buskruit aan dat knetterend en rokend opbrandt. Ze dansen om de jagergod op te wekken. Een van hen begint te prevelen met een verwilderde blik in haar ogen. Na een paar minuten schreeuwt ze. Ze staat gebukt, stokstijf. Dan begint ze plots weer heftig te bewegen. Ze moet worden vastgehouden om zichzelf niet te bezeren. De drummer is niet van plan haar met rust te laten. De doffe brekete versnelt, het worden roffels. Gedurende anderhalf uur laat de masterdrummer nog vier vrouwen in trance zakken. De een gaat tollend door het rode stof, de ander verstijft. Het is maar net hoe de goden willen dansen. Voodoo is een animistisch geloof. De goden zijn ingedeeld in de vier elementen: water, vuur, aarde en lucht. Door de muziek zijn de rituelen vooral ook feestjes waar de gemeenschap komt om bij te kletsen, te dansen en bidden (lees:

Koopwaar voor voodooceremonies op Marché des Feticheurs in Lomé.

Egungun in Ouidah.

Jong geleerd is oud gedaan. Jongetje en masterdrummer met breketedrum.

Steltlopers in Ouidah.

zingen en drummen). Toch is het voor een westerling ook een rauw geloof. De aanblik van de stoffige markt waar de voodoopriesters van Lomé hun magische medicijnen halen, is even slikken. Stallen vol koppen en ingewanden van apen, slangen, honden en hyena's, antilopenhoorns, panterhuiden, olifantenbotten, dode vogels in alle kleuren, schildpadden, grote vleermuizen en zee-egels: bij rituelen wordt niet gekeken naar een kip of geit meer of minder. Hun bloed wordt gesprenkeld op voodoobeelden die niet meer lijken dan een grillig hoopje klei.

De dondergod

In de Beninese Club Jah Baba kraken de speakers en valt er af en toe een gitaar weg, maar de muzikanten jammen onverstoorbaar door onder de blote hemel. Cotonou, het economische en muzikale hart van Benin, is de grote broer van Lomé. De avond valt over de binnenplaatsen waar mensen eten, zich wassen, waar grote moslimfamilies bijeenzitten rondom olielampjes op tapijten en groepen muzikanten zingen rond het open vuur. In Jah Baba klinken jazzstandards en een gitarist zorgt voor woestijnblues. Aan de muur hangen portretten van Fela Kuti, Jimi Hendrix (*Voodoo Child*) en Miles Davis (*Miles Runs The Voodoo Down*), daarnaast foto's van sterren die blijk geven van de invloed van de Beninese muziek tot in Amerika, zoals jazzgitarist Lionel Loueke en zangeres Angélique Kidjo. Beiden zijn groot geworden op voodooritmes. Een percussionist schuift aan. Hij draagt een bundel van drie aan elkaar geknoopte trechtervormige trommeltjes: een miniversie van de batádrums, die tot het vaste instrumentarium van Afro-Cubaanse bands behoort. In Cuba

wordt die vaak gebruikt in santeria, het geloof dat ontstond uit de mix van katholicisme en Afrikaanse spiritualiteit. Maar de trommels komen hier vandaan. Net als de clave, het sleutelritme van Cubaanse muziek, die ook te horen is in Club Jah Baba. "De batá is de drum voor Shango, de dondergod", legt Martial Ahouandjinou uit. Hij is trombonist van de Gangbé Brass Band, een van Benins meest gewaardeerde culturele exportproducten.

Ook Fela haalde **zijn inspiratie** uit de muziek voor de goden

De band werd opgericht in 1992 door blazers uit de kerk die hun voodooroots niet wilden vergeten. De leden gaan te werk als muzikale schatgravers. Als ze een heilig ritme willen gebruiken en moderniseren, vragen ze altijd eerst het akkoord van een voodoopriester. Veel van de leden van het tienkoppige Gangbé speelden in de soul- en funkbands die in de jaren zeventig de scene van Cotonou domineerden, zoals Orchestre Poly Rythmo. In Gangbé hoor je dan ook veel afrobeat en Cubaanse muziek. De brassband spant een stevige rode draad tussen New Orleans en Cotonou: tussen de *jazzfunerals* en *voodoofunerals*. "Alle ritmes van Benin zijn voodooritmes", vertelt Martial. Hij laat graag het nachtleven van Cotonou zien, maar spiegelt dat vooral aan de stad die honderd kilometer verderop ligt: het Lagos van Fela Kuti. Hoe belangrijk Fela is, blijkt uit een scene in de documentaire *Gangbé!*. Daarin is te zien hoe de band in 2013 naar Lagos gaat om te spelen op Felabration, de viering van Fela's verjaardag. De leden zijn zenuwachtig en laten zich adviseren door voodoopriesters voor ze op reis gaan. De openingstrack van hun album *Yoruba* nemen ze op met Femi Kuti, zoon van de in 1997 overleden Fela. Wanneer hij zijn shirt uitdoet, wrijft de saxofonist van Gangbé zich daarmee over het lijf. Het is maar half een grapje als de saxofonist zegt dat hij nu de ase - de spirituele kracht van een supermuzikant - op zich heeft. Voorouders zijn belangrijk in voodoo: in Femi leeft Fela voort. "Fela is de muzikale vader van Gangbé", verklaart Martial. En de spirituele vader, want ook Fela haalde zijn inspiratie uit de muziek voor de goden. Zijn club heette niet voor niets The Shrine: de tempel of het heiligdom.

Discodansers uit het hiernamaals

Om de voodoocultuur in al zijn glorie te laten zien en horen, neemt Martial ons mee naar Ouidah. Tegenwoordig is dat een vriendelijk havenstadje, vroeger was het de belangrijkste slavenhandelsplaats langs de West-Afrikaanse kust. Naar schatting één miljoen Afrikanen liepen geketend naar het strand langs wat nu de *La route des esclaves* heet. Het verhaal vertelt

Tijdens het voodoofestival in Ouidah.

Plaatselijke koning op het voodoofestival van Ouidah.

dat ze zeven keer om de Boom der Vergetelheid moesten lopen, zodat ze hun thuisland zouden vergeten. Op het strand staat het monument *La porte du non retour*: wie levend het strand bereikte, werd naar de slavenschepen gevoerd en zou nooit meer terugkeren. Op die plek vindt jaarlijks het grote voodoofestival plaats, waar mensen uit de hele wereld op afkomen, van Brazilianen, Venezolanen en Haitianen tot Amerikanen. Vanuit hier gingen de goden eeuwenlang gedwongen de wereld over. Vanuit hier kwamen ze terecht in de salsa, de samba, de kaseko, de jazz. Luister maar eens naar *Ogunde* van John Coltrane, een hommage aan de god van het ijzer. Of naar *The Gods Of The Yoruba* van Horace Silver. Of naar de vele andere nummers die sporen van Afrikaanse godenverering dragen.
Hier in Ouidah kom je ook de egungun tegen: vooroudergeesten die volledig gemaskerd dansen, als discodansers uit het hiernamaals. Elk egungun heeft een eigen begeleider die het geestwezen ment met een stok. Je mag de vooroudergeest niet aanraken, waarschuwt Martial, want dan loopt het slecht af. Je mag hem wel om raad vragen, daar zijn voorouders immers voor. Gehurkt nemen de egungun gedecideerde stappen, terwijl ze hun armen spreiden als vleugels. Dan springen ze op en bewegen ze gestileerd. Hun dans wordt aangevuurd door *talking drums*. Er wordt gezegd dat als je de danspassen van een egungun volgt, je de salsa danst. Het is de gave van de drums die de slavenhouders van de Nieuwe Wereld zo gevaarlijk vonden: die kunnen praten. De *talking drums* imiteren de woorden van het Fon en Yoruba - toontalen - en kunnen variëren in toonhoogte. De muzikanten communiceren niet alleen met de egungungeesten, ze reciteren ook de uitgebreide poëzie die erbij hoort.

De geesten

Op het strand van Ouidah heeft zich in een kakofonie van percussie en zang een bont gezelschap verzameld. Een lokale koning draagt een knalgroene hoge hoed, ingelegd met kaurischelpen, en op zijn schoot ligt een luipaardvelletje. Vijf paar vrouwenbillen schudden in groene en blauwe jurken voor watergodin Mami Wata. Verderop vereren ze Shango met rode veren en blinkende kunst. Overal staan drums, voodoobeelden, versierde wandelstokken en kalebassen met drank. Een van de

Ogunde van John Coltrane: een hommage aan de god van het ijzer

voodoopriesters zit achter blauwe en witte voodoobeeldjes. Rondom hem staan percussionisten en dansers met witgepoederde lichamen. Het zijn atletische jongens met rokken aan, ze hadden balletdansers kunnen zijn. Ze zijn in trance: hun ogen liggen diep weggezakt in hun verwilderde witte gezichten. Ze draaien hun heupen van links naar rechts, laten hun rokken wapperen en stralen ingehouden woede uit. De priester wenkt ons en geeft na het uitschenken van drank toestemming om te fotograferen. Maar onze Togolese fotograaf krijgt geen kans, de dansers lijken buiten de controle van de priester te staan. Ze worden agressief. Een helper gooit nog wat poeder op de mannen om de geesten te pacificeren, maar de dansers verkeren in een diep onderbewustzijn. Dan springt een van de dansers, een brede kerel, met een oerschreeuw op de nek van een toeschouwer. Zijn kale kop zit vol wit poeder, zijn ogen lijken op die van een prehistorisch wezen en uit zijn rechteroor steekt een sigaret. De danser laat niet los, hij slaat op het hoofd van de rennende toerist. Pas dertig meter verderop valt hij van zijn nek. Ook een vrouw uit de groep raakt in trance. Ze rukt de kleding van haar borsten en danst agressief. Enkele politieagenten verzoeken de priester om zijn volgelingen in het gareel te houden, maar ook zij weten: het zijn niet de mensen die zo doen, het zijn de geesten die hun lichamen berijden. J

Voudou. Van New Orleans naar Cotonou op het ritme van de goden
Uitgever: Atlas Contact
Vanaf 18 april in de winkel.
Voorinschrijving: www.leendertvandervalk.nl/voudou
De soundtrack met moderne voodoosongs komt uit bij platenmaatschappij Excelsior.

Rewind:

Brussels Jazz Festival

Tom Beetz bezoekt de beste Jazzfestivals en zet zijn impressies voor ons op de gevoelige plaat.

De geest was uit de fles toen Makaya McCraven ging drummen.

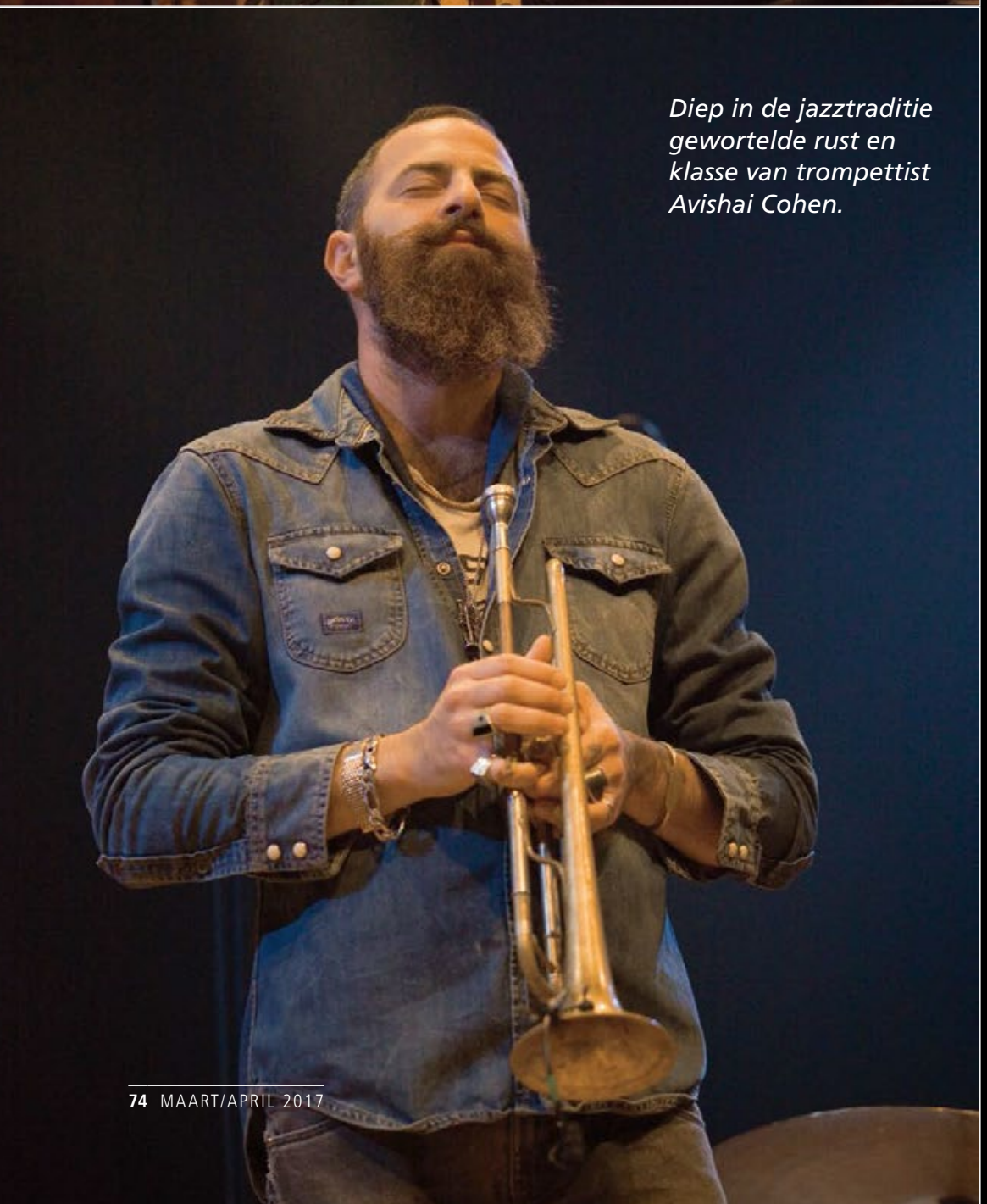

Diep in de jazztraditie gewortelde rust en klasse van trompettist Avishai Cohen.

België heeft leuke festivals. Jazz Middelheim en Gent Jazz zijn de bekendste voorbeelden en nu is daar ook Brussel. In het Flagey theater, dat in 1935 als radiostudio met een perfecte akoestiek werd gebouwd, vond in januari het tiendaagse Brussels Jazz Festival plaats.
In België neemt men de tijd en hoef je niet van zaal naar zaal te rennen. Elke avond zijn er één tot drie optredens en er is 'zeker en vast' tijd om een biertje te drinken. Dit festival verdient lof voor de gastvrijheid waarmee de bezoekers worden ontvangen, de lage toegangsprijzen en zeker voor de programmering. Er waren dagen met minder spannende muziek, een paar tegenvallers, maar tussen de opening met trompettist Roy Hargrove en het slot met dj Buscemi, waren er veel groepen die voor een geweldige avond zorgden.
De rode draad van dit festival was het slagwerk. Dat is geen bewuste keuze geweest, maar het toeval wilde dat er zeer sterke drummers te horen waren. Het begon met Makaya McCraven. Al snel spatte de energie van de stokken van McCraven en liet hij horen dat hij oorspronkelijk uit de hiphop- en funkscene komt. Een dag later werd dit meer dan dunnetjes overgedaan door Mark Guiliana, die de ingetogenheid zelve leek en de melodische kant van het slagwerk liet gloriëren. Aan het eind was het drummer Anton Eger bij het Noors-Brits-Deense trio Phronesis die alle aandacht naar zich trok. Het trio had al een paar maanden niet gespeeld en Eger had zijn drumstokken zelfs niet aangeraakt, maar met wapperende haren en een oneindige energie klonk hij frisser dan ooit. Een hoewel Eger achteraf klaagde dat hij wat foutjes had gemaakt, die overigens door niemand waren opgemerkt, liep leider-bassist Jasper Høiby glunderend door de foyer omdat alles op een bijzondere manier bij elkaar was gekomen.
Het waren niet alleen drummers die indruk maakten. Ook trompettist Avishai Cohen riep met zijn muziek emotie op. Bij hem was de muziek doorzichtig en breekbaar als Chinees porselein en hij speelde nummers van zijn in september uit te komen nieuwe cd. Van een andere orde was de minimal music van het trio van pianist Nik Bärtsch. Ritmische patronen werden continu herhaald waarbij kleine verschuivingen plaatsvonden die je naar binnen zogen en meesleepten, waarna de stevige funk van Sons of Kemet iedereen aan het dansen zette. (zie voor een uitgebreid verslag de blogs van *Jazzism*) J

Na een lange afwezigheid beter dan ooit. Bassist Jasper Høiby speelde een indrukwekkende set met zijn trio Phronesis.

De wonderschone notenkeuze van bassist Chris Morrissey, de lichte latin touch van pianist Fabian Almazan en het bitterzoet geluid van tenorsaxofonist Jason Rigby tilden drummer Mark Guiliana boven zichzelf uit

Minimaljazz van de Zwitserse pianist Nik Bärtsch: de verstilde subtiliteit leverde een bezwerend en onheilspellend concert op.

De keiharde funk van Shabaka Hutchings, saxofonist van Sons of Kemet, veranderde de foyer in een vrolijke danszaal.

Het festival werd geopend door Roy Hargrove die wat aarzelend naar zijn vorm zocht.

Concert- & festivaltips

Elk nummer tipt Kris Keijser bijzondere concerten en festivals.

Adam Ben Ezra

Foto: **Ezra Gozo Mansur**

Dutch Double Bass Festival

Voor het eerst wordt het Dutch Double Bass Festival georganiseerd in Den Haag. Initiator is James Oesi, zelf contrabassist. Zowel klassieke muziek, jazz als cross-over zijn vertegenwoordigd met namen als Gary Karr, John Patitucci en Dominic Seldis met zijn *West Side Story*. Het Rotterdams Philharmonisch Orkest speelt met de Venezolaanse bassist Edicson Ruiz. Nog meer namen zijn te vinden op ddbf.nl

20 en 21 mei - De Electriciteitsfabriek, Den Haag

Totó La Momposina

Music Meeting

Music Meeting biedt drie dagen lang de onontdekte pareltjes uit de wereldmuziek, jazz, afrolatin en fusion. Op het programma staan al de Colombiaanse Totó La Momposina, BCUC & Shabaka Hutchings uit Zuid-Afrika en Groot-Brittannië, het Orchestre Poly-Rythmo uit Benin en het Braziliaanse Satanique Samba Trio.
Voor alle info: musicmeeting.nl

3, 4 en 5 juni - Park Brakkenstein, Nijmegen

Ryan Teague

Rewire Festival

Rewire Festival is een van de meest avontuurlijke hedendaagse kunst- en muziekevenementen van Nederland. Het festival heeft een breed programma met de focus op hedendaagse elektronische muziek, neo-klassieke muziek, new jazz, experimentele pop en geluidskunst. Met onder anderen Slowdive, Swans, Daniel Lanois instrumental steel A/V, Helena Hauff, Wolf Eyes, Pharmakon, Aurora Halal, Jeff Mills & Tony Allen en Ryan Teague Ensemble.
Voor meer informatie: rewirefestival.nl

31 maart tot en met 2 april, diverse locaties Den Haag

Foto: **Jen G.**

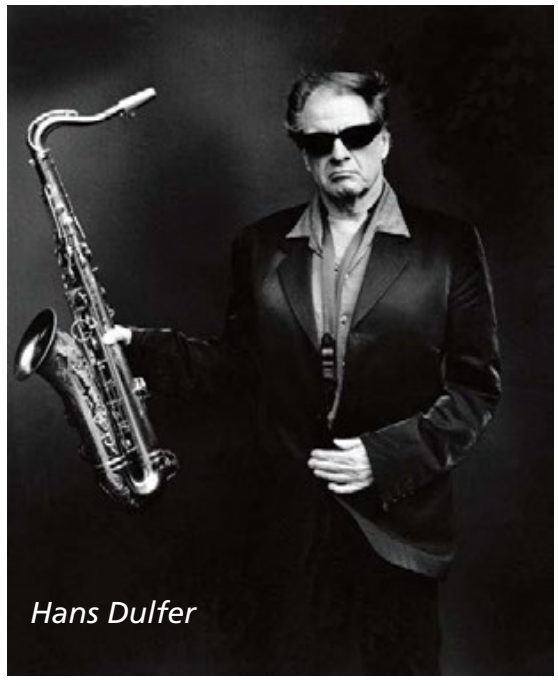

Hans Dulfer

Seabottom Jazz

Jazzfestival Seabottom Jazz bestaat 25 jaar. Dat wordt gevierd in Lelystad met een tweedaags indoorfestival. Met artiesten als Ruben Hoeke, Wouter Hamel, The Jig, Eva Almagor, Jennie Lena, Michiel Borstlap, Leona Philippo, Sinas, Alain Clark en Candy Dulfer. Aanrader voor elke muziekliefhebber!

24 en 25 maart - Agoratheater, Lelystad

Joe Bonamassa

De Amerikaanse bluesgitarist Joe Bonamassa is een van de grote gitaarhelden van dit moment. Hij is niet alleen live een sensatie, ook op zijn albums is het genieten geblazen van zijn bluesrock. Vorig jaar schitterde Bonamassa nog op North Sea Jazz met een indrukwekkende hommage aan de muziek van Clapton, Beck en Page. Nu groots in Ziggo Dome.

29 april - Ziggo Dome, Amsterdam

Joe Bonamassa

Foto: **Rick Gould**

Oumou Sangaré

De West-Afrikaanse diva terug! Oumou Sangaré met haar heldere stem, sensuele songs en lef. Haar succes is vooral te danken aan haar teksten die openlijk taboes doorbreken. Ze durft in haar nummers onderwerpen als gedwongen huwelijken en vrouwenbesnijdenis aan de kaak te stellen. Voor het eerst in acht jaar heeft Oumou Sangaré een nieuw nummer uitgebracht *Yere Faga* en toert ze door Nederland.

24 april - Muziekgebouw Eindhoven
25 april - De Oosterpoort, Groningen
26 april - Bimhuis, Amsterdam
29 april - LantarenVenster, Rotterdam

Oumou Sangare

Foto: **Benoit_Peverelli**

Fuse

Fuse is wellicht bekend van het televisieprogramma Podium Witterman. Het energieke zestal laat horen dat klassieke muziek niet saai hoeft te zijn. Het knappe van Fuse is dat ze verschillende muziekstijlen heel fris laten klinken. Ga dat zien en horen, en luister meteen ook hun debuutalbum *Studio*. Ze toeren dit voorjaar door het hele land.

Kijk voor speeldata op fusemusic.nl

Fuse

V.l.n.r.: Angelo Di Loreto, Philippe Lemm en Jeff Koch.

Philippe Lemm Trio

New York is de hoofdstad van de jazz. Dan is het logisch dat je als drummer naar die stad gaat om aan de Manhattan School Of Music te studeren. Gelukkig is Lemm voor een aantal concerten in Nederland met pianist Angelo Di Loreto en contrabassist Jeff Koch. Hun kersverse album *New Amsterdam* ademt de energie en de urgentie van New York, met composities die geworteld zijn in jazz en beïnvloed door klassiek en rock.

Kijk voor speeldata op philippelemm.com

Ad Bijleveld houdt ons op de hoogte van de nieuwste audio-ontwikkelingen.

Eén 'gat' en toch een twee-weg: LS50 Wireless met Uni-Q van KEF.

KEF luidspreker LS50 Wireless

Voor één gat gevangen

Heeft een sax voor de hoge en de lage tonen twee afzonderlijke gaten? Nee toch. Nou, de LS50 van KEF ook niet.

Al decennia geleden raakten de ingenieurs van het Britse luidsprekermerk ervan overtuigd dat hoge en lage tonen, afkomstig van een speaker, de oren vanuit dezelfde richting dienen te benaderen. Muziekinstrumenten doen dat immers ook, net als vocalisten trouwens.

Industrieel design

Het resultaat van die overpeinzingen is Uni-Q, een speakerunit waarbij de tweeter in het centrum van de woofer is gemonteerd. Kijken we naar deze LS50 Wireless dan vormen de 13 cm woofer met in het hart de 25 mm tweeter niets minder dan een stuk hoogwaardig industrieel design, dat in de loop der

De beide luidsprekers worden onderling verbonden met een meegeleverde netwerkkabel en de rechter herbergt alle ingangen, een uitgang voor een subwoofer en de bedieningstoetsen.

De set laat zich bedienen door middel van de tiptoetsen op de rechter luidspreker, de meegeleverde afstands-bediening, maar vooral de gratis app.

jaren stap voor stap door KEF werd geperfectioneerd. De LS50, een van de vele luidsprekersystemen waarin Uni-Q wordt toegepast, kon mede daarom alom op veel waardering rekenen. Een haarscherpe positionering van stemmen en instrumenten in het stereobeeld blijkt keer op keer de belangrijkste verdienste van deze geraffineerde speakeropstelling. Daarnaast dragen het ontwerp en de bouw van de kast in belangrijke mate bij aan de geluidskwaliteit, net als de elliptische, flexibele baspoort aan de achterzijde. Welnu, van die gewaardeerde LS50 is sinds kort een actieve uitvoering beschikbaar. Dat betekent niet alleen dat zowel de tweeter als de woofer door een eigen, krachtige, versterker wordt aangedreven. Nee, KEF past in beide luidsprekers twee hoogwaardige digitaal/analoogomzetters die ervoor zorgen dat de muziek optimaal wordt omgezet van digitaal naar analoog. De rechter luidspreker is bovendien voorzien van de in- en uitgangen plus de aanvullende elektronica die met name een weergave van draadloos aangeboden muziek mogelijk moet maken. Dat kan via de wifi en de bluetooth. Daarnaast is er een analoge ingang plus twee digitale: een optische en een elektrische in de vorm een USB-B interface. Met name op die laatstgenoemde ingang lieten we in het kader van deze bespreking ons oog vallen.

HD via USB

Het is langs die weg immers mogelijk van internet, in hoge kwaliteit betrokken registraties, in de meest optimale kwaliteit weer te geven. Daartoe verbinden we de computer door middel van een USB-kabel met de rechter luidspreker. Die wordt op zijn beurt op het lichtnet aangesloten en met behulp van de meegeleverde digitale kabel verbonden met de linker luidspreker. Tenslotte wordt ook die met het lichtnet verbonden. Vervolgens laat het titelstuk van *Inevitable Western* (The Bad Plus) precies horen wat we bedoelen. De bas start iets rechts van het midden, de piano vervolgens midden vóór en tenslotte iedere drum, ieder bekken haarscherp erachter. Een werkelijk formidabele detaillering. Hoewel de set vergezeld gaat van een fraaie afstands-bediening, doen we toch vooral een beroep op de door KEF gratis ter beschikking gestelde app. De speciaal voor deze luidsprekerset geschreven software biedt de mogelijkheid het klankbeeld nauwkeurig op smaak te maken. Zo vertellen we de luidsprekers hoe ze zijn geplaatst: vrij of tegen een muur, in een kast of op een standaard. Daarnaast kan bijvoorbeeld de bijdrage van de lage tonen gemakkelijk worden ingesteld. Vanuit de app laat muziek zich, vastgelegd op de smartphone of tablet zelf, dan wel op een computer of server, rechtstreeks naar deze KEF's sturen. De app zorgt er namelijk voor dat de LS50's via een korte, intelligente omweg in een handomdraai in het bestaande wifi-netwerk worden opgenomen.

Conclusie

De beide LS50 Wireless luidsprekers van KEF vormen samen in feite een complete hifi-installatie die, zeker in relatie tot de afmetingen van de luidsprekersystemen, voortreffelijk presteert. Het strakke laag, het briljante hoog, zonder een spoor van scherpte en natuurlijk die schitterende plaatsing van stemmen en instrumenten. Als we dan toch iets willen aanmerken: er werd geen medewerking verleend aan de weergave van de hoogwaardige dsd-bestanden op onze computer. J

KEF LS50 WIRELESS

Systeem:	open 2-weg, actief
versterkervermogen:	200 + 30 W per luidspreker
speaker units:	Uni-Q, 25 mm dome tweeter, 13 cm conuswoofer
ingangen:	wifi (dual band), bluetooth 4.0 (aptX), USB-B, digitaal (optisch), analoog (2x cinch), ethernet (LAN)
uitgang:	subwoofer
afmetingen (bxhxd):	200x300x308 mm
gewicht:	10 kg (links) en 10,2 kg (rechts)
setprijs:	€ 2.299,-

info: www.kef.com

Foto: **Joke Schot**

Mantels musthaves

Er zijn van die platen die je nu eenmaal moet hebben. Bassist, musicoloog, presentator en jazzspecialist Hans Mantel maakt een keuze uit een enorme stapel *must have* jazzschijven. Hij bespreekt de muziek en zoekt naar het verhaal achter de opnames.

Deel #37

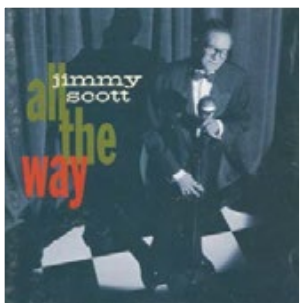

Jimmy Scott
All The Way
New York City,1991
Sire/Warner Bros./Blue Horizon 9 26955-2

Aan zanger Jimmy Scott was zo ongeveer alles bijzonder. Hij was opvallend klein van gestalte en had een onverwacht hoog stemgeluid, waardoor sommige luisteraars die er niet mee bekend zijn, zich er soms even van moeten vergewissen dat het hier echt om een man gaat. Als die stap eenmaal genomen is, kun je je gaan concentreren op de muziek en dan openbaart zich wat Scott in de late jaren veertig en vroege jaren vijftig tot een van de grootste sterren onder de zwarte bevolking in Amerika maakte. Zijn platen waren hits in de jukeboxen van de zwarte wijken en hij zou een beslissende invloed gaan hebben op veel zwarte vocalisten uit de volgende generaties zoals Nancy Wilson, Marvin Gaye en Stevie Wonder, die allen hun grote bewondering voor Jimmy Scott hebben uitgesproken. De in 1925 in Cleveland, Ohio geboren Scott begon al op vroege leeftijd te reizen met verschillende zwarte bands door het midden en het zuiden van de Verenigde Staten en kreeg in 1948 de kans om bij de band van vibrafonist Lionel Hampton te komen. Daarmee nam hij ook zijn eerste hit op: *Everybody's Somebody's Fool*. Tegen die tijd had Scott al de stijl en aanpak ontwikkeld die hem zo beroemd zouden maken: het zingen van ballads op een volstrekt unieke manier die zo indringend en overtuigend was dat je er kippenvel van kreeg. Quincy Jones, die toen als trompettist bij Hampton in het orkest zat, zei: "Het was dramatisch als Jimmy begon te zingen. Hij stond daar dan met enigszins opgetrokken schouders en zijn hoofd licht naar één kant gebogen. Hij zong zoals je een blaasinstrument speelt; met het melodische concept van een blaasinstrument. Het is een erg emotionele stijl die doordringt in je ziel. *Jimmy used to tear my heart out every night*."
Alle mogelijkheden dus om een wereldster te kunnen worden, zou je zeggen. Maar het lot besliste anders en Jimmy kwam in een maalstroom terecht van verkeerde beslissingen, kwaadwillende managers en louche platenbonzen. Met de belofte van meer geld, tekende Scott tegen het begin van de jaren vijftig bij het Roost-label en maakte een aantal opnamen waarvoor hij nooit zou worden betaald.
Gedesillusioneerd keerde hij de muziek de rug toe, totdat hij in 1955 werd overgehaald om te tekenen bij het fameuze Savoy-label. Daar werd hij echter door door de baas van het label in een wurgcontract getrokken dat hem feitelijk twintig jaar weg zou houden van de muziekscene. Begin zestiger jaren had ook Ray Charles een plaat met Scott opgenomen. Hij was groot fan van Scott en had voor dit project de allerbeste arrangeurs en musici gecontracteerd. De resultaten waren subliem, maar de opnamen konden niet worden uitgebracht omdat Savoy claimde dat Scott nog steeds bij hen onder contract was en met een rechtszaak dreigde. Er werden door Jimmy Scott in de jaren daarna nog wel wat andere platen opgenomen, maar die bleven allemaal onder de radar; deels omdat Savoy bleef tegenwerken. Het leek erop dat Scotts loopbaan ten einde was gekomen.
Tegen het midden van de jaren tachtig ging Jimmy weer optreden, aangespoord door zijn vrouw Earlene, maar er was niet veel om naar terug te keren. De muziek en de scene waren veranderd en geen enkele maatschappij wilde een plaat met Jimmy maken. Desondanks drukte hij door en trad hij op in bedenkelijke achterafclubs in Newark en Harlem.
Toen was er ineens de ommekeer. Door fans en bewonderaars als Lou Reed, r&b-koningin Ruth Brown en acteur Joe Pesci, begon men weer notie van Jimmy Scott te nemen en het ene succes begon het andere in een steeds sneller tempo op te volgen. Uiteindelijk was Jimmy 66 toen hij *All The Way* opnam, het grootste meesterstuk van zijn comeback.
Jimmy Scott is hier nog vol bij stem. Er zit nu alleen iets doorleefds onder dat soms een verlammende, bleke eenzaamheid laat doorklinken en op andere momenten een weldadig soort berusting laat horen. Dat staat dan weer allemaal tegen de achtergrond van de typische Jimmy Scott aanpak: ongelooflijk soulvolle interpretaties van ballads, meestal van het '*lucky number 13*'-soort, die zo indringend en eerlijk worden vertolkt dat het je de adem beneemt. Net als bij een blaasinstrument in een ballad hebben de lange noten bij Jimmy Scott een verrassend langzaam vibrato en soms, ook weer typisch voor Scott, zijn de lange noten messcherp en loepzuiver en helemaal zonder vibrato; iets dat een heel indringend effect heeft.
Met name dit laatste aspect had op de jonge Nancy Wilson grote invloed. Ze stak haar schatplichtigheid aan hem dan ook nooit onder stoelen of banken: "*No Jimmy Scott, no me*." Het geheim van Jimmy Scott zit hem dus in de ongelooflijk mooie en soulvolle timing en frasering met dat trage vibrato, waarbij de melodie grotendeels intact wordt gelaten. Op die plaatsen waar Scott een andere noot kiest, zoekt hij niet naar de noten uit de *upper structure* van de akkoorden, maar naar de noten die essentiëel zijn bij de bewegingen van de middenstemmen in de harmonie. Alles wordt gearticuleerd met een onwaarschijnlijke precisie die desondanks heel terloops lijkt. Omdat de tempo's op al de stukken zo laag liggen is heel goed te horen wat Scott aan het zingen van een ballad altijd zo belangrijk vond en waar het wat hem betreft allemaal om ging: "*You gotta really tell that story.*" Puur en simpel.
De plaat staat vol met allemaal supermooie en heel mooi gearrangeerde ballads, waarbij *All The Way, Everytime We Say Goodbye, At Last* en *Embraceable You* de topstukken zijn.
De ritmesectie bestaat uit pianist Kenny Barron, bassist Ron Carter en drummer Grady Tate. De saxofoonsolo's zijn van David '*Fathead*' Newman en het geheel wordt aangevuld door een smaakvol strijkersgroepje. Van alles wat Jimmy Scott in zijn leven heeft opgenomen is dit een onbetwist meesterwerk. Jimmy Scott is geen populaire mix van allerlei vocaltruukjes en -invloeden. Dit is puur en onverdund. Geen laf roze cocktailtje met een rietje en een parapluutje erin. Dit is het muzikale soulequivalent van een vol glas absint van 75%, zonder ijs of water. Even doorkomen, maar dan heb je ook wat en wil je nooit meer wat anders. Ray Charles zei het al: *"Jimmy had soul way back when people weren't usin' the word."*

Hans Mantel
info@hansmantel.com

De Jazz Not Jazz 10 zet de tien meest invloedrijke en actuele platen op het gebied van jazz op een rij. Niet gebaseerd op verkoopcijfers, maar op de smaak van de voorhoede van de vaderlandse jazzscene. Dj's, organisatoren, programmeurs, muzikanten, programmamakers en journalisten bevolken het colofon. Jazz wordt door ons zo breed mogelijk benaderd. Daarom misstaan soul, funk, blues, world, broken beats, hiphop en singer-songwriters niet in de lijst. Kortom: de Jazz Not Jazz 10 is jouw barometer in een muzikaal omvangrijk landschap. Met naast gevestigde namen meer dan genoeg ruimte voor nieuwe initiatieven.

JAZZ NOT JAZZ /#02

#1: Thundercat Drunk *(Brainfeeder)*

Nieuw! Deze lijst is ook te beluisteren op Spotify. Zoek naar Jazzism.

2. Miles Mosley
Uprising (World Galaxy)

3. Maarten Hogenhuis
Mimicry (eigen beheer)

4. Nate Smith
Kinfolk: Postcards From Everywhere (Ropeadope)

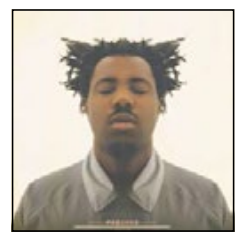

5. Sampha
Process (Young Turks)

6. Craig Taborn
Daylight Ghosts (ECM)

7.LABtrio
Nature City (Outhere)

8. Bruut!
Superjazz (Dox)

9. Omar
Love In Beats (Freestyle)

10. Estafest
Bayachrimae (BMC)

Tjonge, bassist **Thundercat** (Stephen Bruner) gaat op zijn nieuwe Brainfeeder-album helemaal los met zijn gasten: van Michael McDonald en Kenny Loggins via Kendrick Lamar naar Flying Lotus, Kamasi Washington en Pharrell. Met deze sterrencast tolt *Drunk* direct naar de hoogste plank. Nog meer goed nieuws. De fantastische zanger, bassist en componist **Miles Mosley** is een van de oprichters van het West Coast Get Down-collectief waaruit Kamasi voort is gekomen. Hij heeft met *Uprising* een killer van een album afgeleverd. Een plaat met volop hart, ziel en maatschappelijke visie. Ook in ons land timmert een generatie nieuwe jazzos aan de weg, met historisch besef en een frisse eigentijdse aanpak. Altsaxofonist **Maarten Hogenhuis** is er een van. Hij is actief in zowel BRUUT! als Krupa & The Genes, maar ook onder eigen naam overtuigt hij op zijn tweede album. Dan **Nate Smith**, vaste Kneebody-drummer en sideman van onder anderen Dave Holland en Chris Potter. Hij weet op zijn debuutplaat moderne jazzcomposities te mengen met invloeden uit de r&b en hiphop en maakt daarmee een krachtig statement. **Sampha** leverde onder meer vocale bijdragen aan albums van Solange en Frank Ocean. Nu debuteert hij sterk met zijn even experimentele als elektronische soul, die poetisch overkomt: een blijvertje. Pianist **Craig Taborn** heeft zijn derde ECM-album afgeleverd. Hij maakt indruk met zijn spel dat wordt beïnvloed door klassieke muziek met gracieuze melodieën en subtiele elektronica. **LABtrio** bestaat tien jaar en breekt nu goed door met dit nieuwe album. Met drummer Lander Gyselinck van STUFF. staat het avontuur voorop en wordt vormvast en met speels gemak geput uit jazz, pop, elektronica, klassiek en impro. En hoorden we eerder niet **BRUUT!** langskomen? De superjazz van dit kwartet is door de jaren heen gegroeid door zoveel mogelijk te spelen. Dat is te horen op het hechte nieuwe album, dat even creatief als dansbaar is. Tot slot: **Omar**, de stem waar Stevie Wonder en Badu zwaar fan van zijn, maar die nog niet tot het grote publiek is doorgedrongen. Gaat daar iets aan veranderen? Met *Love In Beats* legt de zanger de lat alvast hoog voor dit jaar, heel hoog. Als hekkesluiter het improkwartet **Estafest** dat de krachten van vier groten bundelt: Goudsmid, Van Vliet, Van Geel en Erker. Met dit in Hongarije opgenomen album laat die horen dat de nieuwe jazz ook hier leeft als nooit tevoren.

Paul Evers

COLOFON JAZZNOTJAZZ10
Aan deze editie van de JazzNotJazz10 werkten mee: Frank van Berkel (Jazz Int.) Mike Bindraban (Het Concertgebouw Amsterdam/ GoodMusicCompany), Frank Bolder (LantarenVenster/NSJF), Jaap Brienen (Dj), Benny Clasier (KAAP), Guido van Dieren (Bird/ NSJClub), Koen Graat (Jazz in Duketown, Verkadefabriek), Sander Grande (Mojo/NSJF), Jean-Paul Heck (Jazzism, Soundz), Phil Horneman (Wicked Jazz Sounds), Dick Hovenga (Jazzism), Guy van Hulst, (TivoliVredenburg), Gijsbert Kamer (Volkskrant), Pieter Koten (KAAP), Marcel Kranendonk (Jazz Enter), Amanda Kuyper (NRC), Huub van Riel (BIMhuis), Davey van Robays (Gent Jazz), Monte la Rue, Niels Nieuborg (NSJClub), Onno Post (LantarenVenster), Etienne de Smet (jazz030.nl), Tim Sprangers (Volkskrant), Martijn Soetens (NPO Radio 2 Soul & Jazz), Bartho van Straaten (Paradox), Merijn Tiemessen (Sublime FM), Arie Verstegen (De Boerderij)

Selectie individuele lijstjes

MIKE BINDRABAN (GOOD MUSIC COMPANY, HET CONCERTGEBOUW AMSTERDAM)
1. Plaistow - *Live At Bimhuis* (DYFL/Plaistow)
2. Nate Smith - Kinfolk: *Postcards From Everywhere* (Ropeadope)
3. Kneebody - *Anti-Hero* (Motéma)
4. Matthew Stevens - *Preverbal* (Ropeadope)
5. Cameron Graves - *Planetary Prince* (Mack Avenue)
6. Phronesis/Arguëlles/Frankfurt Radio Big Band - *Behemoth* (Edition)
7. Spero/Feraud/Mitchell - *Polyrhythmic* (eigen beheer)
8. DJ Harrison - *Tape Cookies 2* (eigen beheer)
9. The 4 Korners - *Portal Of Gold* (Ropeadope)
10. Red Snapper - *Prince Blimey Expanded Edition* (Warp)

FRANK BOLDER (LANTARENVENSTER, NORTH SEA JAZZ FESTIVAL)
1. Shai Maestro - *The Stone Skipper* (Sound Surveyor)
2. Nate Smith - *Kinfolk: Postcards From Everywhere* (Ropeadope)
3. Angles 9 - *Disappeared Behind The Sun* (Clean Feed)
4. Maarten Hogenhuis - *Mimicry* (eigen beheer)
5. Peter Evans Quintet - *Genesis* (More Is More)
6. Guillaume Perret - *Free* (Kakoum)
7. Theo Bleckmann - *Elegy* (ECM)
8. LABtrio - *Nature City* (Outhere)
9. Omer Klein - *Sleepwalkers* (Warner)
10. Melingo - *Anda* (World Village/Harmonia Mundi)

JAAP BRIENEN (DJ, PROGRAMMAMAKER)
1. Thundercat - *Drunk* (Brainfeeder)
2. Miles Mosley - *Uprising* (World Galaxy)
3. Jose James - *Love In A Time Of Madness* (Blue Note)
4. Bruut! - *Superjazz* (Dox)
5. Tuxedo - *Fux With The Tux* ep (Stones Throw)
6. Sampha - *Process* (Young Turks)
7. Fay Claassen - *Luck Child* (Challenge)
8. Thievery Corporation - *The Temple Of I & I* (ESL)
9. Tinariwen - *Elwan* (Wedge)
10. Tentempiés - *A Mi Propio Paso* (PIAS)

GUIDO VAN DIEREN (BIRD, NSJCLUB)
1. Sampha - *Process* (Young Turks)
2. Tinariwen - *Elwan* (Wedge)
3. Morrissey/White - *Gentlewoman, Ruby Man* (Glassnote)
4. Miles Mosley - *Uprising* (World Galaxy)
5. LABtrio - *Nature City* (Outhere)
6. Valerie June - *The Order Of Time* (Concord)
7. Loyle Carner - *Yesterday's Gone* (AMF)
8. Gabriel Garzon Montano - *Jardin* (Stones Throw)
9. Vibration Black Finger - *Blackism* (Enid)
10. Criolo - *Ainda Há Tempo* (Stern's Music)

SANDER GRANDE (MOJO, NORTH SEA JAZZ FESTIVAL)
1. Miles Mosley - *Uprising* (World Galaxy)
2. Nate Smith - *Kinfolk: Postcards From Everywhere* (Ropeadope)
3. Maarten Hogenhuis - *Mimicry* (eigen beheer)
4. Becca Stevens - *Regina* (GroundUp)
5. Somi - *Petite Afrique* (Sony)
6. Ben Wendel - *What We Bring* (Motema)
7. Thundercat - *Drunk* (Brainfeeder)
8. Chris Thile & Brad Mehldau (Nonesuch)
9. Guillaume Perret - *Free* (Kakoum)
10. Omer Klein - *Sleepwalkers* (Warner)

PHIL HORNEMAN (WICKED JAZZ SOUNDS)
1. Thundercat - *Drunk* (Brainfeeder)
2. Omar - *Love In Beats* (Freestyle)
3. Matt Martians - *The Drum Chord Theory* (Three Quarter)
4. Henry Wu - *Deep In The Mudd* ep (Eglo)
5. Lord Echo - *Harmonies* (Soundway)
6. Victor Assis Brasil - *Toca Antonio Carlos Jobim* (Far Out)
7. Wayne Snow - *Freedom TV* (Tartelet)
8. Daymé Arocena - *Cubafonia* (Brownswood)
9. Nate Smith - *Kinfolk: Postcards From Everywhere* (Ropeadope)
10. Courtney Pine - *Black Notes From The Deep* (Freestyle)

DICK HOVENGA (JAZZISM, WRITTEN IN MUSIC)
1. Jef Neve - *Perfect Spirit Control* (Universal)
2. Chris Thile & Brad Mehldau (Nonesuch)
3. Phronesis/Arguëlles/Frankfurt Radio Big Band - *The Benemoth* (Edition)
4. Tony Moreno Quintet - *Short Stories* (Mayimba Jazz)
5. Colin Vallon Trio - *Danse* (ECM)
6. Dayme Arocena - *Cubafonia* (Brownswood)
7. LABtrio - *Nature City* (Outhere)
8. Philippe Baden Powell - *Notes Over Poetry* (Far Out)
9. Nicolas Kummert - *La Diversite* (Edition)
10. Stuart McCallum & Mike Walker - *The Space Between* (Edition)

GUY VAN HULST (TIVOLI/VREDENBURG)
1. LABtrio - *Nature City* (Outhere)
2. Guillaume Perret - *Free* (Kakoum)
3. John Abercrombie Quartet - *Up and Coming* (ECM)
4. Miguel Zenon - *Tipico* (Miel)
5. Noah Preminger - *Meditations On Freedom*
6. James Brandon Lewis Trio - *No Filter* (BNS)
7. Camilla George Quartet - *Isang* (Ubuntu Music)
8. Colin Vallon Trio - *Danse* (ECM)
9. Glerum - *Omnibus* (Favorite)
10. Eva Risser - *White Desser Orchestra* (Clean Feed)

GIJSBERT KAMER (VOLKSKRANT)
1. Bruut! - *Superjazz* (Dox)
2. Morten Schantz - *Godspeed* (Editions)
3. Migos - *Culture* (Warner)
4. Miles Mosley - *Uprising* (World Galaxy)
5. Estafest - *Bayachrimae* (BMC)
6. Chris Thile & Brad Mehldau (Nonesuch/Warner)
7. Div. Artiesten - *Love Has Been Good To Me The Songs of Rod McKuen* (ACE/V2)
8. Rhiannon Giddens - *Freedom Highway* (Nonesuch/Warner)
9. John Abercrombie Quartet - *Up And Coming* (ECM)
10. Krokofant - *Krokofant III* (Rune Grammofon)

PIETER KOTEN / BENNY CLAEYSIER (KAAP)
1. Craig Taborn - *Daylight Ghosts* (ECM)
2. Soweto Kinch - *Nonagram* (Uprize)
3. Carlos Bica & Azul - *More Than This* (Clean Feed)
4. Rawfishboys - *Fengling* (W.E.R.F.)
5. Colin Vallon Trio - *Danse* (ECM)
6. Heleen Van Haegenborgh & Christian Mendoza - *Copper* (W.E.R.F.)
7. Theo Bleckmann - *Elegy* (ECM)
8. Guillaume Perret - *Free* (Kakoum)
9. Glits - *Getting Lost In Tiny Spaces* (El Negocito)
10. Thundercat - *Drunk* (Brainfeeder)

MARCEL KRANENDONK (JAZZ ENTER, NACHT VAN DE JAZZ)
1. Orchestre National de Jazz & Olivier Benoit - *Europa Rome* (ONJ)
2. Oles Brothers & Antoni Gralak - *Primitivo* (ForTune)
3. Ivo Perelman - *The Art Of The Improv Trio, Vol. 1-6* (Leo)
4. Kris Davis - *Duopoly* (Pyroclastic)
5. Parker/Barrett/Vatcher - *On Growth And Form* (Sound Anatomy)
6. Jean Dousteyssier Post K - *Post K* (ONJ)
7. Gorilla Mask - *Iron Lung* (Clean Feed)
8. Mats Gustafsson & Craig Taborn - *Ljubljana* (Clean Feed)
9. Peter Evans - *Lifeblood* (More is More)
10. Black Merlin - *Hipnotik Tradisi* (Island of the Gods)

AMANDA KUYPER (NRC)
1. Maarten Hogenhuis - *Mimicry* (eigen beheer)
2. Craig Taborn - *Daylight Ghosts* (ECM)
3. Bruut! - *Superjazz* (Dox)
4. Estafest - *Bayachrimae* (BMC)
5. Celine Cairo - *Free Fall* (HCTR)
6. Fay Claassen - *Luck Child* (Challenge)
7. Donny McCaslin - *Beyond Now* (Motéma)
8. Marzio Scholten - *We Never Left Town* (eigen beheer)
9. Sampha - *Process* (Young Turks)
10. Childish Gambino - *Awaken My Love* (Caroline)

NIELS NIEUBORG (NORTH SEA JAZZ CLUB)
1. Hugh Masekela - *No Borders* (Universal)
2. Thundercat - *Drunk* (Brainfeeder)
3. Philippe Baden Powell - *Notes Over Poetry* (Far Out)
4. Awa Poulo - *Poulo Warali* (Awesome Tapes From Africa)
5. Ronald Bruner Jr - *Triumph* (Alpha Pup)
6. Oumou Sangare - *Mogoya* (A+LSO)
7. Karriem Riggins - *Headnod Suite* (Stonesthrow)
8. Morrissey/White - *Gentlewoman, Ruby Man* (Glassnote)
9. Tinariwen - *Elwan* (Wedge)
10. Sinkane - *Life & Livin It* (City Slang)

ONNO POST (LANTARENVENSTER, MUZIEKWEB.NL)
1. Nate Smith - *Kinfolk: Postcards From Everywhere* (Ropeadope)
2. Vibration Black Finger - *Blackism* (Enid)
3. Kneebody - *Anti-Hero* (Motéma)
4. Miles Mosley - *Uprising* (World Galaxy)
5. Gabriel Garzon Montano - *Jardin* (Stones Throw)
6. Thundercat - *Drunk* (Brainfeeder)
7. Omar - *Love In Beats* (Freestyle)
8. Ronald Bruner Jr. - *Triumph* (World Galaxy)
9. Collocutor - *The Search* (On the Corner)
10. Eric Lau - *Examples* (First Word)

DAVY VAN ROBAYS (GENT JAZZ)
1. Sampha - *Process* (Young Turks)
2. Thundercat - *Drunk* (Brainfeeder)
3. Craig Taborn - *Daylight Ghosts* (ECM
4. LABtrio - *Nature City* (Outhere)
5. Miguel Zenon - *Tipico* (Miel)
6. Bonobo - *Migration* (Ninja Tune)
7. Miles Mosley - *Uprising World* (Galaxy)
8. Kneebody - *Anti-Hero* (Motéma)
9. Theo Bleckmann - *Elegy* (ECM)
10. Max Richter - *Three Worlds: Music From Woolf Works* (D. Grammophon)

MONTE LA RUE (JAZZ DELUXE)
1. The Seshen - *Flames & Figures* (Tru Thoughts)
2. Thievery Corporation - *The Temple The Temple Of I & I* (ESL)
3. The Olympians - *The Olympians* (Daptone)
4. Kabanjak - *The Dooza Tapes Vol. 1* (Switchstance)
5. Reiner Witzel - *Steppin' Up* (Unique)
6. Manu Delago - *Metromonk* (Tru Thoughts)
7. Bahama Soul Club - *Havana '58* (Buyu)
8. FloFilz - *Scenario* (Melting Pot)
9. Soul Basement - *What We Leave Behind* (ITI)
10. Lee Fields & The Expressions - *Special Night* (Big Crown)

GILLES DE SITTER (JAZZ INTERNATIONAL ROTTERDAM)
1. Morten Schantz - *Godspeed* (Edition)
2. Koeniverse 3 ft. Joris Roelofs - *Two Cities* (eigen beheer)
3. The BvR Flamenco Big Band - *Luz De Luna* (eigen beheer)
4. Maarten Hoogenhuis - *Mimicry* (eigen beheer)
5. Craig Taborn - *Daylight Ghosts* (ECM)
6. Jim Black - *Malamute* (Intakt)
7. Marzio Scholten - *We Never Left Town* (eigen beheer)
8. Motif - *My Head is Listening* (Clean Feed)
9. Ralph Towner - *My Foolish Heart* (ECM)
10. Theo Blackmann - *Elegy* (ECM)

MARTIJN SOETENS (NPO RADIO 2 SOUL & JAZZ)
1. Thundercat - *Drunk* (Brainfeeder)
2. Gabriel Garzon Montano - *Jardin* (Stones Throw)
3. Jordan Rakei - *Cloak* (4101)
4. Peter Silberman - *Impermanence* (Anti-)
5. Miles Mosley - *Uprising* (World Galaxy)
6. Morrissey/White - *Gentlewoman, Ruby Man* (Glassnote)
7. Erasmo Carlos - *Erasmo Carlos E Os Tremendous* (Light In The Attic)
8. Johnnyswim - *Georgica Pond* (Big Picnic)
9. Delicate Steve - *This Is Steve* (Anti-)
10. Omar - *Love In Beats* (Freestyle)

BARTHO VAN STRAATEN (MUZIEKPODIUM PARADOX)
1. Tarkovsky Quartet - *Nuit Blanche* (ECM)
2. Maarten Hogenhuis - *Mimicry* (eigen beheer)
3. Cyrille Aimée - *Let's Get Lost* (Mack Avenue)
4. Estafest - *Bayachrimae* (BMC)
5. Becca Stevens - *Regina* (GroundUp)
6. Matteo Mijderwijk - *To Move* (Excelsior)
7. Die Anarchistische Abendunterhaltung - *Hineininterpretierung* (Waste My)
8. Carlos Bica & Azul - *More Than This* (Clean Feed)
9. Craig Taborn - *Daylight Ghosts* (ECM)
10. LAB trio - *Nature City* (Outhere)

MERIJN TIEMESSEN (SUBLIME FM)
1. Sampha - *Process* (Young Turks)
2. John Mayer - *The Search For Everything: Wave One* (Columbia)
3. Omar - *Love In Beats* (Freestyle)
4. Jeangu Macrooy - *High On You* (Unexpected)
5. Thundercat - *Drunk* (Brainfeeder)
6. Arthur Verocai - *No Voo Do Urubu* (Selo)
7. Imany - *The Wrong Kind Of War* (Think Zik)
8. TenTemPiés - *A Mi Propio Paso* (PIAS)
9. Jamiroquai - *Automaton* (Universal)
10. Bonobo - *Migration* (Ninja Tune)

Cd's

John Abercrombie Quartet
Up And Coming
ECM Records
MODERN JAZZ
***

Bij zijn laatste duoconcerten in Nederland liet gitarist John Abercrombie een tamelijk uitgebluste indruk achter. Het betrof een samenwerking met pianist Marc Copland die zich overigens wel aan de malaise wist te onttrekken. Op *Up And Coming* is Copland wederom van de partij, net als bassist Drew Gress en drummer Joey 'Killer' Baron. Abercrombie heeft een fenomenale staat van dienst, maar ook op dit nieuwe album is het goed zoeken naar wat vonken van het heilige vuur. Niet dat er geen mooie stukken op staan. Zo is *Joy* een prachtige, mysterieuze opener. Maar een mediumtemponummer als *Sunday School* kabbelt daarentegen met weinig dynamiek richting slotnoten. Daarbij blinken de thema's van Abercrombie nu ook niet meteen uit in originaliteit.
Koen Graat

Theo Bleckmann
Elegy
ECM Records
MODERN CREATIVE
****1/2

Bij mannelijke jazzvocalisten gaat het al snel over crooners. De Duits/Amerikaanse zanger Theo Bleckmann vormt daarop een prettige uitzondering. Hij swingt niet en is er allerminst op uit om te pleasen, wat overigens niet betekent dat hij het zoekt in extreme expressie. Bleckmann zingt met de helderheid van een klassiek geschoolde vocalist, ook in zijn improvisaties. Met de energieke groep Kneebody bracht hij al eens een programma met bewerkingen van componist Charles Ives en ook mensen als Steve Coleman en Ambrose Akinmusire nodigden hem uit op hun albums. *Elegy* is Bleckmanns' ECM-debuut als bandleider, opgenomen met onder anderen pianist Shai Maestro en drummer John Hollenbeck. Zoete, dromerige melodieën vinden hun weg in een nummer als *To Be Shown*, maar monden in *Elegy* uit in wrijvende klanken die een unheimisch gevoel oproepen. Een hoogst origineel album van een van de meest bijzondere (jazz)vocalisten van het moment.
Koen Graat

Eric Bibb
Migration Blues
DixieFrog
BLUES
****1/2

De in Scandinavië wonende Amerikaanse bluesman Eric Bibb is een hardwerkend mens. Hij brengt al jarenlang minstens een plaat per jaar uit en reist ondertussen voortdurend de wereld over voor concerten. Daarbij is hij bijzonder sociaal bewogen. Dat blijkt uit vrijwel zijn hele repertoire, maar wel uiterst pregnant op *Migration Blues*, zijn meest recente release. Door middel van zijn kenmerkende akoestische blues en zijn warme stem, maakt hij een vergelijking tussen de honderdduizenden *sharecroppers* die begin vorige eeuw de katoenplantages verlieten voor een onzeker bestaan in Chicago en de huidige vluchtelingenstroom. Vluchtelingen zijn geen 'probleem', maar dappere mensen die barre omstandigheden ontvluchten in ruil voor een beter bestaan, wil hij maar zeggen. In titels als *Refugee Moan, Prayin' For Shore* en Woody Guthries aloude, maar niet minder actuele, *This Land Is Your Land* spoort Bibb ons aan om de ogen te openen en in te zien dat wereld van ons allemaal is. Blues met een missie, kortom.
Dietmar Terpstra

Champion Jack Dupree
Live At Rockpalast – Cologne 1980 (DVD)
MIG/Suburban
BLUES
***1/2

Vijfentwintig jaar geleden is het alweer dat Champion Jack Dupree het gevecht tegen kanker verloor. Het Duits Made In Germany (MIG) heeft nu deze liveopname van het legendarische Rockpalast vanonder het stof vandaan gehaald. Dupree woonde per slot van rekening al sinds 1959 in Europa, om de racistische vernederingen in zijn geboorteland te ontlopen. Dupree was een barrelhousepianist pur sang, die entertainment, flauwe en schuine grappen en de blues naadloos in elkaar over kon laten gaan. Dat is ook te horen en te zien op deze release, waar hij krakers als *One Bourbon, One Scotch And One Beer* (inclusief wat bescheten

Phronesis
The Behemoth
Edition Records
JAZZ
****

De samenwerking tussen Phronesis en de Frankfurt Radio Big Band dateert van het najaar van 2015 toen ze samen optraden in de Guildhall School tijdens London Jazz. Dat heeft geleid tot deze studio-opnamen, met klinkend resultaat. De enorme drive die bassist Jasper Høiby, pianist Ivo Neame en drummer Anton openbaren wordt door de Big Band weergaloos opgevolgd. Julian Argüelles schreef prachtige arrangementen die de Phronesis-composities een verrassende, vaak flink met latin elementen doorspekte wending geven. *The Behemoth* bevat een fraaie setlist met werk van al hun albums met een lichte voorkeur voor *Life To Everything* en het laatste album *Parallax*. Argüelles heeft de ingewikkelde klus om de geniaal doorvlochten composities van Phronesis met flair en klasse naar een big band-geluid om te zetten indrukwekkend geklaard. *The Behemoth* is een droomalbum, rijk in spel en klankkleur. Luister naar toptracks als *Stillness*, *Herne Hill* of *Urban Control*, niet alleen die killer bassline maar ook het prachtige nieuwe intro dat Eger schreef, en verlies je in dat wat jazz zo bijzonder maakt.
Dick Hovenga

V.A.
Bobo Yéyé, Belle Epoque in Upper Volta
Numero Group U.S./Konkurrent
AFROJAZZ
*****
Florent Mazzoleni, auteur van magistrale boeken over muziek uit West-Afrika, heeft 't hem weer geflikt. Nu met *Bobo Yéyé*, een fascinerend verslag in muziek en beeld van de populaire muziek uit de handelsstad Bobo Dioulassso in Opper Volta, het huidige Burkina Faso. Het fraai vormgegeven hardcover boekwerkje kent 176 pagina's Burkinese muziekgeschiedenis. Ongekunstelde zwartwit foto's van *Studio Sory Sanlé* schetsen de muziekscene van Bobo vanaf 1960 tot aan de staatsgreep in 1983. Alle groepen op deze trilogie kreeg hij voor zijn lens. De belangrijkste, Orchestre Volta-Jazz en Coulibaly Tidiani et l' Authentique Orchestre Dafra Star hebben hun eigen cd. Deel drie is een showcase van het met militaire precisie spelende orkest Les Imbattables Léopards. Volta-Jazz vermengt Cubaanse dansklassiekers, Franse pop, pachanga en Congolese rumba. Kringelende gitaren sturen samen met vette percussie en dito blazers menig track onverbiddellijk richting dansvloer, met het joyeuze *Air Volta* als flitsende takeoff. Dafra Star, de band van ex-Volta Jazz-zanger Coulibaly, laat toetsenpartijen alterneren tussen orgeltjes en traditionele balafoon. Het gaat wonderwel samen met gitaarklanken en donderende percussie en geeft een buitengemeen aanstekelijke sound. Het militaire orkest van de onverslaanbare luipaarden gaat in hoog tempo aan de haal met de derde cd, waarbij ook disco-invloeden en latin funk te horen zijn. Zo zorgen 37 pareltjes op 45 toeren dat je perplex staat van de creativiteit van deze muzikale explosie uit dit onontsloten gebied.
Pieter Franssen

publieksparticipatie) en *Drinkin' Wine Spo-Dee-O-Dee* moeiteloos afwisselt met een intens droeve blues als *Schooldays*, waarin hij verhaalt over zijn jeugd in een door de KKK getekende omgeving. Voor kenners is dit misschien niet zo'n heel interessante opname, voor wie wil weten hoe de blues in de kroeg kon klinken is dit een fijne release.
Dietmar Terpstra

The Core Trio Featuring Matthew Shipp
Live
Evil Rabbit/ToonDist
IMPRO
****
Het Core Trio uit Houston richt zich op samenwerkingsprojecten met gastmusici. Dit is het tweede album met pianist Matthew Shipp na de zelf uitgegeven studio-lp op FreeBass Productions. Nu is het een liveopname, eveneens uit 2014, opgenomen in de Ovations Night Club in Houston. Het trio van Seth Paynter (tenorsax), Thomas Helton (contrabas) en Joe Hertenstein (drums) vormt een organische eenheid die vloeiend en schijnbaar moeiteloos spontane improvisaties voortbrengt. Dat gebeurt zonder technische borstklopperij en met veel gevoel voor dynamiek. De muziek komt in golven op je af. Shipps bijdragen zijn gericht op het groepsproces en mooi complementair. Toch weet de pianist met zijn vaak percussieve spel ook in deze context op te vallen door zijn gevoel voor tegenwicht en interventie. De twee lange stukken zijn voorbeelden van aangenaam pretentieloze, voortborrelende impro die nooit aan spanning verliest.
Ken Vos

Miguel Crozzoli-Pablo Díaz
Tierra
Nendo Dango Records
IMPRO
****
Miguel Crozzoli is een Argentijnse tenorsaxofonist en fluitist die in Ierland woont. Met landgenoot en drummer Pablo Diaz nam hij *Tierra* in Buenos Aires op. De titel verwijst naar de ambigue relatie van de mens met de aarde. De muziek lijkt geheel geïmproviseerd en doet qua opzet denken aan het werk van Rashied Ali met Frank Lowe die ook graag aan de etnische wortels van hun muziek refereerden. De intensiteit van de suite-achtige muziek in haar geheel en van de interacties tussen de musici varieert sterk. De rustiger stukken worden met de fluit en lichtere percussie-instrumenten gespeeld, terwijl in meer intense passages het spel van Crozzoli bij het donkere geluid van de drumset op zijn stevigst aan Ayler doet denken. De muziek is levendig en kleurrijk zonder onrustig te zijn, een gevolg van de instelling zoals die in het Spaans wordt verwoord: "Twijfels zijn cruciaal voor het maken van kunst".
Ken Vos

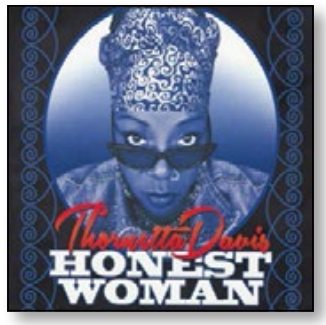

Thornetta Davis
Honest Woman
Sweet Mama Music
BLUES
****
Thornetta Davis uit Detroit zingt al vanaf 1987 in de zwarte clubs van Detroit, maar het Nederlandse publiek ziet haar pas tijdens de Blues Estafette (Vredenburg, Utrecht) in november 1997. Ze blijft niet onopgemerkt en mag drie maanden later terugkomen voor enkele middelgrote festivals. Inmiddels is ze gekroond tot *Detroit's Queen of the Blues* en levert ze hier het album waarop ze twintig jaar heeft gebroed. Blues is daarop onmiskenbaar de centrale factor, maar Thornetta interpreteert dat etiket breed. In de opener *When My Sister Sings The Blues* dicht zus Felicia haar toe: *She sings like Bessie Smith and Sippie Wallace*, overigens de enige song hier die Thornetta niet schreef. Verder ballads waaronder de melancholieke titelsong en uitstapjes richting New Orleans rumba, jazz en funk. Nog steeds het geluid uit donkere clubs, maar opgesmukt met blazers en achtergrondvocalen.
Rien Wisse

Cd's

Hermine Deurloo met o.a. Rembrandt Frerichs
Living Here
ZenneZ
MAINSTREAM/MODERN CREATIVE
***1/2
Mondharmonicaspeelster Hermine Deurloo dringt tot meer oren door dan alleen die van jazzliefhebbers: ze maakte het geluid voor de reclametune van Unox. Nu het serieuze werk. Voor haar nieuwe album *Living Here* ging ze de studio in met pianist Rembrandt Frerichs, cellist Jörg Brinkmann en drummer Jim Black. Een bezetting zonder bas, die ruimte wordt vooral door Brinkmannn gebruikt om een zeer speciale sound aan het geheel te geven. De groep speelde elf stukken, waarbij het enerverende leven in de stad Amsterdam een bron van inspiratie was. Aan de titels zie je dat niet zo gauw, alleen *Living Here* en het slotstuk *Walking Home* passen rechtstreeks in dat beeld, of het moet zijn dat *Monkey* verwijst naar een bezoek aan Artis. Deurloo maakte zelf vier stukken voor dit album, terwijl pianist Frerichs met vijf stukken ook een dikke vinger in de pap had. Een album dat de gemakzuchtige mainstream zeker ontstijgt.
Coen de Jonge

Ethiopiques: Girma Bèyènè & Akalé Wubé
Mistakes On Purpose
Xango Music
ETHIO-JAZZ
****1/2
In de serie Ethiopiques kwam onlangs een album uit van de Ethiopische zanger/pianist/componist Girma Bèyènè, die van de jaren zestig tot de jaren zeventig van de vorige eeuw als lid van The Ras Band een van de prominente figuren was van de Swinging Addis-scene. Met Mulatu Astatke was hij de toparrangeur van Ethiopië. In 1981 ontvluchtte hij het land om na de val van Mengistu's communistische regime in 2008 weer terug te keren. Met de Franse band Akulé Wubé nam hij dit album vol spetterende ethiogrooves op. Soms funky, dan weer jazzy met een latin touch zoals in *Enkèn yèlélèbesh* waarin vooral de smaakvolle blazersarrangementen opvallen. *For Amha* is zo'n typische ethiojazz compositie. Girma zingt in het Amhaars, in de jaren zestig en zeventig werd hij sterk beïnvloed door Europese en Amerikaanse muziek, door pop, soul en jazz, en die invloeden zijn sterk terug te horen in zijn songs.
Rik van Boeckel

EVA with Hiske Oosterwijk
Embrasser Vivre Aimer
Harmonia Mundi
VOCAL JAZZROCK
***1/2
De groep EVA (Embrasser Vivre Aimer) is een project van de Friese zangeres Hiske Oosterwijk, die op haar beurt weer lid is van het New Path Quintet van trompettist Alex Sipiagin. Die kent ze goed van het Prins Claus Conservatorium te Groningen waar hij als gastdocent fungeerde. EVA bestaat op dit album naast de zangeres uit pianist Toms Mikals (Letland), bassist Esat Ekincioglu (Turkije) en drummer Aleksander Skoric (Servië). Een kosmopolitisch stelletje, en dat wordt nog eens versterkt door de taal waarin Oosterwijk de negen stukken zingt, namelijk Frans. Eén daarvan kennen we van Jacques Brel: *Vesoul,* dat hier wordt uitgevoerd in een razend jazzrocktempo. Had Jacques nooit gedacht. De andere acht songs zijn van Oosterwijk en EVA zelf. Vaak hebben ze een nadrukkelijke groove, ook als de titel anders doet vermoeden, zoals *Chanson de l'Amour*; de stem als instrument, een tinkelend jazzy keyboard en dan een dreunende beat.
Coen de Jonge

Bonobo
Migration
Ninja Tune
ELECTRONIC/JAZZ
****
Met *The North Borders* van dik twee jaar terug brak de band rond producer Simon Green door naar een groot publiek. Bonobo werd altijd gezien als het kleine broertje van Cinematic Orchestra. Maar al heeft de sound van Bonobo datzelfde filmische karakter, de basis komt veel meer uit computers. De titel *Migration* verwijst niet naar het wereldwijde verhuizen van mensen uit probleemlanden, maar naar het nomadische bestaan van een muzikant. Het album is volgens beproefd recept gemaakt. Instrumentale tracks afgewisseld door vocale tracks, de sfeer is merendeels loom met af en toe extra beat om een song wat power mee te geven. Maar juist die lome sfeer maakt Bonobo zo fraai. De songs baden in warmbloedige melancholie. Op *Migration* zijn ze wederom voorzien van rijke arrangementen waarbij strijkers een fijne overhand hebben. Luister naar tracks als *Outlier*, het geweldige, van Afrikaanse elementen voorziene *Bambro Koyo Ganda* of het prachtig gedragen *Ontario,* en je bent verkocht.
Dick Hovenga

Christian Ferlaino
Bad Habits
Aut Records
IMPRO
****1/2
Dit is het eerste soloalbum van de in Amsterdam actieve Italiaanse saxofonist Ferlaino. Oplettende volgers van de Amsterdamse avantgarde kennen hem van formaties als Pumporgan en New Dog. De band Comanda Barabba opereert vanuit Italië. *Bad Habits* is gebaseerd op een onderzoekdsproject waarin elementen uit de Calabrische volksmuziek de basis vormen voor gecontroleerde variaties in improvisaties. Ferlaino koos met opzet voor beperkte parameters qua melodie en modulatie. De

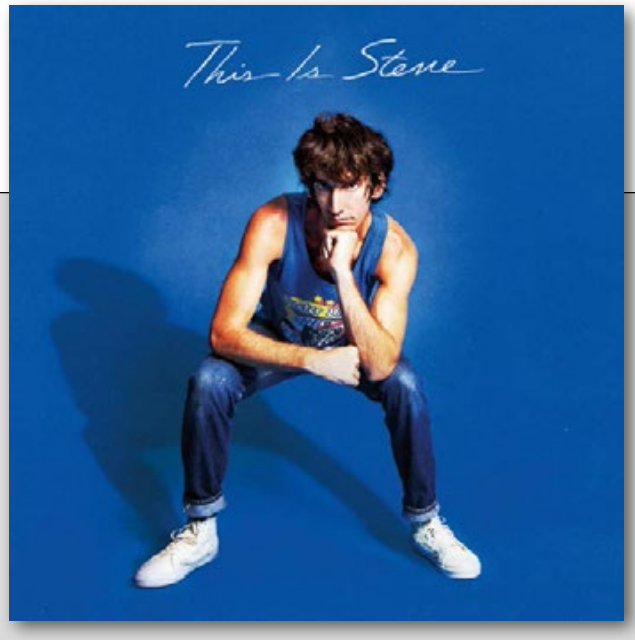

Delicate Steve
This Is Steve
Anti/Epitaph
INDIE/POP/JAZZ
****1/2
Op dit derde album van Steve Marions alterego Delicate Steve (na albums op David Byrnes label Luaka Bop in 2011 en 2012) bespeelt deze muzikant uit upstate New Jersey alle instrumenten zelf en is de titel *This Is Steve* dus meer dan terecht. Zijn instrumentale muziek (pop? jazz? blues? triphop?) valt enerzijds absoluut nergens mee te vergelijken, maar ademt anderzijds overal de sfeer van slechts één specifieke elektrische gitaarlick, namelijk die van George Harrison in het intro van zijn klassieker *My Sweet Lord*. En dit geldt tevens voor Steves eerdere twee albums, maar op *This Is Steve* wist hij zijn specifieke stijl te verfijnen tot iets werkelijk unieks. De slidegitaar is duidelijk zijn hoofdinstrument, met of zonder fuzz-effect, en de drums, bas en toetsen (synthesizer en vleugel) staan geheel ten dienste van dat gitaarwerk. Latente invloeden van ondermeer Beach Boys, Beatles en Todd Rundgren verhogen de aantrekkelijkheid van zijn werk tot iets delicaats, zelfs wanneer hij hier en daar aan het freaken slaat. Zeggingskracht zonder woorden! Zijn uiterst eigen geluid maakte hem inmiddels ook zeer geliefd als gastmuzikant op albums van andere grootheden, waaronder ook Paul Simons nieuwe album.
Sjeng Stokkink

altsaxofonist begint met een pentatonisch stuk dat eerst doet denken aan Japanse volkszang, maar langzaam verdicht tot steeds compactere lijnen die ook gestaag abstracter aandoen en waarbij circular breathing wordt toegepast. Sommige stukken doen denken aan technische vingeroefeningen, maar verdwijnen juist door de strenge uitgangspunten niet in het academische luchtledige. Ferlaino past een haast Calvinistische strengheid in zijn vormen toe, maar weet door die helderheid goed de aandacht vast te houden. Dat het technisch zo goed in elkaar steekt en af en toe aan Evan Parker doet denken, kan ook geen kwaad.
Ken Vos

Fuse
Studio
Fusemusic/Warner Benelux
MODERN CREATIVE
****
Vijf jonge strijkers waarvan één bas speelt, plus een drummer die ook allerlei percussie-instrumenten beroert. Dat is de groep Fuse, een clubje dat zich niet in een hokje laat stoppen. Zo kunnen ze stukken van Dave Brubeck, Frank Zappa, Béla Bartók en André Previn ontspannen laten samengaan met die van Tom Trapp en Claude Chahoub, zonder dat er storende stijlbreuken ontstaan. Bassist is Tobias Nijboer, die de taak heeft de stuwkracht van Fuse op peil te houden, een opgave die hij (zeker in intelligent samenspel met slagwerker Daniel van Dalen) voorbeeldig vervult. Hun taak is niet gemakkelijk, bijvoorbeeld in Tom Trapps *Mister Black,* dat een hoge mate van opwinding en tempowisselingen bevat. De arrangementen zijn meestentijds van Fuse-leden zelf, maar ook Rob Horsting en Thomas Beijer hebben hun steentje bijgedragen. Het album eindigt met het weemoedig klagende *Recitative à La Baroque* van Chalhoub. Daarmee worden we al peinzend de nacht ingestuurd.
Coen de Jonge

Ronny Graupe
The White Belt
Pirouet
GITAARTRIO
****
Het trio van de Berlijnse gitarist Ronny Graupe noemt zichzelf ook wel SPOOM (de titel van hun eerste album uit 2013). Dat betekent zoiets als een koel tussendoortje, maar inmiddels mag je zeggen dat Graupe cum suis wel tot de hoofdgerechten kunnen worden gerekend. Bij *The White Belt* moet je overigens niet denken aan die beginnelingenband bij judo; Graupe heeft daarmee de weg voor ogen die hij nog moet afleggen als musicus. Dit album is daarbij een duidelijke mijlpaal. Er staan acht stukken op die allemaal van eigen hand zijn. Eén daarvan (*Szene Auf Dem Lande*) staat ook op naam van bassist Jonas Westergaard en drummer Christian Lillinger. Het trio houdt van veel rust, stilte en ruimte - zoals in *Sunset Setting* en *Iberia*, waarin het lome landschap in vele finesses wordt weergegeven. In hoog tempo kunnen ze ook best spelen, luister maar naar *Kappler Drehe*, maar virtuositeit en fijnzinnigheid gaan hier het liefst samen.
Coen de Jonge

Steve Hill
Solo Recordings Volume 3
No Label Records/Outside Music/Sonic Rendezvous
BLUES, ROCK
***1/2
Steve Hill zien optreden is een lust voor oor en oog. De Canadese eenmansband zingt, bespeelt (staande!) een complete drumkit, gitaar, bas en mondharmonica, terwijl hij met een aan de gitaarkop bevestigde drumstick stevig op de bekkens mept. Maar deze Nikkelen Nelis is meer dan louter een grappige gimmick, want hij loopt al ruim twee decennia mee in bluesland en heeft thuis diverse Juno Awards op de schoorsteenmantel staan. In de studio wordt hetzelfde concept gehanteerd als tijdens concerten dus komt ook het derde deel van zijn *Solo Recordings* - een bluesmedley en Muddy Waters-interpretatie daargelaten alles eigen kweek - binnen als een baksteen door het raam. Rauw, hard en basaal. Toch komt zijn waarachtige talent als songschrijver en gitarist pas echt aan de oppervlakte als hij de akoestische gitaar ter hand neemt voor zich in rustiger vaarwater bewegende folk-getinte songs als *Slowly Slipping Away* of *Troubled Times*.
Marcel Haerkens

Cd's

Ivar
Shorelines
DOX
SOUL/SINGER/SONGWRITER
****
Voluit heet hij Ivar Vermeulen en hij is absoluut een geval apart, om meerdere redenen. Zijn vorige album verscheen in 2001, jawel 16 jaar geleden! Hij verwierf er de titel 'beste *blue eyed soul singer* van Nederland' mee. Hij is een begenadigd songwriter, schreef alle tracks van zijn debuutalbum zelf, en ook *Shorelines* is gevuld met eigen composities, op een zeer eigenzinnige cover van *Hurt* (in 1961 een hit voor Timi Yuro) na. Hij is een muzikant in hart en nieren en speelt even makkelijk gitaar als bas als drums als toetsen. Op de reeds verschenen single *Betterman* speelt hij bijvoorbeeld alles zelf. Maar vooral bezit hij een van de mooiste zangstemmen van Nederland, waarmee hij zelfs een Ronald Isley naar de kroon steekt (check *Too Ambitious*), of de melancholieke sfeer van een zanger als Jack Bruce weet op te roepen (check *Ocean Song* of *Lately*), terwijl anderen hem de opvolger van Stevie Wonder of Donny Hathaway noemen. Hij doet het in ieder geval nog steeds zonder achternaam, hetgeen alleen voor de allergrootsten is weggelegd. Op *Shorelines* gaat hij meer dan voorheen op zoek naar de essentie van zijn composities, zonder goedkoop effectbejag of gimmicks. Een langere weg weliswaar, maar de enige juiste in artistiek opzicht. En die lange weg is hij dus wel gewend. Benieuwd geworden? Nog even geduld dan, het album verschijnt 20 april.
Sjeng Stokkink

Jass
Mix Of Sun And Clouds
Yolk Music
JAZZ
****1/2**
Het tweede album van John Hollenbeck (drums) Alban Darche (tenorsax), Samuel Blaser (trombone) en Sébastien Boisseau (contrabas) na JASS van 2014. De benaming van de groep bestaat niet alleen uit de voorletters van de leden, ook wordt door de spelling een verband met de oude jazz gesuggereerd. Dat verband is minder direct dan op het debuutalbum, maar de muziek is er niet minder tijdloos om. Blaser heeft zich de laatste jaren ontwikkeld tot een van de interessantse Europese trombonisten, terwijl Hollenbeck een van de meest melodieuze slagwerkers is. Darche en Boisseau behoren daarnaast al jaren tot de meer originele Franse muzikanten. Die individuele kwaliteiten komen goed van pas in de improvisaties wanneer de rollen en posities van de bandleden steeds gewisseld worden. Slimme arrangementen maken de stukken heel expressief en gevarieerder dan op het vorige album. Extra aangenaam dat men wars is van modieuze trucjes.
Ken Vos

Ingrid & Christine Jensen
Infinitude
WhirlWind Recordings Inc.
MODERN JAZZ
****
De Canadese zussen, trompettiste Ingrid en saxofoniste Christine Jensen, draaien afzonderlijk al een tijd mee. Beiden hebben diverse albums op hun naam staan en beiden werkten met artiesten als Maria Schneider, Clark Terry en Terri Lyne Carrington. Samen namen de zusjes echter nooit een volledig album op, tot nu met *Infinitude*. Het album is überhaupt een familieaangelegenheid, met Fraser Hollins (b) en Ingrids man, Jon Wikan (d). Het kwintet is compleet met de lyrische gitarist Ben Monder, die een sterke signatuur achterlaat. De Noorse (folk)roots van de Jensens loopt als een rode draad door het album, subtiel, ruimte opzoekend, soundscapes toepassend, zoals in het fraaie *Trio: Garden Hour*. Ze zijn verbonden met de natuur, zoals Christine in hun linernotes zegt: *"I'm trees, she's water"*. En zo vullen de musici elkaar ook aan, de ene keer schurken en glijden ze in elkaars expressieve spel zoals in *Swirlaround* en in Ben Monders composition *Echolalia*, terwijl ze in de meer open stukken elkaars solo's en partijen bijna naadloos aanvullen, zoals *Margareta* en afsluiter *Dots And Braids*. Variërend tussen uitgesponnen arrangementen (Christine), vrije composities (Ingrid), een ode aan Kenny Wheeler in *Old Time* en een hoogtepunt met de tranceachtige dialoog in *Duo Space*. Een sterk staaltje sisterpower!
Angelique van Os

Estafest!
Bayachrimae
BMC Records
KAMERJAZZ
****
Dat een aantal topmusici zich verenigt in een band, staat nog niet garant voor topresultaat. In het geval van Estafest! is dat echter wel zo. Pianist Jeroen van Vliet, saxofonist Mete Erker, giarist Anton Goudsmit en altviolist Oene van Geel gloriëren in de sfeer van kamermuziek. Erker heeft als enige de Boy Edgar Prijs niet gewonnen, maar verdient die zeker ook, als geheim wapen en stille kracht van de Nederlandse jazz, in het voetspoor van de grote tenoristen.De albumtitel *Bayachrimae* voegt de namen Bayaka, een inheems volk in Centraal Afrika, en Lachrimae, een stuk van Renaissancecomponist John Downland, samen. Het zijn inspiratiebronnen voor uiteenlopende composities en improvisaties van de vier musici, die zonder hiërarchische verhoudingen opereren. *Bayachrimae* klinkt heel fantasierijk en speels. Leuk dat zowel een historische figuur (Ornette Coleman) als een uiterst actuele musicus (Craig Taborn) geëerd worden, dat zegt veel over de positie van Estafest!
Jan Jasper Tamboer

DE ROMA

MARC RIBOT'S CERAMIC DOG

24 MRT

MET VOOR EN NA
DJ BUTSENZELLER

31 MRT

JEF NEVE

SPIRIT CONTROL
CD-VOORSTELLING

25 MRT	**PUPY Y LOS QUE SON SON** CON **MAYITO, JOSÉ PEPITO GÓMEZ, TANIA PANTOJA** Y **PEDRO CALVO**
5 APR	**DAYMÉ AROCENA:** CUBAFONÍA
20 APR	**COLIN STETSON** SOLO
30 APR	**GEORGE CLINTON** PARLIAMENT FUNKADELIC
3 MEI	**MORGAN HERITAGE**
9 MEI	**PAUL CARRACK**
21 JUN	**KRIS KRISTOFFERSON**

DE ROMA: TURNHOUTSEBAAN 329, B-2140 ANTWERPEN, BELGIË • **INFO & TICKETS:** WWW.DEROMA.BE • +32(0)3 600 16 60

Distributie Benelux: www.jtmusic.nl

Cd's

De Kat
De Kat II (alleen vinyl)
Eigen beheer
BLUES/PSYCHEDELICA
****

De Kat is een jonge band uit Groningen die zich heeft gespecialiseerd in een psychedelische vorm van blues, waarin improvisatie en spontaniteit centraal staan, en waar uitstapjes richting surf en noise tot de mogelijkheden behoren. De band bestaat nu zo'n drie jaar, en heeft in die tijd eerder een ep uitgebracht. Dit is dus het albumdebuut, alleen op vinyl vanwege de geluidkwaliteit. De plaat bevat zeven zelfgeschreven tracks, alsmede *Fool No More*, geschreven door de grote Peter Green. Hij is tevens een belangrijk inspiratiebron voor De Kat, naast Willie Dixon, Charles Mingus, Link Wray en Big Brother & The Holding Company. De instrumentale muziek van de band is even sfeervol als desolaat, gruizig en vies. Bovendien is De Kat in bluesland een aangename uitzondering, want de platgetreden paden van de overbekende drie akkoorden en twaalf maten worden succesvol vermeden. Dit is een band om in de gaten te houden.
Dietmar Terpstra

Dayna Kurtz (With Robert Mache)
Here Vol. 1
Kismet/Lucky Dice
SINGER-SONGWRITER
****

Het blijft een gotspe dat Dayna Kurtz bekender is in de lage landen dan in haar thuishaven Amerika. En dat terwijl haar stem met dat krachtige donkere timbre iedereen met een beetje hart in zijn ziel omver zou moeten blazen. Op dit in Nederland opgenomen livealbum dompelt ze ons onder in een warm bad van melodierijke songs die haar hele loopbaan beslaan. Van het debuut *Postcards From Downton* (Fred Astaire) tot haar laatste *Rise And Fall* (het weergaloze *If I Go First*). Gitarist Robert Mache, bekend van The Continental Drifters en inmiddels haar vaste sparringpartner, pareert met subtiel elektrische gitaarminiaturen haar ritmisch akoestisch spel. Kurtz' muziek categoriseren zou onbegonnen werk zijn want of ze nou een ode brengt aan New Orleans in *Nola* of een vette blues neerzet als *I Look Good In Bad,* het blijft absoluut uniek wat deze ravissante vrouw doet.
Marcel Haerkens

LABtrio
Nature City
Outnote Records
MODERN JAZZ
****

Ze zijn al lang geen jonge belofte meer, want het Vlaamse LABtrio bestaat alweer tien jaar en hebben hun kwaliteiten ruimschoots bewezen. Dat viert het zeer talentvolle drietal Lander Gyselinck (d), Bram de Looze (p) en Anneleen Boehme (b), dan ook met *Nature City,* wat een afspiegeling is van wie ze zijn geworden binnen dat decennium. Ondertussen maken de musici afzonderlijk ook furore in andere groepen zoals onder andere Stuff, Dre Hocevar Trio en Saragon. Het album beweegt zich dan ook tussen avontuurlijke improvisatie, op klassiek geïnspireerde composities van J.S.Bach die een vernieuwend nieuw gezicht hebben gekregen, tot elektronische invloeden. Wat LABtrio nu ook weer kenmerkt is niet alleen hun diversiteit, maar vooral de hechte teamspirit, waardoor ze naadloos met elkaar communiceren en makkelijk schakelen in dynamiek, ritmewisselingen en intensiteit. Hun evenwichtige stukken klinken volwassen, en ze blijven elkaar uitdagen en prikkelen, zoals in het spannende *Mental Floss* en het verstilde *Lumen* en *Ihor.* Hoog tijd dat LABtrio doorbreekt in Nederland.
Angelique van Os

Kristina Fuchs - Jeroen van Vliet - Mete Erker
Linden
TryTone/ToonDist
FOLKLORE EN IMPRO
****

Vocaliste Kristina Fuchs is een tijdje uit beeld geweest in Nederland. Nu ze deels in Zwitserland woont, lijkt het erop dat ze met haar band Röseligarte zich voornamelijk richt op het Zwitserse publiek en nu een apart repertoire heeft voor Nederland. Op haar vorige albums nam ze Zwitserse volksliedjes onder handen, ditmaal Nederlandse. Deze vond ze in de publicatie *Onder de Groene Linde*, verzameld door radiomaker Ate Doornbosch tussen 1957 en 1993. In Nederland is er weinig aandacht voor de eigen volksmuziek. De opzet is de muziek door middel van nieuwe arrangementen en improvisaties een extra dimensie en spanning mee te geven, terwijl de vaak sterke teksten met rust worden gelaten. Voor de meesten zal deze werkwijze de muziek toegankelijker maken, omdat de ongeschoolde a-capellazang van de originelen nu eenmaal minder tot de verbeelding spreekt. Door de inventieve werkwijze en instrumentatie van rieten en piano inclusief elektronica krijgen de twaalf liedjes een sprookjesachtig, soms mysterieus karakter. De twee instrumentale impressies versterken dat gevoel.
Ken Vos

Tim Langedijk Trio
Up North
The Sand Records
GITAARTRIO
****

Anders dan de cover doet vermoeden, zal de jazzgeschiedenis niet door dit album op de kop komen te staan. Dat geeft niet, want kwaliteit kan zich ook manifesteren door constructies die ogenschijnlijk niet zo avant-gardistisch zijn. Het trio van gitarist Tim Langedijk, bassist Udo Pannekeet en drummer Hans van Oosterhout kiest niet voor opgelegd revolutionaire avonturen maar neemt een striktmuzikaal concept

Maarten Hogenhuis Trio
Mimicry
Eigen Beheer
JAZZ
*****
Vrijwel tegelijk met de nieuwe BRUUT! komt de tweede cd van de altsaxofonist uit met zijn trio. Het trio met drummer Mark Schilders en contrabassist Thomas Rolff speelt elegante muziek waarvan het vocabulaire geworteld is in de cool jazz zonder ouderwets aan te doen. De melodische kwaliteit van de improvisaties wordt versterkt door de fijnzinnige toonbeheersing van Hogenhuis die wat articulatie betreft aan Art Pepper doet denken. Afgezien van twee standards van Ellington en Youmans bestaat het repertoire uit eigen composities van de saxofonist. Het trio heeft een ontspannen swing en een compacte, dynamische benadering waarin Rolff en Schilders een onmisbare rol spelen. Hoewel de cd een duidelijk eigen, gelijkmatige sfeer uitstraalt, slaagt Hogenhuis er ook in om met eenvoudige middelen snel herkenbare thema's te schrijven. Een van die weinige albums die het net zo goed doen op de achtergrond als bij kritische beluistering.
Ken Vos

als uitgangspunt. En dan moet je goed gaan luisteren. Want de negen stukken die het drietal in maart 2016 opnam zijn veel complexer en doordachter dan ze in de eerste laag op je afkomen. Bijvoorbeeld het titelstuk *Up North*, dat heel vrij wordt gespeeld met allerlei ingenieuze finesses. Acht eigen composities telt de cd en een standard, de oude Sinatra *torch song Guess I'll Hang My Tears Out To Dry*. Dat is een duo-uitvoering met bassist Pannekeet waarmee Langedijk dit kunstzinnige album afsluit.
Coen de Jonge

Delbert McClinton
Prick Of The Litter
Thirty Tigers/Bertus
BLUES/SOUL/JAZZ
****
Van singer/songwriter en meervoudig Grammy-winnaar Delbert McClinton verschenen inmiddels dertig albums en bijna evenzoveel compilaties. Hij timmert al aan de weg sinds 1960 (geboren 1940 in Texas) en bezigt even makkelijk blues, soul, country, pop als jazz. Hij was zelfs een van de architecten van het droomhuwelijk tussen soul en country. Hij is tevens een begenadigd mondharmonicaspeler (leerde John Lennon de tricks van die trade in 1962, op tournee in Engeland) en is ook thuis op snaren en toetsen, al hoor je dat zelden op zijn platen. Op *Prick Of The Litter* leunt hij meer dan ooit op jazz, al hoor je hem nergens scatten of zo; het komt vooral tot uitdrukking in de instrumentatie, dankzij zijn vaste begeleidingsband Self-Made Men.
Het dozijn nieuwe eigen nummers (geen covers deze keer, waar hij zo sterk in is) boeit meer bij elke nieuwe beluistering (check die groove in *Neva* bijvoorbeeld), want McClinton bedient zich nooit van gimmicks. Zijn 31ste album is misschien wel zijn beste ooit!
Sjeng Stokkink

Hayes McMullan
Everyday Seem Like Murder Here
Light In The Attic (CD/2 LP's + booklet)
BLUES
*****
Bluesvorser/wetenschapper Gayle Dean Wardlow struinde in 1967 de Mississippi Delta af en belde huis-aan-huis aan met de vraag of er 78-toeren bluesplaten te koop waren. Aan een zestigplusser vroeg hij op straat of hij nog platen van Blind Lemon Jefferson en Charley Patton te koop wist.
Tot Wardlows stomme verbazing meldde de man dat hij nog met Patton (1891-1934) had gespeeld, maar al decennia geen gitaar meer had aangeraakt. Zanger/gitarist Hayes McMullan en Wardlow realiseerden rudimentaire maar perfect klinkende veld- en studio-opnamen.
De toen 65-jarige McMullan zong zijn zelfgeschreven songs krachtig en zijn hamerende gitaarwerk doet vooral denken aan dat van Patton en de mysterieuze delta-bluesman Willie Brown. Eindelijk is McMullans output, compleet met valse starts en dialogen, ruim dertig jaar na het overlijden van de man, binnen handbereik.
Rien Wisse

Miles Mosley
Uprising
World Galaxy Records/
JAZZ/SOUL
****
Uprising komt voort uit dezelfde opnamesessies van het collectief West Coast Get Down die eerder Kamasi Washingtons The Epic opleverden. Waar Washington Coltrane kanaliseerde, domineert op Uprising het vuur van Jimi Hendrix.
Net als Washington gebruikt bassist en zanger Mosley veel blazers, strijkers en een koor, maar hij zet met zijn puntige popnummers met precies de juiste dosis jazzvirtuositeit een stevige, eigen signatuur neer. De blazers geven een energieke, brassbandachtige omlijsting aan Mosleys soulzang, terwijl de strijkers een warm tegenwicht bieden aan zijn rauwe, door gitaareffecten gemanipuleerde contrabas.
Mosley vertelde op dit album zowel intiem als groots te willen klinken. Wij voegen daar aan toe: *Uprising* klinkt gerijpt én urgent, traditioneel én modern, diepgaand én toegankelijk. Als de rest van de muziek van deze sessies net zo goed is, staat ons nog veel moois te wachten.
Iddo Havinga

Jef Neve
Spirit Control
Universal
JAZZ
*****
Met zijn soloalbum *One* brak pianist Jef Neve twee jaar geleden door. Vanuit een triobezetting verkende hij eerder, met zijn van klassieke elementen doorsneden

Cd's

pianospel, de jazz in alle facetten, inclusief een samenwerkingsproject met José James, een uitvergroot 'trio' met *Sons Of The New World* en het schrijven van soundtracks. *One* was een zelfbewuste stap die vastlegde waar hij muzikaal toe in staat was. *Spirit Control* gaat weer een stap verder, met strijkers, blazers en een vaste band. De composities zijn onmiskenbaar Neve en herbergen elementen van jazz, klassiek en eigentijds. De weergaloze albumopener *Crystal Lights* is een rijk gearrangeerde compositie die imposant en emotievol klinkt. De spanning die de compositie oproept laat Neve vervolgens niet meer los. Het levendige *Jumpin' On Waves*, Neve's ode aan het kitesurfen, breekt het album vervolgens volledig open. *Kite Crasch* laat een Neve in volle elektronische glorie horen, gelardeerd met fraaie strijkers, die meteen doorpakken naar de titeltrack, een absolute livekraker. Hartverscheurend lyrische melodieën, sfeervolle arrangementen, bij vlagen groovende, zelfs tegen house aanhangende ritmiek, louter door strijkers opgeroepen: deze parel heeft het allemaal.
Dick Hovenga

Onom Agemo And The Disco Jumpers
Liquid Love
Agogo/V2
FUNK/WORLD/TRIPHOP
****
Op het tweede album van deze Berlijnse groep wordt uit diverse vaatjes getapt: Afrikaanse ritmes, syncoperende funk, psychedelische synthesizers, Marokkaanse trance, Krautrock, jazzy blaaswerk van voorman/producer/componist Johannes Schleiermacher en zo meer. En dat alles in perfecte samenklank. Pas tegen het einde blijkt dit vijftal niet volledig instrumentaal te opereren: de vocoder vocals in het voorlaatste nummer *Weird Panda King* zijn van gitarist Kalle Zeier, en de psychedelische afsluiter *Somebody* (in vier delen) bevat gastvocalen van drie vrouwelijke pygmeeën uit Centraal Afrika. Onom Agemo (lees dat eens achterstevoren) grossiert in intrigerende geluiden en dat maakt dit album zeer de moeite waard, vooral nu psychedelica weer zo'n opgang maakt.
Sjeng Stokkink

Orchestra Baobab
Tribute To Ndiouga Dieng
World Circuit
AFRO
*****
Het is inmiddels tien jaar geleden dat Orchestra Baobab uit Senegal met *Made in Dakar* haar laatste album uitbracht. Het is een eerbetoon aan Ndiouga Dieng, de november 2016 overleden oorspronkelijke zanger van de groep. Met *Foulo* komt het Orchestra meteen binnen met de kenmerkende Baobabsound: de mix van West-Afrikaanse melodieën met Afro-Cubaanse ritmes. Maar in de tweede song *Fayunkounko* klinkt voor het eerst de kora, de West-Afrikaanse harp, in de muziek van Baobab. Kora-speler Abdouleye Cissoko geeft de nummers van de groep een zeer verfrissende impuls. Daarbij is zanger Balla Sibide nog altijd zeer goed bij stem, maakt hij van het heerlijk deinende *Natalia* samen met saxofonisten Issa Sissoko en Thierno Koite een absolute hit. In *Magnokouto* laat Cheikh Lo zijn soulvolle stem horen op een wiegend ritme en in *Sey* duikt zanger Thione Seck op die 35 jaar geleden de groep verliet. Heel traditioneel klinken *Mariama* en het zeer melancholieke *Douga*. Dit is een weergaloos album!
Rik van Boeckel

Enrico Pieranunzi (with Donny McGaslin)
Proximity
CamJazz/Harmonia Mundi
MODERN CREATIVE
****
Nadat hij in 2016 plotseling wereldberoemd werd door zijn bijdrage aan de zwanenzang *Blackstar* van David Bowie kon het voor saxofonist Donny McCaslin niet op. Optredens over de hele wereld, allerlei aanbiedingen voor nieuwe cd's. In 2013 was hij nog gewoon sideman op dit album van de Italiaanse pianist Enrico Pieranunzi, dat vorig jaar pas op de markt kwam, misschien om mee te liften op McCaslins succes. Dit project was waarschijnlijk voor hem een mooie uitdaging, want de bezetting (piano, sax, de trompet van Ralph Alessi en de bas van Matt Penman) bood veel ruimte en mogelijkheden tot expressie. De acht stukken werden allemaal gecomponeerd door Pieranunzi, die al

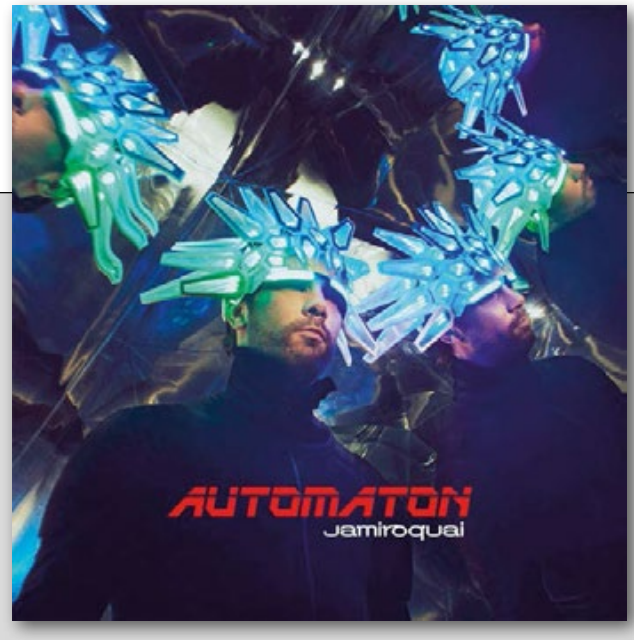

Jamiroquai
Automaton
Universal Music
FUNK
****
Wederom leek het gedaan te zijn met Jamiroquai. Na een uitputtende wereldtournee kondigde muzikaal en geestelijk leider Jay Kay aan er het bijltje erbij neer te gooien. Voor de zoveelste keer…Ik denk dat we maar moeten wennen aan gaten van een jaartje of zes tussen elke Jamiroquai-plaat, maar daar kan ik wel mee leven. Zeker als Kay zich zoals op *Automaton* opnieuw weet uit te vinden. Dit werkstuk is immers een stuk spannender dan *Dynamite* en *Rock Dust Light Star*, zijn laatste twee platen. Waarom? Simpelweg omdat het songmateriaal sterker is. Elders in dit nummer vindt u een gedetailleerde beschrijving van elke song. Kay maakt op *Automaton* veel meer gebruik van elektronica dan voorheen. Daarnaast heeft hij weelderig gebruik van strijkers tot kunst verheven. De nummers zijn hitgevoelig en gemakkelijk meezingbaar en de lange stukken doen denken aan de eerste twee albums van de band. Dat niveau haalt Jamiroquai hier niet. Temeer ook omdat Kay blijkbaar zijn sociale antenne heeft weggegooid. Dat is wel zonde. Wat overblijft is een bundeling vet swingende nummers en die nog immer onweerstaanbare stem van die kleine raddraaier uit Engeland.
Jean-Paul Heck

25e EDITIE!

SEA BOTTOM JAZZ FESTIVAL 2017

VRIJDAG 24 MAART

WOUTER HAMEL // RUBEN HOEKE
DAAN XPRESS // EVA ALMAGOR
WILLEM HELLBREKER // THE JIG
NEW YORK ROUND MIDNIGHT –
SWINGIN' HARLEM

ZATERDAG 25 MAART

ALAIN CLARK // LEONA PHILIPPO
HANS DULFER // ROOTSRIDERS
MICHIEL BORSTLAP // SINAS
FRITS LANDESBERGEN & FRIENDS
PARISIEN GYPSY JAZZ // JENNIE LENA
THE PREACHER MEN // JON TARIFA
MAAIKE DEN DUNNEN
UTRECHTSE STUDENTEN BIGBAND
DJ MENEER FUNKEL
WINNAAR JAZZ-i AWARD

www.seabottom-jazzfestival.nl

Wijzigingen voorbehouden.

ENTREE: €20.00 (VR 24 MAART) **/ €37.50** (ZA 25 MAART)
€52.50 (PASSE-PARTOUT BEIDE DAGEN)

KAARTVERKOOP 24 & 25 MAART

www.agora-lelystad.nl of via Agora theaterkassa: telefoon 0320 239 239.
Boekhandel de Brunte (Lelystad) • Boekhandel Voster (Dronten)

JAZZFEST GRONAU

29.04. - 07.05.2017

PROGRAMM

www.jazzfest.de

Atrium, Cinetech-Kino, 29.04.2017, 21.00 Uhr
ELECTRO DELUXE
(Funk/Nu Jazz aus Frankreich)

Atrium, Cinetech-Kino, 30.04.2017, 21.00 Uhr
TAPE FIVE
(...die Swing-Party zum 1. Mai)

Studio-Lounge, 01.05.2017, 20.00 Uhr
YARON HERMAN TRIO

Bürgerhalle, 02.05.2017, 20.00 Uhr
GREGORY PORTER
support: MYLES SANKO

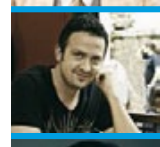

Bürgerhalle, 03.05.2017, 20.00 Uhr
TILL BRÖNNER
support: ARON KOOS – HUTAS

Bürgerhalle, 04.05.2017, 20.00 Uhr
JOHANNES OERDING
MAX GIESINGER

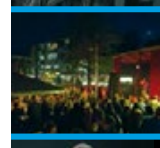

Innenstadt, 05.05.2017, 20.00 Uhr
Nacht der Nächte **(15 Bands „live")**
Jazz, Blues, Soul, Funk, Boogie, Swing, etc.

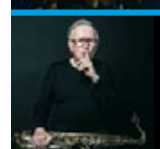

Bürgerhalle, 06.05.2017, 20.00 Uhr
KLAUS DOLDINGER'S PASSPORT
(Gäste: **KOLLEGAH & MAX MUTZKE**)
MATT BIANCO &
NEW COOL COLLECTIVE

Tickets: www.eventim.de oder Touristik-Service Gronau,
Fon 02562/99006 · info@stadtmarketing-gronau.de
Info: Kulturbüro Gronau GmbH, Fon 0 25 62 / 7 18 70

een kolossaal oeuvre op zijn naam heeft staan. De pianist heeft een voorkeur voor zangerige en open klinkende composities, hoewel het slot (*Five Plus Five*) een pijlsnel brok free jazz is, met een zeer korte intro. Alsof de gebroeders Ayler even langskwamen.
Coen de Jonge

Susana Raya
Wind Rose
Eigen beheer
WORLD
****1/2
Susana Raya's *Wind Rose* is als een juweeltje dat vanuit het niets ineens in het licht blinkt. De in Amsterdam wonende Spaanse zangeres/gitariste is al de Andalusische Eva Cassidy genoemd. Susana heeft een zachtmoedige stem en heeft bijna alle songs zelf geschreven op *All I Want* na. Ze zingt Joni Mitchells compositie in het Spaans en maakt er een catchy en warme song van. Ze zingt afwisselend in het Engels en Spaans. *La Vida Contigo* is als een Spaanse bossa. De Braziliaanse percussionist Cyro Baptista voegt hier zijn lichtvoetige percussie aan toe. Naast Batista werkten gitarist Leo Amuedo, toetsenist Clifford Carter en bassisten Ira Coleman en Steve Swallow aan dit poëtische album mee, zij geven het een subtiele jazz touch. In het prachtige *The Wind* verwoordt Susana haar motto: "Ik geloof dat ieder mens een innerlijke 'wind rose' heeft", en geeft zo uitleg aan de titel van dit zo intiem klinkende album.
Rik van Boeckel

Marc van Roon
Inventions & Variations
Buzz/Turtle/Challenge
SOLOPIANO
****
"Denk je nou heus dat die jongelui meteen betere stukken schrijven dan Golson, Monk of Wayne Shorter?", zegt een bevriende jazzmuzikant wel eens als er weer een cd van een net-afgestudeerde uit is. Met andere woorden, begin nou maar eerst met het echte werk. Dat doet Marc van Roon (1967) met dit bijzondere album zeker. Hij speelt dertien *Inventions* van Bach (ooit bedoeld als oefenmateriaal voor aankomende pianisten) en dertien *Variations*. Dat doet hij om-en-om, waarbij hij bij de *Variations* wat dichter bij het origineel blijft. Van Roon heeft dit meditatieve album ook gemaakt in connectie met zijn praktijk als coach en mediator; de pianist is op dit moment bezig aan een masteropleiding socal studies. Met dit album wil hij een sociaal paradigma bieden en een illustratie van het creatieve proces waarin oude, rijke teksten een verband aangaan met nieuwe en betere verhalen. Je kunt er natuurlijk ook gewoon naar luisteren, best mooi.
Coen de Jonge

Sampha
Process
Young Turks/XL Recordings
ELECTRONIC/SOUL
***1/2
Sampha bracht sinds 2010 een aantal ep's uit, maar trok vooral de aandacht toen hij in 2011 de vocalen verzorgde voor *Hold On,* een catchy nummer van SBTRKT. Sindsdien benaderden grote namen als Frank Ocean, Drake en Solange hem voor samenwerking. En nu is er *Process*, Sampha's officiële debuut. Het album begint goed; *Plastic 100°C*, *Blood On Me*, *Kora Sings* en *(No One Knows Me) Like The Piano* zijn stuk voor stuk pakkende tracks: melodieus sterk, muzikaal gelaagd en spannend. Sampha's stem speelt de hoofdrol en rijgt de nummers aan elkaar. Na een veelbelovende start zakt het album wat in, de urgentie in de overige tracks is minder voelbaar en qua tempo ontbreekt het aan variatie. Pas tijdens *Incomplete Kisses* veren we weer op. De overige nummers klinken verzorgd, maar houden de aandacht minder vast. *Process* prikkelt echter voldoende om uit te kijken naar toekomstig werk van Sampha.
Mark Bink

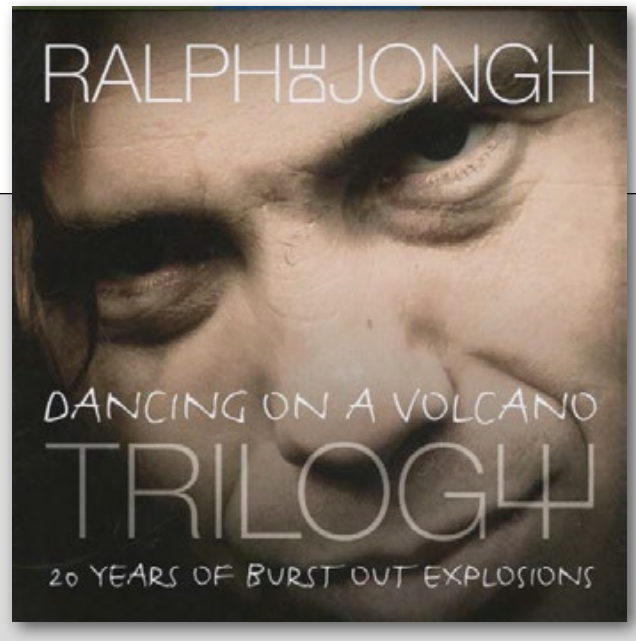

Ralph de Jongh
Dancing On A Volcano Trilogy;
20 Years Of Burst Out Explosions
www.ralphdejongh.com
BLUES
****1/2
Ralph de Jongh draait ondertussen twintig jaar mee in het landelijke livecircuit. Het duurde enkele jaren voordat hij een vaste waarde werd, maar inmiddels speelt hij zich constant enkele slagen in de rondte. Veelal solo, maar ook met zijn zesmansformatie Crazy Hearts. Vrijwel jaarlijks komt hij met een nieuw product want, aldus Ralph, de ideeën voor songs komen uit de lucht vallen. Wie niets van De Jongh kent moet weten dat Son House, Lightnin' Hopkins, John Lee Hooker, Muddy Waters en de Stones zijn klassieke helden zijn, dat zijn stem lijkt op die van Mick Jagger en dat hij zichzelf effectief begeleidt op vooral akoestische gitaren. Hier is veelal recent live- en studiowerk bijeengebracht. Solo, met band en zonder overdubs. In *Highway Man,* aanwezig in drie versies, klinken onmiskenbaar de Stones door. *Breakfast Served* brengt het elektrische slidegeluid van Elmore James terug. *10 Or More Women* en *Life Is Like A River With No Name* klinken als prewar blues, terwijl *Goodnight Girl* een soft liefdesliedje is. De ultieme staalkaart van twee decennia Ralph de Jongh.
Rien Wisse

Morten Schantz
Godspeed
Editions
JAZZ
****
Naast zijn werk met het baanbrekende Jazzkamikaze maakte de Deense keyboardwizard Morten Schantz met zijn Morten Schantz Trio en bands als Unicorn en Segment grote indruk. Schantz is dan ook een uitzonderlijk talent, virtuoos op de toetsen, die zich, net als de andere leden binnen Jazzkamikaze, nooit iets aantrok van muzikale kaders. Met Eger en Neset als muzikale broeders vindt Schantz op

Greetje Kauffeld
A Song for You
Dig Diz Music
VOCAL JAZZ
****1/2
Iemand die zestig jaar op de planken staat verdient natuurlijk een jubileum-cd. Allicht. Meestal zijn dat dan vertederende producties, waarbij de luisteraar het nodige respect opbrengt, maar vooral denkt hoeveel beter het vroeger was. Niet hier. Want dit is een onthutsend goed album, een klein wonder. Alsof Greetje Kauffeld nog eens al haar ervaringen heeft willen samenballen. Ze deed dat in de Bethlehemkerk in Amsterdam met de groep DIG d'DIZ (producer/baritonsaxofonist Jan Menu, gitarist Maarten van der Grinten en bassist Jan Voogd), terwijl generatiegenoot Ack van Rooyen op drie stukken zijn inventieve bijdragen plaatst. Kauffeld heeft voor dit album niet de meest gemakkelijke stukken gekozen. De ballad *If* van David Gates vraagt niet alleen vocaal veel inzet maar ook een groot inlevingsvermogen, net als *Just One Of Those Things.* En *All Right, Okay, You Win* is eigenlijk een examen qua timing en swing. Greetje Kauffeld doet het met groot vertoon van kunnen – je kunt zelfs stellen dat dit een van haar beste albums is.
Coen de Jonge

Godspeed interessante nieuwe wegen. Hoewel de vergelijking met Weather Report voor de hand ligt, gaat *Godspeed* verder dan dat. Schantz heeft een enorm arsenaal aan keyboards tot zijn beschikking en weet daar een prachtig klanktapijt mee te creëren. Maar het is de enorme drive die hij in zijn spel laat horen die Schantz interessant maakt. Alleen al het titelstuk, *Cathedral, Martial Arts*, *Drill*, *Dark Matter* (!) en de twee versies van *Silence In the Tempest* behoren tot de beste jazz die je dit jaar gaat horen.
Dick Hovenga

Marzio Scholten
We Never Left Town
Eigen beheer
JAZZY AMERICANA
***1/2
In 2016 was gitarist Marzio Scholten voor het eerst live te aanschouwen met zijn Americana Trio (Sean Fasciani (b) en Niek de Bruijn (d), die tevens in zijn succesvolle Identikit-band meespelen). Dit trio was wellicht de voorbode van Scholtens zesde studioalbum, *We Never Left Town,* wat doordrenkt is van folk, blues, country, Americana en een vleugje jazz. Hierop speelt hij deels vergelijkbaar repertoire als met het trio, maar nu solo. Kernwoorden zijn: eenvoud, minimalisme, soundscapes en open klanken. Het is een melancholische plaat, waarbij de gitarist/componist terugblikt op zijn onbezonnen jeugd in een provinciestadje. Ondanks dat Scholten diverse lagen over elkaar heen legt en met fraaie effecten de spanning opvoert, zoals in *Improvisation#1* en *#2*, overheersen rust en stilte. Scholten stelt zich daardoor kwetsbaar op, zoals in het lieflijke *Yonder Year* en *We Rode Our Bikes*. In *Heartland*, *Holy Water, Big Mountain* en *True* gebeurt er dynamisch en ritmisch meer. Wellicht had het harmonisch en melodisch gezien iets spannender gekund, maar het is een verademing in deze hectische tijd om even te resetten met deze fijne plaat, waarbij Scholten wederom zijn fantastische sound toont.
Angelique van Os

Ian Shaw
The Theory Of Joy
Jazz Village/Harmonia Mundi
VOCAL JAZZ
****
Ian Shaw (1962) is een zanger/comedian/auteur uit Wales die zich beweegt in het stroomgebied van mensen als Al Jarreau en Bobby McFerrin. En een tikje Mark Murphy. Een beweeglijke stem die zomaar in scatten zou kunnen uitbarsten. De BBC riep hem al enkele keren uit tot Best Jazz Vocalist. Met *The Theory Of Joy* onderstreept hij zijn capaciteiten; twaalf songs met het trio van pianist Barry Green, bassist Mick Hutton en drummer Dave Ohm. Die allemaal door Shaw werden gearrangeerd – een echte uitdaging, de eerste keer dat hij de communicatie van een zanger en een trio onderzocht. Shaw koos niet voor een rijtje geheide jazz standards, er zijn songs van Joni Mitchell, Bob Dorough, Cy Coleman en de Sinatra-ballad *How Do You Keep The Music Playing?* Maar hij zingt ook enkele *performance songs* als *You've Got To Pick A Pocket Or Two* en *If You Go Away.* En drie eigen liedjes, waaronder een tribute aan Betty Carter.
Coen de Jonge

Shishani & The Namibian Tales
Itaala
Mundus Production/Xango Music
WORLD
*****
Zangeres/gitariste Shishani is afkomstig uit Namibië en woont in Nederland. Op dit album mengt ze de rijke muzikale traditie van haar geboorteland niet alleen met soul en jazz maar ook met onder andere de West-Afrikaanse muziek op de kora, bespeeld door Debby Korfmacher (Duits-land) die ook de mbira (duimpiano) bespeelt. Percussionist Sjahin During (Arifa) voegt er zijn veelzijdige percussiespel aan toe. De Hongaarse cellist Huszar kleurt de muziek heel mooi zoals in de prachtige openingstrack *Mpa Wa Za.* Shishani's zachtmoedige zang in het Oshiwambo (een Namibische taal) heeft een heel bijzondere klank. In het aanvankelijk dromerige *Kuku* zingt ze af en toe in het Engels. De muziek van Shishani heeft iets mysterieus. *Desert Blues* klinkt als een zeer ritmisch muzikaal Namibisch verhaal. In *Npanandula* (ik ben dankbaar) zingt Shishani als een westerse singer-songwriter, wisselt dat af met Afrikaanse stukken. Een prachtige song zoals

er meer songs van ongekende schoonheid op dit album staan.
Rik van Boeckel

Sun Ra
The Definitive 45's Collection 1952 - 1991
Strut Records
JAZZ
****

I Am Strange, zingt Sun Ra a.k.a. Herman Sonny Blount uit Birmingham, Alabama (1914 – 1993) al in een van de eerste singles op deze fantastische verzameling van Strut Records uit Engeland. Dat is mild uitgedrukt. Niet voor niets maakte Sun Ra met zijn Arkestra diepe indruk op de beatniks die de NY scene bevolkten, begin jaren zestig. Hij haalde zijn inspiratie uit Egypte, van Saturnus en uit science fiction, en speelde free-jazz ver voordat dat een gerespecteerd genre was. In die zin heeft hij een diepe verwantschap met die andere extra-galacticus, dub-visionair Lee 'Scratch' Perry. Het klinkt anno 2017 eigenaardig, maar er was een tijd dat de muziek van Ra op single uitkwam, ten behoeve van snelle verkoop na concerten, en *instant radio airplay.* Het is in Strut te prijzen dat men de moeite gedaan heeft deze muziek te verzamelen. Geschikt voor in de jukebox zijn deze singletjes niet, getuige het even slepende als atonale *October* dat Ra met zijn Astro-Infinity Orchestra opname, evenals *Adventures In Space*, dat daarna komt. Eigenaardige percussie ook, de freejazz ver vooruit.
Dietmar Terpstra

Francesca Tandoi Trio
Wind Dance
Atelier Sawano
MAINSTREAM
***1/2

Eindelijk weer eens iemand die zich vol op de erfenis van Oscar Peterson heeft gegooid. De fraaie pianiste/vocaliste Francesco Tandoi komt uit Rome, studeerde jazz aan het conservatorium in Den Haag en speelt op dit album met bassist Frans van Geest en drummer/producer Frits Landesbergen. Het is haast griezelig hoezeer de pianiste in de rol van Peterson kan kruipen; in een stuk als *I Could Write A Book* neemt Van Geest daardoor in dezelfde stroom de speelwijze van Ørsted Pedersen over. Tandoi zingt ook verleidelijk op songs als *Where Do You Start* (met een diepe buiging voor Shirley Horn), *This Can't Be Love*, *I'll Be Seeing You* en *I'm Gonna Laugh You Right Out Of My Life*. Ze durft zelfs Debussy's *Clair De Lune* als materiaal voor improvisatie te gebruiken. Maar het echte machtsvertoon komt naar voren in een jazz standard als *Thou Swell* (met een fraaie duo-interactie met de bassist).
Coen de Jonge

TenTemPiés
A mi propio paso
Patiperro Records /PIAS
LATIN/ROCK
****1/2

A mi propio paso (In mijn eigen pas) is het derde album van het in Amsterdam gevestigde TenTemPiés, een band met Chileens bloed in de aderen. De Chileense zanger Maurino Alarcón, geboren in Nederland, en de in Chili opgegroeide gitarist Jouke Schwarz, zorgen met de andere bandleden voor een aanstekelijke mix van latin, rock, reggae, ska en rumba. Ze noemen het zelf Damsko Mestizo. Denk aan Manu Chao maar ook aan Juan Luis Guerra. De titelsong is een relaxte latin popsong, *Besos Del Ritmo* is een echt feestnummer. Zo staan er meer van dit soort in het Spaans gezongen songs op dit album. Het mooist zijn het hitgevoelige *Ayudame* en het deels in het Engels gezongen *Yo Te q\|Quiero*. Bij de latin ska *El Verano*, *Basta Ya* (een mix van reggae & rock) en *Tanta Dolor* kunnen de voetjes zeker van de vloer.
Rik van Boeckel

My Baby
Prehistoric Rhythm
Glitterhouse
VOODOO BLUES/DANCE
****

Het is niet gering wat My Baby in de persmailing meldt: "In de hedendaagse samenleving blijven we zoeken naar nieuwe manieren om terug te keren naar een oer-bewustzijn. We willen het publiek meenemen op een sjamanistisch geïnspireerde muzikale trip." Toe maar, zou de scepticus zeggen. Feiten zijn dat My Baby in krap vier jaar tijd al aan zijn derde album toe is en er wereldwijd in geslaagd is het publiek te overtuigen van zijn intenties. De muziek van het drietal, Cato van Dijck (zang, bas), broer Sheik op drums en Daniel Johnston op gitaren, wordt omschreven als voodoo-blues meets shamanistic trance met funkinvloeden. Wat je ook voor de band inneemt is het feit dat ze de muziek heeft opgenomen op een simpel ampex viersporenreordertje, wat met name de single *Love Dance*, dat rondknispert van de Afrikaanse, tribale invloeden, een aangenaam suizerig sfeertje meegeeft. En in *Sunroof Diesel Blues* klinkt Johnsons gitaar zo gruizig dat-ie haast wel uit de delta moet komen. My Baby heeft goud in handen!
Dietmar Terpstra

Thundercat
Drunk
Brainfeeder/PIAS
ELECTRONIC JAZZ/FUNK/SOUL
****1/2

Bassist/zanger/songwriter Stephen Bruner alias Thundercat maakt deel uit van de spannendste muziekbron van dit moment, namelijk Los Angeles, waar Flying Lotus, Kendrick Lamar, Kamasi Washington en anderen met baanbrekende albums een nieuw soort populaire muziek op de kaart zetten die voortborduurt op jazz, funk en soul. Met Flying Lotus' label Brainfeeder als centrale ontmoetingsplaats. Na twee albums en een ep heeft Thundercat (zoon van een beroemde jazzdrummer) nu met *Drunk* een vorm gevonden, die de Los Angeles posse nog steviger in het zadel zal helpen: prachtige pakkende melodieën en

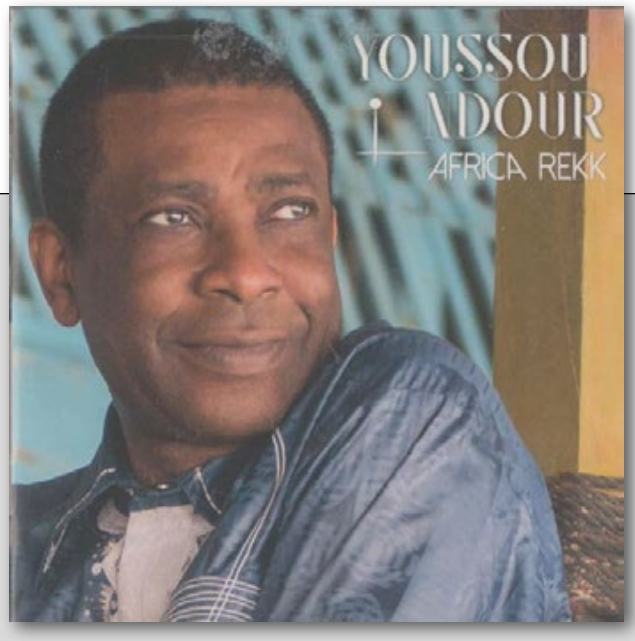

Youssou N'Dour
Afrika Rekk
Sony Music
AFRIKAANS/WORLD
*****

Afrika Rekk is het 34e album van de Senegalese 'koning van de mbalax'. '*Alleen Afrika*' is de betekenis van een cd met twaalf wervelende songs, opgedragen aan de jeugd van Afrika. Zoals in het met de Amerikaanse rapper Akon opgenomen *Conquer The World.* Maar Youssou kijkt ook naar het afschuwelijke slavernijverleden. In de openingstrack *Gorée* verhaalt hij over zijn bezoeken aan dit vroegere slaveneiland, genoemd naar Goeree-Overflakkee. In het opzwepende met de Congolese zanger Fally Ipupa opgenomen *Ban La* legt hij de verbinding tussen de Afrikaanse en Cubaanse rumba. In *Jeegel Nu* pleit hij voor vergeving. En voor een vreedzame dialoog tussen godsdiensten. Zonder meer geweldig is *Oumar Foutiyou Tall* en het gaat maar door met sterke en ook zeer dansbare songs. In het aangrijpende *Food For All* droomt Youssou van een wereld zonder honger. Met de Afro-Calypso *Money Money* sluit hij af. Sinds *Egypt* (2004) heeft Youssou N'Dour niet meer zo'n goed album gemaakt.
Rik van Boeckel

vaak engelachtige zang over een uniek elektronisch bedje waarin zijn basspel het raamwerk vormt. Al zijn inmiddels beroemde vrienden doen erop mee, zelfs zijn helden waar hij mee opgroeide - Kenny Loggins en Michael MacDonald - wist hij te strikken voor de track *Let Me Show You*. *Drunk* bevat 23 tracks in ruim 50 minuten en schept een sfeertje dat je zowel naar de toekomst (*weird sounds*) als naar het verleden (de zang van ondermeer The Byrds en Bread) slingert. Thundercat heeft al een Grammy voor zijn medewerking aan Lamar's album *To Pimp A Butterfly.* De komende week doet hij optredens in Engeland met zijn groep en in april staat hij op Motel Mozaïque en Transition. Hij besteedt evenveel aandacht aan zijn optredens als aan zijn studioplaten, dus mis hem niet!
Sjeng Stokkink

Chris Thile & Brad Mehldau
Chris Thile & Brad Mehldau
Nonesuch/Warner
JAZZ
****

Het klinkt op papier als een onwaarschijnlijke samenwerking, maar op het podium bleek het een doorslaand succes. De een diep in de jazz, de ander diep in de folk en bluegrass (onder meer in zijn band Nickel Creek), dat kon gewoon niet werken. Maar het was vanaf hun allereerste optreden in 2011 al duidelijk dat de grote liefde voor muziek de samenwerking tussen jazzpianist Brad Mehldau en mandolinespeler/zanger Chris Thile er juist één is die in alle facetten werkt. Dat beide muzikanten van uitzonderlijke klasse zijn, maakt hun dubbele debuut sowieso een feest om naar te luisteren. Het album begint met *The Old Shade Tree* eigenlijk veel te heftig, een absoluut verkeerd gekozen opening, maar herstelt zich direct met het daarop volgende instrumentale, door Mehldau geschreven *Tallahassee Junction* en al helemaal met het door Thile prachtig gezongen *Scarlet Town*. Wat op beide albums verder volgt is louter recht in het hart, met enerverend samenspel en verbluffende klasse, met *The Watcher* als hoogtepunt. Chris Thile & Brad Mehldau hebben het beste uit beider oeuvre afgeleverd.
Dick Hovenga

Tiny Legs Tim
Melodium Rag
Sing My Title/N.E.W.S.
BLUES
****

Op zijn vorige cd *Stepping Up* kreeg Tim de Graeve alias Tiny Legs Tim al bijstand van Steven Troch in enkele nummers. Op *Melodium Rag* waarvan het titelnummer een vrolijke Piedmont-achtige meestamper is, vervult de Belgische mondharmonica-aas een prominente rol zodat we gerust van een duo-album mogen spreken. Zoals gewoon verkent Tim weer alle uithoeken van de (country) blues. Zo sluit *Love Is Worth A Fight* naadloos aan op Son Hous' *Death Letter*, de enige cover op dit adembenemend authentiek overkomend album. De Graeve weet waar Abraham de mosterd haalt en plaatst zich met zijn muzikale partner hier in de traditie van illustere bluesduo's als Sonny Terry & Brownie McGhee en Cephas & Wiggins. Daarbij heeft hij een waanzinnige *fingerpickins* stijl zoals bijvoorbeeld in een instrumental als *Victory* ampel wordt geëtaleerd. Het tweetal laat elkaar daarnaast volop de ruimte om te excelleren. Een paar apart van grote klasse.
Marcel Haerkens

Sean Webster Band
Leave Your Heart At The Door
Cadiz Music
BLUES/ROCK
****

Vijf albums en een ep is Sean Webster uit Nottingham inmiddels onderweg, en hoewel hij bij de liefhebbers van goudeerlijke bluesrock een stevige reputatie heeft, moet het grote publiek nog kennis nemen van zijn muziek. Dat zou met *Leave Your Heart At The Door* zomaar eens kunnen gebeuren, want op dit nieuwe, door de gerenommeerde Jon Astley (Norah Jones, Rolling Stones, John Mayall, Porcupine Tree) gemasterde album geeft Webster er blijk van over een breed palet te beschikken. Niet alleen weet Webster een diep-melancholische snaar te raken op bijvoorbeeld het aan Joe Cocker of Gary Moore refererende *Hands Of Time,* ook kan hij bijzonder radiovriendelijk uit de voeten zoals blijkt uit *You Can Say*. Vaderlandse inbreng is er ook, met Bob Fridzema op de Hammond en PennyLeen Krebbers als *backing vocalist* in *I Don't Wanna Talk About It.* Sean Webster durft buiten de lijntjes te kleuren, en verdient een bredere schare luisteraars!
Dietmar Terpstra

Vinyl

In Engeland zijn de vinylcijfers over 2016 bekendgemaakt. De verkoop is daar met maar liefst 53 procent toegenomen ten opzichte van 2015, wat neerkomt op 3,2 miljoen verkochte platen, het hoogste aantal in 25 jaar! En dat terwijl de cd-verkoop daar met bijna 12 procent afnam en ook het aantal downloads met bijna 30 procent kelderde. De opmars van vinyl is duidelijk niet te stuiten. Sjeng Stokkink selecteerde wederom een aantal belangrijke releases en reissues.

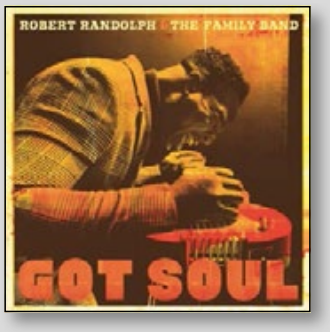

Robert Randolph & The Family Band
Got Soul
Dare/Sony/MoV/Bertus
GOSPEL/FUNK
****

Deze Amerikaanse gigant van de pedal steel guitar en voorvechter van de muzieksoort sacred steel timmert al sinds 2002 aan de weg met albums op zijn eigen Dare label en hij verrast ons nu met zijn zevende album. Werd zijn vorige album (*Lickety Split*, 2013) nog door Blue Note opgepikt, deze keer is Sony Music de gelukkige. Randolph verwelkomt hierop gasten als Anthony Hamilton (*She Got Soul)*, Darius Rucker van Hootie & The Blowfish (*Love Do What It Do*) en Cory Henry (*I Thank You,* de enige cover op dit album, geschreven door Isaac Hayes & David Porter), en zoals gebruikelijk swingen de twaalf tracks weer behoorlijk de pan uit, aangewakkerd door het jagende geluid van Randolph's snarenwerk. Dat snarenwerk heeft hem trouwens al heel wat gastrollen opgeleverd op elpees van corifeeën als Clapton, Buddy Guy, Ringo Starr, Robbie Robertson, Ozzy Osbourne, Santana, Elton John, Raphael Saadiq en meer. De tomeloze energie van Randolphs band komt vooral live tot zijn recht, maar deze studioplaat komt meer dan ooit een flink eind in die richting, vooropgesteld dat de volumeknop juist gebruikt wordt: open dus. Overal klinken Randolphs gospelroots luid en duidelijk door, en de albumtitel *Got Soul* is dan ook meer dan terecht!

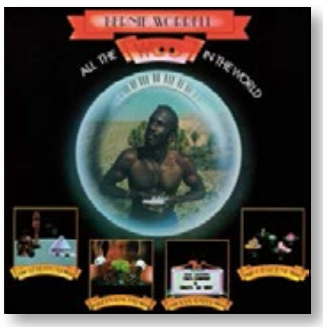

Bernie Worrell
All The Woo In The World
Arista/MoV/Bertus
P-FUNK
****

Bernie Worrell was (hij overleed vorig jaar zomer aan longkanker en werd 72) na George Clinton en Bootsy Collins de derde man van het p-funk leger. Als toetsenman, vocalist, producer, arrangeur en componist speelde hij een belangrijke rol in de uitbouw van dit kleurrijke gezelschap. Met zijn klassieke opleiding (hij speelde al piano als driejarige) verschafte hij de p-funk al vanaf 1970 extra kleur; niet voor niets doopte Clinton hem '*The Wizzard Of Woo'.* Dit was zijn eerste soloalbum, daterend uit 1978 en inmiddels een collectors item. Hij produceerde het samen met Clinton en schreef bijna alle nummers zelf. Uiteraard doet de complete p-funk posse erop mee en voert de specifieke p-funk sound overal de boventoon, met talloze koortjes en funky licks all over. Het lieflijke, zachte karakter van Worrell komt prachtig tot uitdrukking in meewarige funktracks als *I'll Be With You* en *Hold On*, terwijl het bijna 13 minuten durende *Insurance Man For The Funk* het absolute hoogtepunt van dit onmisbare p-funk album vormt. Een zeer welkome reissue!

Electric Love
Mean Machine
Eigen Beheer
R&B/SOUL/FUNK
****

Dit is het debuutalbum van een Nederlandse groep met twee indrukwekkende pijlers, waar we in de toekomst zeker meer van gaan horen: zangeres/componist/tekstdichter Saralee Vos (dochter van saxofonist Tony Vos en presentatrice Tineke de Nooy) en producer/gitarist/toetsenist/componist/studiobaas Lucas Meijers, die in Leiden deel uitmaakt van het culturele creatieve Nieuwplaatz. Het album kwam met crowdfunding tot stand en opent met de titeltrack *Mean Machine*, waarop Vos zich manifesteert als de Nederlandse tegenhanger van Betty Davis (de beste funkzangeres ooit). De track *Lucas Got A Party* werd al opgepikt door muziekfanaat Gerard Ekdom, *Monsanto* getuigt uiteraard van gedegen maatschappijkritiek *(I'm gonna grow my own crops*), *Tantric Lover* bevat de beste psychedelische gitaarsolo sinds jaren (werkt als een tijdmachine naar eind jaren zestig) en zo valt van elk van het elftal tracks wel wat moois te melden. De productie is om door een ringetje te halen, ook het blazerstrio op zeven van de elf tracks (met Bart Wirtz in de gelederen) komt prachtig tot zijn recht, en het duet met gastvocalist Lodewijk van Dorp in *Twisted Sorta Love* is een waardige afsluiter.

Professor Longhair
New Orleans Piano
Atlantic/MoV/Bertus
LATIN/BLUES/FUNK
****

Hij leefde van 1918 tot 1980, werd geboren in Bogalusa nabij New Orleans (waar hij opgroeide als Henry Roeland Byrd), debuteerde met een ep in 1948 en werd de grondlegger van New Orleans r&b. Alles wat je aan grote pianisten/zangers uit New Orleans kent, is door hem beïnvloed: Fats Domino, Huey Smith, Allen Toussaint, Dr John. Zijn specifieke pianospel, met elementen van rumba, calypso en mambo, en zijn bijna jodelende zang ontwikkelde hij geheel zelf, zonder enige vorm van muziekles. Sinds die eerste ep deed hij tal van sessies voor allerlei labels, maar omdat hij New Orleans nooit uit ging, werd hij daar buiten niet bekend, dus werkte hij op een gegeven moment zelfs als schoonmaker in een platenzaak! In 1972 werd dit album het startschot voor zijn herontdekking, het bevat opnamesessies uit 1949 en 1953 voor Atlantic. Tot zijn dood in 1980 nam hij diverse nieuwe albums op, en na zijn dood verschenen er steeds meer compilatie-albums van zijn werk. Deze bevat dertien eigen tracks, waaronder successen als *Tipitina* en *Mardi Gras In New Orleans*. Een geschikt album om mee te beginnen, met een boeiende hoestekst van Mike Leadbitter.

Ook spannend: A Tribe Called Quest - *We Got It From Here,* als dubbelaar en verplichte kost, Pharrell Williams noemde ze terecht de Beatles van de hiphop (Epic/MoV/Bertus) * Mickey Baker - *Wildest Guitar* uit 1959, met zijn unieke gitaargeluid (Atlantic/MoV/Bertus) * Judee Sill - *untitled* uit 1971, het weergaloos mooie debuutalbum van een Amerikaanse singer/songwriter die in 1979 overleed aan een overdosis. (Asylum/MoV/Bertus) * Carole King - *The Living Room Tour,* uit 2005, voor het eerst op vinyl, een dubbelaar, klein maar fijn uitgevoerd (Sony Legacy/MoV/Bertus) * Jett Rebel - *Super Pop*, zijn alweer zesde album (Sony/MoV/Bertus).

GIOVANCA'S VINYL CHOICE

Ergens op een terras in Amsterdam, in een bloedserieus interview over mijn werk als zangeres en ambassadrice voor Plan Nederland, vraagt de journaliste ineens: "Wat is een 'vinylgirl'?" Dat staat inderdaad op mijn Instagram-profiel, maar het klinkt erg grappig uit haar mond.

Vinylgirl is een liefhebber van de warme, nostalgische sound van vinyl, leg ik haar uit. Een verzamelaar zeg maar, een '*cratedigger*'. Denk aan iemand die uren op een boekenmarkt kratten doorspit, op zoek naar een speciale uitgave van een goed boek. Dat heb ik met lp's. En, stel ik gerust, je hoeft geen audiofiel of supernerd te zijn. Je kunt ook gewoon lekker af en toe een mooie plaat kopen zoals je ook goeie wijn koopt.

In *Giovanca's Vinyl Choice* licht ik oude, nieuwe of bijzondere platen uit en ik ben erg benieuwd welke plaat jij in de spotlight wilt zetten. Is dat Chaka, Miles, of is dat een obscure funkplaat die niet onopgemerkt mag blijven? Mail mij jouw tip uit de platenkast op vinylgio@jazzism.nl. Heb er zin in!

Irakere

Irakere

Sinds januari van dit jaar presenteer ik VPRO's Vrije Geluiden. Het programma bestaat al zestien jaar en is elke zondagmorgen te zien op NPO1. Voor veel mensen vaste prik terwijl ze lekker een eitje staan te bakken of de was opvouwen, koffie erbij... Dat er een trouwe aanhang is, ontdekte ik op straat. *No Joke*. Mensen spreken me er echt over aan in de supermarkt of bij de visboer. "Ik kijk het al jaren", zegt de een. "Ik keek al toen Reiziger het nog deed", zegt de ander. Of: "Zo heb ik Ibrahim Maalouf ontdekt." Aan de nieuwe locatie moeten veel mensen nog wennen, een nieuw gezicht en hier en daar ook een ander geluid. Nog breder. Het is jammer dat mijn vader dit niet heeft mogen meemaken. Hij zou het fantastisch hebben gevonden. "Meer latin!" had hij geroepen. "Meer latin!" Want hij hield heel veel van jazz en evenveel van *latin music*.

The best of both worlds kwam letterlijk samen in de latin jazz en Afro-Cubaanse jazz. Dat was zijn achtergrond, want hij was op Curaçao geboren en getogen. Zijn zijn grootvader woonde op Cuba en we hebben veel familie in Puerto Rico. Iedereen maakte muziek of leefde muziek. Nog steeds. Thuis hadden we naast stapels traditionele Curaçaose platen ook lp's van alle grote Cubaanse- en Puerto Ricaanse helden, zoals Mongo Santamaría, Bebo Valdés, Paquito d'Rivera, Willie Colón, Tito Puente, Celia Cruz, La Sonora Ponceña, Héctor Lavoe, Rubén Blades. De laatste namen waren de belangrijkste sterren van Fania Records, een groot New Yorks label dat de meest legendarische salsaplaten uitbracht. Zo'n Héctor Lavoe bijvoorbeeld, dat was een van meest talentvolle (en heftige) salsazangers *ever*. Zo goed! Celia Cruz, een legende! Dat is gewoon voer voor zeker tien columns. Die houden jullie van mij tegoed. Het salsa-imperium en haar hoogtijdagen met spectaculaire vocalisten, dampende optredens en flamboyante danseressen in strass en veren.

Ik kies voor nu de plaat van de legendarische Afro-Cubaanse band Irakere. Deze groep mixte zó veel stijlen, dat ik bijna zeker weet dat het een verrijking is in de platenkasten van jazz-, funk-, soul- en wereldmuziekliefhebbers. Het was een van mijn vaders favoriete groepen, in 1973 opgericht door musical director Armando de Sequeira Romeu en pianist/componist Chucho Valdés. Als kind vond ik hun platenhoezen indrukwekkend. Blazers in traditionele Afrikaanse shirts, de dashikis, of in guayaberas - de iconische witte Cubaanse overhemden. En veel instrumenten: conga's, timbales, maraca's, bas, synths. Aan hun hoezen kon je zien dat het om een explosie van ritmes en muzikaliteit ging. Het waren pioniers. Ze mixten traditionele percusssie met funk, jazz, klassiek en elektronische instrumenten. Als je filmpjes terugkijkt, zie je hoe ze hele zalen op z'n kop zetten. Geweldig. In 1979 won de groep dan ook een Grammy voor best latin *recording* voor hun plaat *Irakere*, met prachtige songs als *Misa Negra* en *Aguanile*. Ze hebben zoveel uitgebracht, zoveel betekent voor de Cubaanse muziek. Ik zou zeggen: kijk wat je kunt vinden. Net als veel bands uit de seventies hebben ze ook wat mindere disco-experimentjes, maar over de hele linie is wat ze uitbrachten een vreugde.

P.C. Hooft-prijs voor de jazz

De uitreiking van de Buma Boy Edgar Prijs aan bassist Wilbert de Joode op 7 december 2016 in het Bimhuis werd, volgens *Jazz Bulletin*, 'een indrukwekkende avond'. De verslaggever van het kwartaalmagazine van het Nederlands Jazz Archief beleefde 'een ode aan de geïmproviseerde muziek, die zich geen betere ambassadeur kan wensen'. Dat het feestconcert, anders dan in voorgaande jaren, niet al weken van tevoren was uitverkocht en dat er op de avond zelf in het Bimhuis nog lege stoelen overbleven, kwam in het verslag niet ter sprake. Maar dat is eigenlijk niet waarover ik het in deze column wil hebben.
Ik heb lang geaarzeld voor ik besloot over het onderwerp Boy Edgar Prijs te schrijven. Ten eerste hebben de Nederlandse jazzinstituties het ook zonder kritiek al moeilijk genoeg. De meedogenloze vrieswind die het onzalige kabinet-Rutte I door onze cultuur blies, is onder Rutte II nog niet gaan liggen. En mijn verwachtingen van het volgende kabinet zijn voorlopig laaggespannen.
Verder ligt het gevaar van 'opa weet het beter' levensgroot op de loer. Ik kan er moeilijk omheen: in de begintijd van de Wessel Ilcken Prijs (die van 1963 tot en met 1979 aan de Boy Edgar Prijs voorafging) heb ik een flink aantal jaren in de jury gezeten. En het wordt snel linke soep wanneer oudgedienden een kritische blik op hun opvolgers richten.
Het jubileumnummer van Jazzism gaf voor mij uiteindelijk de doorslag om mijn aarzeling te overwinnen. Als resultaat van een kleine peiling onder deskundige medewerkers had de hoofdredactie de 'Tien van Toen' vastgesteld, een lijst van de belangrijkste Nederlandse jazzmusici die in de afgelopen tien jaar zijn overleden.
Van de tien viel er één, bluesman Harry Muskee, buiten het jazzkader. Resteerden negen onbetwiste grootheden uit de vaderlandse jazzhistorie. En wat bleek? Precies drie van hen hadden ooit de belangrijkste Nederlandse jazzprijs gekregen: Piet Noordijk (1965), Willem Breuker (1970 én 1993, maar dat is een ander verhaal) en Sean Bergin (2000). Rita Reys, Rob Pronk, Jerry van Rooyen, Cees Slinger, Frans Elsen en Jan Laurens Hartong zullen dus nooit meer de erelijst van de Boy Edgar Prijs halen.
Stel je, bij wijze van gedachtenexperiment, hetzelfde voor bij de P.C. Hooft-prijs: een historische lijst winnaars die aantoont dat tweederde van de werkelijk belangrijke literatoren systematisch over het hoofd is gezien. Het huis zou te klein zijn in literair Nederland.
Het zou me niet verbazen wanneer uit kringen van de Stichting Boy Edgar Prijs nu wordt tegengeworpen dat je beide prijzen niet zomaar kunt vergelijken. De P.C. Hooft-prijs is, naar eigen zeggen, eenvoudigweg 'een jaarlijks toegekende oeuvreprijs, afwisselend toegekend voor proza, essayistiek en poëzie'. En wat is de Boy Edgar Prijs? Die wordt volgens de doelstelling van de bijbehorende stichting 'jaarlijks toegekend aan een musicus die zich reeds lange tijd onderscheidt door opmerkelijke verdienste op creatief gebied ter verlevendiging van de Nederlandse jazz en geïmproviseerde muziek'.
Dat is een hele mondvol waaraan een paar dingen opvallen. Ten eerste zijn hier nog de sporen zichtbaar van wat met een trefzekere term ooit 'vernieuwings-stalinisme' werd genoemd: het dwangmatige idee uit de jaren zeventig, dat jazz en impro vernieuwend zullen zijn (wat dat ook moge inhouden) of niet zullen zijn.
Ten tweede is de formulering zo wollig dat de jury in feite de handen geheel vrij heeft om zijn toevallige voorkeur te rechtvaardigen. Dat zie je ook aan de resultaten van de laatste tien jaar. De Boy Edgar Prijs ging vanaf 2007 achtereenvolgens naar: Bert van den Brink, Pierre Courbois, Ernst Glerum, Anton Goudsmit, Ferdinand Povel, Yuri Honing, Oene van Geel, Jeroen van Vliet, Tineke Postma en Wilbert de Joode. Je kunt er naar mijn idee maar één conclusie uit trekken: de toekenning van de Boy Edgar Prijs is in de praktijk geen artistieke keuze, maar een jaarlijkse tombola.
Dat die voorkeur van de jury heel toevallig kan uitpakken, hangt weer samen met de samenstelling ervan. Het businessplan van de stichting zegt hierover: "De intentie bij de toekenning van de prijs is altijd geweest het hele veld te bestrijken. Om die reden is er geen vaste langjarige jury, maar stelt het bestuur van de stichting [...] jaarlijks een nieuwe jury samen. Die bestaat uit vijf leden [...]. Uitgesloten is dat een jurylid in korte tijd meerdere keren aan een jury deelneemt."
Hier zien we, denk ik, een belangrijke oorzaak van wat er is misgegaan. Vijf gloednieuwe juryleden per jaar, vijftig over het afgelopen decennium, honderd sinds 1997. Lopen er in Nederland zoveel gekwalificeerde jazzdeskundigen rond?
Opa gaat nu onvermijdelijk vertellen: in de oertijd van de Wessel Ilcken Prijs bestond de jury meestal ruwweg uit dezelfde namen: Martin Schouten, Peter Smids, Pé Hawinkels, Simon Korteweg, Rudy Koopmans en uw columnist. De prijs ging toen achtereenvolgens naar: Herman Schoonderwalt, Boy Edgar, Piet Noordijk, Misha Mengelberg, Han Bennink, Harry Verbeke, Hans Dulfer en Willem Breuker. Vijftig jaar later geen lijst om je voor te schamen, zou ik zeggen.
Ik geef het stichtingsbestuur bij deze twee adviezen:
1. Noem de Boy Edgar Prijs voortaan weer gewoon een oeuvreprijs.
2. Schrap de bepaling dat juryleden niet mogen terugkeren en neemt steeds minstens één jurylid mee naar het volgend jaar, ter wille van de kennisoverdracht.

Bert Vuijsje
www.bebopbusiness.com

MUZIEK APRIL/MEI

ZA 01 APR	OKABE FAMILY & XAVI TORRES TRIO
DO 06 APR	JORIS POSTHUMUS GROUP
ZA 08 APR	BENNY GOLSON QUARTET MET ANTONIO FARAÒ
WO 12 APR	MELINGO
DO 13 APR	ERIC REVIS QUARTET
DO 13 T/M	SLIDE FACTORY
ZO 16 APR	TROMBONE FESTIVAL
VR 21 APR	AVERY*SUNSHINE
ZA 22 APR	TRONDHEIM JAZZ ORCHESTRA & OLE MORTEN VÅGAN
ZO 23 APR	THE PALADINS
DO 27 APR	TIM O'BRIEN
ZA 29 APR	OUMOU SANGARÉ
ZO 30 APR	VALERIE JUNE LOCATIE: BIRD
ZO 30 APR	BUMA BOY EDGARPRIJS 2016: WILBERT DE JOODE
WO 03 MEI	TINARIWEN LOCATIE: MAASSILO
DO 04 MEI	ROSENBERG TRIO + DJANGO (CONCERT & FILM)
VR 05 MEI	CYRILLE AIMÉE LOCATIE: BIRD
ZA 06 MEI	STEVE KUHN TRIO
ZO 07 MEI	ORCHESTRA BAOBAB
DO 11 MEI	KANDACE SPRINGS
VR 12 MEI	GILAD HEKSELMAN TRIO
ZA 13 MEI	CHRIS POTTER QUARTET
ZO 14 MEI	LULA PENA
DO 18 MEI	CHES SMITH, CRAIG TABORN & MAT MANERI
ZO 21 MEI	RAUL MIDÓN
ZA 27 MEI	JEROEN VAN VLIET MOON TRIO

Bekijk het volledige programma online!

Otto Reuchlinweg 996 Rotterdam (Wilhelminapier)

www.lantarenvenster.nl/nieuwsbrief

LANTAREN VENSTER

CHALLENGE RECORDS

RELEASES MAART 2017

CR 73434

Jasper Somsen Trio
Jean-Michel Pilc & André Ceccarelli
A New Episode in Life Pt. I

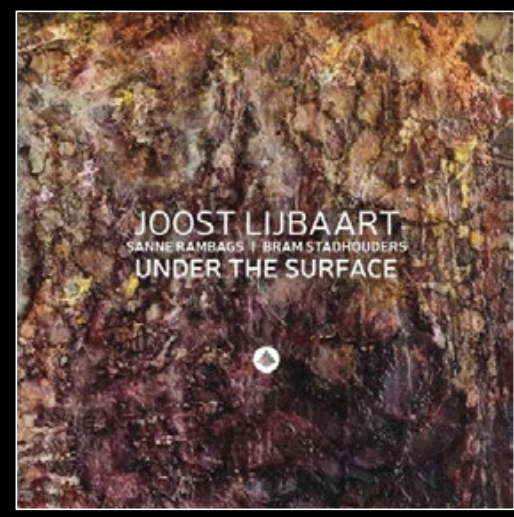

CR 73438

Joost Lijbaart
Sanne Rambags | Bram Stadhouders
Under the Surface

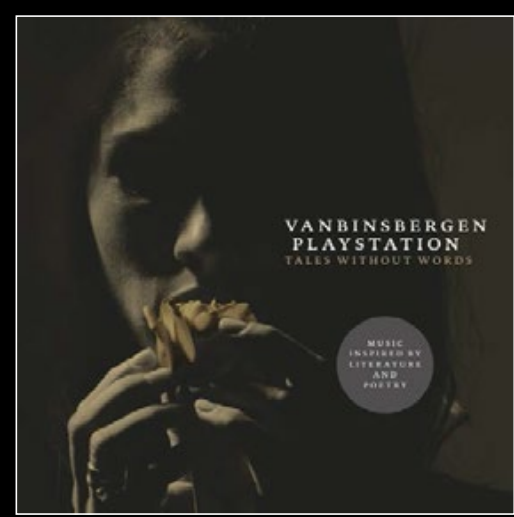

ZZ 76125

VanBinsbergen Playstation
Tales Without Words

www.challengerecords.com

Frank Sinatra

In Israël en bij de piramides

Frank Sinatra zong overal ter wereld. Meestal voor hoge gages, maar vaak ook voor een goed doel. Op een box met louter liveoptredens vinden we enkele spectaculaire voorbeelden. Monte Carlo, Sydney, Gizeh en Milaan, maar ook voor kinderen in Israël.

Tekst: **Coen de Jonge**

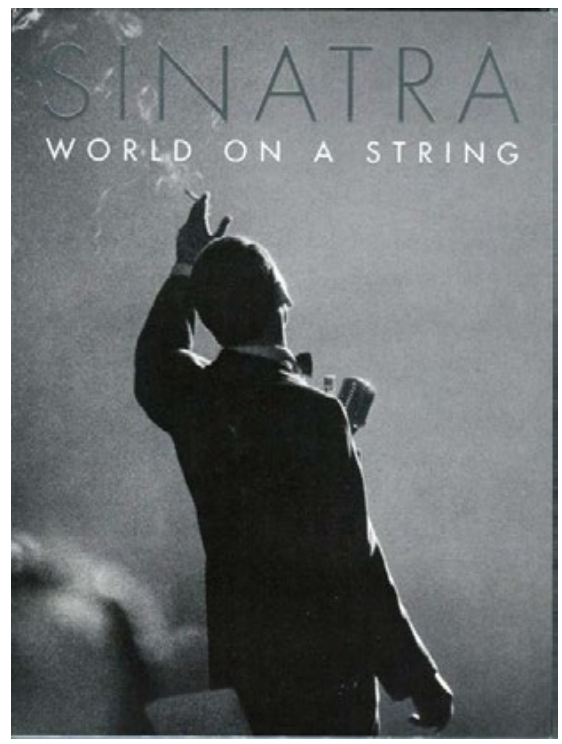

Wat hebben we in handen?
Een boxje op pocketformaat dat je kunt openklappen. Je ziet dan vijf schijfjes (vier cd's en één dvd), plus een op het oog aantrekkelijk boekje. Alles verlucht met foto's van Sinatra in verschillende levensfases (waarvan er een in spiegelbeeld afgedrukt, zijn pochet zit verkeerd).

Wat zit erin?
Allemaal liveopnamen uit de periode tussen 1958 en 1982. Opmerkelijk, want in de hoogtijdagen van zijn loopbaan bracht de zanger slechts twee platen uit met publieke optredens. Het beroemde dubbelalbum met het Count Basie Orchestra, *Sinatra At The Sands* (1966), en de comebackplaat (met het orkest van Woody Herman) *The Main Event* uit 1974.

Waarom zo weinig liveplaten?
Waarschijnlijk omdat Sinatra een bovenmatig gevoel voor perfectie had en je kunt tijdens een concert moeilijk de zaak stopzetten. Hoewel, dat doet hij op een van deze concerten nou net wel, op 2 december 1961 in het volgelopen Sydney Stadium. Er gaat iets mis bij de intro van *In The Still Of The Night* en de zanger breekt de song gewoon af en gelast het orkest opnieuw te beginnen. De reden? Waarschijnlijk omdat Sinatra dat lied van Cole Porter pas recentelijk in zijn repertoire had opgenomen (op de plaat *Ring-A-Ding-Ding!* uit 1961). Een jaar later zong hij het lied weer, nu tijdens zijn befaamde World Tour, een reis die was opgezet om geld in te zamelen voor misdeelde kinderen. Er ging geen groot orkest mee, slechts een combo met erkende jazzmusici. De dvd in deze box is geheel gewijd aan die tour, met een concert in Japan, twee korte films en gek genoeg een rijtje reclamefilmpjes voor Perugina-snoepjes, gemaakt in Italië. De andere concerten zijn *all over the world*: Monte Carlo, Gizeh (bij de piramides!), de Dominicaanse Republiek en Milaan.

Is er iets écht opmerkelijks bij?
Jazeker, dat zijn de twee filmpjes op de dvd: *Frank Sinatra With All God's Children* en *Sinatra In Israël*, beide opgenomen tijdens de World Tour. Vooral de korte documentaire in Israël is curieus. Sinatra was verknocht aan dat land, hoewel hij er pas in 1962 naartoe kwam. Bijzonder, die voorkeur van zo'n geharde Italo-Amerikaan die vrienden als Jerry Lewis en Joey Bishop altijd begroette met: "*Hello Jew!*" "Dag spaghettivreter", was dan hun antwoord. Dat dan wel weer. Maar hij stond zijn als er echt werd gediscrimineerd. Waarschijnlijk kwam het door een Joodse buurvrouw, mevrouw Golden. Zij bekommerde zich in Hoboken regelmatig om de eenzame jongen. Toen hij eenmaal een ster was, bleek Sinatra de zorg van Mrs. Golden niet te hebben vergeten. In 1947 maakte hij handig gebruik van zijn positie toen er een zak met een miljoen dollar naar de haven van New York gesmokkeld moest worden. Het geld was bestemd voor de strijders voor de jonge Joodse staat. In diezelfde tijd sloeg hij bij een party een feestganger hard op zijn gezicht, toen die een antisemitische grap had gemaakt. Des te opvallend was het concert op 27 september 1979 bij de piramides. In de jaren daarvoor was de zanger door de Arabische staten in de ban gedaan, vanwege zijn steun aan Israël. Maar nu werd het benefietconcert zelfs geopend door de echtgenote van president Sadat.

Kwaliteit?
Er is wel wat op aan te merken. Bijvoorbeeld op het boekje. Dat ziet er op de eerste blik veelbelovend uit, met bijzondere foto's, een leuke opmaak en interessante trivia. Maar nader beschouwd had je toch meer verwacht. Wie waren de dirigenten? Wie speelden er mee? Wie arrangeerde? Zulke gegevens treffen we niet aan. De geluidskwaliteit is ook wisselend, maar dat kan moeilijk anders. Zo wordt het orkest bij de piramide van Cheops soms wat weggeblazen door de wind. De stem heeft daar geen last van, want het is een *line-tap*. Het concert in Altos de Chavón (Dominicaanse Republiek) met het orkest van Buddy Rich klinkt wel heel goed, maar dat werd dan ook voor tv opgenomen.

Verhaal erachter?
Het eerste concert van de box stamt uit 1958 en komt uit de Sporting Club van Monte Carlo. Het evenement werd ingeleid door de Engelse acteur/toneelschrijver Noël Coward. Hier wreekt zich het tekort aan informatie in het booklet. Het was de eerste keer dat de jonge Quincy Jones voor het orkest van Sinatra stond. Jones kreeg niet lang daarvoor een telefoontje uit het kantoor van Grace Kelly (prinses Gracia): of hij met een stel musici naar Monte Carlo kon komen. Sinatra: *"You've heard the records, you know what to do."* Dat wou 'Q' wel, hij nam onder meer drummer Kenny Clarke, saxofonist Lucky Thompson en violist Stéphane Grappelli mee. We horen inderdaad enkele van Kenny Clarkes bominslagen achter liedjes als *Come Fly With Me*.

Wie heeft hier wat aan?
De beginnende Sinatra-luisteraar niet veel. *New York, New York* staat er bijvoorbeeld maar één keer op, maar andere songs wel drie of vier keer. Nu en dan horen we toch een verrassing. *Strangers In The Night* met alleen piano, *Send In The Clowns* met alleen gitaar, een furieuze uitvoering van *On The Road To Mandalay* en een prachtuitvoering van *Laura* uit 1953 voor de Rai-radio als bonus. Maar dat zijn dingen waar vooral gelouterde verzamelaars voor vallen. **J**

Frank Sinatra: World On A String
(4 cd's, 1 dvd)
Universal/Signature Sinatra
02557 08090

Stuart McCallum

Bouwt aan een eigen muzikale carrière

De afgelopen jaren hebben we gitarist Stuart McCallum niet over het hoofd kunnen zien. Nadat hij een aantal jaren geleden het fameuze Cinematic Orchestra verliet en voor zichzelf koos, bracht hij vrijwel elk jaar een album uit. Van *City* via *The Space Between* met Mike Walker tot het sterke debuut van zijproject The Breath.

Tekst: **Dick Hovenga**

Het zijn zeer drukke tijden voor McCallum, geeft hij meteen toe. "Ik ben met heel veel dingen tegelijk bezig. De laatste jaren is mijn creativiteit groot, met allemaal verschillende projecten tot gevolg. De jaren in The Cinematic Orchestra waren geweldig en hebben een mooie basis gelegd voor mijn muzikale toekomst. Maar het duurde steeds wel erg lang voordat er een nieuwe tour werd gepland, om van een nieuw album nog maar niet te spreken. *Ma Fleur,* het laatste Cinematic Orchestra-album, dateert alweer van tien jaar terug. Het opbouwen van een eigen muzikale carrière was daarom een logische stap voor mij. Mijn gezin moet natuurlijk ook eten en ik wilde tussen de tours en de albums door niet alleen maar lesgeven."

Droomsetting

Het leek twee jaar geleden even mis te gaan, omdat McCallums platenlabel Naim Records van muzikale richting veranderde. Net nu in de afgelopen jaren de Britse jazz zo in de lift zit, stootte Naim vrijwel hun hele jazztak af. Naast McCallum werden ook The Neil Cowley Trio, The Blessing en Sons of Kemet door het platenlabel op een zijspoor gezet. Het was even afwachten wat er zou gaan gebeuren. McCallum: "Gelukkig was daar Dave Stapleton van Edition Records. Dat is sinds vorig jaar een van de meest belangwekkende jazzlabels ter wereld. Stapleton nam contact met me op en gaf me de vrijheid om alle projecten die ik in mijn hoofd had, vorm te geven. De tweede samenwerkingsplaat met Mike Walker kwam daaruit voort. Ik had net met The Breath een album opgenomen voor Real World Records in de studio's in Box. Met Mike mocht ik in de legendarische *Wood Room* ook ons samenwerkingsalbum *The Space Between* opnemen. De sound is daar ultiem. Het is al één groot feest om daar akoestische gitaar te spelen door de prachtige akoestiek. Met Mike op elektrische gitaar ernaast gingen de opnamen bijna vanzelf. Heerlijk als je in zo'n ultieme setting speelt. Het heeft geleid tot een album dat Mike en ik zelfs in onze dromen niet voor mogelijk hadden gehouden."

Ultieme basis

Naast alle jazzescapades was The Breath vorig jaar een heel ander verhaal. "Het plan om een band met de Ierse folkzangeres Ríoghnach Connolly te beginnen, lag er al een tijdje. Ze is een zangeres met een geweldige stem vol emotie, die mij vanaf het eerste moment raakte. Ik voelde dat ik met mijn gitaarspel een mooie aanvulling zou kunnen zijn. Het werd serieus toen toetsenist John Ellis en drummer Mike Flowers, die allebei in de tijd van The Cinematic Orchestra goede vrienden zijn geworden, ook haar stem

"Ik wilde tussen de **tours en de albums** niet alleen maar lesgeven"

hoorden. Ze waren meteen om en wilden ons komen versterken. Toen was The Breath een feit en kwamen de songs als vanzelf. Vooral ook omdat Ríoghnach krachtige, persoonlijke teksten schrijft. Op basis van de eerste demo's werd al snel een deal met Real World getekend en de toekomst ligt nu open. De reacties op het album *Carry Your Kin*, dat in het najaar van 2016 uitkwam, waren zeer positief en optredens beginnen nu te volgen." De daad wordt die avond bij het woord gevoegd. The Breath speelt namelijk een verpletterend goed optreden in Archspace in de Britse wijk Harrow. De kleine zaal is afgeladen vol en de band speelt de songs van het debuutalbum met passie en kracht. Met de eenheid McCallum, Ellis en Flowers heeft de band een ultieme basis en de muzikanten wagen zich aan fijn uitwaaierende intro's, pittige grooves en sfeervol en uitdagend spel. Connolly zingt daar met volle emotie overheen. Nog veel beter dan verwacht blaast The Breath, met een uitmuntend spelende McCallum, de songs van *Carry Your Kin* nieuwe onvoorziene krachten in. Meesterlijk. J

Jef Neve

"Het is fijn om te delen"

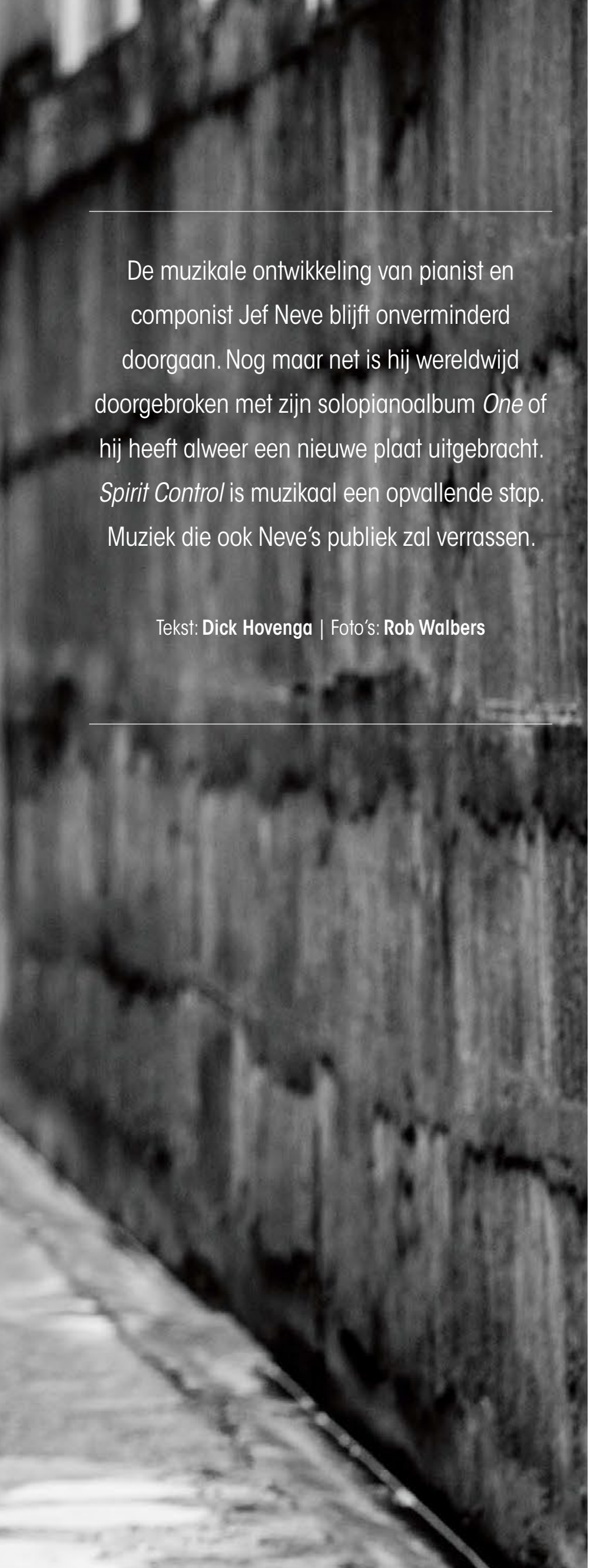

De muzikale ontwikkeling van pianist en componist Jef Neve blijft onverminderd doorgaan. Nog maar net is hij wereldwijd doorgebroken met zijn solopianoalbum *One* of hij heeft alweer een nieuwe plaat uitgebracht. *Spirit Control* is muzikaal een opvallende stap. Muziek die ook Neve's publiek zal verrassen.

Tekst: **Dick Hovenga** | Foto's: **Rob Walbers**

Zo in de eerste maanden van het nieuwe jaar is de omgeving van Gent prachtig, vooral richting Sint-Martens-Latem, met zijn weelderige groen en riante villa's. In een van de villa's is een studio aangebouwd, daar vinden de opnamen van Jef Neve's nieuwe album plaats. Beneden staan twee vleugels, daarnaast een drumcabine en er is ook nog voldoende ruimte voor de strijkers die op Jefs nieuwe album spelen. In het bovengedeelte kijk je uit over de studio. Daar zit vaste soundman Dieter over imposante opnameapparatuur gebogen wanneer ik de studio binnenloop in gezelschap van Jefs manager Pieter Kindt. De eerste klanken die de ruimte vullen, klinken warmbloedig. "Het wordt een heel ander album dan mijn soloplaten", vertelt Jef. "Aanvankelijk had ik nog een soloalbum in gedachten, maar de laatste maanden vormde zich nieuwe muziek in mijn hoofd, die niet gemaakt kon worden met alleen de piano. De arrangementen bleven zich in mijn hoofd opstapelen en nu maken we opnamen met zowel een band als met strijkers en blazers. Met deze hele club, de vaste band en de vier strijkers, gaan we ook op tour."

Blauwdruk

"*Spirit Control* is de uitkomst van een zeer spannende periode, zowel op muzikaal gebied als privé", gaat Jef verder. "*One* bleek de juiste plaat op het juiste moment. Het album werd niet alleen door publiek en pers omarmd, maar leverde me ook ontzettend veel optredens op. Meer nog dan bij de voorgaande albums heb ik hiermee de hele wereld over kunnen reizen. Ik weet niet meer in hoeveel landen ik ben geweest, maar overal werden de optredens met veel enthousiasme ontvangen. Het was mooi, maar conditioneel slopend en emotioneel, omdat de druk volledig op mij lag. Tijdens het opnemen van het nieuwe album, merkte ik al snel dat het fijn is om te delen en dat ik niet altijd de prominente muzikant hoeft te zijn. Natuurlijk moet ik het overzicht houden en de muzikale wegen uitstippelen, omdat ik alle muziek schrijf en in mijn hoofd heb hoe de stukken door andere muzikanten gespeeld moet worden, maar in een band kan iedereen zijn moment pakken, zodat de de druk niet steeds op mij ligt. De start van het nieuwe album begon met *Solitude*, de enige track op *One* die met effecten werd opgenomen en daardoor een voller, andersoortig geluid kreeg. Tijdens de *One*-tour werd me vaak gevraagd of ik *Solitude* niet eens met een band wilde opnemen. Die nieuwe opname met strijkers werd de blauwdruk voor het nieuwe album."

Nieuwe ideeën

"Veel van de nieuwe muziek van *Spirit Control* is voorgekomen uit een relaxte zomer, waarin ik de tijd genomen heb om me in andere muziek te verdiepen. Nu ik getrouwd ben met de liefde van mijn leven, heb ik meer naar klassieke muziek geluisterd. Mijn partner zingt zelf klassiek en het was ook erg fijn om te luisteren naar de muziek die ik in mijn muzikale opvoeding heb meegekregen. Ik luisterde ook veel naar oude jazz, waarin ik toch veel verrassends ontdekte. De mooiste muziek laat je steeds nieuwe dingen horen. Mijn liefde voor nieuwe componisten zoals Max Richter, die klassiek een eigentijdse wending geven, hebben ook veel invloed gehad op mijn nieuwe plaat. Nieuwe dingen bedenken, uitschrijven en opnemen blijven een constant proces. Ik heb altijd

BIMHUIS

JAZZ / WORLD / IMPRO

WWW.BIMHUIS.NL

VR 17 MRT THEO BLECKMANN
ZA 18 MRT CHRIS THILE
ZO 19 MRT CHRIS LIGHTCAP'S BIGMOUTH
VR 24 MRT SUN RA ARKESTRA
ZA 25 MRT RUDY ROYSTON ORION TRIO
WO 29 MRT JOHN SCOFIELD – COUNTRY FOR OLD MEN
VR 31 MRT MEHMET POLAT TRIO
ZA 1 APR ERIC INEKE 70 SUPER JAM
ZO 2 APR MARCEL WORMS
DO 6 APR JASPER SOMSEN TRIO
VR 7 APR JORIS POSTHUMUS GROUP
ZA 8 APR SUZANNE CIANI
ZO 9 APR BENNY GOLSON QUARTET
WO 12 APR ERIC REVIS QUARTET
VR 14 / ZA 15 / ZO 16 APR 50 YEARS ICP ORCHESTRA
DO 20 APR DELE SOSIMI (AFROBEAT)
VR 21 APR COLIN STETSON SOLO
ZA 22 APR BASEL RAJOUB'S SORIANA PROJECT
ZO 23 APR JEF NEVE
WO 26 APR AMOK AMOR:
SLAVIN/EVANS/ELDH/LILLINGER
WO 26 APR OUMOU SANGARÉ
VR 28 APR 40 YEARS LOEK DIKKER/
WATERLAND ENSEMBLES
ZA 29 APR EMILE PARISIEN QUARTET & LOUIS SCLAVIS
ZO 30 APR AARON PARKS TRIO
FEAT. BEN STREET & BILLY HART
WO 3 MEI CHRIS POTTER QUARTET
DO 4 MEI STEVE KUHN TRIO
ZA 6 MEI ROBERTA SÁ

VOLLEDIGE AGENDA OP WWW.BIMHUIS.NL

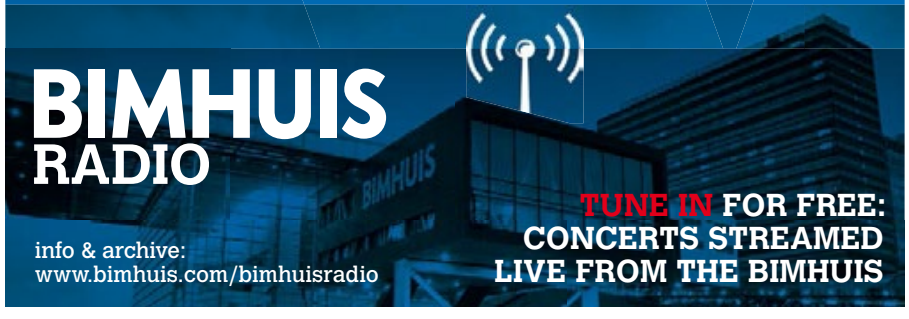

BIMHUIS RADIO

info & archive:
www.bimhuis.com/bimhuisradio

TUNE IN FOR FREE:
CONCERTS STREAMED
LIVE FROM THE BIMHUIS

PaRaDOX

MAART
VR 17 **Ramon Valle Trio**
WO 22 **TEMKO**
VR 24 **Jan Akkerman 70 & friends**
VR 31 **Zapp4 - plays Nirvana**

APRIL
ZA 01 **Alex Skolnick Trio**
WO 05 **Joris Posthumus Tokyo's Bad Boys**
VR 07 **Carlos Bica's Azul**
ZA 08 **GARE DU NORD**
WO 12 **Koen Lieckens & The HITmachine**
VR 14 **Joost Lijbaart's BATIK**
ZA 15 **Blowbeat**
WO 19 **VLEK**
VR 21 **Philippe Lemm Trio**
ZA 22 **Broken Brass Ensemble**
WO 26 **Eric van der Westen's playground**
VR 28 **Young VIP Tournee 2017**

MEI
DO 04 **WILLE & THE BANDITS**
VR 05 **Olivier Le Goas' RECIPROCITY**
ZA 06 **Cyrille Aimée**
WO 10 **PvK Invites: Ut Unum Sint**
VR 12 **Get The Blessing**
ZA 13 **T99**
VR 19 **Estafest**
ZA 20 **Raad van Toezicht**
WO 24 **Caravan**
VR 26 **Becca Stevens Band**
ZA 27 **Matteo Mijderwijk solo & Polytrigger**
WO 31 **Hackensaw Boys**

www.paradoxtilburg.nl

ontzettend veel ideeën, zoveel meer dan ik ooit in muziek kan vatten. De samenwerking met Typhoon was daarin een mooie uiting. Het begon als project bij theater LantarenVenster in Rotterdam als een uitwisseling van muziek tussen België en Nederland. Al snel merkten Glenn de Randamie (Typhoon, red.) en ik dat wij een goede chemie hadden en dat samenwerking voor herhaling vatbaar is. Zijn teksten zetten mij aan om nieuwe muziek uit te proberen en hij raakte juist weer geïnspireerd door mijn spel. Tijdens mijn optreden op het North Sea Jazz Festival vorig jaar kwam Glenn het podium al op, maar het optreden op het hoofdpodium van Jazz Middelheim afgelopen zomer was een absoluut hoogtepunt. We hebben besloten dat er nog meer komt en de toekomst zal uitwijzen wat het precies zal worden."

"*One* bleek **de juiste plaat** op het juiste moment"

Tv-series

"De afgelopen jaren kon ik nog meer muzikale ideeën kwijt in muziekschrijfklussen die ik krijg voor films of tv-series. *In De Vlaamse Velden* was niet alleen in België een enorm succes als tv-serie, maar bleek zowaar ook een grote hit toen de muziek op cd werd uitgebracht. Verder heb ik al een flink aantal soundtracks voor films mogen schrijven en uitvoeren, waarvan *De Helaasheid Der Dingen* mijn bekendste is. Vooral omdat de prachtige film zo'n opvallende hit werd. Voor het maken van de muziek voor de tv-serie *De Maatschap* - over een 'beroemde' advocatenfamilie - dachten we eerst dat het vooral klassiek moest zijn. Een statige advocatenfamilie verdient klassieke muziek, vonden de regisseur en ik. Toen we echter de muziek van klassieke meesters combineerden met de beelden, merkten we dat het gewoonweg niet werkte. Een aantal elementen berwerkte ik met elektronica en dát bleek dus de truc. Hiermee kon ik de sfeer van de muziek meer dan ooit bepalen. Voor het nieuwe album ga ik zeker ook met elektronica stoeien en samen met Dieter kijken wat goed werkt. Maar de komende dagen gaan we eerst alle instrumenten opnemen. Dat is nog een behoorlijke klus. De nieuwe composities zitten boordevol ideeën en het is heel spannend om te zien hoe die plannen bij de muzikanten en vervolgens bij mijzelf gaan vallen."

Grote stap

Spirit Control is een grote stap voor Jef Neve. Als we op de voorlaatste dag van het mixen - ongeveer drie weken na mijn eerste bezoek - het hele album beluisteren, is dat de enige conclusie. *Sons Of The New World* was het eerste album dat hij opnam met prominente blazers na de productie van verschillende trioalbums. Met *One* ging hij terug naar de oorsprong, maar op *Spirit Control* creëert hij iets volledig nieuws. Het is een album waarop Neve zijn kwaliteiten weet te combineren met de gave om de muziek die door zijn hoofd speelt een plek te geven. Met *Solitude* als start van het project heeft Neve vleugels gekregen en beweegt hij zich op *Spirit Control* in een muziekgebied waar hij nog niet eerder was. De composities kennen een fraaie verstilling en schieten dan weer een volledig andere kant op. Elke compositie heeft een andere volmaakte klankkleur.
Jef Neve een jazzpianist noemen, doen we al heel lang niet meer. Met zijn eerste trioalbums maakte hij duidelijk dat zijn muziek een oorsprong in de jazz en klassiek heeft. Per album voegde hij meer aan zijn muziek toe. Zoveel dat de genrevermelding jazz of klassiek een denigrerende limitering van zijn kunnen zou betekenen. Op Jef Neve is muzikaal geen maat te houden. De composities op *Spirit Control* hebben de signatuur van Jef, maar het album is ook volslagen origineel, onbevangen, emotioneel en tegelijk erg ambitieus. "Mooi dat je dat vindt, maar ik denk vaak niet erg ambitieus, ik maak gewoon muziek." J

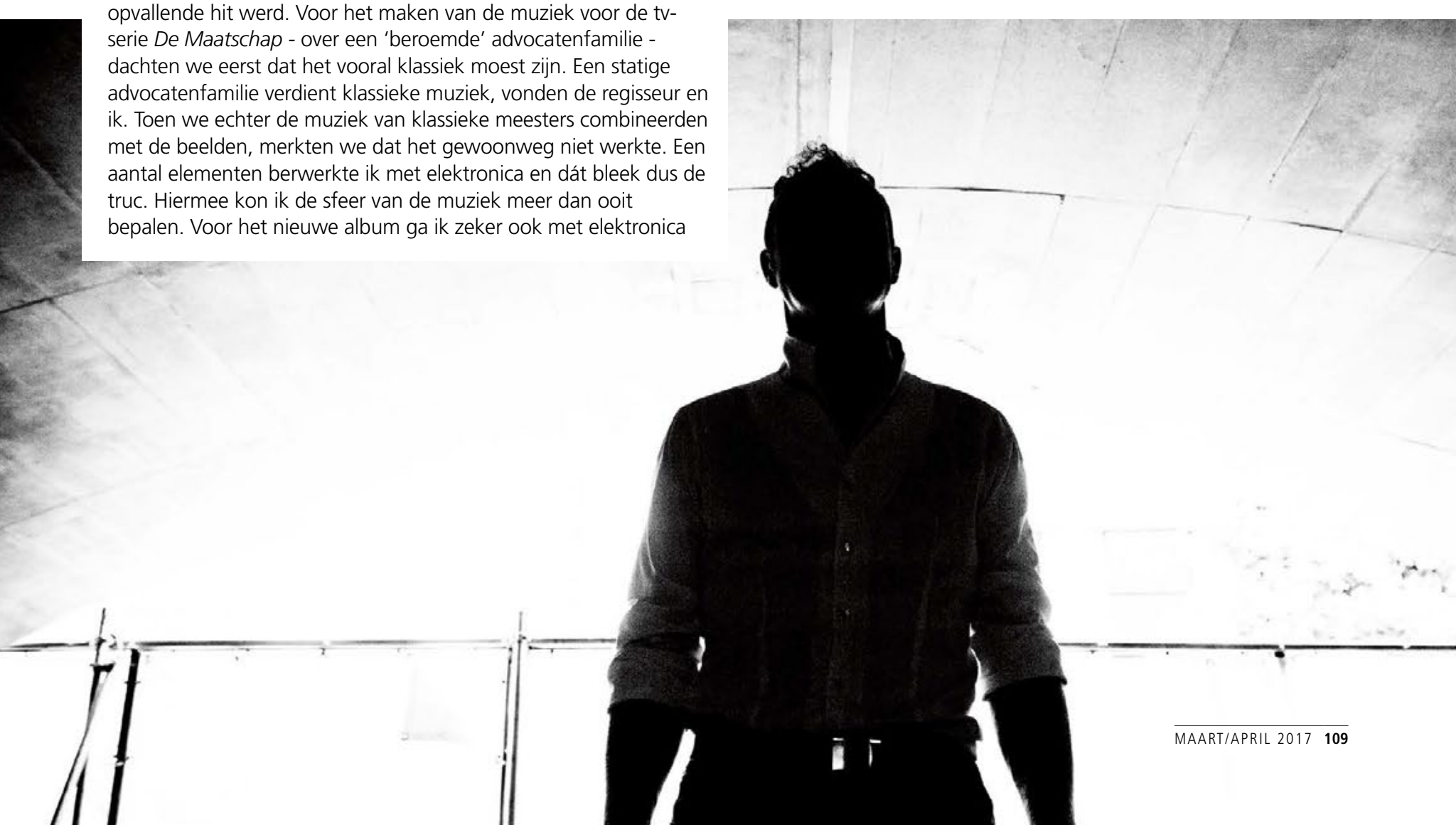

José James

Trekt opnieuw zijn eigen plan

Alleskunner José James gooit met zijn zevende studioalbum *Love In A Time Of Madness* opnieuw het roer om. Daar staat hij inmiddels om bekend. Toch is het dit keer anders, want James is klaar met de jazzwereld en wil met een commerciëlere r&b- en hiphopsound een breder publiek bereiken.

Tekst: **Angelique van Os** | Foto: **Shervin Lainez**

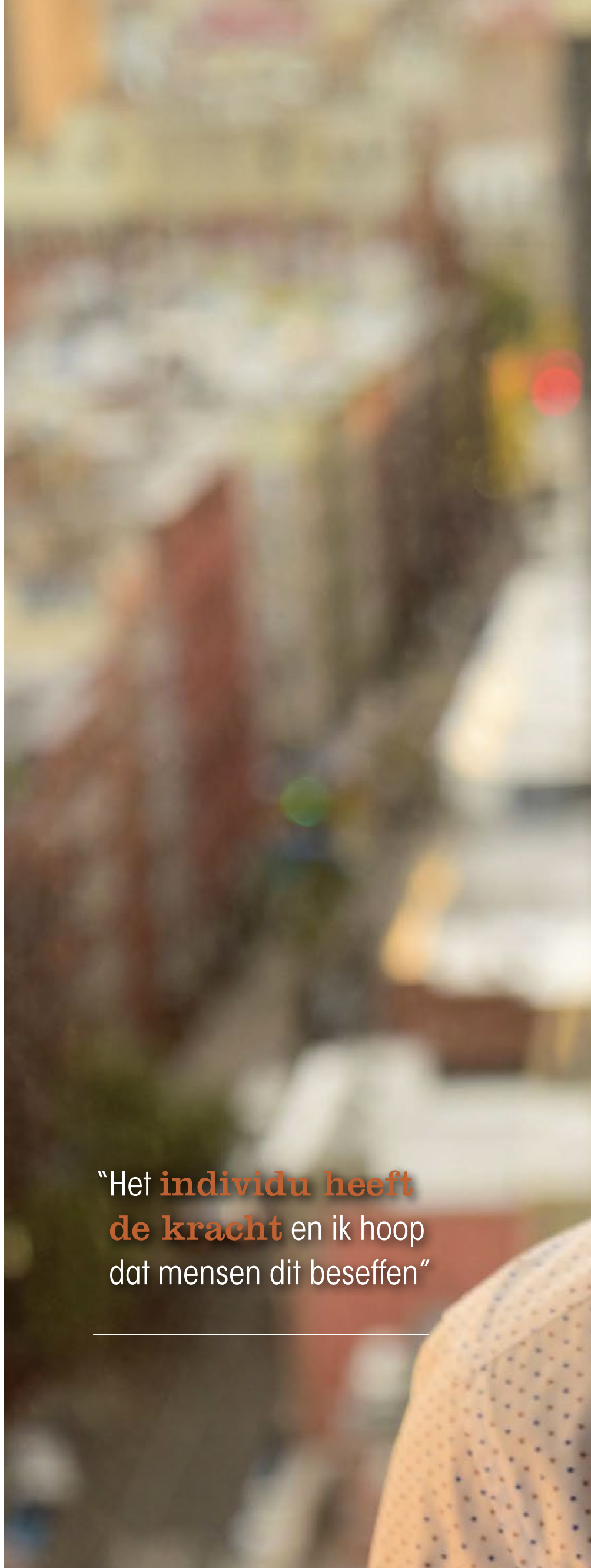

Doe nooit twee keer hetzelfde. Die uitspraak had José James zich een aantal jaren geleden goed in de oren geknoopt en tot dusver volgt hij die route. Met *Love In A Time Of Madness*, zijn vierde album op het befaamde Blue Note, is iets anders aan de hand. Het is niet alleen een plaat die qua sound en productie opnieuw afwijkt van voorgaand werk, maar de New Yorker maakt direct een verrassend statement: "Ik ben volledig klaar met jazz!" Dat roept vraagtekens op. Wanneer ik hem telefonisch spreek, zegt hij met een diepe zucht: "Ik zie simpelweg te weinig creativiteit in jazz. Er wordt te veel teruggegrepen naar het verleden en daaraan wil ik mijn tijd niet meer besteden." James is niet te spreken over het huidige (inter) nationale jazzklimaat. Hij vindt dat er nauwelijks ruimte is voor (zijn) hedendaagse muziek en dat critici dan wel (festival) programmators binnen de jazzwereld te veel van hetzelfde willen horen. Er is veel weerstand, merkt hij. "Ik nam altijd aan dat de jazzgemeenschap open-minded is. Dat blijkt niet zo te zijn, is mijn ervaring. In de jazz is het is nog steeds not done wanneer een artiest iets covert van een hedendaagse band als Radiohead, terwijl dat in de actuele muziekwereld al honderd keer is gedaan. Ik denk dat de jazzwereld zich verder isoleert van de huidige ontwikkelingen en daar wil ik niet bijhoren."

Geen progressie

Het is niet voor het eerst dat James kritiek uit op de muziekindustrie. Zijn tweede plaat, *Blackmagic* (2010) was achteraf een persoonlijke teleurstelling vanwege het gebrek aan support van het platenlabel Brownswood. Alles ging in overleg, waarbij er te veel kapiteins (lees: producers) op het schip zaten. Na de release van *For All We Know* (2010), dat hij maakte met pianist Jeff Neve, beëindigde James de samenwerking met Verve omdat ze een popster van hem wilden maken en hij te weinig zijn eigen weg kon gaan.
Vlak voor de wereldwijde tour van *While You Were Sleeping* (2014), gaf hij ook al aan het een beetje te hebben gehad met jazz. Hij zei destijds in *Jazzism*: "Het spelen van lange solo's interesseert ons niet zo meer. We willen dieper communiceren, meer vanuit een atmosfeer, tekst en waarbij iedereen een duidelijke rol speelt." Nu zet hij voorlopig een punt achter jazz, tenminste voor wat betreft het uitbrengen van een album. "Kijk, toen ik *Yesterday I Had The Blues* (2015) uitbracht, vond iedereen het fantastisch. Ik mocht overal komen spelen. Iedereen was enthousiast, behalve in Japan. Daar wilden ze juist liever mijn eigen r&b- en soulrepertoire horen zoals *Come To My Door* en *Trouble*. *Yesterday* was een mooi project, maar ik zie geen progressie als podia en critici me liever muziek - met alle respect - van Billie Holiday horen zingen."

> "Ik wil **onderdeel uitmaken** van de hedendaagse muziekscene"

Eigen plan

James heeft het gevoel dat hij het niet goed kan doen. Wanneer hij soul of r&b speelt willen ze jazz en andersom. Dus trekt hij, opnieuw, zijn eigen plan en luistert hij naar zijn publiek. Dat bestaat voornamelijk uit vrouwen die van zijn hedendaagse werk houden. Met dit gegeven in het achterhoofd werkte hij twee jaar hoofdzakelijk met andere songwriters en producers. Enkele hoofdrolspelers zijn schrijfpartner Talia Billig, Antario 'Tario' Holmes (Miguel), Likeminds, Mali Music en Chris Soper. Waar het in het verleden met verschillende partners weleens onsamenhangend werd, vormt het volgens James nu één geheel omdat hijzelf de regie in handen houdt. Daarnaast zijn alle betrokkenen zelf musici, dus was er een prettige workflow. Op de plaat staan twee duetten, een met Mali Music en het gospelachtige *I'm Yours* met Oleta Adams. De sound van het album verschilt nogal van de voorgangers, de insteek is geproduceerder en commerciëler. Een bewuste keuze, want James wil een breder publiek aan zich binden en internationaal een grotere impact maken. Dat begint mogelijk al door te verschijnen in de nieuwe film *Fifty Shades Darker* die vanaf februari in de bioscoop draait. Hij zingt twee stukken *on screen* en er staat ook een nummer op de soundtrack. "Het is een enorme eer om hiervoor gevraagd te worden. En het is een mooie start, want ik wil onderdeel uitmaken van de hedendaagse muziekscene. Als je muziek geen onderdeel uitmaakt van commercials, films of als je niet wereldwijd bekend bent, dan doe je niet mee in het gesprek, de dialoog. Ik wil meedoen, of ik nu wel of niet de credits ontvang."

Schuilplek

De titel van de plaat verwijst naar ons tegenwoordige leefklimaat. Thema's als haat en liefde, internationale spanningen, racisme, armoede, vluchtelingencrises en het doden van onschuldige burgers vormen de rode draad. De zanger vraagt zich af wat de waarde van een mensenleven is en van liefde in dit brute, digitale tijdperk waarin de wereld steeds kleiner wordt, maar waar generaties steeds verder uit elkaar lijken te groeien. James: "Ik heb er geen antwoord op gevonden tijdens het maken van mijn album, maar ik denk dat er de komende vier jaar - met het Trump-beleid - meer duidelijkheid in zal komen. Eén antwoord is wellicht dat ik tijdens mijn shows een veilige plek creëer waar huidskleur en achtergrond onbelangrijk zijn. Ik heb een zeer, niet-gewelddadig divers publiek, dat geniet van elkaars culturen. Dat is voor mij heel waardevol. Ik denk dat het steeds belangrijker wordt, met al het geweld en agressie in de wereld, dat er veilige en mooie plekken zijn waar mensen naartoe kunnen. Eerlijk gezegd denk ik dat het schuilplekken zullen zijn voor alle ellende die er aankomt. Ik vind de opkomst van (extreem)rechts zorgwekkend. In de VS zijn er zoveel protestbijeenkomsten tegen Trump. Dat is goed en belangrijk, maar het is gewoon vermoeiend. Mensen zijn nog steeds in shock dat hij daadwerkelijk het land leidt en vertegenwoordigt. En er is dagelijks verontrustend nieuws over gebrek aan gezondheidszorg, terugloop van de arbeidsmarkt, racisme… Zo deprimerend. Veel mensen hebben niet nagedacht over de consequenties van hun politieke keuze. Het wordt een zware,

harde tijd. Wereldwijd, op economisch, financieel en emotioneel vlak. Voor mij is het belangrijk dat mensen aan zelfreflectie doen. Het individu heeft de kracht en ik hoop dat de mens beseft dat dingen kunnen veranderen door bij jezelf te beginnen."

Holistisch mens

Naast maatschappijkritische teksten brengt José James vooral een ode aan de liefde. Het was even zoeken naar de juiste balans, want in eerste instantie zou dit een dubbelalbum worden met aan één kant '*madness*' en één kant *'love'*. Hij raakte echter gefrustreerd door alle negatieve ontwikkelingen en liet het idee varen. "Ik hoef mensen er niet aan te helpen herinneren dat we in een vrouwonvriendelijke omgeving wonen of dat er weer een brute moord is gepleegd door de Amerikaanse politie. Ik heb respect voor artiesten die dat wel doen, maar voor mij werkt dat niet (meer). Ik ben een holistisch mens, ik zoek naar positieve emoties en hoe ik daarmee kan verbinden." Overigens brengt James ook een ode aan zijn Minneapolis-roots, met twee echte funky dancenummers: *Live Your Fantasy* en *Ladies Man*. Dat is een verfrissend nieuw geluid. Het is even wennen, dat wel, want hij nam nog niet eerder dansbare muziek op. James doet met zijn sexy

"Er is **te veel testosteron** in de muziekindustrie"

verschijning en zijn warme baritonsound dan ook zijn naam als *ladiesman* eer aan, want het vrouwelijk publiek ligt aan zijn voeten. "Wie goed naar mijn teksten luistert, hoort dat ik altijd vrouwvriendelijk ben. In veel r&b is er geen respect voor dames. Dat vind ik onbegrijpelijk. Er is te veel testosteron in de muziekindustrie. Met vrouwen is het veel aangenamer, vriendelijker en prettiger om te werken."

Rock-'n-rollgehalte

Over vrouwen gesproken, James reflecteert ook op zijn eigen relatie met liefde(s), want achter de schermen tijdens de tournees was er regelmatig sprake van seks, drugs en rock-'n-roll. Ondanks dat de teksten grotendeels geschreven zijn door anderen, was het een wisselwerking met James en zijn persoonlijke ervaringen. "Dit is geen *peace and love*-album. Het bevat ook donkere teksten, want zo zit de wereld en de liefde in elkaar. De tour van *While You Were Sleeping* had een hoog rock-'n-rollgehalte", zegt hij met een ondeugend lachje. "We waren veel onderweg en raakten weleens in de problemen. Daarmee hadden we veel plezier, maar uiteindelijk moet je verder. Ik leef nu een stuk bewuster. Ik heb een dochter van drie voor wie ik verantwoordelijk ben. Je kunt niet dronken zijn en altijd willen feesten. Het is een goede verandering, maar ik heb er geen spijt van."
Live wil José James net zo gaan knallen als op zijn plaat. Hij heeft hard gewerkt met de producers om de sound live zo goed mogelijk te kunnen benaderen. Iets wat met *Blackmagic* destijds niet werkte. "Het wordt een ander soort show, een nieuwe presentatie van mezelf. Ik kan niet wachten om het ook te delen met het Nederlandse publiek. Ik ben er klaar voor, kom maar op!"

Makaya McCraven

“Mijn vader is mijn inspiratiebron als drummer”

Na het verschijnen van *In The Moment* was bandleider en drummer Makaya McCraven afgelopen jaar regelmatig te zien op de Nederlandse podia. Ook tijdens komende editie van North Sea Jazz is hij present. *Jazzism* probeert te achterhalen welke albums en welke muzikanten McCraven hebben gevormd tot de muzikant die hij nu is.

Tekst: **Koen Graat** | Foto's: **Andreas Terlaak**

McCraven (1983) gebruikt opnames van door hemzelf geleide jamsessies in Chicago om al knutselend achter zijn laptop tot een album te komen dat hij vervolgens weer live uitvoert. Met zijn veelzijdige en vrije grooves wordt de drummer gezien als een van de Amerikaanse muzikanten die jazz in nieuwe richtingen stuurt. Met Stephen McCraven als vader - drummer in bands van onder anderen saxofonisten Archie Shepp en Yusef Lateef - is het een understatement om te stellen dat hij jazz met de paplepel kreeg ingegoten.

Wat is voor jou een belangrijk historisch jazzalbum?

Yussef Lateef - *Eastern Sounds (1962)*

"Het eerste wat me te binnen schiet, is *Eastern Sounds* van Yusef Lateef. Geen idee of je het echt historisch kunt noemen, maar ik heb er veel naar geluisterd. Naast saxofoon speelt Lateef verschillende andere instrumenten op deze plaat, zoals hobo en xun, een prachtige keramische Chinese fluit. Wat ik zo mooi vind, is dat hij oude instrumenten en oosterse klanken gebruikt. Hij integreert zijn moderne jazzsound met muzikale elementen uit andere werelddelen zoals China en Noord-Afrika. Zelf probeer ik dat ook. Ik heb tabla gestudeerd en me verdiept in West-Afrikaanse muziek, daarnaast speel ik graag oude folk. Mijn moeder is Hongaars. Ze was vocaliste en bespeelde diverse instrumenten in de progressieve folkgroep Kolinda, waarmee ze door heel Europa toerde. Die band combineerde allerlei Oost-Europese muziekstijlen die normaal gesproken niet samengingen. Als het om muzikale invloeden gaat, komt mijn vader vaak ter sprake, omdat hij een bekende jazzdrummer is die zelf trouwens ook diverse projecten met Yusef Lateef heeft gedaan waarbij ze samenwerkten met Afrikaanse muzikanten. Maar de muziek van mijn moeder is ook een enorme inspiratiebron. Folk is muziek die van generatie op generatie gaat zonder dat het direct om een intellectuele context draait. Via Hongaarse en Bulgaarse muziek is ook mijn liefde voor onregelmatige maatsoorten ontstaan. Een terugkerende discussie in de jazz gaat over het verleden, het ontstaan en het behoud. Ik kijk graag hoe ver we terug kunnen gaan. Jazz heeft net zo goed roots in Afrika en Europa en ik vind het interessant om dat te onderzoeken. Niet voor niets omschreef Duke Ellington jazz als een boom met stevige wortels, maar ook met vertakkingen die al groeiende alles in zich opnemen waarmee ze in aanraking komen."

Welk album is een inspiratiebron voor jou als drummer?

Mahavishnu Orchestra - *Birds Of Fire (1973)*

"Mijn inspiratiebron als drummer is boven alles mijn vader. We hebben veel samen geoefend en de platen waarop hij meespeelt, heb ik grijsgedraaid. Verder houd ik van innovatieve jazzdrummers als Elvin Jones, Tony Williams en Jack DeJohnette, muzikanten die in hun tijd een nieuwe weg insloegen. Maar ik ben ook opgegroeid met Questlove (The Roots, D'Angelo). De wijze waarop hij een drumcomputer emuleert, is net zo goed inspirerend. Wanneer ik muziek luister, is het niet zo dat ik alleen maar op de drums let. Maar als ik dan toch een album moet kiezen dat van invloed is geweest op mijn spel, dan is het *Birds Of Fire* van Mahavishnu Orchestra. Ik kreeg die plaat toen ik een jaar of vijftien was en ik werd erdoor omvergeblazen. Billy Cobham drumt fenomenaal op dat album."

Welk album is een inspiratiebron voor jou als componist?

Wayne Shorter - *Speak No Evil (1966)*

"Wayne Shorter is voor mij een van de meest fantasierijke moderne componisten. Veel van de nieuwe standards in de jazz, dus uit de periode na het *American Songbook*, zijn een eerbetoon aan hem. Shorter werkt altijd vanuit een sterke melodie die relatief makkelijk in het gehoor ligt. Hij gebruikt veel pentatonische motieven die voor mij appelleren aan traditionele Afrikaanse muziek. Vervolgens schrijft hij daar ingenieuze akkoordprogressies bij. Daardoor zijn composities van Shorter toegankelijk en pakkend, maar hebben ze ook veel diepte. Hij heeft daarmee wat mij betreft een belangrijke plaats verworven in de jazzgeschiedenis en een brug geslagen naar de nieuwe generatie moderne jazzmuzikanten."

Welk recent verschenen album blies jou omver?

Thundercat - *The Golden Age Of Apocalypse (2011)*

"Het debuutalbum van Thundercat heeft me zeker beïnvloed. Ik weet niet of ik het een jazzplaat zou noemen, maar de wijze waarop hij interessante harmonieën combineert met elektronica en jazz, is ongekend. Dat album werd gebracht alsof het mainstream was, terwijl het heel creatief in elkaar zit en regelmatig de grenzen opzoekt. De ontvangst van *The Golden Age Of Apocalypse* was zeer goed.

Voor mij was dat ook een motivatie. Het betekent dat je creatief kunt zijn en dat er een publiek is dat openstaat voor nieuwe muziek. Wilde je voorheen een album maken voor een breder publiek, dan moest het heel toegankelijk zijn. Daardoor verwaterden originele ideeën. Wat volgens mij belangrijk is geweest, is dat een producer als Madlib veel avant-garde samples in zijn muziek heeft gebruikt. Jongeren uit de dj-cultuur gingen

"Het is **interessant om te achterhalen** waarom bepaalde muziek populair is"

op zoek naar de bron en kwamen zo bij de jazz uit. Het heeft de oren geopend van een nieuwe generatie die je misschien niet in een jazzclub vindt, maar wel op de jazzafdeling van een platenzaak. Voor muzikanten als Thundercat, Daedelus of mezelf geeft dat ruimte om uiteenlopende stijlen te integreren, omdat er voldoende mensen zijn die daar voor openstaan. Er is een moment geweest waarop het woord jazz een vieze nasmaak had, maar tegenwoordig wordt het weer door een heel nieuw publiek omarmd. Dat zorgt ervoor dat je als jazzmuzikant op uiteenlopende plekken kunt optreden. We hebben het voorprogramma gedaan voor Hiatus Kaiyote voor een staand publiek, maar we spelen net zo goed in een concertzaal waar de mensen zitten. In het laatste geval spelen we meer van mijn traditionele, akoestische composities. Ik houd van die flexibiliteit en de mogelijkheid om verschillende stijlen te spelen. Daardoor blijft het ook voor jezelf fris en verrassend."

Wat is je grootste muzikale guilty pleasure?

"Ik vind de meest uiteenlopende muziek tof en daar houd ik geen schuldgevoel aan over. Mijn grootste guilty pleasures zijn toch wel video's met virtuoze drumsolo's. Zelf ben ik meer van de subtiele beats en grooves. Toch is het soms lekker om te zien hoe een drummer de boel afbreekt. Van Tony Williams (Miles Davis, Lifetime) en Dennis Chambers (Funkadelic, Santana) tot Thomas Pridgen (The Mars Volta) of Ronald Bruner Jr. (Kendrick Lamar, Suicidal Tendencies). Die video's vormen een wereld op zich en het internet staat er vol mee. Verder zet ik af en toe de radio aan, gewoon om te horen waar mensen op dat moment naar luisteren. Het is interessant om te achterhalen waarom bepaalde muziek populair is, ook al vind je er zelf niets aan. Daar probeer ik van te leren." J

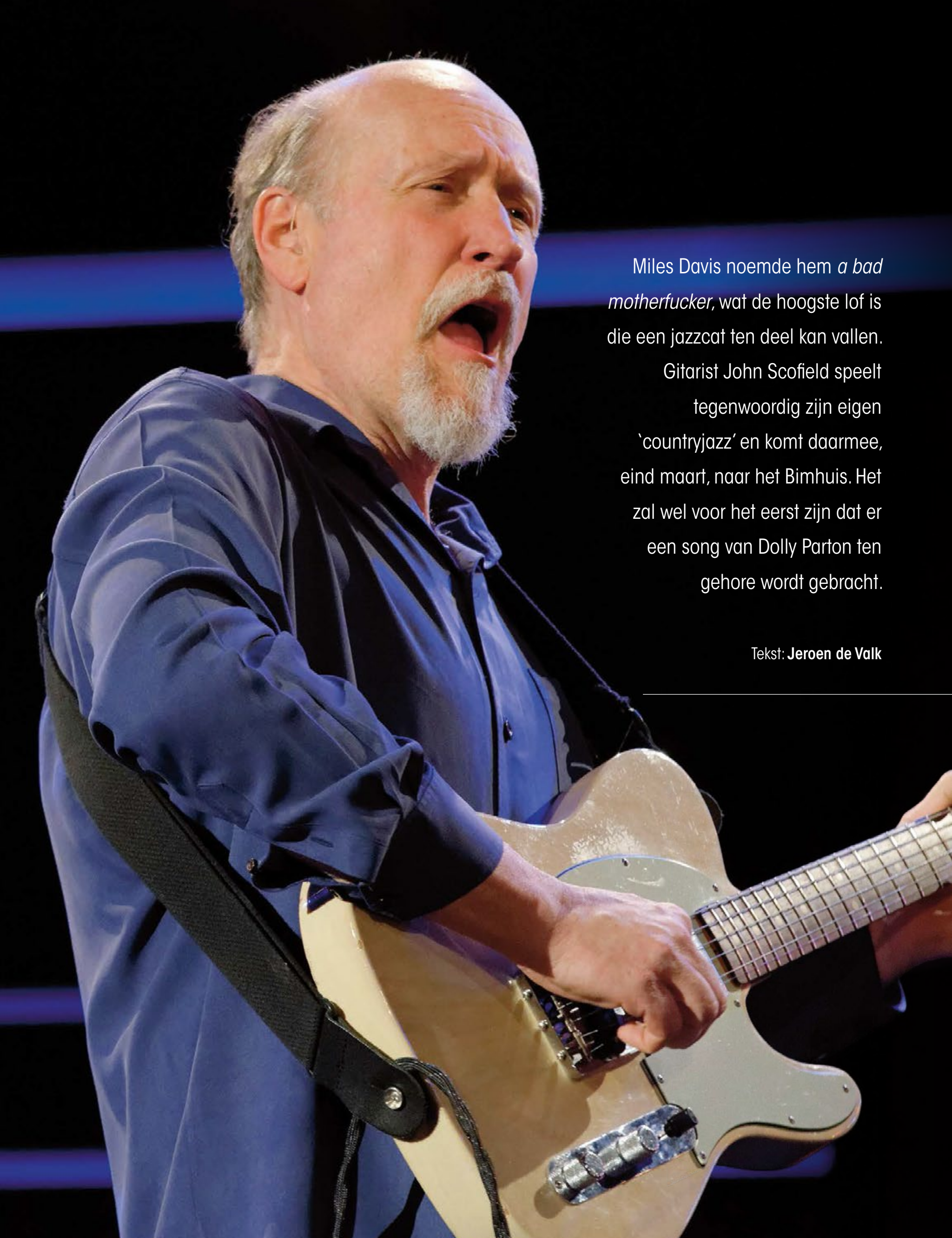

Miles Davis noemde hem *a bad motherfucker*, wat de hoogste lof is die een jazzcat ten deel kan vallen. Gitarist John Scofield speelt tegenwoordig zijn eigen 'countryjazz' en komt daarmee, eind maart, naar het Bimhuis. Het zal wel voor het eerst zijn dat er een song van Dolly Parton ten gehore wordt gebracht.

Tekst: **Jeroen de Valk**

John Scofield

Elke noot direct van oor naar vingers

John Scofield - 'Sco' voor intimi - is een vat vol tegenstrijdigheden. Hij is een gitaargod, maar had en heeft nooit last van sterallures en ziet er al helemaal niet uit als een gitaargod. Tot in de jaren negentig droeg hij steevast slobberpantalons; een soort Urker broeken. Tegenwoordig heeft hij - grijs haar, een nét wat langer baardje en zojuist 65 geworden - eerder de looks van een eerbiedwaardige, oude heer. Nog zoiets: hij kan zowat álle soorten niet-klassieke muziek spelen en doet dat ook, zonder ooit zijn persoonlijkheid geweld aan te doen. Hij zit niet vast aan de mainstream, dankzij de jaren die hij doorbracht onder de hoede van Miles Davis. Evenals Miles is Scofield allesbehalve een inwisselbare sessiemuzikant. Altijd is daar weer dat felle, zangerige, soms licht vervormde geluid. Alsmede de grillige, bijna impulsieve timing van iemand die alles wat hij hoort in zijn hoofd meteen tot klinken kan brengen. Elke noot gaat direct van het oor naar de vingers.

Toen ik hem mocht interviewen in de jaren negentig, sprak hij over zijn liefde voor country-and-western. Ik zat met mijn oren te klapperen. Country-and-western? Was dat niet buitengewoon melige en totaal foute muziek in de ogen van iedere rechtgeaarde en welopgevoede jazzmuzikant? Nee, dat zag ik verkeerd, legde Scofield uit. Ik moest gewoon een onderscheid leren maken tussen authentieke en nagemaakte country, net zoals de geoefende luisteraar direct het verschil hoort tussen een dixielandband uit Lutjebroek en Louis Armstrong. De wáre country is eerlijke volksmuziek, recht uit het hart, zoiets als een eikenhouten tafel: simpel en niet kapot te krijgen.

Twang

Scofield wilde daar iets mee gaan doen en heeft woord gehouden. Dat bleek weer eens bij het uitkomen van zijn cd *Country For Old Men* op het label Impulse!, vorig jaar. Impulse! was natuurlijk ooit het label van John Coltrane. Bij tijd en wijle klinkt de cd inderdaad alsof Coltrane wat laat in de studio is gearriveerd en Scofield maar vast is begonnen, terwijl Coltrane nog in een hoek zit te rommelen met zijn mondstuk en zijn rietje. Maar Coltrane doet niet mee in deze bewerkingen van songs van Hank Williams, Shania Twain en zelfs Dolly Parton. De platenfirma benadrukt dat de bewerkingen met liefde en toewijding tot stand zijn gekomen. Het betreft *outlaw country tunes* en dus geen gelikt Nashville-werk. Daarbij behouden zij het karakter en de *twang* van de klassiekers op het repertoire. Dat woordje *twang* staat voor twéé zaken. Enerzijds is het een verzamelnaam voor allerlei sub-genres binnen het country-idioom die afwijken van de heersende trend. Anderzijds staat het voor klanken van de menselijke stem, het zangerige, nasale dat we vooral in de zuidelijke staten aantreffen, de falsettozang van Willie Nelson en de 'snik' van Dolly Parton. Plus de weerslag daarvan in het spel van gitaristen die ook gaarne die *twang* in ere houden.

In maart in het Bimhuis, weet Sco zich omringd door drummer Bill Stewart, met wie hij al decennia samenwerkt. Bassist Vicente Archer vervangt Steve Swallow, die met zijn 77 jaar ook de jongste niet meer is. Achter de toetsen vinden we Sullivan Fortner als waarnemer van de drukbezette pianist/organist Larry Goldings.

Mulligan

Scofield groeide op in Wilton (Connecticut), destijds een kleine plattelandsgemeente en hoorde daar zijn eerste countryklanken. Al spoedig kwam daar de blues bij, zo vertelde hij mij. "Op mijn veertiende speelde ik blues, naar

6X

SOUNDZ

VOOR SLECHTS €30,75

Word abonnee of geef cadeau!

Ga snel naar soundz.nl
e-mail naar abonnement@bcm.nl
of bel 085-7600237

(ma-vrij, 8:30-12:30 uur, lokaal tarief)

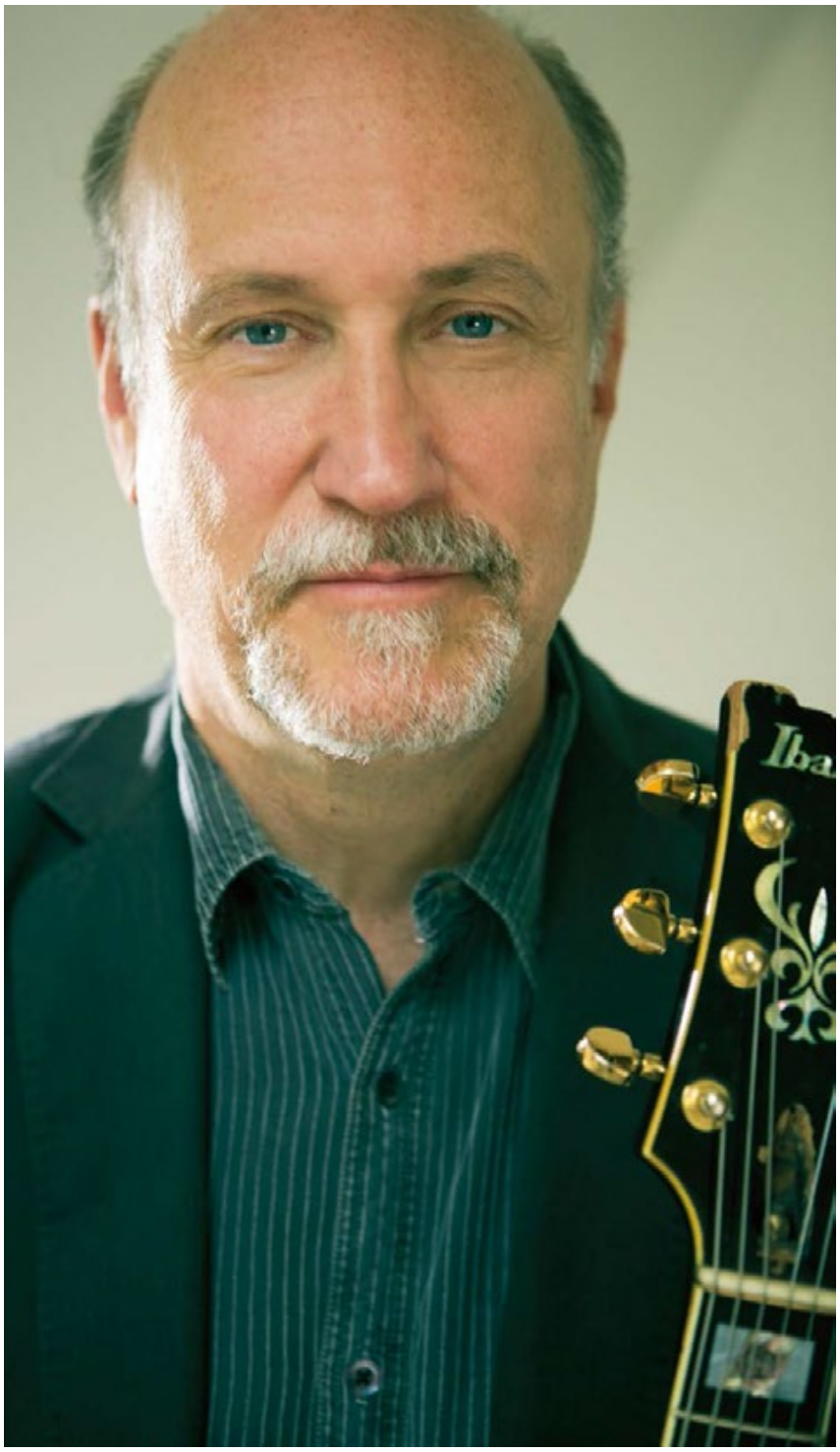

het voorbeeld van Eric Clapton, B.B. King, Albert Collins en Chuck Berry. Op mijn achttiende mocht ik gaan studeren op de Berklee College of Music in Boston. Daar kwam ik in contact met de bebop, ik zat er de hele dag loopjes van de vroege Jim Hall na te spelen." Scofield hield het maar een paar jaar vol in deze strenge, schoolse omgeving. "Baritonsaxofonist Gerry Mulligan was in 1974 in Boston, waar hij een workshop gaf en meteen op zoek ging naar jonge muzikanten voor een serie concerten. Ik kreeg de job. In dat jaar begeleidde ik zelfs Gerry in Carnegie Hall, waar hij een reünie hield met Chet Baker." Backstage in Carnegie Hall wist het destijds 23-jarige groentje niet wat hem overkwam. Chet werd geconfronteerd met een ruzie tussen twee vrouwen: zijn vriendin en zijn echtgenote. Mulligan wierp zich op als de muzikale leider en wilde het hoogste woord voeren. Dit wordt een ramp, dacht Sco. Maar het werd geen ramp. Eenmaal op het podium werd er uiterst professioneel gemusiceerd. Chet schitterde in *My Funny Valentine* en liet Mulligan geduldig zijn gang gaan wanneer de baritonsaxofonist de aandacht naar zich toe wilde trekken. Sco leerde van deze heksenketel: het maakt niet uit wat er allemaal aan de hand is, zolang het maar gebéurt op het podium.

Beboplicks

Belangrijker was een dienstverband bij Miles Davis dat duurde van 1982 tot '85. "Miles was een soort leraar voor mij, hoewel hij weinig sprak. Al snel werd duidelijk dat de beboploopjes van de Berklee College of Music niet meer volstonden. Ik moest verder terug, naar de tijd dat ik naar blues en Jimi Hendrix luisterde. Als ik verviel in vingeroefeningen of beboplicks, dan brak hij gewoon mijn solo af door er dwars doorheen te gaan blazen. Je frases moesten kort en krachtig zijn. Zolang ik zó speelde, kon ik zo lang mogelijk doorgaan als ik maar wilde. Sinds ik bij Miles heb gezeten, besef ik dat een solo een onderdeel moet zijn van een groter geheel. Je reageert op wat de anderen doen, je refereert aan de melodie en je haakt in op wat de solist voor jou heeft gedaan. Want niets is vervelender dan een thema, een willekeurige reeks solo's en dan weer een thema, vind je niet?"

"Miles was **een soort leraar** voor mij, hoewel hij weinig sprak"

Glamour

Toch had hij ook kritiek op zijn grote leermeester. "Hij was een beetje verknipt. Miles droeg altijd van die opzichtige pakken en moest zo nodig eigentijds zijn. Maar eigenlijk hield hij het meest van de muziek die hij tot midden jaren zestig had gemaakt, de tijd van cooljazz, bebop en wat daar uit voort was gekomen. Dat waren zijn beste jaren en dat wist hij donders goed. In het begin was ik echt stomverbaasd. Ik werkte met Miles, de man met wiens klassieke platen we in Boston helemaal dood waren gegooid. En wat bleek? Hij wilde alleen maar luisteren naar Prince, Madonna en Michael Jackson. Goede popartiesten hoor, maar die halen het toch niet bij Bird, Monk, 'Trane." Sco denkt dat Miles zich aangetrokken voelde tot de 'glamour' die de popsterren omringde. "Hij wilde ook zo'n ster zijn. En hij was verschrikkelijk bang om oud te worden. Er zijn wel meer Amerikanen die dat hebben. In Amerika moet je jong en hip zijn, dan krijg je de steun van de platenfirma's en kan je goed verdienen. Als je even niet meegaat met de laatste mode, lig je eruit en word je gezien als een nostalgische act."
Sco lijkt die glamour nog immer minder belangrijk te vinden. Hij speelt wat hij wil spelen en het publiek komt toch wel. Grijnzend herinnerde hij zich dat het dienstverband bij Miles begon met een opmerking van de laatste: "*You're a bad motherfucker.*" Dat was de hoogste lof die een jazzcat ten deel kon vallen. Drieënhalf jaar later, niet lang na het afronden van de laatste opnamen voor Miles' album *You're Under Arrest*, begon Sco voor zichzelf. De rest is geschiedenis. JJ

Ado Broodboom Trompet

“Mag ik even passeren?”

Ado Broodboom trompet is de titel van het boek waarin dé Nederlandse jazztrompettist uit de jaren vijftig en zestig zijn levensverhaal vertelt, opgetekend door Bert Vuijsje. Hier als voorpublicatie een selectie uit zijn avonturen met The Ramblers.

Tekst: **Bert Vuijsje** | Foto’s: **Joke Schot**

Ik moest naar de Egelstraat in Hilversum komen, waar Theo Uden Masman woonde. Hij ontving me als een bankdirecteur, zittend achter een bureau net zo breed als deze kamer. Het bureau was zo kolossaal dat ik dacht: hier hebben ze een huis omheen gebouwd. Ik ben al niet groot, maar ik voelde me helemaal in elkaar schrompelen toen ik daar op een heel laag stoeltje zat. En dat was ook de bedoeling. Die man had een ontzettende autoriteit en daar heeft-ie drommels goed gebruik van gemaakt. Hij had zoveel invloed op mensen. Dat hou je niet voor mogelijk. Hij had net zo goed ambassadeur kunnen worden. Ook tijdens de oorlog was hij voor niemand bang. Hij was zo arrogant, hij minachtte iedereen, dus ook de Duitsers. Die gaf hij net zo makkelijk een kat. Hij sprak feilloos Duits. En hij won altijd ieder gesprek, hij won alles.

Mooi Holland

De eerste keer dat ik voor de radio mee zou doen was in Ons Gebouw in Hilversum. Een soort noodstudio met de wc’s dicht in de buurt. Er werd gerepeteerd omdat ik nieuw was. En ik maakte me natuurlijk zorgen, dus ik kreeg aandrang, ik moest naar de wc. De uitzending zou om twaalf uur beginnen en om kwart voor twaalf - het kan ook half twaalf zijn geweest - vroeg ik: “Theo, kan ik nog even naar de wc?” Masman zei: “Nou, dan moet je wel vlug zijn, want je hebt kans dat we iets eerder moeten beginnen.” Ik zit op de wc en wat hoor ik? *Mooi Holland*, de tune van de Ramblers. Jezus Christus, ik zit eindelijk bij een beroemd orkest en dan zit ik op de wc! Ik dacht dat ik doodging. Ik kom binnen en het was een goof, een voertje. Maar ik was er meteen doorheen natuurlijk. Weet je wat, ze kunnen allemaal mijn reet likken. En toen had ik geen angst meer, de angst was weg. Dus ergens was het een goeie therapie. Maar wat er in je omgaat als je op die bril zit. Want ik vertel het nu wel, maar mijn hart gaat sneller dan daarvoor, nu nog.
Toen ik al jaren het vak uit was, had ik nog geregeld een angstdroom en die was iedere keer precies hetzelfde. De Ramblers spelen in het stadion, het oude Olympisch Stadion, op de middenstip. Ik kom binnen met mijn trompet, soms nog met een accordeon in de andere hand. En ik loop langs al die mensen en het enige wat ik iedere keer zeg is: “Mag ik even passeren?”Met andere woorden: ik was te laat. Een nachtmerrie.

Van de bühne

Ik zat net een week of zo bij het orkest en Masman zegt: “We gaan volgende week naar München, Cafe Stadt Wien.” Dat was een heel grote tent met een nogal hoge bühne. Masman dirigeerde en was zo overtuigd van zichzelf dat hij in plaats van twee stappen naar rechts, twee stappen naar achteren deed. Hij flikkerde zo de bühne af. Alle goden waren met hem, want een normaal mens had misschien gebroken ribben gehad of een gebroken weet-ik-veel, maar hij had helemaal niets. Voor zijn kovet stond hij onmiddellijk weer op het podium. Maar ik heb nog nooit muzikanten zo hartelijk horen lachen en toen wist ik meteen dat-ie niet zo populair was.

Verslapen

In de studio was hij een dictator. Wie te laat kwam, moest als een schooljongen voor de klas zijn verhaaltje vertellen. Iedereen verzon altijd smoezen, waar Masman nooit in trapte. Dus het eindigde steeds met een ontzettende kat van Masman. Ik zat ongeveer drie maanden bij het orkest en toen kwam ik te laat. "Zo," zei Masman, "vertel maar eens, wat is de reden dat je zo laat bent?" Onderweg van Amsterdam naar Hilversum in mijn tweedehands Citroën Traction Avant had ik een geweldige smoes bedacht. Afgeleid van Ramses Shaffy. Die kwam voor de zoveelste keer te laat en toen vroegen ze: wat is er nu weer gebeurd? "Ja, er vloog een duif in mijn oog." Dat is het bekende verhaal van Ramses Shaffy, daar had ik een variatie op bedacht. Maar op het moment dat Masman mij op zo'n schoolmeesterachtige manier toesprak, dacht ik: ik ga geen smoes bedenken, ik zeg gewoon de waarheid. Dus ik zeg: "Ik heb me verslapen." Hij zegt: "Dan wil ik je in de pauze even spreken." Dan krijg je op een keurige manier ontslag, wisten de jongens van de band. Maar in de pauze zei Masman tegen mij: "Dit is de eerste keer dat ik de waarheid heb horen vertellen. Zoek maar een plaat uit in mijn koffertje." Want hij maakte voor de VARA het platenprogramma *Vers van de pers*. Ik koos een plaat van Clifford Brown, die net uit was. De jongens waren natuurlijk nieuwsgierig. "Wat heeft hij gezegd?" Ik zeg: "Nou, ik heb een lp gekregen." Een week later komt Dub Dubois, de bassist, te laat. "Theo, ik heb me verslapen", zegt hij. En die kreeg me toch een kat.

Solo

We speelden drie keer per week voor de VARA-radio en aan het eind van elke uitzending kreeg je de *Farewell Blues.* Masman wees van tevoren de solisten aan, je moest dan gaan staan en een solo spelen, en hij zei dan je naam eroverheen. Later hoorde ik dat het zo interessant voor de liefhebbers was dat ze snel uit school naar huis fietsten om maar die soolootjes in *Farewell Blues* te horen. Je moest het iedere keer opbrengen in een koele, koude studio. Terwijl ik gewend was voor publiek te spelen waaraan je je kon ophalen. Ik kon niet tegen Masman op; daar was hij veel te dominant voor. Maar ik treiterde hem soms door nee te zeggen en gewoon te blijven zitten. Dan kon hij niks doen, want het waren liveuitzendingen.

Rob de Nijs

Met de Ramblers heb ik in feite de laatste stuiptrekkingen van de glorie meegemaakt. Ik heb geroken aan de gouden jaren en daarna de afgang meebeleefd. De oude liedjes zoals *De Ramblers gaan naar Artis* en *Meneer dinges weet niet wat swing is* werden niet meer zo geapprecieerd en die speelden we ook niet meer. In 1963 gingen de Ramblers samenwerken met Rob de Nijs en The Lords. Dat had de VARA georganiseerd. Ik denk dat ze bij de VARA de muziekkeuze van de Ramblers in die tijd helemaal niks vonden en daarom dit nog hebben geprobeerd. Rob de Nijs en The Lords waren jongetjes van een jaar of twintig uit Amsterdam-Oost. Die hebben iets vreselijks moeten meemaken met ons. Ze werden echt uitgescholden. Kees Kranenburg was een echte Hagenees en die schold ze verrot. In zijn ogen waren het kinderen. Ze kwamen binnen als een stel bange scholiertjes. Misschien dachten ze eigenlijk wel: wij zijn de toekomst en jullie zijn *on the way out*. Maar dat dorsten ze natuurlijk niet te zeggen toen die Hilversumse, door de wol geverfde muzikanten ze zo

neerbuigend bejegenden. De enige die ertegen kon was Rob de Nijs zelf. Die trok zich nergens wat van aan. Hij heeft zelfs nog doorgevoerd dat Kees Kranenburg op alle plaatjes zat die hij opnam. Dat was een trio met Wim Sanders (gitaar) en Ger Daalhuisen (bas). Rob de Nijs vond die oude Kees Kranenburg wel een komisch figuur. En daar had hij eerbied voor, ook als muzikant. The Lords waren natuurlijk absoluut geen goede muzikanten. Dat wist Rob de Nijs zelf ook wel. Hij is vrij snel doorgegaan zonder The Lords.

Geld en werk

Voorjaar 1964 ging het eigenlijk niet meer met Masman. Hij stond al een tijd niet meer voor het orkest. Als de arrangeurs Kees Bruijn en Charlie Nederpelt met een nieuw arrangement kwamen, repeteerden zij dat met de Ramblers. Ook in zijn aankondigingen ging Masman haperen en fouten maken. Hij had drie beroertes gehad, waardoor hij moeite kreeg met praten. Dat was natuurlijk lastig bij rechtstreekse radiouitzendingen. Wij merkten ook wel dat dat totaal geen zin meer had. Binnen het orkest ontstonden eerst nog twee kampen. Kees Bruijn wilde doorgaan met de Ramblers met Masman in een andere functie, een ondergeschikte rol. Charlie Nederpelt was volgens mij achter de rug van Masman in gesprek met de VARA over een eigen orkest onder zijn leiding, gestimuleerd door Jany Bron met wie hij samenleefde. Ik schaarde mij aan de kant van Kees Bruijn, al was ik persoonlijk helemaal niet zo gek van Masman. Maar ik zag een eik voor me, een ontzettend sterke boom die langzaam aan het omvallen was, en daar had ik deernis mee. Het was een kleine groep die het met Kees eens was, onder wie zijn broer Tinus, Toon van Vliet en ik dus. De meerderheid van het orkest was voor Charlie Nederpelt, want zij zagen daar meer brood in. Ik ging natuurlijk ook aan de boterham denken, dus ik ben net als Toon van Vliet meegegaan naar het orkest van Charlie Nederpelt. De discussies binnen de Ramblers laaiden overigens niet hoog op, want iedereen wist dat het uiteindelijk toch om geld en werk ging. Wat dat betreft zijn de muzikanten erg laf hoor. Je weet hoe een muzikant in elkaar zit. Als je zelf niet meer meespeelt, zal niemand je bezoeken. Nieuwe schnabbel, klaar. Keihard, maar het is nou eenmaal zo. Ik heb zelf Masman na het einde van de Ramblers ook nooit meer gezien. Ik had geen behoefte om hem op te zoeken. Wat ik zeg: zo zitten muzikanten in elkaar.

Ado Broodboom & Bert Vuijsje:
Ado Broodboom trompet
Uitgeverij In de Knipscheer
ISBN 978 90 6265 949 4; € 29,50
(inclusief cd)

Max Roach

Klinkt weer verrassend actueel

Geschiedschrijvers houden van duidelijke breuklijnen. Dat is in de jazz niet anders, maar daarmee wordt de geschiedenis nogal versimpeld. Musici staan vaak met één been in de traditie en met het andere in wat nog vorm moet krijgen. Juist degenen die aarzelen tussen vernieuwing en behoud, worden daardoor in de boeken niet altijd op waarde geschat.

Tekst: **Mischa Andriessen** | Foto's: **Hollandse Hoogte**

Drummer Max Roach (1924-2007) is zo'n typisch overgangsfiguur: extreem, maar geen breker. Bij zijn dood werd hij de verbindende schakel tussen Louis Armstrong en de hiphop genoemd. Hij speelde een belangrijke rol in de totstandkoming van de bebop, een genre dat hij ondanks vele uitstappen naar andere stijlen trouw bleef. Begin jaren zestig was hij een van de eerste en meest uitgesproken pleitbezorgers van politiek geïnspireerde jazz. Het kwam hem op het omineuze verwijt te staan een 'beroepsneger' te zijn. De beschuldiging van omgekeerd racisme zou hem lang aankleven. Roach bleef een virtuoze showman die de lijn van oudestijldrummers als Big Sid Catlett voortzette. Maar het was ook Roach die experimenteerde met verschillende maatsoorten: driekwarts, vijfkwarts, zevenkwarts en meer. Het is goeddeels Roach' verdienste dat ingewikkelde ritmes nu standaard zijn in jazz.

Woede

In de lijsten met vooraanstaande jazzmuzikanten wordt hij nog weleens vergeten. Dat ligt niet alleen aan de jazzhistorici. Roach is daar zelf ook debet aan. Bert Vuijsje schreef al in 1972: "In ons gesprek zal hij heen en weer zwaaien tussen twee lichtelijk tegenstrijdige visies: zijn ideeën over geëngageerde kunst in de Amerikaanse samenleving en zijn beroepsmatige denktrant als gevestigde grootheid binnen de jazzbusiness." Dat heen en weer zwaaien is inderdaad frappant. Wie het fenomeen Roach kritisch wilt benaderen, kan zeggen dat hij niet vol heeft doorgepakt na een zeer creatieve periode tussen 1957 en 1962. Hij maakte toen grote sprongen. *Jazz In ¾ Time* (1957) is een unicum als eerste jazzplaat die volledig in driekwartsmaat wordt gespeeld, maar niet lang daarna kwam Roach met zijn meest baanbrekende en

De platen getuigen van **een voortreffelijk vormgegeven**, wanhopige woede

aangrijpende werk. Platen als *We Insist! - Max Roach's Freedom Now Suite* (1960), *Percussion Bitter Sweet* (1961) en *It's Time* (1962) getuigen van een voortreffelijk vormgegeven, wanhopige woede. Zo verbeten dat het de luisteraar vaak kil om het hart wordt. In de daaropvolgende jaren zocht Roach de samenwerking met vooruitstrevende musici als rietblazer Anthony Braxton, pianist Cecil Taylor en saxofonist Archie Shepp. Hij

Hij bevrijdde de drums van **de louter ritmische** rol

experimenteerde ook met de combinatie van jazzkwartet en strijkkwartet en met de combinatie van strijkkwartet en percussie. Roach richtte het geheel uit slagwerkers bestaande M'Boom op en zocht ook op die manier vernieuwing. Tegelijk hield hij lange tijd vast aan een mengvorm tussen bebop, freejazz en moderner stijlen die enigszins in het midden blijft hangen. Toen was hij al aan verschillende kanten voorbijgestreefd door musici die wel radicaal met het verleden braken.

Voorloper

Toch komen veel van zijn platen in aanmerking voor herwaardering. Enerzijds omdat ze bij (her)beluistering verrassend krachtig blijken, anderzijds omdat de ontwikkelingen binnen de hedendaagse jazz Roach wel degelijk in de rol van voorloper duwen. Neem *The Epic* van Kamasi Washington of *Work Songs* van Jaimeo Brown, platen die moeilijk denkbaar zijn zonder Roach' werk met zangeres en zijn toenmalige vrouw Abbey Lincoln. Dat Roach in zekere zin tussen de oude en hedendaagse jazz in blijft hangen, maakt zijn werk terugkijkend alleen maar interessanter. Roach was behalve drummer vooral ook componist. Hij schreef niet alleen heel sterke stukken; door zijn trommels te stemmen en tijdens het spelen naar de melodieën van de andere musici te blijven luisteren, bevrijdde hij de drums van de louter ritmische rol. De oude grap 'de band bestaat uit vier muzikanten en een drummer', ging na Roach niet meer op. Toch blijven zijn wortels altijd duidelijk hoorbaar. Roach behoort nog tot de generatie drummers die beïnvloed is door tapdansers en hij heeft ook geen afstand willen doen van de drummer als spektakelmaker. Waar hedendaagse drummers doorgaans perfect in het geluidsbeeld van een groep passen, overstemde Roach vaak alles en iedereen. De woede, geestdrift en energie hield hij bewonderenswaardig lang vol. Een journalist schreef het ooit al: Roach speelt als een tyfoon.

Vrijheid! Nu!

Als drummer liet Roach zich al niet wegcijferen en als mens deed hij dat evenmin. Hij is een van de meest uitgesproken jazzmusici en zowel zijn zeggingskracht als durf mogen niet worden onderschat. Ter illustratie: in 1958 neemt saxofonist Sonny Rollins samen met Roach en bassist Oscar Pettiford de lp *Freedom Suite* op. Althans, dat is de beoogde titel, maar de platenmaatschappij verwacht problemen en wil de plaat niet onder die naam uitbrengen. Rollins' *Freedom Suite* is volledig instrumentaal en kan moeilijk recalcitrant of zelfs radicaal worden genoemd. Dat is helemaal anders bij de plaat die Max Roach slechts twee jaar later op het Candid-label van journalist Nat Hentoff uitbrengt: *We Insist! – Max Roach's Freedom Now Suite*. Niet alleen de titel is duidelijk militanter, alles aan die plaat is uitdagend: van de door Oscar Brown Jr. geschreven teksten, Roach' arrangementen en de

hoesfoto van drie zelfverzekerd kijkende zwarte mannen in een etablissement met een blanke barman. Roach' radicalisering was een min of meer logisch uitvloeisel van de revolutie die de beboppers in gang hadden gezet. De jazzmusicus werd in plaats van een entertainer een kunstenaar. Het betekende dat die het liefst weg wilde uit de lawaaierige jazzclubs en -kroegen en de muziek net als klassiek bij voorkeur naar de concertzaal verplaatste (dat dit lang niet altijd lukte is een ander verhaal). De beboppers straalden een groter zelfbewustzijn uit en namen

Zowel zijn **zeggingskracht als durf** mogen niet worden onderschat

afstand van een dienende of zelfs onderdanige houding ten opzichte van het publiek. Trompettist Miles Davis keerde de toeschouwers vaak letterlijk de rug toe. En trompetlegende Louis Armstrong werd door zijn collega Dizzy Gillespie aangevallen vanwege diens clownachtige performance. Vanuit dit nieuwe zelfvertrouwen diende zich als volgende stap een politiek

bewustzijn aan. Dizzy deed een gooi naar het presidentschap van de Verenigde Staten en mannen als bassist Charles Mingus en Roach zouden steeds nadrukkelijker stelling nemen in tal van zaken, maar vooral ook ten opzichte van de schrijnende rassendiscriminatie in Amerika.

Inspiratiebron

Begin jaren zestig wees Roach een jongere generatie op een nieuwe weg. Dat deed hij door enerzijds gospel, blues en andere zwarte muziekstijlen die aan de basis van jazz hadden gestaan een belangrijke rol in zijn nieuwe composities te geven. Daarnaast kregen zowel in de teksten als in de muziek de woede, frustratie en opstandigheid ruim baan. Roach werd separatist. Ook zakelijk probeerde hij het heft in eigen hand te nemen en inspireerde daarmee, hoe problematisch het ook bleek te gaan, veel jonge musici die dezelfde ideeën waren toegedaan.
De mannen van de freejazz zouden de aanzet die Roach had gegeven in de loop van de jaren zestig dusdanig heftig verder voeren dat ze daarmee Roach zelf aanvankelijk overvleugelden. Gelijk op met het decennium werd de muziek almaar radicaler, tot die oeverloos werd en in zeggingskracht nog maar een schim was van wat die bij, onder meer, Roach was geweest. Platen als *We Insist! – Max Roach's Freedom Now Suite*, *Percussion Bitter Sweet* en *It's Time!* blijven de vele jaren na dato nog moeiteloos overeind. Juist omdat Roach - ondanks al zijn vernieuwingsdrift - aan een aantal traditionele elementen bleef vasthouden, is deze muziek nog altijd uitstekend te genieten. Dit in tegenstelling tot veel van de late freejazz. Het zijn ongemakkelijke platen door de enorme boosheid die eruit klinkt, maar de door uitmuntende musici uitgevoerde sterke stukken hebben de tand des tijds doorstaan. Wat heet: ze klinken verrassend actueel.

Tragedie

Muzikaal gezien bleek het begin jaren zestig een zegen dat Roach het verleden niet volledig vaarwel wilde zeggen. Op persoonlijk vlak speelde een pijnlijk onderdeel van de jazztraditie hem wel vaak parten. Zoals zovelen was Roach lange tijd zwaar verslaafd aan drank en drugs. Soms was hij zó ver heen dat Miles Davis in zijn autobiografie zelfs beweerde een ander iemand op zijn gezicht te hebben geslagen. De Max die hij kende zou van Miles nooit een klap hebben gekregen. Zijn verslavingen zouden hem van tijd tot tijd psychisch in de vernieling helpen, net als dat bij saxofonist Charlie Parker het geval was. Roach moest zelfs een poos in een psychiatrische instelling worden opgenomen. Het hinderde zijn productiviteit niet, juist in moeilijke perioden bleek hij ongelofelijk creatief. De grote hoeveelheid muziek die hij eind jaren vijftig, begin jaren zestig het licht liet zien, is daarvan een niet te missen bewijs. De problemen hingen deels samen met de grote tragedie die Roach in 1956 overkwam. Op dat moment leidde hij een van zijn beste en in elk geval ook populairste groepen. De toonaangevende trompettist in dat kwintet, Clifford Brown, verongelukte met de auto na een optreden samen met pianist Richie Powell, die ook bij Roach speelde. Die klap kwam Roach moeilijk te boven, temeer daar een andere trompettist in zijn band, Booker Little, in 1961 heel jong overleed. Uiteindelijk won de musicus Roach en het lijkt erop dat het nu, tien jaar na zijn dood, opnieuw zijn tijd zal zijn. J

Leve als Neve

De Belgische pianist Jef Neve reist de hele wereld rond met zijn muziek. In iedere editie van Jazzism beschrijft hij een fragment uit zijn leven.

Opnieuw geboren worden

Gisterenavond kreeg ik onverwacht het bericht van een goede vriend dat zijn zoontje twee weken te vroeg geboren was en dat we welkom waren om het prachtige kindje te komen bezoeken. Ik moet eerlijk zeggen dat ik de meeste pasgeboren baby's niet zo fraai vind, zo duidelijk hun grootste traumatische ervaring net achter de rug. Deze baby had daar schijnbaar geen last van gehad. Het was een schitterend klein mensje, vredig aan het slapen in de armen van de kersverse mama. Gisteren werkte ik de laatste mix af van mijn nieuwe cd. Een lang en intensief proces waarbij tijd en ruimte totaal andere dimensies aannemen; uren, dagen, weken van absolute focus, waarbij we oog en oor hadden voor elk detail. Zoeken naar de juiste microfoons en instrumenten, het aanpassen van de akoestiek tot het helemaal klonk zoals we dat wilden. Twintig keer over alle partituren gaan, om er zeker van te zijn dat alle arrangementen perfect zijn en gevrijwaard van fouten. De keuze van de gepaste voorversterker per kanaal, beslissen waar elk instrument in het stereobeeld moet zitten en tot 25 keer hetzelfde nummer opnemen naar het definitieve stereospoor. Telkens opnieuw en opnieuw een detail zo aanpassen tot het voor ons perfect zat.

"Het voelt telkens aan alsof ik **me opnieuw moet** uitvinden"

Vannacht hebben we alles doorgestuurd naar Darcy Proper in Wisseloord Studio's, die zich deze week over de mastering zal ontfermen. Het voelt aan als een pasgeboren baby die je uit handen moet geven, waarbij je erop vertrouwt dat wat je er in gestoken hebt er ook zal uitkomen. Ik ben de tel even kwijt hoe vaak ik dit in mijn leven al heb meegemaakt, maar het voelt telkens aan alsof ik me opnieuw moet uitvinden. Een gigantische leegte maakt zich van mij meester, een spiraal van donkerblauwe melancholie dekt me als een lappendeken van herinneringen in en waar maar één remedie tegen bestaat: afleiding, sporten, afspreken met vrienden, een vakantie boeken, boodschappen doen, *anything but listening to the music*.
Over een paar weken ben ik weer boven water, helemaal klaar om op de vragen van alle journalisten te antwoorden en het verhaal van *Spirit Control* te vertellen, maar nu nog heel even niet.

YAMAHA

The 62 Series

Free your soul with this versatile, musical powerhouse that has been fine tuned over thirty years. Because every musician is an individual and needs the perfect instrument to match, the 62 Series gives you the freedom to express yourself and is available in both tenor and alto.

Transform your passion into that perfect performance.

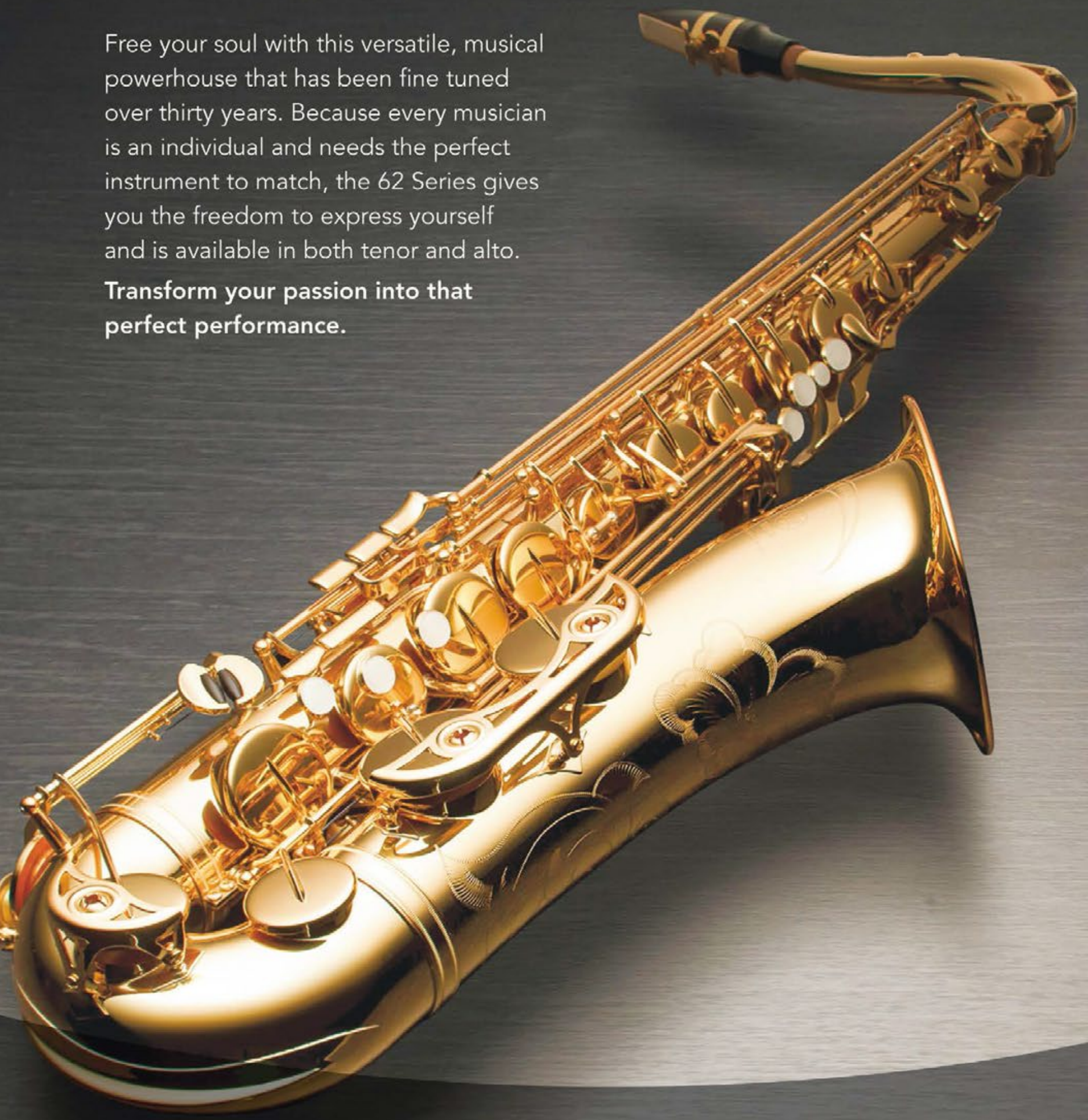

For more information visit

www.yamaha.com

BLUE NOTE®

JOSÉ JAMES // LOVE IN A TIME OF MADNESS

/JOSEJAMESMUSIC @JOSEJAMESMUSIC @JOSEJAMESMUSIC /JOSEJAMESWORLDWIDE JOSEJAMESMUSIC.COM